

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ (Δ.Π.Μ.Σ.)

ΨΗΦΙΑΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ
ΚΑΙ ΝΕΟΦΥΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΚΑΙ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Προσδιοριστικοί παράγοντες ακαδημαϊκής
επιχειρηματικότητας.

Η περίπτωση επιχειρηματικών
εγχειρημάτων που προέκυψαν από μέλη
Ελληνικών Πανεπιστημίων.

Αθανάσιος Βασιλόπουλος

A.M 3272019003, icsdm719003@icsd.aegean.gr

Επιβλέπουσα: Καθηγήτρια, Ιωάννα Καστέλλη

2021

Η Διπλωματική Εργασία παρουσιάστηκε ενώπιον
του Διδακτικού Προσωπικού του Πανεπιστημίου Αιγαίου & του Εθνικού Μετσόβιου
Πολυτεχνείου

Σε Μερική Εκπλήρωση των απαιτήσεων για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος
ειδίκευσης «Ψηφιακή Καινοτομία και Νεοφυής Επιχειρηματικότητα»

Η ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ
ΕΠΙΚΥΡΩΝΕΙ ΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥ
Αθανάσιου Βασιλόπουλου

Ιωάννα Καστέλλη, Επιβλέπουσα

Καθηγήτρια

Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
και Μηχανικών Υπολογιστών

Ευριπίδης Λουκής, Μέλος

Καθηγητής

Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών
και Επικοινωνιακών Συστημάτων

Ιωάννης Χαραλαμπίδης, Μέλος

Καθηγητής

Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών
και Επικοινωνιακών Συστημάτων

© 2021

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Αθανάσιος Βασιλόπουλος

Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Πρόλογος

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Δι-ιδρυματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών με τίτλο «Ψηφιακή Καινοτομία και Νεοφυής Επιχειρηματικότητα» για την άψογη συνεργασία, τις πολύτιμες γνώσεις και την καθοδήγηση που μας παρείχαν καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μας σπουδών.

Επιπροσθέτως, ένα μεγάλο ευχαριστώ και στους πολυτάλαντους συμφοιτητές μου, όπου τους εύχομαι πάντα επιτυχίες σε ό,τι και να κάνουν. Ακόμα, σε όσους από αυτούς τολμήσουν και καταφέρουν να κάνουν τις επιχειρηματικές τους ιδέες πράξη, τους εύχομαι κάθε καλό και κάθε επιτυχία!

Εν συνεχεία, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην επιβλέπουσα καθηγήτρια της διπλωματικής μου εργασίας την κα. Ιωάννα Καστέλλη, καθώς η βοήθεια της δεν ήταν μόνο καθοριστική αλλά και υπερπολύτιμη για εμένα καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλη μου την οικογένεια για τη στήριξη που διαρκώς μου παρέχει, σε κάθε βήμα της ακαδημαϊκής και όχι μόνο πορείας μου.

Περίληψη

Τα Πανεπιστήμια, ως αναπόσπαστο κομμάτι του εκπαιδευτικού συστήματος, δύναται να αποτελέσουν τον τρίτο πυλώνα σε μια αναπτυξιακή διαδικασία από κοινού με τη Βιομηχανία και το Κράτος.

Οι κεντρικοί άξονες μέσω των οποίων ένα ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα μπορεί να επιτελέσει το ρόλο αυτό, είναι εκτός της εκπαίδευσης, η έρευνα και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της λόγω της παραχώρησης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας ή/και ίδρυσης τεχνοβλαστών, αλλά και η στήριξη/προώθηση επιχειρηματικών ιδεών που διαμορφώνονται από τα μέλη της ευρύτερης ακαδημαϊκής κοινότητας (φοιτητές, ερευνητές κλπ.).

Αυτές οι προσπάθειες, όταν κρίνεται ότι εκτός από ερευνητικό ενδιαφέρον έχουν και επιχειρηματικό, τους δίνεται η δυνατότητα να αναπτυχθούν περαιτέρω μέσα από τις διάφορες δομές των πανεπιστημίων. Τέτοιες δομές είναι για παράδειγμα οι θερμοκοιτίδες ή/και επιταχυντές επιχειρηματικότητας, όπου φιλοξενούν νεοφυείς επιχειρηματικές ιδέες με στόχο να γίνουν βιώσιμες εταιρείες και spin-offs.

Παράλληλα με την εκπαίδευση και την έρευνα, η ανάπτυξη της ‘τρίτης αποστολής’ των Πανεπιστημίων, δηλαδή της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στοχεύει στη διάχυση της νέας γνώσης που παράγεται εντός των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων προς τη βιομηχανία και την κοινωνία.

Σε αυτό το πλαίσιο η έρευνά μας εντάσσεται στο το ρόλο των Πανεπιστημίων για την προώθηση και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την ανάλυση των χαρακτηριστικών και των προσδιοριστικών παραγόντων της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας στα Ελληνικά Πανεπιστήμια (πραγματοποίηση έρευνας πεδίου με στόχο την ανάλυση των χαρακτηριστικών και των προσδιοριστικών παραγόντων της επιχειρηματικότητας που προκύπτει από τα μέλη της ελληνικής ακαδημαϊκής κοινότητας).

Λέξεις Κλειδιά: *Ακαδημαϊκή Επιχειρηματικότητα, Επιχειρηματικότητα Έντασης Γνώσης, Τεχνοβλαστοί, Πανεπιστήμια, Νεοφυείς Επιχειρήσεις*

Abstract

Universities, as an integral part of the education system, can be the third pillar in a development process jointly with Industry and the State.

The main axes through which a higher education institution can perform this role are, apart from education, the research and exploitation of its results due to the granting of intellectual property rights and / or the establishment of spin-offs, but also the support / promotion of business ideas formed by members of the wider academic community (students, researchers, etc.).

These research efforts, can also have the chance to be developed further through various structures of universities. Such structures are, for example, incubators and / or business accelerators, where they can host start-up business ideas aimed at becoming viable companies and spin-offs.

Along with education and research, the development of the 'third mission' of Universities, i.e. business, aims to disseminate the new knowledge produced within academia to industry and society.

In this context, our research is part of the role of Universities for the promotion and enhancement of entrepreneurship and the analysis of the characteristics and determinants of academic entrepreneurship in Greek Universities (conducting field research aimed at the analysis of the characteristics and determinants of the academic entrepreneurship).

Keywords: *Universities Academic Entrepreneurship, Knowledge Intensity Entrepreneurship, Spin-offs, Universities, Start-ups*

Πίνακας περιεχομένων

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1	Το πλαίσιο της Διπλωματικής Εργασίας.....	1
1.2	Σκοπός της Διπλωματικής Εργασίας	2
1.3	Αντικείμενο της Διπλωματικής Εργασίας.....	2
1.4	Δομή της Διπλωματικής Εργασίας.....	3
2	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	4
2.1	Εισαγωγή.....	4
2.2	Επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης και Ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα	7
2.2.1	<i>Επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης.....</i>	<i>7</i>
2.2.2	<i>Ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα</i>	<i>10</i>
2.3	Το μοντέλο και η εφαρμογή της τριπλής και τετραπλής έλικας για τη καινοτομία.....	11
2.3.1	<i>Το μοντέλο της τριπλής έλικας.....</i>	<i>11</i>
2.3.2	<i>Το μοντέλο της τετραπλής έλικας.....</i>	<i>14</i>
2.4	Το μοντέλο της έλικας για την καινοτομία στη διακυβέρνηση των Πανεπιστημίων	15
3	ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17
3.1	Περίπτωση ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας - Το παράδειγμα της Ιταλίας.....	17
3.2	Περίπτωση ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας - Το παράδειγμα της Ολλανδίας.....	20
3.3	Περίπτωση ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας - Το παράδειγμα της Μεγάλης Βρετανίας	24
3.4	Άλλα παραδείγματα προώθησης επιχειρηματικότητας από τα Πανεπιστήμια στην Ευρώπη	27
3.5	Προσδιοριστικοί παράγοντες επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης και ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας	28
4	Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ	32
4.1	Εισαγωγή.....	32
4.2	Η αξιοποίηση της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας και η μετάβαση στο σήμερα.....	33
4.3	Συμπράξεις πανεπιστημίου και άλλων φορέων για την επιχειρηματικότητα και τη καινοτομία....	36
4.4	Οι απαραίτητες βελτιώσεις και η πορεία προς το μέλλον.....	37
5	ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ...	44
5.1	Γενικές πληροφορίες και Σκοπός ερωτηματολογίου	44
5.2	Περιγραφική Στατιστική Έρευνας Πεδίου.....	49
5.2.1	<i>Ενότητα 1Α: Χαρακτηριστικά Επιχειρηματιών και Επιχειρηματικής ομάδας</i>	<i>49</i>

5.3	Ενότητα 2B: Χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών εγχειρημάτων	58
5.3.1	Υποενότητα 1B: Στοιχεία Λειτουργίας της επιχείρησης	68
5.3.2	Υποενότητα 2B: Στοιχεία επίδοσης της επιχείρησης.....	75
5.4	Κατηγορία «ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης».....	81
6	Ανάλυση και παρουσίαση ερευνητικών υποθέσεων	86
6.1	Εισαγωγή.....	86
6.2	Περαιτέρω ανάλυση κατηγορίας επιχειρηματιών που έχουν ιδρύσει επιχείρηση	86
6.3	Σύγκριση αποτελεσμάτων μεταξύ κατηγοριών.....	91
6.4	Στατιστικές αναλύσεις	94
6.4.1	Ερευνητική Υπόθεση 01.....	95
6.4.2	Ερευνητική Υπόθεση 02.....	97
6.4.3	Ερευνητική Υπόθεση 03.....	99
6.4.4	Ερευνητική Υπόθεση 04.....	101
6.4.5	Ερευνητική Υπόθεση 05.....	103
7	Συμπεράσματα Διπλωματικής εργασίας	105
7.1	Συμπεράσματα επί των αποτελεσμάτων	105
7.1.1	Αποτελέσματα θεωρίας.....	105
7.1.2	Αποτελέσματα έρευνας.....	106
7.1.3	Προτάσεις πολιτικής.....	109
7.1.4	Αδυναμίες της έρευνας και περαιτέρω προοπτικές.....	111
ΑΝΑΦΟΡΕΣ		112
Παράρτημα Α: Πίνακες στατιστικών στοιχείων.....		121
Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής		141

Λίστα Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Δραστηριότητες και προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για την εκπαίδευση πάνω στην επιχειρηματικότητα στην Ιταλία.....	18
Διάγραμμα 2: Επιχειρηματικοί στόχοι Ολλανδικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.....	22
Διάγραμμα 3: Μορφές πανεπιστημιακών τεχνοβλαστών των και μελών που έχουν αναγνωριστεί από την περίοδο 2003 -2018	24
Διάγραμμα 4: Αριθμός ακαδημαϊκών τεχνοβλαστών που δημιουργήθηκαν ανά τομέα (top25 -2018).....	25
Διάγραμμα 5: Μέγεθος των εξωτερικών επενδύσεων σε διαφορετικούς ακαδημαϊκούς τεχνοβλαστούς που δημιουργήθηκαν την περίοδο 2011-2018.....	26
Διάγραμμα 6: Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση (% του ΑΕΠ) και κατά κεφαλήν ΑΕΠ (\$ ΗΠΑ), 2012.....	39
Διάγραμμα 7: Δημιουργία τεχνοβλαστών από τα ελληνικά ΑΕΙ (HEI) και από τα Ελληνικά Δημόσια Κέντρα Έρευνας (PRC) 1995 - 2012.....	40
Διάγραμμα 8: Τύποι νεοφυών επιχειρήσεων ανάλογα με τη χώρα (2016)	41
Διάγραμμα 9: Διεθνείς Επιστημονικές Συνδημοσιεύσεις ανά Εκατομμύριο Πληθυσμού (2011-2019).....	42
Διάγραμμα 10: Κατηγοριοποίηση του ερωτηματολογίου.....	48

Λίστα Πινάκων

Πίνακας 1: Κατάταξη καινοτομίας για τις χώρες των ευρωπαϊκών χωρών (2019)	38
Πίνακας 2: Συγκεντρωτικός πίνακας επιδόσεων για επιχειρήσεις που έχουν λάβει χρηματοδότηση από Κεφάλαια Σποράς – Επιχειρηματικούς Άγγελους – Venture Capitals.	71
Πίνακας 3: Ποια προϊόντα της επιχείρησής σας διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη. (Ερώτηση ερωτηματολογίου 2.9, N=36).....	92
Πίνακας 4: Η σημασία των ακόλουθων παραγόντων στην ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης (Ερώτηση ερωτηματολογίου 2.6α, N=36)	93
Πίνακας 5: Ανάλυση Crosstabs – Ερευνητική Υπόθεση 01	96
Πίνακας 6: Ανάλυση T-test – Ερευνητική Υπόθεση 02	98
Πίνακας 7: Ανάλυση T-test – Ερευνητική Υπόθεση 03	100
Πίνακας 8: Ανάλυση T-test – Ερευνητική Υπόθεση 04	102
Πίνακας 9: Ανάλυση Crosstabs – Ερευνητική Υπόθεση 05	104

Λίστα Εικόνων

Εικόνα 1: Μοντέλο επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης	8
Εικόνα 2: Απεικόνιση του μοντέλου της τριπλής έλικας για την καινοτομία	12
Εικόνα 3: Η βιώσιμη ακαδημαϊκή επιτυχία	13
Εικόνα 4: Απεικόνιση του μοντέλου της τετραπλής έλικας για την καινοτομία.....	15
Εικόνα 5: Προφίλ επιχειρηματιών που έχουν ιδρύσει επιχείρηση	88
Εικόνα 6: Προφίλ ιδρυθέντων επιχειρήσεων	90

Λίστα Διαγραμμάτων Ερωτηματολογίου

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 1: Από πόσους ιδρυτές/συνιδρυτές αποτελείται η επιχειρηματική ομάδα μαζί με εσάς; (Ερώτημα 1.1 του ερωτηματολογίου)	50
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 2: Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης του ιδρυτή/συνιδρυτών της επιχείρησής; (Ερώτημα 1.2α και 1.2β)	51
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 3: Προσδιορίστε το φύλο σας. (Ερώτημα 1.3α και 1.3β του ερωτηματολογίου).....	52
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 4: Προσδιορίστε την ηλικία σας. (Ερώτημα 1.4α και 1.4β του ερωτηματολογίου).....	53
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 5: Υπάρχει κάποιος/κάποια επιχειρηματίας στον στενό οικογενειακό σας κύκλο; (Ερώτημα 1.7 του ερωτηματολογίου).....	54
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 6: Ποιο ήταν το κίνητρό σας για την δημιουργία της επιχείρησής; (Ερώτημα 1.8 του ερωτηματολογίου).....	55
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 7: Ποια ήταν η τελευταία απασχόλησή σας πριν κάνετε την επιχείρησή; (Ερώτημα ερωτηματολογίου 1.9).....	56
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 8: Ποιες είναι οι σημαντικότερες περιοχές γνώσης, εμπειρίας και εξειδίκευσης (expertise) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εργασιακής σας απασχόλησής; (Ερώτημα 1.10 του ερωτηματολογίου).....	56
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 9: Ποια από τα παρακάτω μαθήματα έχετε διδαχθεί στο Πανεπιστήμιο - Δικαίωμα πολλαπλών απαντήσεων, N=70 (Ερώτημα 1.11 του ερωτηματολογίου)	57
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 10: Από πού προήλθε η επιχειρηματική σας ιδέα; (Ερώτημα 2.2 του ερωτηματολογίου)	59
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 11: Σε ποιόν τομέα δραστηριότητας εμπίπτει η επιχειρηματική ιδέα ή η επιχείρησή; (Ερώτημα 2.3 του ερωτηματολογίου)	60
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 12: Έχει στην ιδιοκτησία της η επιχείρησή ή η επιχειρηματική ομάδα κάτι από τα παρακάτω; (Ερώτημα 2.4 του ερωτηματολογίου)	61
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 13: Σε ποιό τύπο πελάτη απευθύνεται ή θα απευθυνθεί η επιχείρησή σας; Δυνατότητα πολλαπλής επιλογής (Ερώτημα 2.5 του ερωτηματολογίου).....	62
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 14: Παρακαλώ υποδείξτε τη σημασία των ακόλουθων παραγόντων στην ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησής (N=36) (Ερώτημα 2.6α του ερωτηματολογίου).....	63
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 15: Παρακαλώ προσδιορίστε σε ποιο βαθμό οι ακόλουθοι παράγοντες έχουν αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην ίδρυση ή τη λειτουργία της επιχείρησής σας. (N=36) (Ερώτημα 2.7 του ερωτηματολογίου).....	64

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 16: Αναφέρετε σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα προϊόντα της επιχείρησής σας διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη (N=36) (Ερώτηση 2.9 του ερωτηματολογίου).....	65
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 17: Ποια είναι η κύρια στρατηγική που ακολουθεί η επιχείρησή (Ερώτηση 2.8 του ερωτηματολογίου).....	66
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 18: Πότε ιδρύθηκε η εταιρεία σας;.....	68
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 19: Ποια είναι η νομική μορφή της επιχείρησής; (Ερώτηση 2N1.1β του ερωτηματολογίου)	69
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 20: Παρακαλώ, εκτιμήστε το ποσοστό χρηματοδότησης που προήλθε από τις ακόλουθες πηγές για την ίδρυση της επιχείρησής σας - αρχική επένδυση (Ερώτηση 2N1.2 του ερωτηματολογίου).....	71
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 21: Έχει η επιχείρησή σας έσοδα από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας; - Μέσω πώλησης ή άδειας εκμετάλλευσής - (Ερώτηση 2N1.3 του ερωτηματολογίου)	72
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 22: Παρακαλώ προσδιορίστε τις δαπάνες για έρευνα & ανάπτυξη ως ποσοστό των πωλήσεων της επιχείρησής την τελευταία τριετία κατά μέσο όρο (2017-2019) (Ερώτηση 2N1.4 του ερωτηματολογίου).....	73
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 23: Έχει εισαγάγει το τελευταίο διάστημα η επιχείρησή σας νέα ή βελτιωμένα προϊόντα/υπηρεσίες; (Ερώτηση 2N1.5α του ερωτηματολογίου)	74
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 24: Εάν ναι παρακαλώ εκτιμήστε (Ερώτηση 2N1.5β του ερωτηματολογίου).....	74
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 25: Ποια ήταν τα κέρδη/ζημιές της επιχείρησής το 2019; (Ερώτηση 2N2.2 του ερωτηματολογίου).....	76
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 26: Ποιος είναι ο αριθμός εργαζομένων πλήρους απασχόλησης - Χωρίς τους ιδρυτές; (Ερώτηση 2N2.3 του ερωτηματολογίου).....	77
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 27: Ποιο το ποσοστό των πωλήσεών σας το 2019 απευθύνεται στην ελληνική ή/και διεθνή αγορά; (Ερώτηση 2N2.5 του ερωτηματολογίου).....	78
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 28: Σημειώστε την εξέλιξη που είχαν στα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησής σας οι παρακάτω παράγοντες (Ερώτηση 2N2.6β του ερωτηματολογίου)	79
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 29: Σημειώστε την εξέλιξη που αναμένετε να έχουν στην επόμενη τριετία (2020-2023) (Ερώτηση 2N2.7 του ερωτηματολογίου)	80
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 30: Προσδιορίστε το φύλο σας.	81
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 31: Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;	81
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 32: Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσής σας;	81
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 33: Ποια είναι η τελευταία απασχόλησή σας;	82

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 34: Ποια από τα παρακάτω μαθήματα έχετε διδαχθεί στο Πανεπιστήμιο;	82
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 35: Υπάρχει επιχειρηματίας στο στενό οικογενειακό σας κύκλο;	83
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 36: Παρακαλώ αξιολογήστε σε ποιο βαθμό οι ακόλουθοι παράγοντες λειτούργησαν αποτρεπτικά στην ανάληψη επιχειρηματικής δράσης	84
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 37: Θα σκεφτόσασταν στο μέλλον να γίνετε επιχειρηματίας;	84

1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Το πλαίσιο της Διπλωματικής Εργασίας

Είναι γεγονός πως το Πανεπιστήμιο πλέον δύναται να λειτουργήσει, μεταξύ άλλων, ως μοχλός ανάπτυξης, μαζί με τη Βιομηχανία και το Κράτος.

Οι κεντρικοί άξονες μέσω των οποίων ένα Πανεπιστήμιο μπορεί να επιτελέσει το ρόλο αυτό, είναι εκτός της εκπαίδευσης, η παραχώρηση και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας (π.χ. από τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και την ίδρυση τεχνοβλαστών), η στήριξη καθώς και η προώθηση των επιχειρηματικών ιδεών που έχουν τα ευρύτερα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (φοιτητές, ερευνητές κλπ.).

Σε αυτό το πλαίσιο, μέσα από τη παρούσα διπλωματική εργασία, μελετάμε την ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα που προκύπτει μέσα από τα Ελληνικά Πανεπιστήμια, αποτυπώνοντας παράλληλα τα βασικά χαρακτηριστικά της ενώ τέλος, επιχειρούμε να παρουσιάσουμε και το τρόπο με τον οποίο επιδρούν ορισμένοι παράγοντες ως προς αυτή.

Παράλληλα, μέσα σε αυτό το πλαίσιο αναγκαίο είναι να υπάρξει και ο εντοπισμός/ανάλυση των χαρακτηριστικών των επιχειρηματικών ομάδων, που προέρχονται από την ακαδημαϊκή κοινότητα, προκειμένου να κατανοήσουμε πως αυτά τα εγχειρήματα, μεταξύ άλλων, αναπτύσσονται, αξιοποιούν τα ερευνητικά τους αποτελέσματα, ποιο είναι το ακαδημαϊκό και εκπαιδευτικό τους προφίλ και ποιοι οι θετικοί – ανασταλτικοί παράγοντες της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

Ούτως ή άλλως, ευρήματα που έχουν εντοπιστεί μέσα από τη βιβλιογραφία, έχουν αναδείξει ότι κάποια χαρακτηριστικά των επιχειρηματιών συνδέονται με το είδος επιχειρηματικότητας που αναπτύσσουν, όπως και ότι η εκπαίδευση σε θέματα οικονομίας – διοίκησης – επιχειρηματικότητας

φέρουν θετική επίδραση στην επίδοση της νεοφυούς επιχείρησης. Τέλος, έρευνες έχουν αναδείξει και την αξία της ακαδημαϊκής εμπειρίας στην ιδρυτική ομάδα, και το πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η γνώση του κλάδου δραστηριοποίησης, το ακαδημαϊκό αλλά και το επιστημονικό υπόβαθρο.

1.2 Σκοπός της Διπλωματικής Εργασίας

Σκοπός μας, μέσω της παρούσας διπλωματικής εργασίας, είναι να μελετήσουμε και να αναλύσουμε τα χαρακτηριστικά και τους προσδιοριστικούς παράγοντες της επιχειρηματικότητας η οποία προκύπτει από μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας.

1.3 Αντικείμενο της Διπλωματικής Εργασίας

Για να μπορέσουμε να επιτύχουμε τους σκοπούς και τους στόχους της εργασίας μας, όπως εκείνοι αναλύθηκαν παραπάνω, θα πρέπει να κάνουμε τα εξής:

- Να ανατρέξουμε στη βιβλιογραφία και να συλλέξουμε δεδομένα σχετικά με τις ενέργειες που κάνουν τα Πανεπιστήμια, τόσο της Ελλάδας όσο και του εξωτερικού, σε σχέση με την προώθηση και ενίσχυση της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας.
- Να αναλύσουμε και να μελετήσουμε τα αποτελέσματα (που έχουν προκύψει μέσα από άλλες έρευνες), σχετικά με τα χαρακτηριστικά της ακαδημαϊκής και της σε ένταση γνώσης επιχειρηματικότητας, συγκρίνοντάς τα δεδομένα που θα εντοπιστούν μεταξύ παρόμοιων ερευνών.
- Να πραγματοποιήσουμε μια έρευνα πεδίου έτσι ώστε να αναλύσουμε και να συγκρίνουμε τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από τις επιχειρηματικές ομάδες, προκειμένου να επισημάνουμε τα χαρακτηριστικά και τους προσδιοριστικούς παράγοντες της επιχειρηματικότητας η οποία προκύπτει από μέλη της ελληνικής ακαδημαϊκής κοινότητας.

1.4 Δομή της Διπλωματικής Εργασίας

Στο **πρώτο κεφάλαιο** της εργασίας μας αναλύεται ο ρόλος των Πανεπιστημίων στη προώθηση της επιχειρηματικότητας, ενώ εκτενής αναφορά γίνεται σχετικά με την Επιχειρηματικότητα Έντασης Γνώσης καθώς και την Ακαδημαϊκή Επιχειρηματικότητα. Στη συνέχεια, αναλύουμε το μοντέλο και την εφαρμογή της τριπλής και τετραπλής έλικας για τη καινοτομία, η οποία αποτελεί σπουδαίο παράγοντα για την συνεργασία Πανεπιστημίου – Κράτους – Βιομηχανίας ενώ τέλος, αναφέρουμε το πως αυτό το μοντέλο της έλικας, βοηθά στη διακυβέρνηση των Πανεπιστημίων.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο**, πραγματοποιείται η ανάλυση περιπτώσεων της Ακαδημαϊκής Επιχειρηματικότητας στη τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσα από τα παραδείγματα της Ιταλίας, της Ολλανδίας και της Μεγάλης Βρετανίας. Ενώ τέλος, κλείνουμε με την αναφορά στους προσδιοριστικούς παράγοντες της επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης και της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας μέσα από παραδείγματα άλλων ευρωπαϊκών μελετών.

Στο **τρίτο κεφάλαιο**, κάνουμε αναφορά στην επιχειρηματικότητα των Ελληνικών Πανεπιστημίων και των δομών ενίσχυσης και προώθησης της επιχειρηματικότητας μέσα σε αυτά (πχ. ΔΑΣΤΑ, ΜΟΚΕ). Επιπρόσθετα, παραθέτουμε κάποια παραδείγματα από συμπράξεις Πανεπιστημίων με άλλους φορείς που έχουν ως στόχο την μεγέθυνση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας. Τέλος, αναφερόμαστε στο πως έχει γίνει μέχρι σήμερα η αξιοποίηση του μοντέλου της τριπλής έλικας στην Ελλάδα αλλά και στο πως θα δρομολογηθούν τα επόμενα μελλοντικά βήματα.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο**, διενεργούμε όπως αναφέραμε και παραπάνω, την έρευνα πεδίου που αφορά στην εύρεση των προσδιοριστικών παραγόντων της Ακαδημαϊκής Επιχειρηματικότητας στα Ελληνικά Πανεπιστήμια. Η έρευνά μας, επικεντρώνεται στις επιχειρηματικές ομάδες αλλά και τα μεμονωμένα άτομα (ερευνητικό προσωπικό, υποψήφιοι διδάκτορες, διάφορα άλλα Πανεπιστημιακά μέλη) που είτε ίδρυσαν είτε προσπάθησαν να ιδρύσουν επιχειρήσεις ή/και Start-Ups καθώς και στα άτομα τα οποία δεν έχουν κάποια πρότερη εμπειρία ούτε τους ενδιαφέρει το κομμάτι της επιχειρηματικότητας.

Κλείνοντας, **στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο**, κάνουμε μια συγκεντρωτική αναφορά των αποτελεσμάτων που έχουμε εξαγάγει από τη θεωρία και την έρευνα πεδίου ενώ παράλληλα αναφερόμαστε στις αδυναμίες που προέκυψαν κατά την έρευνά μας αλλά και της προτάσεις για περαιτέρω προοπτικές.

2

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΣΤΗΝ

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

2.1 Εισαγωγή

Η ολοένα αυξανόμενη τάση του ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, αναγκάζει πολλά κράτη να επανεξετάζουν και να αναθεωρούν τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να δημιουργηθούν νέες καινοτόμες επιχειρήσεις.

Τα Πανεπιστήμια αποτελούν ένα πολύ σημαντικό παράγοντα, ανάπτυξης και δημιουργίας καινοτομίας, καθώς έχουν καταφέρει να αναδειχθούν σε πυλώνα μεταφοράς και διάχυσης της γνώσης στην οικονομία και την κοινωνία. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τη συνεχή έρευνα και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων που παράγονται, είτε αυτό γίνεται σε συνεργασία με άλλα Πανεπιστήμια και οργανισμούς είτε με την ίδρυση τεχνοβλαστών και τη δημιουργία Start-Ups από τα ακαδημαϊκά μέλη.

Στην αρχή, η σύνδεση των Πανεπιστημίων με την επιχειρηματικότητα, ήταν μέσω της εκπαίδευσης, σε θέματα ίδρυσης και λειτουργίας μιας επιχείρησης. Οι βιβλιογραφικές πηγές κάνουν λόγο, πως ουσιαστικά η προώθηση της επιχειρηματικότητας, άρχισε να εισέρχεται στα Πανεπιστήμια περί τα τέλη του 1970 (**Twaalfhoven & Wilson, 2004**) με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, να έχουν αρχίσει ήδη από πολύ νωρίτερα να παρέχουν εκπαίδευση στο τομέα της επιχειρηματικότητας.

Έτσι, φτάνοντας στο σήμερα, τα Πανεπιστήμια (όπως θα δούμε παρακάτω) κατάφεραν σταδιακά, να αποκτήσουν έναν πιο δυναμικό ρόλο, μέσω της εμπορικής αξιοποίησης των αποτελεσμάτων έρευνας που πραγματοποιούν και της ανάπτυξης της επιχειρηματικής δράσης με την ίδρυση τεχνοβλαστών.

Η βιβλιογραφία, επίσης αναφέρει, πως η σωστή εκπαίδευση σε θέματα επιχειρηματικών δεξιοτήτων, όταν εκείνη προέρχεται μέσα από τους κόλπους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, συντελεί τόσο στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας, όσο και στην υποστήριξη της οικονομίας (**Higgins & Elliott, 2011; Pepper, 2011**).

Εντούτοις, ο ρόλος των πανεπιστημίων για προώθηση και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας δεν είναι πάντοτε εύκολος καθώς πολλές φορές συναντάει εμπόδια (**Kuceletal, 2016**) όπως:

- Απουσία συναφών δεξιοτήτων και πείρας για τη διδασκαλία της επιχειρηματικότητας από το εκπαιδευτικό προσωπικό.
- Μειωμένη κρατική και ιδιωτική χρηματοδότηση.
- Έλλειψη των απαραίτητων πόρων σε ανθρώπινο και οικονομικό ή και εργαστηριακό εξοπλισμό.
- Μη ευαισθητοποίηση και παροχή κινήτρων στο εσωτερικό των ιδρυμάτων για την ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων.

Παράλληλα, πέραν από τους παράγοντες που αναφέραμε προηγουμένως, οι οποίοι κατά βάση συνδέονται με εμπόδια που αφορούν την εκπαίδευση, υπάρχουν και οι παράγοντες και τα προβλήματα, που αφορούν στην προώθηση και καλλιέργεια της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας (**Juno & Vijayakrishna , 2018**) όπως:

- Η ύπαρξη διαφορετικών νομικών συστημάτων και πολιτικών, που υπάρχουν μεταξύ των εθνών, αναστέλλει τη διασυνοριακή ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα.
- Το γεγονός πως όταν οι ακαδημαϊκοί επιχειρηματίες ασχολούνται με εμπορικές δραστηριότητες, αυτές αφορούν σε δραστηριότητες εκτός ακαδημαϊκού χώρου ή χωρίς την συνδρομή του Πανεπιστημιακού ιδρύματος.
- Η απουσία κινήτρων και χρηματοδοτήσεων για τη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων μέσα στα Πανεπιστήμια.
- Η υπερφόρτωση του ακαδημαϊκού προσωπικού με πολλά εκπαιδευτικά και διοικητικά καθήκοντα που αποτρέπει την ενασχόληση με την ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα λόγω του μη διαθέσιμου χρόνου.

Ωστόσο, η ύπαρξη προβλημάτων δεν πρέπει να υπονομεύει άλλες αξιόλογες προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια προς την σωστή κατεύθυνση.

Σημαντική προσπάθεια αποτελεί η εκμετάλλευση των διαφόρων ερευνητικών αποτελεσμάτων που προκύπτουν μέσα από τα Πανεπιστήμια. Αυτές οι προσπάθειες, όταν κρίνεται ότι εκτός από ερευνητικό ενδιαφέρον έχουν και επιχειρηματικό, τους δίνεται η δυνατότητα να αναπτυχθούν περαιτέρω μέσα από τις διάφορες δομές των πανεπιστημίων. Τέτοιες δομές είναι για παράδειγμα οι θερμοκοιτίδες ή/και επιταχυντές επιχειρηματικότητας, όπου φιλοξενούν νεοφυείς επιχειρηματικές ιδέες με στόχο να γίνουν βιώσιμες εταιρείες και spin-offs.

Παράλληλα με την εκπαίδευση και την έρευνα, η ανάπτυξη της ‘τρίτης αποστολής’ των Πανεπιστημίων, δηλαδή της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στοχεύει στη διάχυση της νέας γνώσης που παράγεται εντός των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων προς τη βιομηχανία και την κοινωνία (Etzkowitz, 2003 ; Etzkowitz & Leydesdorff, 2000).

Το σημαντικό είναι ότι η επιχειρηματικότητα που αναπτύσσεται στη βάση ερευνητικών αποτελεσμάτων είναι εκείνη που συνδέεται περισσότερο με την οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη, δεδομένου ότι διαθέτει καινοτομικά χαρακτηριστικά, έχει θετικές επιπτώσεις στην παραγωγικότητα και συμβάλλει στην άνθηση της ανταγωνιστικότητας.

Ένας από τους όρους που έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως είναι αυτός της «**επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης**» (Malerba & McKelvey, 2020), για τον οποίο θα μιλήσουμε παρακάτω. Στο πλαίσιο αυτού του τύπου επιχειρηματικότητας μπορούμε να εντάξουμε και την επιχειρηματικότητα που προκύπτει με διάφορους τρόπους μέσω των Πανεπιστημίων, ήτοι την ‘ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα’.

Συνεπώς, προχωρώντας στο επόμενο υποκεφάλαιο, θέλοντας να αποσαφηνίσουμε τους παραπάνω όρους, θα έχουμε τη δυνατότητα να αναφερθούμε στην επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης και την ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα με περισσότερες λεπτομέρειες.

2.2 Επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης και Ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα

2.2.1 Επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης

Η επιχειρηματικότητα εντάσεως γνώσης (ΕΕΓ) αποτελεί σημαντικό πυλώνα για την οικονομική μεγέθυνση και την ανάπτυξη μιας οικονομίας.

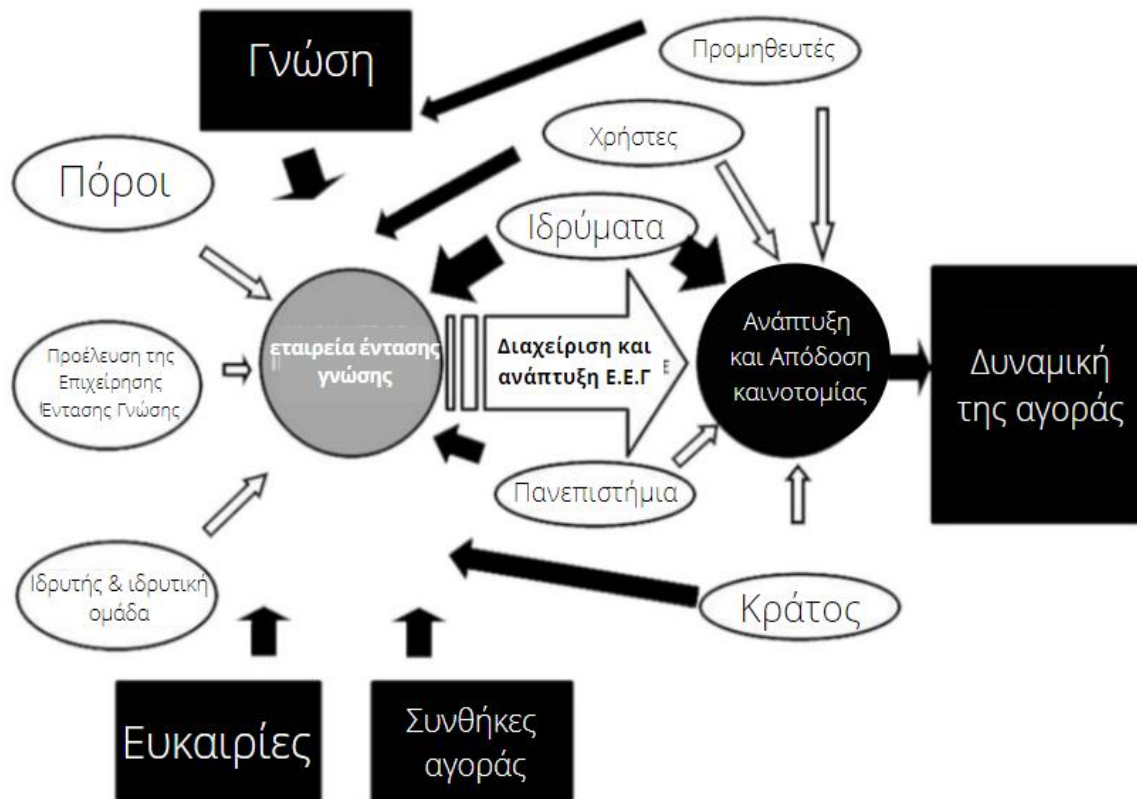
Οι **Malerba & McKelvey (2020)**, θέλοντας να δώσουν έναν ορισμό στον όρο της επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης αναφέρουν πως αυτού του είδους η επιχειρηματικότητα «δημιουργεί νέους οργανισμούς μάθησης που χρησιμοποιούν και μετασχηματίζουν τις υπάρχουσες γνώσεις σε νέες, προκειμένου να δημιουργήσουν καινούργια συστήματα καινοτομίας (pp. 581-582)»

Αυτό προκύπτει διότι συγκροτείται ένας αποτελεσματικός μηχανισμός, που μετασχηματίζει την υπάρχουσα γνώση σε καινοτομία, συντελώντας έτσι στην ανάπτυξη νέων οικονομικών και όχι μόνο δραστηριοτήτων (**Groen, 2005**).

Ουσιαστικά, οι εν λόγω επιχειρήσεις, μέσω του μετασχηματισμού που αναφέραμε, παρέχουν νέα ή αναβαθμισμένα προϊόντα και υπηρεσίες, προσπαθώντας να επιτύχουν βιωσιμότητα και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους. Ο μετασχηματισμός αφορά μια διαδικασία στην οποία εμπλέκονται ο/οι ιδρυτές της επιχείρησης έντασης γνώσης, η ίδια η επιχείρηση που συγκροτείται και το ευρύτερο πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτά λειτουργούν και αφορά τον κλάδο, την αγορά και το εθνικό σύστημα καινοτομίας.

Για την καλύτερη κατανόηση της έννοιας της επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης, θα αναλύσουμε το παρακάτω σχήμα (**Εικόνα 1**).

Εικόνα 1: Μοντέλο επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης¹

Αρχικά, αυτό που διακρίνουμε, είναι ουσιαστικά οι συνιστώσες μέσα από τις οποίες ευδοκιμεί ένα σύστημα καινοτομίας έντασης γνώσης. Μια εταιρεία έντασης γνώσης, αποτελείται από πολλά επιμέρους στοιχεία όπως βλέπουμε παραπάνω. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία που βρίσκονται στα **ορθογώνια παραλληλόγραμμα**, (γνώση, ευκαιρίες και συνθήκες της αγοράς) αντιπροσωπεύουν τους βασικούς μηχανισμούς για τη δημιουργία μιας εταιρείας έντασης γνώσης. Επίσης, ένας αρκετά σημαντικός παράγοντας επιτυχίας, είναι η εξασφάλιση των κατάλληλων πόρων για τη δημιουργία και λειτουργία αυτών των επιχειρηματικών εγχειρημάτων.

Στη συνέχεια, η γνώση που διαθέτουν οι επιχειρηματίες, και η γνώση που αποκτούν μέσω του μηχανισμού εκμάθησης, (σε συνδυασμό με τις ευκαιρίες και τις συνθήκες της αγοράς που διαμορφώνονται στο ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσεται η επιχείρηση) διαμορφώνουν ένα

¹Απόδοση εικόνας 1: Malerba, F., McKelvey, M. Knowledge-intensive innovative entrepreneurship integrating Schumpeter, evolutionary economics, and innovation systems. *Small Bus Econ* 54, 503–522 (2020). <https://doi.org/10.1007/s11187-018-0060-2>

δυναμικό μηχανισμό ανάπτυξης νέας γνώσης που ουσιαστικά είναι και το παραγόμενο αποτέλεσμα της νέας επιχείρησης και προσδιορίζει και τις επιδόσεις της.

Επίσης, στη διαδικασία αυτή δηλαδή του μετασχηματισμού της υπάρχουσας γνώσης σε νέα γνώση, επιδρούν:

- Αφενός, το γνωσιακό υπόβαθρο των επιχειρηματιών και η γνώση που συνεχίζουν να αποκτούν.
- Αφετέρου, οι ευκαιρίες που διαμορφώνονται στο κλαδικό και επιχειρηματικό περιβάλλον.

Επιπλέον, σημασία έχει και το πως οι συνθήκες αυτές αξιοποιούνται μέσω της λειτουργίας και ανάπτυξης της επιχείρησης. Στη διαδικασία αυτή, η επιχείρηση βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με το περιβάλλον της και με διάφορους άλλους φορείς που το απαρτίζουν, όπως Πανεπιστήμια, άλλες επιχειρήσεις και οργανισμούς, προμηθευτές, χρήστες και την Κυβέρνηση.

Ο κάθε ένας από αυτούς του δυο παράγοντες που ενώνονται, έχουν με τη σειρά τους, κάποιες αμφίδρομες αλληλεπιδράσεις, με τα στοιχεία που βρίσκονται μέσα στους **ρόμβους** (Ιδρυτής και ιδρυτική ομάδα, ιδρύματα, Πανεπιστήμια, κράτος, πόροι, προμηθευτές και χρήστες) που χωρίς την κατάλληλη αξιοποίηση όλων αυτών των στοιχείων που παρουσιάζονται, δεν θα ήταν δυνατόν να υπάρξει παραγωγή και αξιοποίηση της γνώσης.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει τονίσουμε πως ο ρόλος των Πανεπιστημίων είναι διττός σε όλο αυτό το σύστημα. Από τη μία μεριά, γιατί μπορεί να αποτελέσει πηγή προέλευσης των **Επιχειρήσεων Έντασης Γνώσης (ΕΕΓ)**, δεδομένου ότι πολλές νεοφυείς επιχειρήσεις αξιοποιούν εμπορικά, τα ερευνητικά αποτελέσματα που έχουν παραχθεί στα Πανεπιστήμια. Από την άλλη μεριά, κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους οι επιχειρήσεις αυτές μπορεί να αλληλοεπιδρούν με Πανεπιστήμια και ερευνητικούς φορείς, ώστε να αποκτήσουν και να αξιοποιήσουν περαιτέρω τη νέα γνώση και τις ικανότητες που διαθέτουν.

Άλλωστε, η διαδικασία αυτή μετασχηματισμού μέσω της αλληλεπίδρασης της επιχείρησης με το περιβάλλον και τους φορείς που το διαμορφώνουν, καταλήγει σε κάποιο αποτέλεσμα, το οποίο σε όρους επίδοσης μπορεί να πάρει διαφορετική μορφή. Η επίδοση μπορεί να μετρηθεί με βάση την καινοτομία, την αποδοτικότητα, τη μεγέθυνση της επιχείρησης και άλλους επιπρόσθετους παράγοντες.

Η εξελικτική αυτή διαδικασία από την αρχική πηγή προέλευσης έως την επίδοση της επιχείρησης επιδρά στη δυναμική του κλάδου και της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται η επιχείρηση. Ομοίως, επιδρά και στον ανταγωνισμό, στους υπόλοιπους φορείς του κλαδικού συστήματος, στην

αύξηση του εύρους των ικανοτήτων, των τεχνολογιών, των προϊόντων και υπηρεσιών, αλλάζει τα καταναλωτικά πρότυπα, δημιουργεί νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες και τελικά επιδρά στη δυναμική του κλάδου και της οικονομίας.

Συνεπώς, η απόληξη της ανάπτυξης και της απόδοσης της καινοτομίας, αφορά το ποιες τελικά επιχειρήσεις, θα επιβιώσουν και θα αναπτυχθούν και ποιες όχι, μέσα από τη δυναμική της διάρθρωσης της αγοράς.

Βέβαια, σημαντικό είναι να τονίσουμε πως η προέλευση των **Εταιρειών Έντασης Γνώσης** μπορούν να προκύψουν από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τις υπάρχουσες επιχειρήσεις, τους δημόσιους οργανισμούς αλλά ακόμα και από τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς ή άλλους φορείς.

Κλείνοντας, ένας ακόμη βασικός παράγοντας είναι οι ιδρυτές. Μέσα από τα προσωπικά χαρακτηριστικά, τις ικανότητες και τις εμπειρίες που έχουν, επιδρούν στη διαμόρφωση της επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης.

2.2.2 Ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα

Αφού προηγουμένως αναφερθήκαμε στο κομμάτι της επιχειρηματικότητας εντάσεως γνώσης, σειρά έχει η ανάλυση της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας.

Έτσι λοιπόν, η ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα μπορεί να γίνει κατανοητή ως μια συγκεκριμένη μορφή επιχειρηματικότητας, που αφορά ειδικά τους ακαδημαϊκούς τομείς. Μολονότι, τα Πανεπιστήμια έχουν επιδιώξει τη παραγωγή και τη διάδοση της γνώσης, αυτό δεν τα εμποδίζει και από το να επιδιώκουν άλλους σκοπούς, όπως το κέρδος ή τον κοινωνικό αντίκτυπο (**Wadhvani et al., 2017**).

Επιπλέον, στόχος της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας, είναι να γίνει η μετατροπή της γνώσης που προέρχεται μέσα από το Πανεπιστήμιο, σε ωφέλιμο αγαθό. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα προέρχεται από τα λεγόμενα spin-offs ή Start-Ups στο πλαίσιο καινοτόμων ιδεών, εξελίξεων και συνεργασιών, που έχουν ήδη δημιουργηθεί μέσα στα Πανεπιστήμια ή βρίσκονται ακόμη υπό έρευνα (**Barth & Schlegelmilch, 2013**).

Με τον όρο Ακαδημαϊκή Επιχειρηματικότητα, αναφερόμαστε σε μια επιχείρηση, συνήθως νεοφυούς χαρακτήρα, που έχει ως στόχο να εμπορευματοποιήσει τα ερευνητικά αποτελέσματα που έχουν παραχθεί. Μεταξύ άλλων, ιδρυτές τέτοιων επιχειρηματικών εγχειρημάτων μπορεί να

αποτελούν καθηγητές, και μερικές φορές φοιτητές διδακτορικών ή ερευνητών μεταδιδακτορικών προγραμμάτων σπουδών (Formicaet et al., 2008).

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, (Carayannisetal, 1998) οι πανεπιστημιακές spin-off προέρχονται από δημόσια ή ιδιωτικά ερευνητικά ιδρύματα και προκύπτουν από την αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Στις περισσότερες χώρες, τα Πανεπιστήμια μπορούν να κατοχυρώσουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (IP) για τις τεχνολογίες που αναπτύσσονται στα εργαστήριά τους, στοιχείο που είναι βασικό για την ανάπτυξη της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας.

Ουσιαστικά τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνουν (“Διανοητική ιδιοκτησία,” 2020):

- Τη βιομηχανική ιδιοκτησία, (πχ. διπλώματα ευρεσιτεχνίας, διάφορα σήματα και βιομηχανικά σχέδια κλπ).
- Την πνευματική ιδιοκτησία, (πχ έργα λογοτεχνίας και τέχνης, λογισμικό υπολογιστή, κλπ)

Κλείνοντας, μέσα από την επόμενη ενότητα, θα αναφερθούμε και θα αναλύσουμε το μοντέλο και την εφαρμογή της τριπλής και τετραπλής έλικας για την καινοτομία.

2.3 Το μοντέλο και η εφαρμογή της τριπλής και τετραπλής έλικας για τη καινοτομία

2.3.1 Το μοντέλο της τριπλής έλικας

Το μοντέλο της τριπλής έλικας αναπτύχθηκε από τους **Etzkowitz και Leydesdorff (2000)** και αναφέρεται στην αποστολή του Πανεπιστημίου σε σχέση με την οικονομική ανάπτυξη, παράλληλα με αυτήν της εκπαίδευσης και της έρευνας. Συνεπώς, παρακάτω θα αναλύσουμε τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ αυτών των τριών παραγόντων.

A) Η αλληλεπίδραση μεταξύ του Πανεπιστημίου και της Βιομηχανίας

Ο Leydesdorff υποστηρίζει πως ο αρχικός ρόλος των Πανεπιστημίων είναι η παροχή εκπαίδευσης και ανάπτυξη της έρευνας. Επομένως, οι σχετικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ αυτών των δύο (Πανεπιστημίου-Βιομηχανίας) περιστρέφονται γύρω από αυτήν την κατεύθυνση. Με απλά λόγια τα Πανεπιστήμια παρέχουν την έρευνα πάνω στην οποία θα βασιστεί η βιομηχανία για την παραγωγή εμπορικών και άλλων αγαθών (Leydesdorff, 2010).

B) Η αλληλεπίδραση μεταξύ του Πανεπιστημίου και της Κυβέρνησης

Η ισχύς των αλληλεπιδράσεων μεταξύ της κυβέρνησης και των πανεπιστημίων, εξαρτάται από τη γενικότερη σχέση της κυβέρνησης και την πολιτική την οποία ασκεί, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Etzkowitz, 2008).

Γ) Η αλληλεπίδραση μεταξύ της Βιομηχανίας και της Κυβέρνησης

Η σχέση μεταξύ κυβερνήσεων και βιομηχανίας εξαρτάται από τη στάση της κυβέρνησης έναντι της αγοράς. Δηλαδή κατά πόσο το κράτος περιορίζει, ελέγχει ή θέτει συγκριμένες κατευθύνσεις για τις βιομηχανίες (Etzkowitz, 2008).

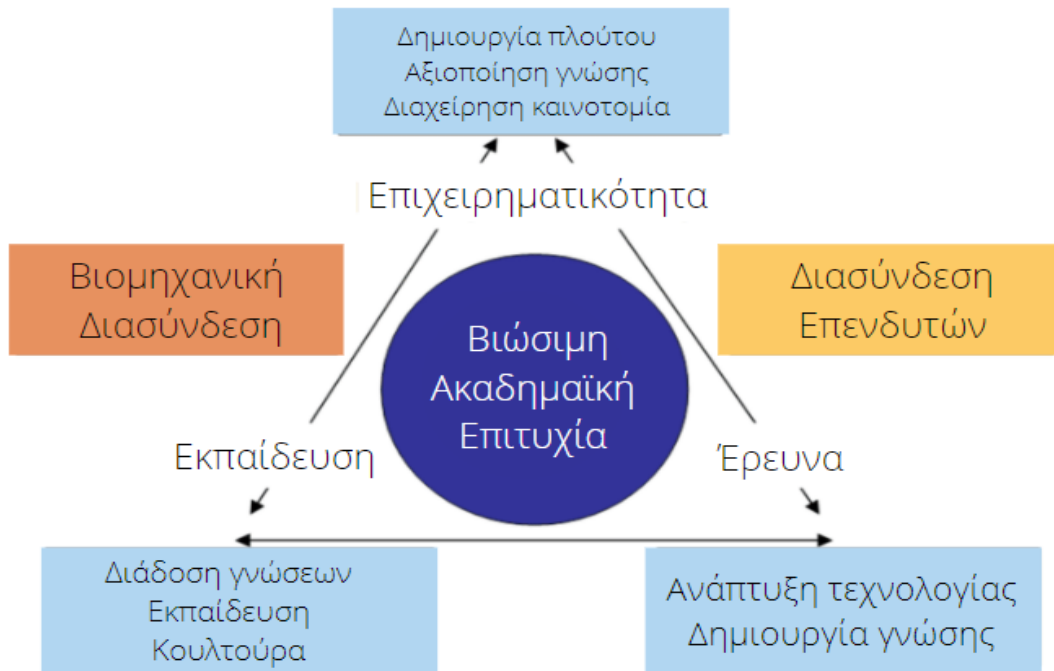
Εικόνα 2: Απεικόνιση του μοντέλου της τριπλής έλικας για την καινοτομία²

² Απόδοση εικόνας 2: <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1607/1607.08090.pdf>

Ομοίως, παρατηρώντας και την **εικόνα 3**, διαβλέπουμε τα απαραίτητα συστατικά για μια βιώσιμη ακαδημαϊκή επιτυχία, τα οποία συντελούνται από το κατά πόσο υπάρχει διασύνδεση της επιχειρηματικότητας, της εκπαίδευσης και της έρευνας.

Εικόνα 3: Η βιώσιμη ακαδημαϊκή επιτυχία³

Εν συνεχεία, αφού αναλύσαμε το μοντέλο της τριπλής έλικας για την καινοτομία, ήρθε η στιγμή να εξετάσουμε μερικούς από τους τρόπους με τους οποίους το μοντέλο αυτό βοηθάει, μέσα από την ορθή εφαρμογή του.

Αρχικά, μέσα από τη διαδικασία εφαρμογής της τριπλής έλικας, όλες οι νέες πρωτοβουλίες που προκύπτουν από το συνδυασμό και τα δίκτυα της έλικας (δηλαδή Πανεπιστήμιο – Βιομηχανία – Κράτος) γίνονται πηγή καινοτομίας σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο. Έτσι, μέσα από αυτή τη διαδικασία, αναπτύσσεται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή αλλαγών στις επιχειρήσεις με αποτέλεσμα να υπάρχει ανάπτυξη νέων προϊόντων αγαθών και υπηρεσιών.

Παράλληλα, μέσα από αυτή τη διαδικασία, η κυβέρνηση γίνεται εταίρος χάραξης της πολιτικής και οικονομικής προόδου, συνεισφέροντας έτσι την ακαδημαϊκή έρευνα και τη βιομηχανική πρόοδο.

³ Απόδοση εικόνας 3: <http://projects.exeter.ac.uk/amshaw0/projects/academic-entrepreneurship/ae-001>

Όλες αυτές οι αλλαγές έχουν ως στόχο να διαμορφώσουν νέους μηχανισμούς μετατροπής της οικονομικής δραστηριότητας, όπως οι θερμοκοιτίδες, τα επιστημονικά πάρκα κλπ. (Etzkowitz, 2003).

Επιπρόσθετα, σημαντικό κομμάτι αποτελεί και το γεγονός πως η τριπλή έλικα έχει υιοθετηθεί ευρέως και εφαρμόζεται από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, για το μετασχηματισμό διάφορων πεδίων και τομέων της κοινωνίας (Saad & Zawdie, 2011).

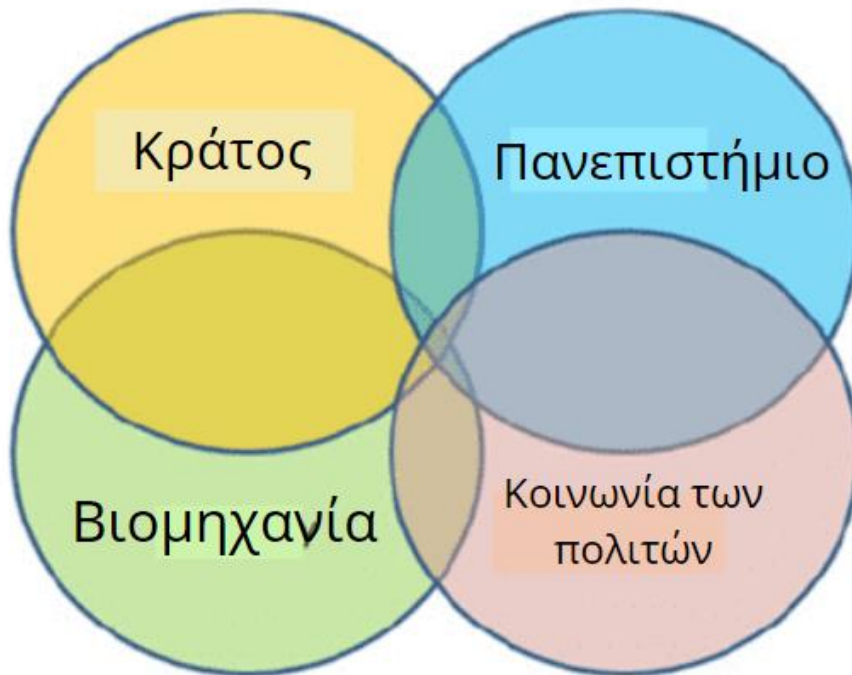
Τέλος, αξιόλογο είναι να αναφέρουμε πως η «κεφαλαιοποίηση της γνώσης», δηλαδή της εκμετάλλευσης των παραγόμενων γνώσεων για εμπορική αξιοποίηση, συμβάλλει παράλληλα και στην δημιουργία κεφαλαίου, ακριβώς όπως όταν δημιουργούνται εγκαταστάσεις πχ των θερμοκοιτίδων, οι οποίες συντελούν στην μετατροπή της γνώσης σε κεφάλαιο (Etzkowitz, 2003).

2.3.2 Το μοντέλο της τετραπλής έλικας

Έχοντας κατανοήσει το μοντέλο τριπλής έλικας, κάποιοι ερευνητές (όπως θα δούμε παρακάτω) πρόσθεσαν ένα ακόμα στοιχείο στο πλαίσιο των αλληλεπιδράσεων μεταξύ πανεπιστημίου, βιομηχανίας και κυβέρνησης, δημιουργώντας το μοντέλο της τετραπλής έλικας.

Αυτό το στοιχείο είναι η κοινωνία το οποίο προτάθηκε για πρώτη φορά το 2009 από τον **Ηλία Καραγιάννη και τον David F.J. Campbell (2009)** Το στοιχείο στοχεύει να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ της καινοτομίας και της κοινωνίας ενώ ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με το μοντέλο τριπλής έλικας, οι αναδυόμενες τεχνολογίες δεν συνάδουν πάντα στις απαιτήσεις και τις ανάγκες της κοινωνίας, περιορίζοντας έτσι τον πιθανό αντίκτυπό τους (**Εικόνα 4**). Στο πλαίσιο τονίζεται συνεπώς και η κοινωνική ευθύνη των Πανεπιστημίων, εκτός από τον ρόλο τους στην εκπαίδευση και τη διεξαγωγή έρευνας.

Εικόνα 4: Απεικόνιση του μοντέλου της τετραπλής έλικας για την καινοτομία⁴

2.4 Το μοντέλο της έλικας για την καινοτομία στη διακυβέρνηση των Πανεπιστημίων

Πολλές χώρες της Ευρώπης αλλά και χώρες μέλη του ΟΟΣΑ πλέον παρέχουν στα Πανεπιστήμια μεγαλύτερη αυτονομία και πιο ευέλικτη λειτουργία, κυρίως μέσω της νομικής και θεσμικής ανεξαρτησίας που τους παρέχουν οι κρατικές αρχές. Αυτή η ανεξαρτησία έχει επηρεάσει και τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η κατανομή των οικονομικών ενισχύσεων από το κράτος στα Πανεπιστήμια, αφού πλέον εκείνα χρηματοδοτούνται με βάση την συνολική απόδοση τους (Unger et al., 2020).

Με αυτό τον τρόπο λοιπόν, υπάρχει αμεσότερη εφαρμογή του μοντέλου της τριπλής έλικας από τα Πανεπιστήμια καθώς εκείνα έχουν τη δυνατότητα να συνεργάζονται περισσότερο και με μεγαλύτερη ευκολία με εταιρείες και ιδιωτικούς φορείς, εξασφαλίζοντας έτσι αφενός

⁴ Απόδοση εικόνας 4: Carayannis, E.G., Barth, T.D. & Campbell, D.F. The Quintuple Helix innovation model: global warming as a challenge and driver for innovation. J Innov Entrep 1, 2 (2012). <https://doi.org/10.1186/2192-5372-1-2>

επιπρόσθετους πόρους χρηματοδότησης από τις σχετικές επενδύσεις και αφετέρου τη δημιουργία νέων ερευνητικών αποτελεσμάτων που στη συνέχεια μπορούν να εκμεταλλευτούν εμπορικά.

Επιπλέον, ανάμεσα στα πολλά παράδειγμα επιτυχίας που έχουν προκύψει μέσα από την εκμετάλλευση της τριπλής έλικας είναι τα Πανεπιστήμια στο Λουξεμβούργο, καθώς κατάφεραν να αυξήσουν την ποιότητα και την παραγωγικότητα της ακαδημαϊκής έρευνας, όπως και τα έσοδα τους, μέσα από τις συνεργασίες και τις συμπράξεις με τον ιδιωτικό τομέα σε συνεργασία και με το κράτος (OECD, 2016).

Συνεπώς, καταλήγουμε πως η χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας πρέπει να επανεξεταστεί και να αναπτυχθεί περαιτέρω αν θέλουμε και άλλες χώρες να γίνει παρέχουν κίνητρα για τους ερευνητές να αναπτύξουν το επιχειρηματικό Πανεπιστήμιο.

Συμπερασματικά, σε αυτό το κεφάλαιο μας δόθηκε η ευκαιρία να αναλύσουμε την επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης και το πως αυτή λειτουργεί μέσα στα Πανεπιστήμια ενώ επιπρόσθετα, είδαμε πως μέσα από την ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα και τα μοντέλα της τριπλής και τετραπλής έλικας για την καινοτομία, τα Πανεπιστήμια επωφελούνται μέσα από τη συμπράξεις με το κράτος και τον ιδιωτικό τομέα.

Κλείνοντας, στα επόμενο κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε την εμπειρία ορισμένων χωρών σε σχέση με την ανάπτυξη της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητα, και θα αναλύσουμε, μέσα από την παρουσίαση άλλων ερευνών, τους προσδιοριστικοί παράγοντες επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης και ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας.

3

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΣΤΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

3.1 Περίπτωση ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας - Το παράδειγμα της Ιταλίας

Τα Ιταλικά Πανεπιστήμια παρόλο τα όποια προβλήματα και προκλήσεις έχουν αντιμετωπίσει τα τελευταία χρόνια (υποχρηματοδότηση, οικονομική κρίση κλπ.) προσπαθούν ακάθεκτα να αναπτύσσουν και να διευρύνουν τις επιχειρηματικές δεξιότητες τόσο στο ακαδημαϊκό προσωπικό όσο και στους φοιτητές μέσα από διάφορες μεθόδους και πρακτικές (Netval, 2018 ; OECD, 2017a).

Η έως τώρα προώθηση επιχειρηματικών και καινοτόμων προγραμμάτων μέσα στα Ιταλικά Πανεπιστήμια έχει βοηθήσει στην βελτίωση τη συνολικής απόδοσης του επιχειρηματικού και νεοφυούς οικοσυστήματος (OECD, 2019).

Ένα καλό παράδειγμα προώθησης της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας είναι το τριετές στρατηγικό σχέδιο, μέσω του οποίου το Υπουργείο Παιδείας, Πανεπιστημίων και Έρευνας της Ιταλίας μαζί με τα Ιταλικά ΑΕΙ παρέχουν από κοινού δράσεις για τη δημιουργία οικονομικής και κοινωνικής αξίας (OECD, 2019)

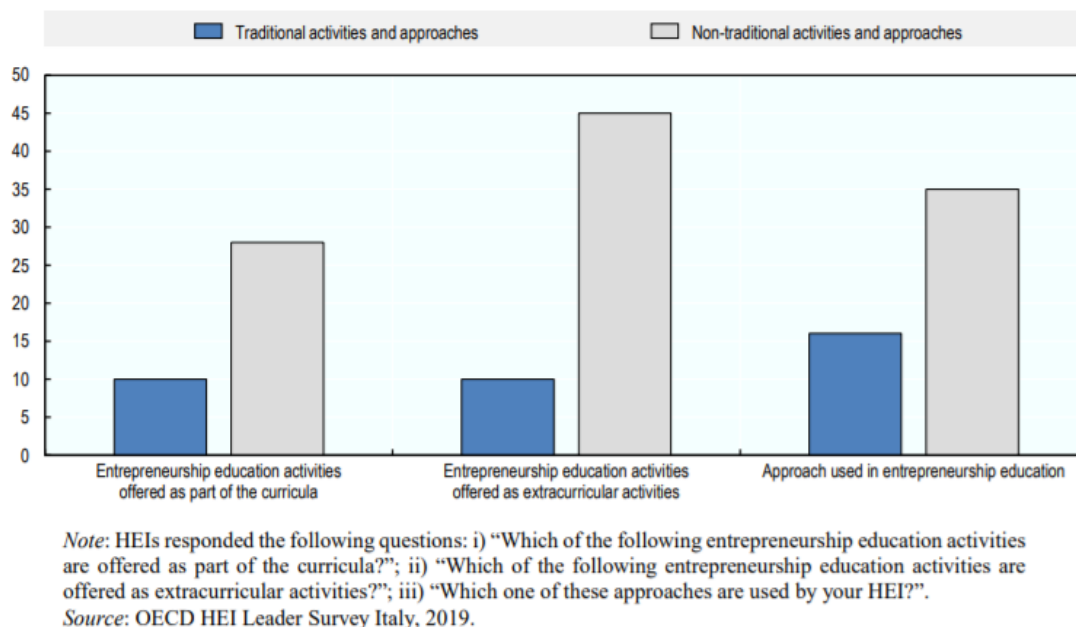
Ακόμη ένα παράδειγμα, αποτελεί και το εθνικό δίκτυο θερμοκοιτίδων (PNICube - <https://en.pnicube.it>) που προωθεί τόσο περιφερειακούς (StartCups) όσο και εθνικούς επιχειρηματικούς διαγωνισμούς που απαιτούν συνεργασία μεταξύ ενός ή περισσότερων πανεπιστημίων, επενδυτών, ιδιωτικών εταιρειών αλλά και εθνικών αρχών (Iacobucci & Micozzi, 2010).

Προετοιμασία και υποστήριξη επιχειρηματιών

Γενικά, ενώ τα Ιταλικά Πανεπιστήμια βοηθούν όπως αναφέραμε το ακαδημαϊκό προσωπικό αλλά και τους φοιτητές να ξεκινήσουν μία επιχείρηση, αυτό δεν σημαίνει ότι θα πρέπει και απαραίτητα να δημιουργήσουν κάτι δικό τους. Για εκείνους όμως που τελικά αποφασίζουν να κάνουν αυτό το βήμα και να ανοίξουν μία επιχείρηση, το Πανεπιστήμιο τους βοηθάει παρέχοντας τους χρήσιμες υπηρεσίες και εκπαίδευση στις κατάλληλες δεξιότητες που απαιτούνται (OECD, 2011).

Παρακάτω, μέσα από το **Διάγραμμα 1**, μπορούμε να δούμε έναν ενδιαφέροντα πίνακα σχετικά με τη μέθοδο την οποία χρησιμοποιούν τα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Ιταλία προκειμένου να εκπαιδεύσουν τους φοιτητές/σπουδαστές τους.

Διάγραμμα 1: Δραστηριότητες και προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για την εκπαίδευση πάνω στην επιχειρηματικότητα στην Ιταλία⁵

⁵ Πηγή διαγράμματος 1: OECD HEI Leader Survey Italy, 2019

Όπως μπορούμε να δούμε σχετικά με την επιχειρηματικές δραστηριότητες οι οποίες είναι μέρος του προγράμματος σπουδών των πανεπιστημίων, η παραδοσιακή μέθοδος εκμάθησης (π.χ. διαλέξεις) καθίστανται ξεπερασμένες, και έχουν σαφώς μικρότερη ποσοστιαία σχέση με τις μη-παραδοσιακές προσεγγίσεις (π.χ. η εκμάθηση βασισμένη στην επίλυση προβλημάτων (Problem-Based-Learning), οι προσομοιώσεις, οι μελέτες περιπτώσεων κλπ.).

Παρακάτω, περνάμε σε μία έρευνα που διενεργήθηκε από το Πανεπιστήμιο της Padova της Ιταλίας των **Blasi & Sedita (2020)** με τίτλο «**Determinants and success factors of student entrepreneurship: Evidence from the University of Padova**», που είχε ως στόχο μεταξύ άλλων να ερευνήσει τα χαρακτηριστικά της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας και τους παράγοντες επιτυχίας των επιχειρηματικών εγχειρημάτων αυτού του Πανεπιστημίου σε δείγμα 119,347 φοιτητών και αποφοίτων.

Συνοπτικά τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας έδειξαν ότι:

- Η πλειονότητα των ακαδημαϊκών επιχειρηματιών είναι άνδρες επιχειρηματίες, ενώ αυτό το γεγονός συσχετίζεται θετικά με τα μαθήματα οικονομικών που παρακολούθησαν στο Πανεπιστήμιο και αρνητικά με τον αριθμό των ετών που χρειάστηκαν μέχρι να ολοκληρώσουν της σπουδές τους και το τελικό βαθμό στο πτυχίου τους.
- Ενώ, η επιτυχία ή μη του επιχειρηματικού εγχειρήματός τους, φαίνεται πως δεν βασίζεται στο φύλο αλλά εξαρτάται από την εγγύτητα που υπάρχει μεταξύ του είδους των δραστηριοτήτων της εταιρείας και τον τύπο των πανεπιστημιακών μαθημάτων που παρακολούθησαν κατά την διάρκεια των σπουδών τους.

Όπως είδαμε και παραπάνω, οι πρωτοβουλίες που έχει κάνει έως τώρα το Ιταλικό κράτος και κυρίως τα Ιταλικά Πανεπιστήμια για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας ανάμεσα στους φοιτητές, αποδίδουν καρπούς συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη της τόσο της οικονομίας όσο και γιατί τη σύνδεσης της επιχειρηματικότητας με την αγορά εργασίας.

Τέλος, θα λέγαμε πως τα σημαντικότερα στοιχεία για τις δράσεις και τις ενέργειες που κάνουν τα Ιταλικά Πανεπιστήμια και το Ιταλικό κράτος, για την στήριξη της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας, είναι τα εξής:

- Το στρατηγικό σχέδιο δράσης, του Ιταλικού Υπουργείου Παιδείας, το οποίο έχει στόχο την ενίσχυση των επιχειρηματικών δράσεων για τη δημιουργία οικονομικής και κοινωνικής αξίας.

- Την ενίσχυση του εθνικού δικτύου θερμοκοιτίδων που προωθεί την ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα και τους επιχειρηματικούς διαγωνισμούς.
- Τον εφοδιασμό με απαραίτητες δεξιότητες, χρήσιμες υπηρεσίες και εκπαίδευση για όσα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας αποφασίζουν να ανοίξουν μία νεοφυή επιχείρηση.

3.2 Περίπτωση ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας - Το παράδειγμα της Ολλανδίας

Τα Ολλανδικά Πανεπιστήμια αποτελούν άλλο ένα παράδειγμα προώθησης της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας στα Πανεπιστήμια. Στην Ολλανδία υπάρχει μία αυξημένη συνεργασία πολλών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων που διέπονται από κοινές πρωτοβουλίες περιφερειακού όσο και εθνικού χαρακτήρα, ενισχύοντας τις ερευνητικές επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Τα Ολλανδικά ΑΕΙ προσανατολίζονται στην αξιοποίηση και υποστήριξη νεοσύστατων επιχειρήσεων που δημιουργούνται είτε από το ακαδημαϊκό προσωπικό είτε τους φοιτητές. Τα περισσότερα ούτως η άλλως προσφέρουν δραστηριότητες δημιουργίας ιδεών, εκπαίδευσης, επώασης, καθοδήγησης και δικτύωσης (OECD, 2018).

Επιπλέον, ένας ακόμη στόχος είναι η σύνδεση τους με περισσότερους φορείς έτσι ώστε η υποστήριξη της επιχειρηματικότητας να καταστεί πιο προσιτή για όλους τους έμμεσα και άμεσα ενδιαφερόμενους (OECD, 2018).

Για παράδειγμα, η διοργάνωση μεγάλων επιχειρηματικών εκδηλώσεων (π.χ. **Get in the Ring** - <https://getinthering.co/country/the-netherlands/>) έχει δημιουργήσει ισχυρά παγκόσμια δίκτυα για νεοσύστατες επιχειρήσεις και πολλά ΑΕΙ έχουν όλο και μεγαλύτερο αριθμό μαθητών και προσωπικού από το εξωτερικό. Παράλληλα, είναι σε θέση να προσφέρουν μια πλούσια ποικιλία δραστηριοτήτων εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα. Αυτές οι προσπάθειες παρέχουν δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση των φοιτητών, διασφαλίζοντας ότι είναι διαθέσιμες και προσβάσιμες σε όλους.

Στρατηγική επιχειρηματικότητας

Ολόκληρος ο τομέας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ολλανδία προσφέρει μια ποικιλία εξαιρετικών παραδειγμάτων για το τι σημαίνει ένα ΑΕΙ να είναι καινοτόμο και επιχειρηματικό.

Ένα κεντρικό στοιχείο είναι η αξιοποίηση της γνώσης, δηλαδή η διαδικασία δημιουργίας αξίας από τη γνώση καθιστώντας την κατάλληλη και / ή διαθέσιμη για οικονομική και / ή κοινωνική χρήση, μεταφράζοντας τη γνώση σε χρήσιμα προϊόντα, και υπηρεσίες.

Η δημιουργία αξίας περιλαμβάνει επίσης όλους τους κλάδους και ο αντίκτυπος της υπερβαίνει πολύ τις οικονομικές πτυχές στη δημιουργία κοινωνικής και πολιτιστικής αξίας. Όσον αφορά τις δομές υποστήριξης και τις ειδικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, η επιχειρηματικότητα μπορεί να θεωρηθεί το πιο ανεπτυγμένο μέρος της δημιουργίας αξίας.

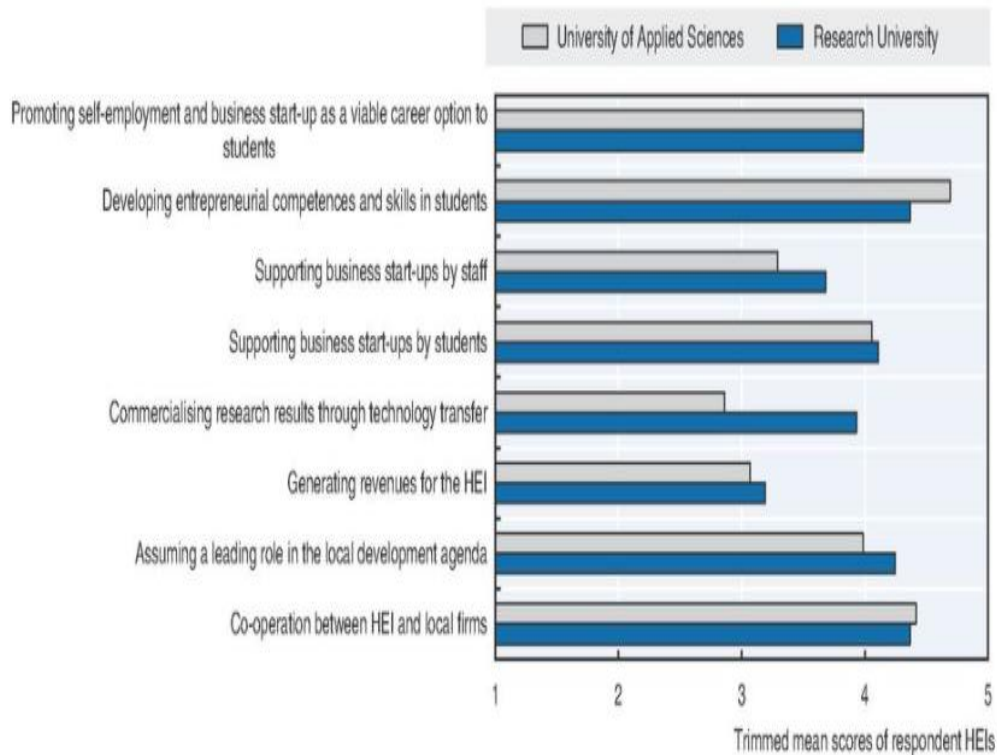
Οι ερευνητές των πανεπιστημίων μέσα από την έρευνα του **OECD (OECD HEI Leader Survey the Netherlands, 2016)** ανέφεραν ότι επανεξετάζουν τις στρατηγικές τους κάθε τέσσερα έως έξι χρόνια σε μια συμμετοχική διαδικασία που περιλαμβάνει προσωπικό και μαθητές μαζί με μια σειρά διαφορετικών εξωτερικών παραγόντων. Η εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα και η υποστήριξη εκκίνησης υποστηρίζονται πλήρως από ανώτερα στελέχη, συχνά υπό την ευρύτερη ομπρέλα δημιουργίας αξίας.

Το **διάγραμμα 2** μας δείχνει τους στόχους που θέτουν τα ΑΕΙ που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα. Εκεί βλέπουμε πως στόχος των ΑΕΙ να βοηθήσουν τους φοιτητές να αναπτύξουν επιχειρηματικές ικανότητες και δεξιότητες, τις οποίες τόσο τα ερευνητικά Πανεπιστήμια όσο και το αξιολόγησαν ως τον πιο σημαντικό στόχο της επιχειρηματικής ατζέντας.

Η υποστήριξη των νεοσύστατων επιχειρήσεων μεταξύ των μαθητών αναδείχθηκε, μέσα από την έρευνα ως πιο σημαντική από την υποστήριξη των μελών του προσωπικού στις δραστηριότητες δημιουργίας επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Ενώ τέλος, σε χαμηλότερη βαθμολογία από όλα τα ΑΕΙ που ερευνήθηκαν εντοπίστηκε η δημιουργία εσόδων από την επιχειρηματική ατζέντα.

Διάγραμμα 2: Επιχειρηματικοί στόχοι Ολλανδικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων⁶

Notes: Higher education institutions (HEIs) were asked: "How important are the following objectives for your HEI?". Respondents indicated the level of importance on a 5-point Likert scale from 1 = "Not important at all" to 5 = "Very important". 5% trimmed mean scores are shown. The total number of responses was 25, of which 9 were from research universities and 16 from universities of applied sciences (UAS). The overall survey response rate was 48%. The survey response rates per HEI type are the following: research universities (60%), UAS (43%).

Παρακάτω, περνάμε σε μία έρευνα του **Wijtzes (2019)** που έχει τίτλο «**Dutch University Spin-Offs and the probability to receive governmental funding: a study of entrepreneurial orientation and human capital key determinants**» και επικεντρώθηκε στους τεχνοβλαστούς που έχουν δημιουργηθεί μέσα από τα Πανεπιστήμια σε ένα σύνολο 111. Η εν λόγω έρευνα επικεντρώνεται κυρίως στο κομμάτι της κρατικής χρηματοδότησης και της σημασίας του ως παράγοντας επιτυχίας για αυτές τις επιχειρηματικές προτάσεις.

⁶ Πηγή Διαγράμματος 2: OECD HEI Leader Survey The Netherlands (2016-17)

Συνοπτικά τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας έδειξαν ότι:

- Η ύπαρξη διεθνοποίησης ενός τεχνοβλαστού, δεν είχε συσχέτιση σε σχέση με την πιθανότητά της για χρηματοδότηση.
- Το ποσό των επιχειρηματικών δυνατοτήτων ενός τεχνοβλαστού (αριθμός προϊόντων/υπηρεσιών) έδειξε μια θετικά σημαντική συσχέτιση σχετικά με το ποσό της χρηματοδότησης που έλαβε.
- Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, φαίνεται ότι η χρηματοδότηση δεν εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την υπόθεση ότι οι τεχνοβλαστοί έχουν λιγότερες δυνατότητες χρηματοδότησης αν δεν καθορίζονται σαφώς οι κίνδυνοι και οι αβεβαιότητες της επιχειρηματικής τους πρότασης.
- Η έλλειψη της ικανότητας ενός τεχνοβλαστού να αποτυπώσει τους μελλοντικούς κινδύνους και τις αβεβαιότητες στο επιχειρηματικό του μοντέλο, αποτελεί παράγοντα για το αν τελικά θα λάβει χρηματοδότηση ή όχι από κάποιον επενδυτή.

Κλείνοντας, θα λέγαμε πως τα σημαντικότερα στοιχεία για τις δράσεις και τις ενέργειες που υιοθετούν τα Ολλανδικά Πανεπιστήμια και το Ολλανδικό κράτος για την ενίσχυση της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας είναι τα εξής:

- Η σύνδεση των Πανεπιστημίων με περισσότερους φορείς για να υπάρξει μεγαλύτερη ενίσχυση και υποστήριξη της επιχειρηματικότητας.
- Η διοργάνωση μεγάλων επιχειρηματικών εκδηλώσεων που έχουν ως στόχο τη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων.
- Η αξιοποίηση της ακαδημαϊκής γνώσης, για τη δημιουργία χρήσιμων προϊόντων και υπηρεσιών

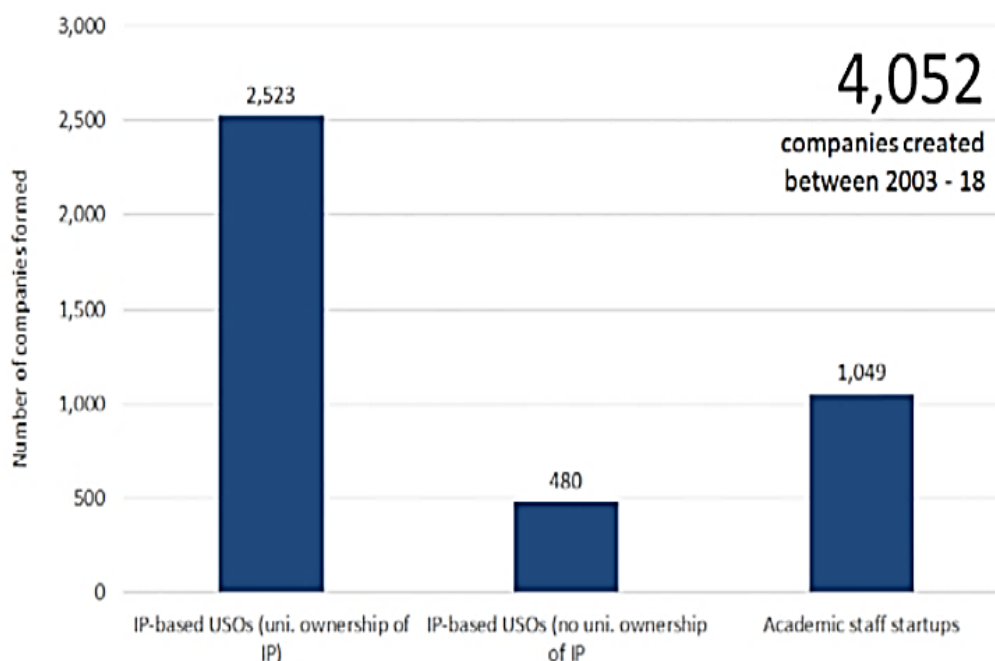
3.3 Περίπτωση ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας - Το παράδειγμα της Μεγάλης Βρετανίας

Σε αυτή την ενότητα θα αναλύσουμε το παράδειγμα του Ηνωμένου Βασιλείου σε σχέση με τους τεχνολογικούς που έχουν δημιουργηθεί και όχι τόσο με τις πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί για την ενίσχυση της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας.

Αρχικά, μπορούμε να δούμε το διάγραμμα 3 που αναφέρεται στους τεχνολογικούς και τα μέλη των start-up μέσα από την έρευνα της Ανώτατης Εκπαίδευσης Επιχειρήσεων & Κοινωνικής Αλληλεπίδρασης (HE-BCI - <https://re.ukri.org/knowledge-exchange/the-he-bci-survey>) η οποία συλλέγει χρηματοοικονομικά δεδομένα και αποτελέσματα σχετικά με την ανταλλαγή γνώσεων κάθε ακαδημαϊκό έτος από το 1999 και εντεύθεν.

Όπως βλέπουμε σε σύνολο 4.052 δειγμάτων πανεπιστημιακών τεχνολογικών, τα 2.523 αφορούν Πανεπιστήμια που έχουν την πνευματική ιδιοκτησία. Αντίθετα, σε 480 δείγματα δεν έχει τη πνευματική ιδιοκτησία των τεχνολογικών το Πανεπιστήμιο. Τέλος, σε 1.049 δείγματα οι start-ups ανήκουν στο ακαδημαϊκό προσωπικό.

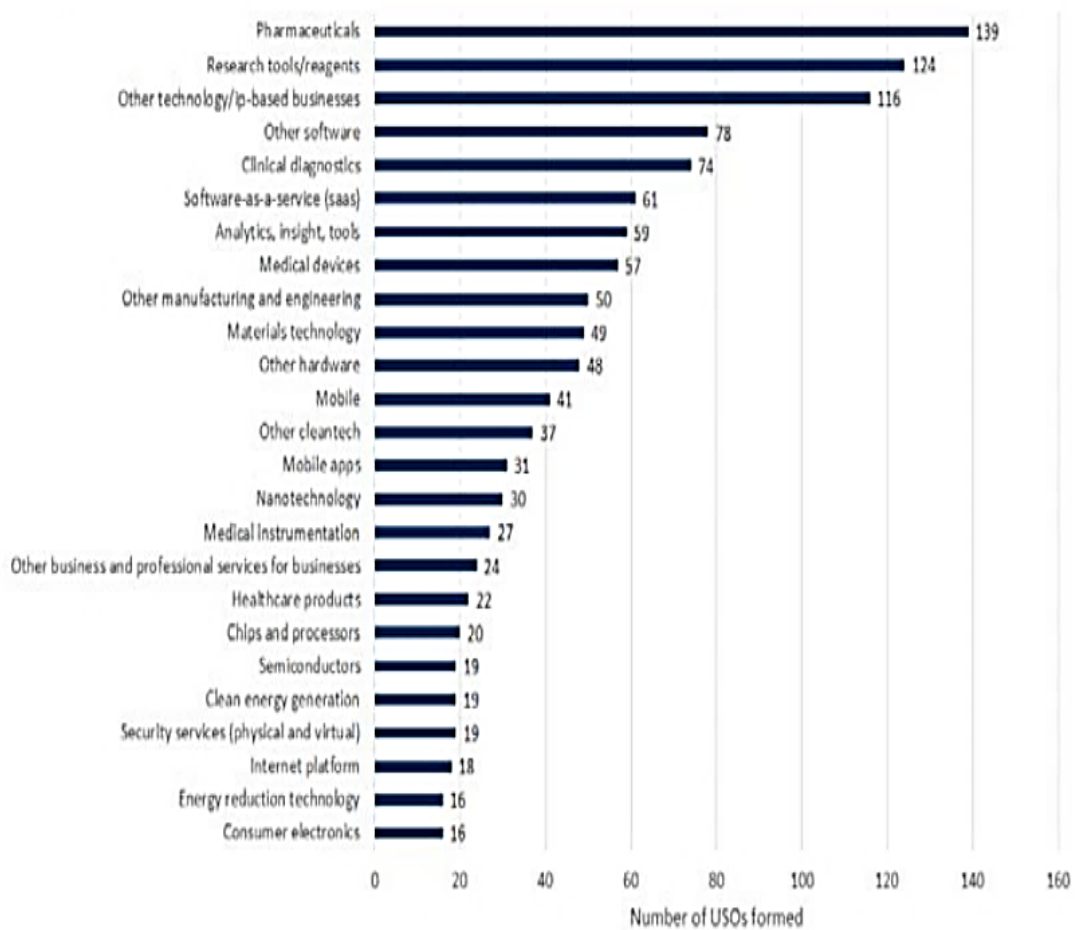
Διάγραμμα 3: Μορφές πανεπιστημιακών τεχνολογικών των και μελών που έχουν αναγνωριστεί από την περίοδο 2003 -2018⁷

⁷ Πηγή διαγράμματος 3: <https://re.ukri.org/documents/2019/developing-university-spinouts-in-the-uk-tomas-coates-ulrichsen-v2-pdf>

Στο **διάγραμμα 4** παρακάτω, μπορούμε να παρατηρήσουμε τον αριθμό των ακαδημαϊκών τεχνολογικών που δημιουργήθηκαν ανά τομέα. Όπως βλέπουμε ο φαρμακευτικός κλάδος μονοπωλεί το ενδιαφέρον με 139 τεχνολογικούς. Βέβαια πολύ κοντά βρίσκεται και ο ερευνητικός κλάδος με 124 τεχνολογικούς. Τέλος, οι κλάδοι με τις λιγότερες τεχνολογικές επιχειρήσεις είναι οι κλάδοι της ενέργειας και της καταναλωτικών προϊόντων με 16 επιχειρήσεις έκαστος.

Διάγραμμα 4: Αριθμός ακαδημαϊκών τεχνολογικών που δημιουργήθηκαν ανά τομέα (top25 -2018)⁸

Note: USOs can be categorised into multiple sectors. 229 USOs are categorised into 1 sector; 302 USOs are categorised into 2 sectors; 145 USOs are categorised into 3 sectors; 72 USOs are categorised into more than 3 sectors (maximum of 6 sectors)

⁸ Πηγή διαγράμματος 4: <https://re.ukri.org/documents/2019/developing-university-spinouts-in-the-uk-tomas-coates-ulrichsen-v2-pdf/>

Σε αυτό το σημείο, θα πρέπει να τονίσουμε πως τα περισσότερα Πανεπιστήμια του Ηνωμένου Βασιλείου έχουν γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας (Technology Transfer Offices) που έχουν ως στόχο τον εντοπισμό αξιόλογων ερευνητικών εγχειρημάτων τα οποία δυνητικά μπορούν να μετατραπούν σε νεοφυής επιχειρηματικές προτάσεις (Wright et al., 2006).

Κλείνοντας, περνάμε στο **διάγραμμα 5** το οποίο μας δείχνει το μέγεθος των εξωτερικών επενδύσεων σε διαφορετικούς ακαδημαϊκούς τεχνοβλαστούς που δημιουργήθηκαν την περίοδο 2011-2018. Όπως παρατηρούμε, 8.16 δισεκατομμύρια στερλίνες με το 83% να αφορά πανεπιστημιακούς τεχνοβλαστούς, 15% να αφορά σε τεχνοβλαστούς όπου τα Πανεπιστήμια έχουν ιδιοκτησία του IP και τέλος με 3% να αφορά start-ups του ακαδημαϊκού προσωπικού.

Διάγραμμα 5: Μέγεθος των εξωτερικών επενδύσεων σε διαφορετικούς ακαδημαϊκούς τεχνοβλαστούς που δημιουργήθηκαν την περίοδο 2011-2018⁹

Source: author's analysis of HEBCI data

⁹ Πηγή Διαγράμματος 5: <https://re.ukri.org/documents/2019/developing-university-spinouts-in-the-uk-tomas-coates-ulrichsen-v2-pdf/>

3.4 Άλλα παραδείγματα προώθησης επιχειρηματικότητας από τα Πανεπιστήμια στην Ευρώπη

Παρακάτω μπορούμε να δούμε και κάποιες άλλες σημαντικές ενέργειες προώθησης της επιχειρηματικότητας μέσα από τα Πανεπιστήμια που πραγματοποιούνται σε χώρες της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέσα από τη νέα μελέτη του EUA που παρουσιάστηκε στο συνέδριο, “**Ο ρόλος των πανεπιστημίων στο Περιφερειακά οικοσυστήματα καινοτομίας**” (**European University Association, 2019**) τονίζεται πως το Πανεπιστήμιο Aalto στη Φινλανδία, ήδη από τη λειτουργία του το 2010, υποστηρίζει την επιχειρηματικότητα διασφαλίζοντας ένα περιβάλλον, όπου οι φοιτητές μπορούν να συναντήσουν άλλους φοιτητές διαφορετικών σπουδών και κατευθύνσεων μέσω των προγραμμάτων σπουδών τους και να συζητήσουν διάφορες προοπτικές δημιουργίας κάποιας επιχειρηματικής πρότασης.

Επίσης, παρέχεται η ευκαιρία να συνδυαστεί ένα ερευνητικό πρόγραμμα φοιτητικής επιχειρηματικότητας με μια πλατφόρμα συν-δημιουργίας πανεπιστημίων-επιχειρήσεων όπου οι φοιτητές μπορούν να εργαστούν προκειμένου να έρθουν σε επαφή με την αντιμετώπιση προβλημάτων που παρουσιάζονται από μεγάλες εταιρείες.

Ένα άλλο παράδειγμα καλής πρακτικής, βρίσκετε στο KU Leuven–Katholieke Universiteit Leuven του Βελγίου. Το δίκτυο επιχειρηματικότητας του **Luven Community for Innovation** (<https://www.leuveninc.com/>) αναπτύχθηκε από το τμήμα επιχειρήσεων και οικονομίας, και πλέον αποτελεί ένα ενιαίο πανεπιστημιακό κέντρο για φοιτητές, ερευνητές, καθηγητές και αποφοίτους που στεγάζει και αναβαθμίζει τις επιχειρηματικές δεξιότητες και τα επιχειρηματικά μοντέλα (**King, 2019**).

Συμπερασματικά, όπως είδαμε μέσα από τα παραδείγματα από τις χώρες της Ευρώπης, έχουν γίνει πολλά βήματα προς μια θετική κατεύθυνση όσον αφορά το κομμάτι της προώθησης και της δημιουργίας ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας.

Αυτό έχει επιτευχθεί διότι πλέον, τα Πανεπιστήμια έχουν κατανοήσει τη σπουδαιότητα και το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν στη δημιουργία και ανάπτυξη καινοτομίας και στη μετέπειτα διάχυση και εμπορικά εκμετάλλευσης αυτής.

Επιπρόσθετα, όπως παρατηρήσαμε τα Πανεπιστήμια στις χώρες που μελετήσαμε, δίνουν κίνητρα, παρέχουν τις απαραίτητες γνώσεις, χρηματοδοτήσεις και υποδομές έτσι ώστε να στηριχθεί και να αναπτυχθεί η ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα.

Κλείνοντας, στο παρακάτω υποκεφάλαιο, θα μας δοθεί η δυνατότητα να αναφερθούμε στους προσδιοριστικούς παράγοντες επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης και ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας μέσα από διάφορες δημοσιευμένες μελέτες που έχουν γίνει. Έτσι, θα έχουμε τη δυνατότητα να κατανοήσουμε με περισσότερη ακρίβεια αυτά τα χαρακτηριστικά.

3.5 Προσδιοριστικοί παράγοντες επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης και ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας

Σε αυτό το υπό κεφάλαιο έχουμε στόχο να παρουσιάσουμε, μέσα από προηγούμενες έρευνες, τους προσδιοριστικούς παράγοντες επιχειρηματικότητας αρχικά για το κομμάτι των επιχειρήσεων έντασης γνώσης και έπειτα για το κομμάτι της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας.

Αρχικά, η πρώτη έρευνα που θα δούμε των **Gifford et al. (2020)** με τίτλο «**Variety in founder experience and the performance of knowledge-intensive innovative firms**» εξέτασε δεδομένα μέσα από την ανάλυση των δεσμών μεταξύ της γνώσης, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας σε σχέση με τις καινοτόμες νεοφυείς επιχειρήσεις έντασης γνώσης (KIE).

Ενδεικτικά τα στοιχεία αυτής της έρευνας αναφέρουν πως:

- Η ακαδημαϊκή εμπειρία, στην ιδρυτική ομάδα, αυξάνει τις επιδόσεις ανάπτυξης των επιχειρήσεων έντασης γνώσης.
- Οι ιδρυτές φαίνεται ότι δεν εκμεταλλεύονται προς όφελος της εταιρείας τους το γεγονός πως κατέχουν ένα υπόβαθρο ακαδημαϊκών και επιστημονικών γνώσεων.
- Όταν τουλάχιστον ένας ιδρυτής έχει προηγούμενη εμπειρία στην ίδρυση μιας επιχειρηματικής εταιρείας έχει επίσης πλεονέκτημα στο να ιδρύσει μια επιχείρηση έντασης γνώσης.
- Οι εταιρείες έντασης γνώσης των οποίων οι ιδρυτές έχουν εργαστεί στον ίδιο κλάδο είναι πιθανότερο να έχουν ισχυρή και αυξανόμενη παραγωγή, αλλά όχι περισσότερα έσοδα.

- Από την άποψη της ακαδημαϊκής εμπειρίας (π.χ. που αποκτήθηκε από την εμπειρία εργασίας σε Πανεπιστήμιο ή ερευνητικό ίδρυμα), η έρευνα βρήκε ότι οι γνώσεις που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια της εργασίας του ιδρυτή στο Πανεπιστήμιο είναι πιθανώς υψηλού επιπέδου παρέχοντας καλές επιστημονικές γνώσεις.
- Ο πρόσθετος συνδυασμός επιχειρηματικής και βιομηχανικής εμπειρίας ενισχύει την επιβίωση των εταιρειών έντασης γνώσης.
- Η συνολική εμπειρία από συνεργασίες στο, επιχειρηματικό, βιομηχανικό και ακαδημαϊκό επίπεδο, οδηγεί σε αυξημένη απόδοση τόσο από την άποψη της επιβίωσης της επιχείρησης όσο και της σταθερής ανάπτυξης.

Εν συνεχεία, η επόμενη έρευνα που θα δούμε αφορά στην εργασία των **Protogerou et al. (2017)** με τίτλο «**Determinants of young firms' innovative performance: Empirical evidence from Europe**» εξέτασε δεδομένα από εταιρείες ηλικίας μεταξύ 3 και 10 ετών, σε ένα ευρύ βιομηχανικό φάσμα βιομηχανικών δραστηριοτήτων σε δέκα ευρωπαϊκές χώρες.

Τα στοιχεία αυτής της έρευνας αναφέρουν πως:

- Η ύπαρξη προηγούμενης εμπειρίας των ιδρυτών στον κλάδο φαίνεται να επηρεάζει θετικά την ένταση E&A σε αντίθεση με τη γενική επαγγελματική εμπειρία που ασκεί σημαντικά αρνητική επίδραση στην καινοτομία.
- Τα προγράμματα που διευκολύνουν τη δικτύωση με Πανεπιστήμια μπορούν να βοηθήσουν τις νέες εταιρείες να συμπληρώσουν και να επεκτείνουν τις περιορισμένες τεχνολογικές τους πηγές και τις βάσεις γνώσεων που έχουν.
- Ομάδες με γυναικεία εκπροσώπηση μπορεί να είναι εξίσου πιθανό να συμμετάσχουν σε καινοτόμες δραστηριότητες, αλλά λιγότερο πιθανό να αναλάβουν υψηλό κίνδυνο, δηλαδή να αναπτύξουν και να λανσάρουν ριζικά νέα προϊόντα ή υπηρεσίες, σε σύγκριση με όλες τις ανδρικές ιδρυτικές ομάδες.
- Η εμπειρία του κλάδου που μπορεί να έχει η ιδρυτική ομάδα της νεοφυούς επιχείρησης έχει θετική επίδραση μόνο στις δαπάνες της Έρευνας & Ανάπτυξης, ενώ η γενική επαγγελματική εμπειρία ασκεί σημαντική αρνητική επίδραση στην καινοτομία.

- Λόγω των περιορισμένων πόρων τους, οι νέες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία απέναντι στον ανταγωνισμό των τιμών έναντι των καθιερωμένων επιχειρήσεων και, ως εκ τούτου, πρέπει να παρουσιάζουν διαφοροποιημένα προϊόντα και υπηρεσίες από άλλες εταιρείες της αγοράς.

Στη βιβλιογραφία για τις νεοφυείς επιχειρήσεις δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στα χαρακτηριστικά και τις ικανότητες των ιδρυτών και της ιδρυτικής ομάδας, δεδομένου ότι στην αρχή μια επιχείρηση χαρακτηρίζεται από περιορισμό πόρων σε σχέση με εδραιωμένες. Επίσης, είναι οι βασικοί συντελεστές στο ξεκίνημα αφού συνήθως πρόκειται για μικρές επιχειρήσεις που στην αρχή στελεχώνονται κατά κύριο λόγο από τους ιδρυτές.

Τέλος, μέσα από την ανάλυση των προσδιοριστικών παραγόντων των επιχειρήσεων έντασης γνώσης από τις δύο έρευνες που παραθέσαμε, διαπιστώνουμε πως χαρακτηριστικά όπως είναι η προηγούμενη εμπειρία σε θέματα επιχειρηματικότητας, η ύπαρξη προηγούμενης εμπειρίας στο κλάδο δραστηριοποίησης της εταιρείας καθώς και άλλοι παράγοντες ενισχύουν την πιθανότητα επιτυχίας για μια εταιρεία έντασης γνώσης.

Συνεχίζοντας, θα δούμε μια ακόμα έρευνα, που αφορά περισσότερο το κομμάτι της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας.

Η έρευνα που θα εξετάσουμε αφορά σε εργασία των **D'Este et al. (2010)** και έχει τίτλο «**Academic Entrepreneurship: What are the Factors Shaping the Capacity of Academic Researchers to Identify and Exploit Entrepreneurial Opportunities?**» Αυτή η εργασία στοχεύει στη βελτίωση της κατανόησης στα χαρακτηριστικά των ακαδημαϊκών ερευνητών.

Ένα από τα πρώτα ευρήματα αυτής της μελέτης, είναι ότι η προηγούμενη γνώση και εμπειρία, βοηθάει στην αναγνώριση και εκμετάλλευση των διάφορων επιχειρηματικών ευκαιριών. Υπάρχει μια σαφής ενισχυτική επίδραση για τους ακαδημαϊκούς επιχειρηματίες που έχουν συμμετάσχει στην δημιουργία του προϊόντος ή της υπηρεσίας (πριν γίνει δηλαδή επιχείρηση), καθιστώντας τους έτσι πιο πιθανό να δημιουργήσουν μια επιχείρηση αξιοποιώντας τα ερευνητικά τους αποτελέσματα.

Επίσης, η έρευνα έδειξε ότι ανεξάρτητα από το επιστημονικό τους πεδίο ή το οργανωτικό περιβάλλον, οι ακαδημαϊκές ερευνητές φαίνεται πως έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις και εμπειρίες, και είναι πιο πρόθυμοι να προβούν σε νέα επιχειρηματικά εγχειρήματα.

Επιπροσθέτως, οι συνεργασίες και η δικτύωση είναι σημαντικοί παράγοντες στην ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα καθώς τα αποτελέσματά έδειξαν ότι είναι σημαντικό να δημιουργηθούν συνεργασίες με πιθανούς χρήστες (ιδίως επιχειρήσεις) προκειμένου να αναπτυχθούν οι δεξιότητες του ακαδημαϊκού επιχειρηματία, ενώ τα δίκτυα ερευνητικής συνεργασίας φαίνεται να έχουν μικρό αντίκτυπο στην ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων.

Ωστόσο, η ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα είναι πιθανό να είναι επαναλαμβανόμενη μέχρι ενός σημείου, καθώς φαίνεται να υπάρχει ένα επίπεδο κορεσμού πέραν του οποίου η περαιτέρω εμπλοκή στην επιχειρηματική διαδικασία καθίσταται απίθανη.

Τέλος ο συνδυασμός πολλαπλών γνώσεων δείχνει ότι είναι πιο πιθανό να ενσωματωθούν διαφορετικά κομμάτια γνώσεων που θα συμπληρώσουν τις εξειδικευμένες επιστημονικές γνώσεις και έτσι να υπάρξει περαιτέρω εκμετάλλευση όλων των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων.

Στην επόμενη ενότητα θα αναφερθούμε στην Ελληνική περίπτωση, την εμφάνιση του ‘επιχειρηματικού Πανεπιστημίου’ της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας και της εξέλιξή τους.

4

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

4.1 Εισαγωγή

Η έντονη ανταγωνιστικότητα, το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, οι συνεχόμενες τεχνολογικές εξελίξεις και οι απαιτήσεις μεγαλύτερης εξωστρέφειας για διάχυση των αποτελεσμάτων έρευνας στην οικονομία και την κοινωνία, έχουν επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο δρουν και λειτουργούν τα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα τόσο εγχώρια όσο και εκτός συνόρων.

Αναπόφευκτα, μια σημαντική αλλαγή που επέφεραν όλα αυτά τα γεγονότα που αναφέραμε, έγκειται και στον τρόπο με τον οποίο πλέον τα Πανεπιστήμια εντάσσουν και προωθούν το επιχειρείν εντός και εκτός των πανεπιστημιακών τους εγκαταστάσεων.

Σε αυτό το κεφάλαιο, στόχος μας είναι να αναφερθούμε στην ελληνική πραγματικότητα, μέσα από αναφορά της συμβολής του μοντέλου της τριπλής έλικας και στη προσπάθεια προώθησης και διάδοσης της επιχειρηματικότητας μέσω αυτής, καθώς και μέσα από τη σύντομη ανασκόπηση της πορείας των Ελληνικών Πανεπιστημίων για την ένταξη δομών ενίσχυσης και προώθησης της επιχειρηματικότητας.

Τα Ελληνικά Πανεπιστήμια μπορεί να διατελούσαν, αρχικά, το ρόλο του εκπαιδευτικού φορέα που είχε ως στόχο την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας, όμως με το πέρασμα των χρόνων, όπως θα δούμε και στα επόμενα υπό κεφάλαια, τα Πανεπιστήμια, άρχιζαν σιγά σιγά να αλλάζουν τη φιλοσοφία και τον προσανατολισμό τους.

Μια από τις αλλαγές που επέφερε η αλλαγή προσανατολισμού και φιλοσοφίας, ήταν ότι Πανεπιστήμια άρχιζαν να εντάσσουν δομές για την ενίσχυση της ακαδημαϊκής και όχι μόνο,

επιχειρηματικότητας (πχ Γραφεία μεταφορά τεχνολογίας, Δομές Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας κλπ.) αντιλαμβανόμενα πλέον τη σπουδαιότητα και τη σημασία ύπαρξης τέτοιων δομών.

Παράλληλα, και το ίδιο το κράτος φάνηκε ότι άρχιζε να λαμβάνει με περισσότερη σοβαρότητα το ρόλο αυτό, όπως άλλωστε μαρτυρούν και οι διατάξεις του νόμου **4485/2017 (EURYDICE, 2021)** που περιγράφουν την αποστολή των ΑΕΙ στην Ελλάδα, στην οποία μεταξύ άλλων υπάρχει η αναφορά για την περαιτέρω αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας που γίνονται στα Πανεπιστήμια.

Μέσα από την επόμενη υπό ενότητα θα αναφερθούμε στο πως συνεχίζουν τα Πανεπιστήμια να υποστηρίζουν και να προωθούν την ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα, εκμεταλλευόμενα το μοντέλο της τριπλής έλικας για την καινοτομία.

4.2 Η αξιοποίηση της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας και η μετάβαση στο σήμερα

Γενικότερα στην Ελλάδα, το κομμάτι της τριπλής έλικας για τη καινοτομία, υλοποιήθηκε ταυτόχρονα με αλλαγές στην πολιτικοοικονομική κατάσταση της χώρας, καθώς διαμορφώθηκε ένα κατάλληλο πλαίσιο για φιλοξενία θεσμικών καινοτομιών που έπειτα εισήχθησαν στο ελληνικό ακαδημαϊκό και ερευνητικό κόσμο (**Arapostathis, 2010**).

Ένα από τα πρώτα προγράμματα που συντέλεσαν στο μετασχηματισμό των ελληνικών Πανεπιστημίων προς την κατεύθυνση της επιχειρηματικότητας, ήταν το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (**ΕΠΕΑΕΚ**).

Το πρόγραμμα, χωριζόταν σε περιόδους χρηματοδότησης στην περίοδο του 1994-1999 όπου λαμβάνει τόπο το ΕΠΕΑΕΚ I και έπειτα την περίοδο 2000-2006 όπου λαμβάνει τόπο το ΕΠΕΑΕΚ II (**Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, 2016**).

Όσον αφορά τη συνεισφορά του προγράμματος για την προώθηση της επιχειρηματικότητας στα Ελληνικά Πανεπιστήμια (**Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, 2001**) αυτό επιτευχθεί μέσα από τις κάτωθι ενέργειες:

- Μέσα από την άμεση αναβάθμιση και βελτίωση της εκπαίδευσης/επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο της δια βίου εκπαίδευσης και των πανεπιστημίων.

- Μέσα από την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της προσαρμοστικότητας των νέων φοιτητών.
- Μέσα από την ενίσχυση των υποδομών στη τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Μέσα από την ενίσχυση της βασικής έρευνας και των εργαστηριακών υποδομών για την εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων.
- Μέσα από τη προώθηση της επιχειρηματικότητας των νέων, με τη συμμετοχή 8.000 μαθητών και 20.000 φοιτητών σε προγράμματα ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Μέσα από τη κατασκευή κτιρίων και βιβλιοθηκών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ενίσχυση και αναβάθμιση του Ελληνικού Ακαδημαϊκού Δικτύου (GU-NET).

Επίσης άλλο ένα πρόγραμμα που βοήθησε εξίσου σημαντικά ήταν το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση» (**“Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια βίου Μάθηση 2014–2020”**, 2018) που αποτελεί ένα από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), μέσω του οποίου χρηματοδοτούνται δράσεις για:

- την εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος
- το γενικότερο εκπαιδευτικό σύστημα
- τη σύνδεση εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας τη δια βίου μάθηση
- την έρευνα.

Τέλος, μέσω των χρηματοδοτήσεων του προγράμματος ΕΣΠΑ, τα Πανεπιστήμια είχαν καταφέρει να προωθήσουν την επιχειρηματικότητα. Αυτό έχει γίνει για παράδειγμα μέσα από χρηματοδοτούμενους διαγωνισμούς καινοτομίας και επιχειρηματικών ιδεών που απευθύνονταν σε φοιτητές και αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Στο μεσοδιάστημα, έχουν υπάρξει αρκετές πρωτοβουλίες που συντέλεσαν στην δημιουργία και άλλων προωθητικών δράσεων, που είχαν ως στόχο, την συνεργασία πανεπιστημίου, κράτους και επιχειρήσεων.

Μερικές από αυτές τις δράσεις ήταν η δημιουργία Μονάδων Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας (ΜΟΚΕ) που είχαν ως στόχο τη προώθηση της καινοτομίας και την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας στα πρώιμα στάδια της μέσω διάφορων συνεργασιών με κρατικούς και επιχειρηματικούς φορείς και όχι μόνο.

Η δημιουργία γραφείων μεταφοράς τεχνολογίας, βοηθούν τους τεχνοβλαστούς των Πανεπιστημίων, μεταξύ άλλων, να προσελκύουν τα απαραίτητα κεφάλαια από διάφορες πηγές (πχ. κράτος και επιχειρήσεις) ώστε να διαμορφώσει το τελικό προϊόν και να διατεθεί στην αγορά.

Παράδειγμα συνιστά το Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας, του **Πανεπιστημίου Αιγαίου** που ξεκίνησε το 2016 και το Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών** όπου ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2019 και αποτελεί μέρος του Κέντρου Έρευνας, Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (**Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας Πανεπιστημίου Αιγαίου, n.d. ; Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας - Αρχιμήδης, 2021**).

Το «Πρόγραμμα Βιομηχανικών Διδακτορικών UPatras IQ» (**Τμήμα Απασχόλησης, Σταδιοδρομίας και Διασύνδεσης - Πανεπιστήμιο Πάτρας, 2020**) αποτελεί μεταξύ άλλων δράση που προάγει την άμεση συνεργασία Πανεπιστημίου και Βιομηχανίας.

Το πρόγραμμα αυτό, είναι μια πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου Πατρών με στόχο την υποστηρίζει διδακτορικών που αποσκοπούν στο βιομηχανικό προσανατολισμό με τη συνεργασία του **Πανεπιστημίου Πατρών**, μιας ιδιωτικής επιχείρησης/βιομηχανίας με έδρα την Ελλάδα και ενός υποτρόφου υποψήφιου διδάκτορα.

Επίσης, άλλο ένα τέτοιο πρόγραμμα που έχει στόχο να συμβάλει προς την ίδια κατεύθυνση είναι το Πρόγραμμα Βιομηχανικών Υποτροφιών του **ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος» (ΚΕΜΕΛ, n.d.)** που παρέχεται σε συνεργασία με το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ), και παρέχει χρηματοδότηση της τάξεως των 4 εκατομμυρίων ευρώ για την τετραετία 2017-2021.

Ο συνδυασμός αυτός, και οι νέες πρωτοβουλίες σε σχέση με την οικονομική βοήθεια και τις σωστές κατευθύνσεις, συμβάλλουν στην χάραξη της νέας πολιτικής όπου νέες υποδομές εισήχθησαν στο ελληνικό σύστημα καινοτομίας (π.χ. επιστημονικά πάρκα, θερμοκοιτίδες) και έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία του «επιχειρηματικού πνεύματος» στα Πανεπιστήμια και όχι μόνο (**Arapostathis, ό.π.**).

Επιπρόσθετα, αξιολογώ είναι να αναφέρουμε πως το ελληνικό κράτος πλέον αναλαμβάνει και έναν πιο ενεργό ρόλο στη προσπάθεια ανάπτυξης της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας. Εμείς σε αυτό το σημείο θα αναφερθούμε σε δύο τέτοια εγχειρήματα.

Το πρώτο, αφορά τη δημιουργία της λευκής βίβλου για τη ψηφιακή διακυβέρνηση (**Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, 2020**) κρίνεται πλέον αναγκαία η δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας με στόχο την καταγραφή, υποστήριξη και αξιολόγηση των νεοφυών επιχειρήσεων.

Το έργο εστιάζει στις επιχειρήσεις που έχουν λάβει χρηματοδότηση από ερευνητικά προγράμματα ή είναι τεχνοβλαστοί που συνδέονται με Ακαδημαϊκά και Ερευνητικά Ιδρύματα της χώρας έτσι η πλατφόρμα θα υποστηρίζει:

- την ηλεκτρονική υποβολή αιτημάτων-προτάσεων και αξιολόγηση αυτών,
- την αξιολόγηση νεοφυών επιχειρήσεων και τη διαμόρφωση των κριτηρίων αξιολόγησης (KPIs) σε συνεργασία με το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας,
- την παραγωγή στατιστικών δεδομένων.

Το δεύτερο, αφορά στη πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός **Κέντρου Καινοτομίας (Ερευνητικό κέντρο “Αθηνά,” 2021)** στην Αθήνα, στο οποίο θα φιλοξενοούνται start-up επιχειρήσεις, τεχνοβλαστοί και τμήματα έρευνας και ανάπτυξης μεγάλων επιχειρήσεων. Έτσι λοιπόν, η πρώτη Πολιτεία Καινοτομία της χώρας, θέλει να αποτελέσει το μέρος όπου τα τμήματα **Έρευνας & Ανάπτυξης** των νεοφυών επιχειρήσεων, εταιρειών, ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, επιχειρηματικών εκκολαπτηρίων και επιταχυντών, θα δημιουργούν επιχειρηματικές συνέργειες παράγοντας καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες.

4.3 Συμπράξεις πανεπιστημίου και άλλων φορέων για την επιχειρηματικότητα και τη καινοτομία

Πέραν από τις δομές που έχουν στη διάθεσή τους τα πανεπιστημιακά ιδρύματα προκειμένου να ενισχύσουν και να υποστηρίξουν την ακαδημαϊκή και όχι μόνο επιχειρηματικότητα, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και οι συνέργειες που θεσπίζονται με διάφορους άλλους φορείς είτε μέσα από συλλογικοί πραγματοποίηση δράσεων είτε μέσα από υπογραφή μνημονίων συνεργασίας.

Μερικά παραδείγματα μνημονίων συνεργασίας είναι μεταξύ άλλων τα κάτωθι:

- Μνημόνιο Συνεργασίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου με την Crowd Policy (**Michalopoulos, 2020**).
- Μνημόνιο συνεργασίας Αθήνας και Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (**Ναυτεμπορική, 2020**).
- Μνημόνιο Συνεργασίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (**Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, 2020**).

Ουσιαστικά όλες αυτές οι συμπράξεις και τα μνημόνια των συνεργασιών όπως θα δούμε και παρακάτω, έχουν σημαντικά οφέλη όπως:

1. Μεταφορά τεχνογνωσίας σε θέματα ανοιχτής καινοτομίας και επιχειρηματικότητας,
2. Ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσης και εμπειρίας, μέσω της συμμετοχής στελεχών σε δραστηριότητες mentoring, coaching, κ.ο.κ., στο πλαίσιο προγραμμάτων καινοτομίας.
3. Διοργάνωση webinars & workshops σε θεματικά αντικείμενα ενδιαφέροντος.
4. Δημιουργία και ενεργοποίηση δικτύων για κοινές και υποστηριζόμενες δράσεις, με στόχο την δημοσιοποίηση τους, την ανταλλαγή γνώσης και το αμοιβαίο όφελος για όλους τους συνεργαζόμενους.
5. Κοινός σχεδιασμός και υλοποίηση έργων μεταφοράς τεχνολογίας στους τομείς πληροφορικής και επικοινωνιών και ανάπτυξης της καινοτομίας.
6. Συντονισμένες ενέργειες δικτύωσης και προβολής των κοινών δράσεων των δύο φορέων με δίκτυα και φορείς του εξωτερικού.

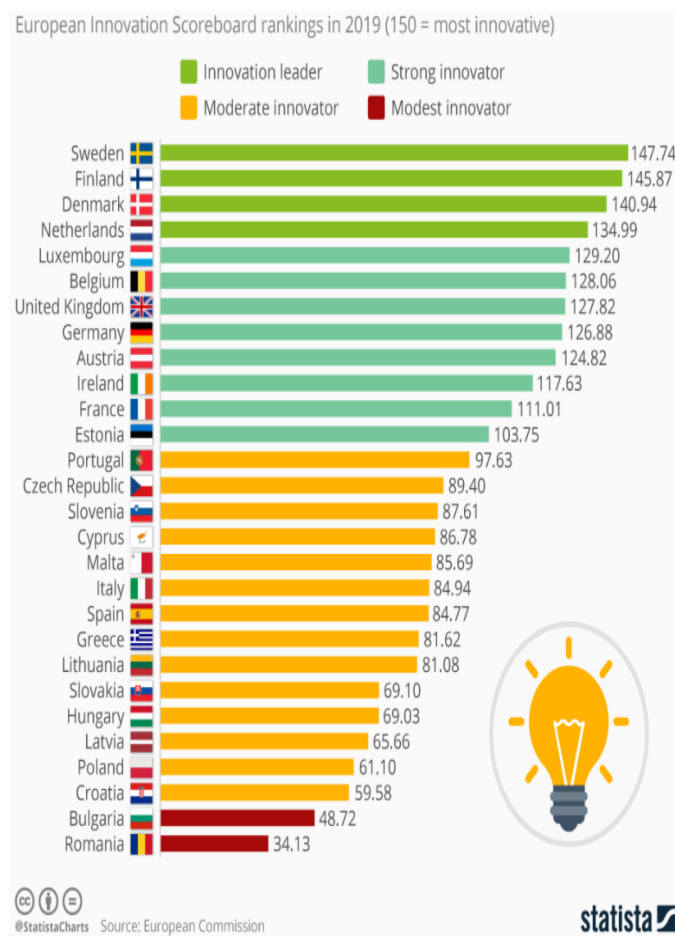
4.4 Οι απαραίτητες βελτιώσεις και η πορεία προς το μέλλον

Στη πορεία προς το μέλλον, ένα κρίσιμο ερώτημα παραμένει. **Είναι δυνατόν να βελτιωθεί και να μετασχηματιστεί περαιτέρω η ακαδημαϊκή και όχι μόνο επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα;**

Για να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα, θα πρέπει να λάβουμε υπόψιν πως ο μετασχηματισμός ενός κατ' εξοχήν ερευνητικού και συμβατικού πανεπιστημίου σε ένα Πανεπιστήμιο που αρχίζει να προβάλλει και να θεμελιώνει την επιχειρηματικότητα είναι ένα φαινόμενο που κάνει την εμφάνιση του τις τελευταίες δεκαετίες.

Σύμφωνα με το **innovation scoreboard (Πίνακας 1)**, η Ελλάδα για το 2019 είναι στην 20^η θέση του σχετικού πίνακα καταδεικνύοντας ότι η χώρα μας έχει ακόμα να διανύσει αρκετό δρόμο σε θέματα καινοτομίας. Παρόλα αυτά η εξωστρέφεια και η σύνδεση της επιστημονικής κοινότητας με την κοινωνία και την οικονομία, αποτελούν βασικούς κατευθυντήριους πυλώνες της στρατηγικής ανάπτυξης της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αυτό διότι υπάρχει πίεση για εμπορευματοποίηση της καινοτομίας δεδομένης της ύπαρξης των κατάλληλων πόρων και του απαραίτητου δυναμικού.

Πίνακας 1: Κατάταξη καινοτομίας για τις χώρες των ευρωπαϊκών χωρών (2019) ¹⁰

Παράλληλα, μια γενικά αρνητική συνιστώσα αφορά στη μείωση της χρηματοδότησης που λαμβάνουν ετησίως τα Πανεπιστήμια από το κράτος.

Για την Ελλάδα, παρά τις περικοπές την περίοδο της κρίσης, ως ποσοστό του ΑΕΠ, η συνολική δαπάνη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα το 2012, κατατάσσεται κάτω από αρκετές

¹⁰ Πηγή Πίνακα 1: European Commission & Statista

χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως μπορούμε να διακρίνουμε και από τα δεδομένα του **διαγράμματος 6 (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, 2019)**.

Διάγραμμα 6: Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση (% του ΑΕΠ) και κατά κεφαλήν ΑΕΠ (\$ ΗΠΑ), 2012¹¹

Κατάταξη	Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ	Κατάταξη	Δημόσιες Δαπάνες για Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	
1	Νορβηγία	1	Ισλανδία	1,79%
2	Δανία	2	Φινλανδία	1,75%
3	Αυστρία	3	Εσθονία	1,59%
4	Φινλανδία	4	Πολωνία	1,49%
5	Ιρλανδία	5	Δανία	1,49%
6	Ισλανδία	6	Νορβηγία	1,42%
7	Γαλλία	7	Μάλτα	1,20%
8	Ην. Βασίλειο	8	Ιρλανδία	0,95%
9	Ιταλία	9	Ρουμανία	0,88%
10	Κύπρος	10	Βουλγαρία	0,84%
11	Ελλάδα	11	Κύπρος	0,81%
12	Μάλτα	12	Τσεχία	0,81%
13	Τσεχία	13	Αυστρία	0,79%
14	Εσθονία	14	Γαλλία	0,79%
15	Λιθουανία	15	Λετονία	0,78%
16	Λετονία	16	Ελλάδα	0,73% (0,56%)*
17	Πολωνία	17	Λιθουανία	0,68%
18	Ρουμανία	18	Ην. Βασίλειο	0,66%
19	Βουλγαρία	19	Ιταλία	0,38%

Όμως, παρά τα όσα θετικά βήματα που αναλύσαμε στο προηγούμενο μέρος, υπάρχουν ακόμα κάποια στοιχεία που επιδέχονται βελτίωσης.

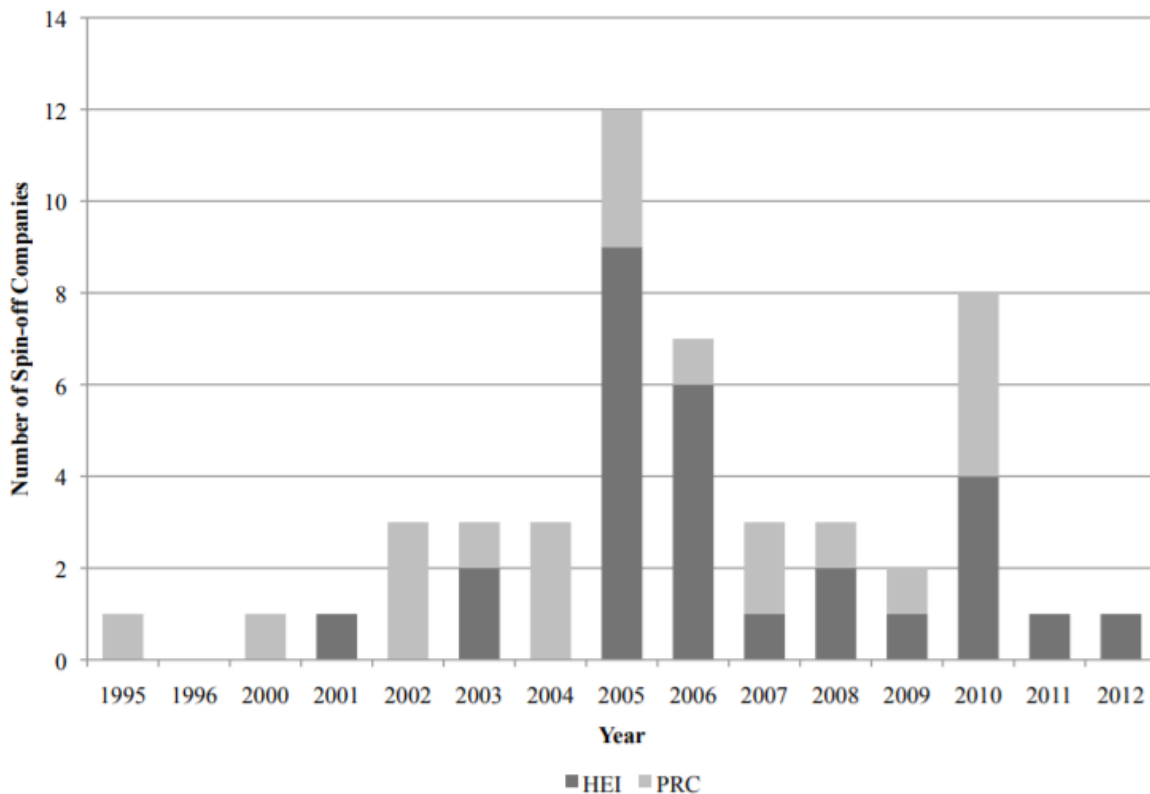
Μια περίπτωση, αφορά στην μη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων που έχουν προκύψει από τις ερευνητικές δραστηριότητες των πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων (**Καλογήρου et al., 2021**). Αυτό προβάλλει παράλληλα, την αδυναμία και την περιορισμένη λειτουργία των **Γραφείων Μεταφοράς Τεχνολογίας** που υπάρχουν στα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Εν συνεχεία, σκόπιμο είναι να παραθέσουμε και τους δύο πίνακες που δείχνουν την πορεία και τη δημιουργία των πανεπιστημιακών τεχνοβλαστών μιας που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη μη αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

¹¹ Πηγή Διαγράμματος 6: <http://www.indeepanalysis.gr/analyseis/arhra/dhmosies-dapanes-kai-aei>

Αρχικά, παρατηρώντας στο **διάγραμμα 7** βλέπουμε πως την περίοδο **1995-2012** η δημιουργία τεχνολογικών από τα ελληνικά ΑΕΙ (HEI) και από τα Ελληνικά Δημόσια Κέντρα Έρευνας (PRC) δεν ξεπερνούν στο σύνολό τους τις 50 σε αριθμό. Το γεγονός αυτό αποτελεί απόδειξη των όσον προαναφέραμε.

Διάγραμμα 7: Δημιουργία τεχνολογικών από τα ελληνικά ΑΕΙ (HEI) και από τα Ελληνικά Δημόσια Κέντρα Έρευνας (PRC) ¹² | 1995 - 2012

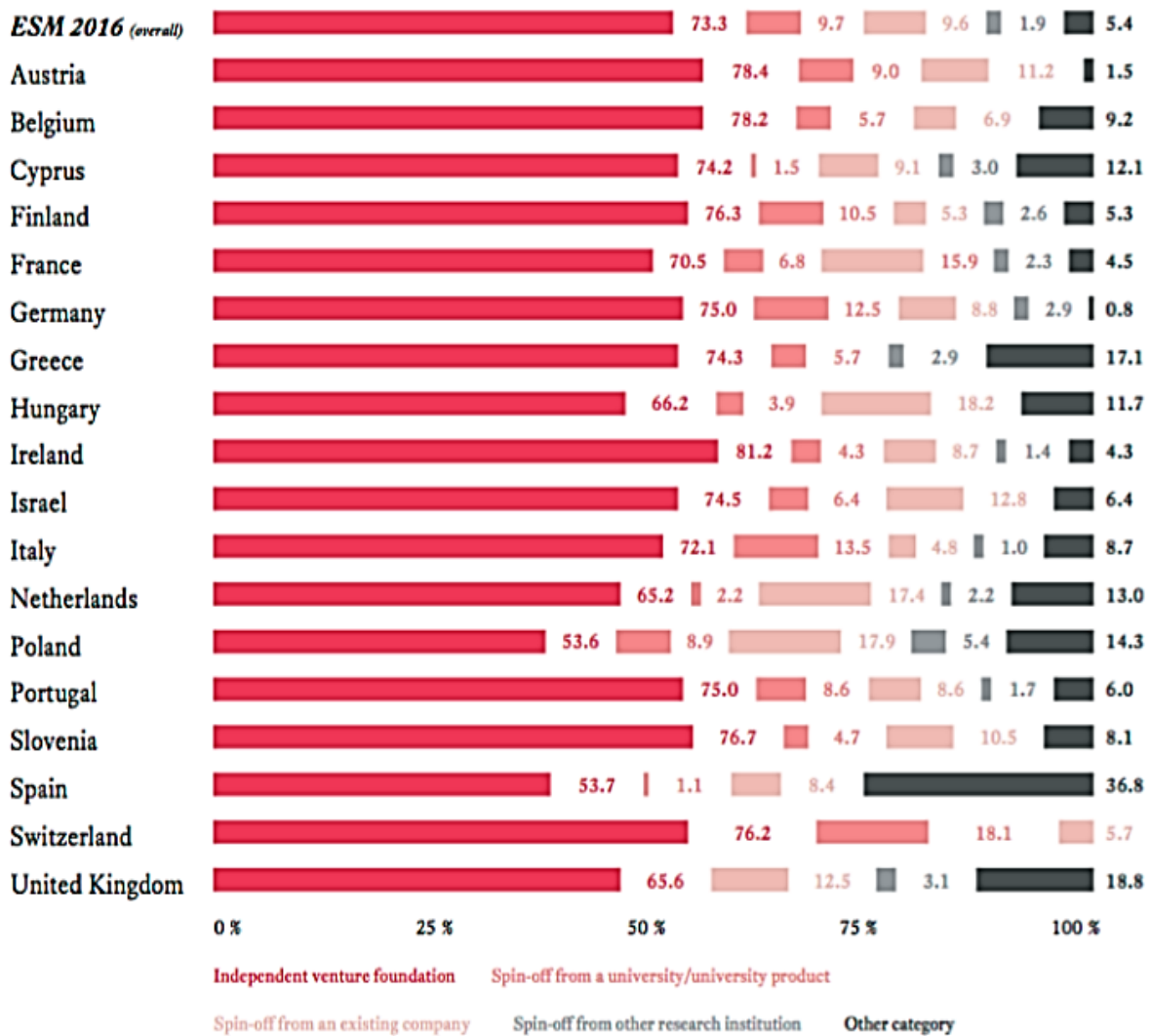

Έπειτα, έχουμε και το **διάγραμμα 8** με τα στοιχεία από τους διάφορους τύπους νεοφυών επιχειρήσεων που κατέγραψε σε έρευνα του το **European Startup Monitor (ESM, 2016)** το 2016, και το οποίο έχει συγκεντρώσει απαντήσεις από 2.515 νεοσύστατες επιχειρήσεις.

Όπως βλέπουμε από τα στοιχεία που παρουσιάζονται, από την κατανομή των επιχειρήσεων, χώρες όπως η Ιταλία και η Γερμανία, κατέχουν αρκετά σημαντικό ποσοστό νεοφυών επιχειρήσεων υπό μορφή spin-offs αγγίζοντας το ποσοστό 14,5% και 15,4% αντίστοιχα. Ενώ η Ελλάδα, υποχωρεί με ένα αισθητά χαμηλό ποσοστό της τάξης του 5,7% για τις πανεπιστημιακές spin-offs και 2,9% για τις spin-offs που έχουν δημιουργηθεί από ερευνητικούς φορείς.

¹² Πηγή Διαγράμματος 7: http://www.innovatiasystems.eu/docs/Karra_and_Tolias_2012.pdf

Διάγραμμα 8: Τύποι νεοφυών επιχειρήσεων ανάλογα με τη χώρα (2016)¹³

Επιπρόσθετα, στον αντίποδα, άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως ενώ τα ελληνικά Πανεπιστήμια έχουν αναγνωρισμένο ερευνητικό κύρος και αρκετή παραγωγή διεθνών επιστημονικών δημοσιεύσεων (διάγραμμα 9), δεν καταφέρνουν να μετουσιώσουν τα ερευνητικά τους αποτελέσματα σε κερδοφόρες επιχειρηματικές δραστηριότητες σύμφωνα με τα στοιχεία από τον **Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (ΟΒΙ) (Μανιφόβα, 2018)** αναφέρουν ότι η κατοχύρωση πατέντας που κατατίθενται στην Ελλάδα έχουν πολύ μικρό ποσοστό που να είναι από τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα (1%) και τα Ερευνητικά Κέντρα (1%).

¹³ Πηγή Διαγράμματος 8: European Startup Monitor

Διάγραμμα 9: Διεθνείς Επιστημονικές Συνδημοσιεύσεις ανά Εκατομμύριο Πληθυσμού (2011-2019)¹⁴

Πηγή: Eurostat, European Innovation Scoreboard, Επεξεργασία: ΕΒΕΟ/ΕΜΠ

Συνεπώς, θα πρέπει να υπάρχει έλεγχος και διαχείριση όλων αυτών των θετικών και αρνητικών επιπτώσεων στη μετάβαση του μετασχηματισμού, ώστε να επιτυγχάνονται καλύτερα τα καθαρά οφέλη με ταυτόχρονη ελαχιστοποίηση των κινδύνων.

Κλείνοντας, μέσα από την έρευνα της Διανέοσις (**Καλογήρου et al., 2021**) με τίτλο «**Η Ελλάδα που Μαθαίνει, Ερευνά, Καινοτομεί και Επιχειρεί**» βλέπουμε πως για το 2019, δόθηκαν περίπου 130 εκατομμύρια ευρώ σε ελληνικές νεοφυείς επιχειρήσεις. Αξίζει να σημειωθεί ακόμα ότι το 2018 δόθηκαν αντίστοιχα περί τα 116,5 εκατομμύρια ευρώ, ενώ το 2017 δόθηκαν 100 εκατομμύρια ευρώ. Τέλος, τα προηγούμενα χρόνια, μεταξύ 2010-2016, επενδύθηκαν 200 εκατομμύρια ευρώ.

Συνεπώς, τα αποτελέσμα μας δείχνουν ότι γίνονται αρκετά θετικά βήματα στο κομμάτι των χρηματοδοτήσεων τα τελευταία χρόνια στο κομμάτι της ενίσχυσης της νεοφυούς επιχειρηματικότητας.

¹⁴ Πηγή Διαγράμματος 9: Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (ΟΒΙ)

Συμπεράσματα

Οι αλλαγές που έχουν γίνει στα Ελληνικά ΑΕΙ προκειμένου να είναι σε θέση να υποστηρίξουν προσπάθειες προώθησης και ένταξης της ακαδημαϊκής και όχι μόνο επιχειρηματικότητας είναι αξιοσημείωτες καθώς έχουν καταφέρει να αλλάξουν το τοπίο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια όπου τα Πανεπιστήμια αδυνατούσαν να παρέχουν αξιόλογες δομές και υπηρεσίες για αυτό το σκοπό. Τώρα δομές όπως τα Γραφεία Μεταφοράς Τεχνολογίας ή οι πανεπιστημιακές θερμοκοιτίδες, έχουν αυξημένο ρόλο σε όλη αυτό τον μετασχηματισμό.

Επίσης, αυτό αποτυπώνεται και στη σχετική αύξηση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας οι οποίοι εμπλέκονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες. Παρόλο που τα χαρακτηριστικά τους δεν είναι στην πλειοψηφία τους έντασης γνώσης, αναδεικνύουν μια στροφή στο πώς αντιλαμβάνονται το ζήτημα της επιχειρηματικότητας.

Ωστόσο, κάτι τέτοιο δε σημαίνει πως δεν πρέπει να υπάρξουν περεταίρω ενέργειες προκειμένου να ενισχυθεί το πλαίσιο δημιουργίας και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας. Ευτυχώς, φαίνεται πως πλέον ένα νέο τοπίο αρχίζει να σκιαγραφείται με την έλευση νέων κανονιστικών πλαισίων (**βλ. Λευκή βίβλος για τη τεχνολογία**) καθώς νέες δομές έρχονται να συμπληρώσουν εκείνες που παρέχουν τα Ελληνικά Πανεπιστήμια (**βλ. Τεχνολογικό Πάρκο Χρωπή**).

Εν κατακλείδι, μέσα από αυτό το κεφάλαιο αυτό είχαμε την ευκαιρία να δούμε και να αναλύσουμε το ρόλο των πανεπιστημίων στη προώθηση της επιχειρηματικότητας. Παράλληλα, αναφερθήκαμε και στη τρέχουσα κατάσταση της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα, καθώς είδαμε μεταξύ άλλων, τη ανάγκη για μια βιώσιμη ακαδημαϊκή επιτυχία που πραγματοποιείται μέσα από τη διαδικασία της τριπλής έλικας για την καινοτομία.

5

ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΜΕΡΟΣ |

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

5.1 Γενικές πληροφορίες και Σκοπός ερωτηματολογίου

Προκειμένου να μελετήσουμε την ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα στα Ελληνικά Πανεπιστήμια προχωρήσαμε σε εμπειρική διερεύνηση με στόχο την ανάδειξη των κύριων χαρακτηριστικών αλλά και των προσδιοριστικών παραγόντων. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήσαμε έρευνα πεδίου. Αντικείμενο της έρευνας πεδίου ήταν η μελέτη των χαρακτηριστικών των ατόμων που είχαν μια επιχειρηματική ιδέα και ίδρυσαν μια επιχείρηση καθώς και των επιχειρήσεων που βρίσκονται στο στάδιο της ίδρυσης αλλά ακόμα δεν έχουν ιδρυθεί. Στο κεφάλαιο αυτό παραθέτουμε τη μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας που πραγματοποιήσαμε.

- Αρχικά, η έρευνα μας είχε ως επιδίωξη να εντοπίσει άτομα / επιχειρηματικές ομάδες που έχουν ιδρύσει ή βρίσκονται στη διαδικασία ίδρυσης μιας επιχείρησης και προέρχονται από τον ακαδημαϊκό χώρο, (ερευνητικό προσωπικό, υποψήφιοι διδάκτορες, διάφορα άλλα Πανεπιστημιακά μέλη).
- Έπειτα, να αποτυπώσει τα βασικά χαρακτηριστικά για τις επιχειρηματικές ομάδες ώστε να αναδείξει το προφίλ των ατόμων που επιχειρούν (πχ Εκπαιδευτικό και εργασιακό Background, ηλικιακή κατηγορία κλπ) και μετέπειτα το ίδιο για όσους δεν έχουν επιχειρήσει.

- Τέλος, να αποτυπώσει τα βασικά χαρακτηριστικά της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, την απόδοση σε όρους πωλήσεων, κερδών ζημίας κλπ., και να σχολιάσει τους προσδιοριστικούς παράγοντες στη διαμόρφωση Ακαδημαϊκού τύπου επιχειρηματικότητας για όσες επιχειρήσεις είτε έχουν καταφέρει να ιδρυθούν είτε είναι υπό ίδρυση.

Για τα παραπάνω πραγματοποιήσαμε στατιστική ανάλυση στα στοιχεία που συλλέξαμε. Η στατιστική ανάλυση περιλαμβάνει απλή περιγραφική στατιστική και στατιστικούς ελέγχους σε συγκεκριμένες υποθέσεις που βασίζονται στη θεωρητική παρουσίαση που προηγήθηκε.

Οι στατιστικοί έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν για τις συγκεκριμένες υποθέσεις, (έλεγχος για διαφοροποιήσεις και στατιστικές σημαντικότητες) έγιναν μεταξύ των απαντήσεων που συλλέξαμε σε ορισμένα στοχευμένα ερωτήματα (πχ. Ανασταλτικοί παράγοντες για την ίδρυση της επιχείρησης).

Τώρα για την συλλογή των δεδομένων της έρευνας πεδίου, αποστείλαμε προσκλήσεις συμμετοχής σε διάφορες λίστες ατόμων/ομάδων οι οποίοι προέρχονταν από τα Πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας και μετείχαν μεταξύ άλλων, σε διαγωνισμούς επιχειρηματικότητας, σε θερμοκοιτίδες ανάπτυξης επιχειρηματικών ιδεών κλπ.

Εν συνεχεία, στο πλαίσιο της διεξαγωγής της έρευνας, αποστείλαμε το ερωτηματολόγιο σε ένα σύνολο δείγματος περίπου 150 ατόμων από το οποίο τελικά 71 άτομα το συμπλήρωσαν, δηλαδή το 47,33%.

Ακόμα, τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν ηλεκτρονικά από τις **15 Δεκεμβρίου 2020** έως και τις **20 Φεβρουαρίου 2021** μέσα από διάφορες πλατφόρμες κοινωνικής και επαγγελματικής δικτύωσης (Facebook, LinkedIn, E-mail) έτσι ώστε να επιτύχουμε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διασπορά.

Όσον αφορά, τη μέθοδο και την επεξεργασία των αποτελεσμάτων, εκείνη διενεργήθηκε μέσα από τη πλατφόρμα του Microsoft Office (Excel) όσο και από την ανοιχτού κώδικα (open source) πλατφόρμα ανάλυσης δεδομένων PSPP.

Παρουσίαση ενοτήτων ερωτηματολογίου

Παρακάτω, παρουσιάζουμε, τις Κατηγορίες, τις Ενότητες και τις Υποενότητες που περιλάμβανε το ερωτηματολόγιο μας.

Κατηγορία 01. «Έχω/Έχουμε διαμορφώσει μια επιχειρηματική ιδέα αλλά Δεν έχω/έχουμε ακόμα ιδρύσει επιχείρηση»

Η πρώτη κατηγορία του ερωτηματολογίου μας, όπως καταλαβαίνουμε, αφορά σε επιχειρηματικές ιδέες ομάδων ή ατόμων που όμως δεν έχουν φτάσει ακόμα στο σημείο να προβούν σε ίδρυση της επιχείρησής τους και να βγουν στην αγορά.

Εμείς μέσα από τα ερωτήματά μας, είχαμε ως στόχο μέσα από δύο ενότητες, να δούμε αφενός τα χαρακτηριστικά της επιχειρηματικής ομάδας που απαρτίζουν την επιχειρηματική ιδέα και αφετέρου τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης στα οποία θα αναφερθούμε με λεπτομέρεια παρακάτω.

Κατηγορία 02. «Έχω/Έχουμε διαμορφώσει μια επιχειρηματική ιδέα και έχω/έχουμε ακόμα ιδρύσει επιχείρηση»

Ομοίως με την **Κατηγορία 01** την οποία αναλύσαμε παραπάνω, έτσι και σε αυτή τη κατηγορία αντίστοιχα, στόχος μας είναι ερευνήσουμε και να συλλέξουμε δεδομένα για τις ομάδες και τα μεμονωμένα άτομα που έχουν διαμορφώσει μια επιχειρηματική ιδέα και έχουν ιδρύσει την επιχείρησή τους. Παρακάτω, θα αναλύσουμε τις δυο ενότητες που απαρτίζουν τις δυο κατηγορίες ερωτηθέντων μας.

Κατηγορία 01/02 - Ενότητα 1Α: Χαρακτηριστικά Επιχειρηματικής ομάδας.

Για λόγους ευκολίας και παρουσίασης των αποτελεσμάτων οι Ενότητες 1Α: Χαρακτηριστικά Επιχειρηματικής ομάδας καθώς και Ενότητα 2Β: Χαρακτηριστικά της επιχείρησης για την πρώτη και τη δεύτερη κατηγορία έχουν ενοποιηθεί και παρουσιάζονται ως δυο ενιαίες κατηγορίες, όμως όπου κρίνεται απαραίτητο υπάρχει διαχωρισμός των αποτελεσμάτων τους.

Μέσα από αυτήν την ενότητα, στόχος μας ήταν να συλλέξουμε δεδομένα και να διερευνήσουμε τα χαρακτηριστικά της επιχειρηματικής ομάδας προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα το επιστημονικό υπόβαθρο τους, τα κίνητρα και τα εμπόδια που ενδεχομένως αντιμετώπισαν κατά δημιουργία της επιχειρηματικής ομάδας, αλλά και στοιχεία δημογραφικού περιεχομένου, όπως για παράδειγμα ηλικία, φύλο, μαθήματα που έχουν διδαχθεί στο Πανεπιστήμιο κλπ.

Κατηγορία 01/02 - Ενότητα 2Β: Χαρακτηριστικά της επιχείρησης

Στόχος αυτής της ενότητας, ήταν να συλλέξουμε δεδομένα και να διερευνήσουμε τα χαρακτηριστικά της ίδιας της επιχείρησης.

Ερωτήματα που τέθηκαν προς διερεύνηση και απάντηση ήταν μεταξύ άλλων, η προέλευση της επιχειρηματικής ιδέας ώστε να έχουμε μια εικόνα σχετικά με το πως οι επιχειρηματικές ομάδες εντόπισαν την ανάγκη δημιουργίας ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, σε ποια κατηγορία εταιρειών απευθύνεται η επιχείρηση (πχ B2B, B2C ή/και B2G) κλπ.

Επίσης, υπήρξε ερώτηση σχετικά με το αν οι επιχειρηματικές μας ομάδες διαθέτουν ή σκοπεύουν μελλοντικά να κατοχυρώνουν με κάποιο τρόπο δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Ενώ τέλος, υπήρξαν αναλύσεις παραγόντων σχετικά με τη διαφοροποίηση των προϊόντων έναντι των ανταγωνιστών, τη στρατηγική που ακολουθούν κλπ.

Παρακάτω ακολουθεί η παρουσίαση των 2 υποενοτήτων που αφορούσαν μόνο την κατηγορία **Ερωτηθέντων 02** οι οποίοι έχουν ιδρύσει την επιχείρησή τους.

Υποενοότητα 1B: Στοιχεία Λειτουργίας της επιχείρησης

Αρχικά, η υποενοότητα 1B έχει ως στόχο να συλλέξει και να επεξεργαστεί στοιχεία που αφορούν τη γενικότερη λειτουργία της επιχείρησης.

Μερικά ερωτήματα που καταγράφονται αφορούν τη νομική μορφή της επιχείρησης, τις πηγές χρηματοδότησης της, αν προβαίνουν σε δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη κλπ.

Υποενοότητα 2B: Στοιχεία επίδοσης της επιχείρησης

Μέσα από αυτή την τελευταία υποενοότητα, αναλύονται τα δεδομένα που αφορούν στο κομμάτι της επίδοσης των ιδρυθέντων επιχειρήσεων.

Κάποια ερωτήματα που περιλαμβάνονται σε αυτή την υποενοότητα αφορούν τα κέρδη ή τις ζημιές της επιχείρησης ή τον αριθμό των εργαζομένων πλήρους απασχόλησης, τα ποσοστά πωλήσεων που αφορούν την Ελλάδα ή το Εξωτερικό κλπ.

Κατηγορία 3. «ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης»

Η τρίτη και τελευταία κατηγορία του ερωτηματολογίου μας, απευθύνεται σε μεμονωμένα άτομα του Πανεπιστημιακού τομέα, που όμως δεν έχουν οποιαδήποτε σχέση.

Σε αυτή τη κατηγορία υπάρχουν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων, κάποιες ερωτήσεις σχετικά με το εκπαιδευτικό υπόβαθρο και τέλος κάποια ερωτήματα σχετικά με τους

ανασταλτικούς παράγοντες για τους οποίους δεν έχουν ασχοληθεί με το κομμάτι της επιχειρηματικότητας.

Κλείνοντας, στο **Παράρτημα Β. (σελ 140)** μπορούμε να δούμε ολόκληρο το ερωτηματολόγιο όπως εκείνο δημιουργήθηκε και στάλθηκε στους ερωτώμενους.

Περαιτέρω, μπορούμε να δούμε συγκεντρωτικά, τα αποτελέσματα και τη κατανομή των απαντήσεων για τις τρεις κατηγορίες, όπως αναλύονται παρακάτω.

Αρχικά όπως διακρίνουμε από το διάγραμμα κατηγοριοποίησης του ερωτηματολογίου μας 35 άτομα (49,3%) ανήκουν στην κατηγορία: ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης.

Έπειτα 16 άτομα (22,5%) υπάγονται στην κατηγορία: Έχω/έχουμε διαμορφώσει μια επιχειρηματική ιδέα και έχω/έχουμε ιδρύσει επιχείρηση (Η κατηγορία αυτή αφορά όσες επιχειρήσεις έχουν και έναν ιδρυτή/άτομο μόνο)

Τέλος 20 άτομα (28,2%) βρίσκονται στην κατηγορία: Έχω/έχουμε διαμορφώσει μια επιχειρηματική ιδέα αλλά ΔΕΝ έχω/έχουμε ακόμα ιδρύσει επιχείρηση (Η κατηγορία αυτή αφορά και όσες επιχειρήσεις έχουν έναν ιδρυτή/άτομο μόνο)

Διάγραμμα 10: Κατηγοριοποίηση του ερωτηματολογίου

Κλείνοντας, σημαντικό είναι να αναφέρουμε πως οι ερωτήσεις για το ερωτηματολόγιο και την έρευνα μας βασίστηκαν και στα ερωτηματολόγια της έρευνας «**Advancing Knowledge-Intensive Entrepreneurship and Innovation for Economic Growth and Social Well-being in Europe**»¹⁵ καθώς και από την έρευνα για την επιχειρηματικότητα στους νέους απόφοιτους του ΕΜΠ, που πραγματοποιήθηκε από τη μονάδα καινοτομίας του **Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου**.¹⁶

¹⁵ Πρόκειται για το Ευρωπαϊκό χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα “Advancing Knowledge-Intensive Entrepreneurship and Innovation for Economic Growth and Social Well-Being in Europe” (AEGIS) (contract number: 225134) που είχε στόχο την μελέτη της επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης σε δέκα Ευρωπαϊκές χώρες.

¹⁶ Καλογήρου Γ., Καστέλλη Ι. Πρωτόγερου Α., Ρούτση Α., Σιώκας Γ., Σιώκας Ε., Τσακανίκας Α., 2016, «Έρευνα για την Επιχειρηματικότητα των Νέων Αποφοίτων ΕΜΠ», MoKE, ΕΜΠ.

5.2 Περιγραφική Στατιστική Έρευνας Πεδίου

5.2.1 Ενότητα 1Α: Χαρακτηριστικά Επιχειρηματιών και Επιχειρηματικής ομάδας

Πριν αρχίσουμε να εμβαθύνουμε στο ερωτήματα που τέθηκαν στους ερωτηθέντες του ερωτηματολογίου μας, είναι σημαντικό να τονίσουμε την αναγκαιότητα της γνώσης των χαρακτηριστικών της επιχειρηματικής ομάδας.

Όπως είδαμε και στο θεωρητικό κομμάτι της εργασίας μας, αρκετές έρευνες έχουν δείξει πως ορισμένα χαρακτηριστικά των ατόμων που επιχειρούν είναι ικανά να βοηθήσουν και να εξελίξουν το κομμάτι της επιχειρηματικότητας.

Για παράδειγμα η έρευνα των **Gifford et al., (2020)** με τίτλο «**Variety in founder experience and the performance of knowledge-intensive innovative firms**» έδειξε ότι η επιχειρηματική και βιομηχανική εμπειρία ενισχύει την επιβίωση των εταιρειών έντασης γνώσης και ακόμα πως οι ιδρυτές που έχουν εργασιακή εμπειρία στον ίδιο κλάδο με την επιχειρηματική τους ιδέα είναι πιθανότερο να έχουν ισχυρή και αυξανόμενη παραγωγή, αλλά όχι περισσότερα κέρδη.

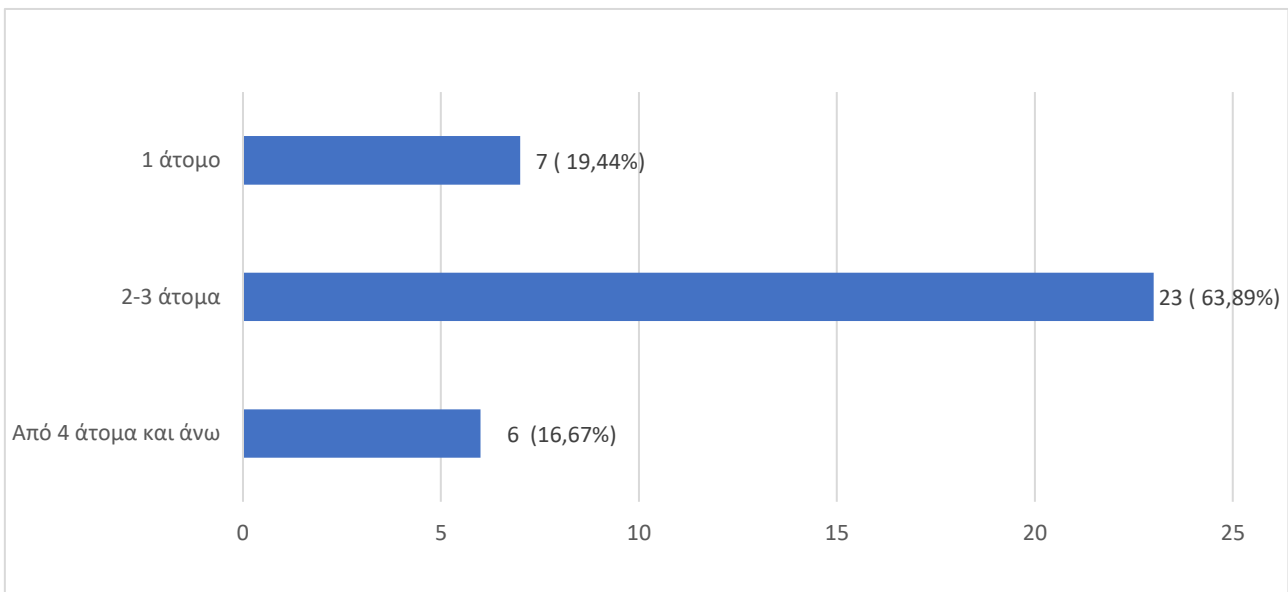
Ομοίως ένα ακόμη παράδειγμα αποτελεί και η έρευνα των **Καλογήρου et al., (2016)** με τίτλο «**Έρευνα για την Επιχειρηματικότητα των Νέων Αποφοίτων ΕΜΠ**» όπου εκεί για παράδειγμα αναφέρεται πως το 49% των επιχειρηματιών του δείγματος ήταν ιδιαίτερα υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου όπως επίσης το 60% του δείγματος είχε εργασιακή εμπειρία κατά μέσο όρο 6,5 ετών στον ίδιο κλάδο αλλά και ένα 4,7% έχουν ιδρύσει επιχείρηση και στο παρελθόν.

Κλείνοντας, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η έρευνά μας έχει **περιορισμένο μέγεθος**, κάτι που μας αποτρέπει από το να εξάγουμε γενικευμένα συμπεράσματα λόγω του μικρού δείγματος. Συνεπώς εμείς θα παρουσιάσουμε την εικόνα ενός μικρού δείγματος που αφορά στην ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα.

Έτσι λοιπόν, παρακάτω, θα ακολουθήσει η περιγραφική ανάλυση των δεδομένων που περιλαμβάνει τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά.

Αρχικά, θα δούμε το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 01** που αφορά το μέγεθος της επιχειρηματικής ομάδας. Όπως διακρίνουμε, οι ιδρυτές με επιχειρηματική ομάδα των 2-3 ατόμων, αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων, με ποσοστό 63,89%, ενώ οι ιδρυτές με επιχειρηματική ομάδα των 4 ατόμων και άνω, αποτελούν το μικρότερο ποσοστό του δείγματός μας με ποσοστό 16,67%. Τέλος, τα επιχειρηματικά σχήματα με ένα ιδρυτικό μέλος ανέρχονται στο 19,44%.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 1 : Από πόσους ιδρυτές/συνιδρυτές αποτελείται η επιχειρηματική ομάδα μαζί με εσάς; (Ερώτημα 1.1 του ερωτηματολογίου)

Έπειτα, όπως μπορούμε να διακρίνουμε από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 02**, χωρίσαμε σε τρεις κατηγορίες το ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης των ιδρυτών/συνιδρυτών (αφήνοντας εκτός τα άτομα με δευτεροβάθμια εκπαίδευση ($n=9$)) και το ταξινομήσαμε ανάλογα με τα μέλη που απαρτίζονται σε κάθε επιχειρηματικό σχήμα.

Πριν περάσουμε στην ανάλυση μας, να αναφέρουμε πως από όλους τους ιδρυτές και τα μέλη που απαρτίζουν τις επιχειρηματικές μας ομάδες, τα 32 από τα 97 των ατόμων (33%) διαθέτουν τουλάχιστον τίτλο ΑΕΙ/ΤΕΙ.

Το συμπέρασμα αυτής της κατηγοριοποίησης φανερώνει επίσης πως τα επιχειρηματικά σχήματα με έναν ιδρυτή αποτελούνται κατά πλειοψηφία σε 42,86% από άτομα που έχουν πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

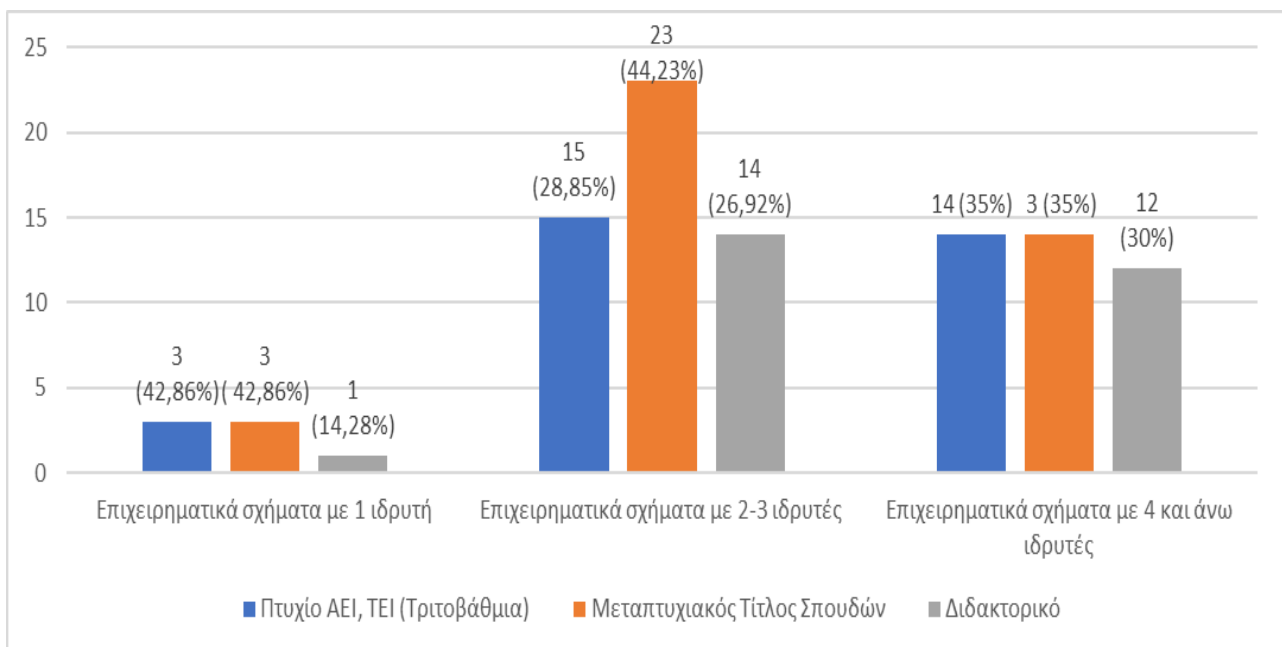
Έπειτα, τα επιχειρηματικά σχήματα με δυο-τρεις ιδρυτές αποτελούνται κατά πλειοψηφία σε ποσοστό 44,23% από άτομα που έχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ενώ τα επιχειρηματικά σχήματα με τέσσερεις και άνω ιδρυτές, κατά πλειοψηφία σε 35% από άτομα που έχουν πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι από τις 36 επιχειρηματικές ομάδες του ερωτηματολογίου μας, 8 από αυτές (22,22%) αποτελούνται μόνο από άτομα με μεταπτυχιακή εκπαίδευση ενώ 3 (8,33%), μόνο από άτομα με διδακτορική εκπαίδευση.

Συμπερασματικά λοιπόν, διακρίνουμε πως υπάρχει ένα αρκετά υψηλό επίπεδο σπουδών, ανάμεσα στους ερωτηθέντες, καθώς, πολλοί από αυτούς πέραν της ολοκλήρωσης του πρώτου πτυχίου, έχουν συνεχίσει τις σπουδές τους είτε σε μεταπτυχιακό είτε και διδακτορικό επίπεδο. Αυτό υποδηλώνει και το υψηλό επίπεδο επιστημονικής κατάρτισης των επιχειρηματικών σχημάτων.

Παράλληλα, τα ίδια συμπεράσματα σχετικά με το πολύ καλό μορφωτικό επίπεδο των επιχειρηματιών, διακρίνουμε και μέσα από την έρευνα για την **Επιχειρηματικότητα των Νέων Αποφοίτων του ΕΜΠ**.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 2: Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης του ιδρυτή/συνιδρυτών της επιχείρησης; (Ερώτημα 1.2α και 1.2β)

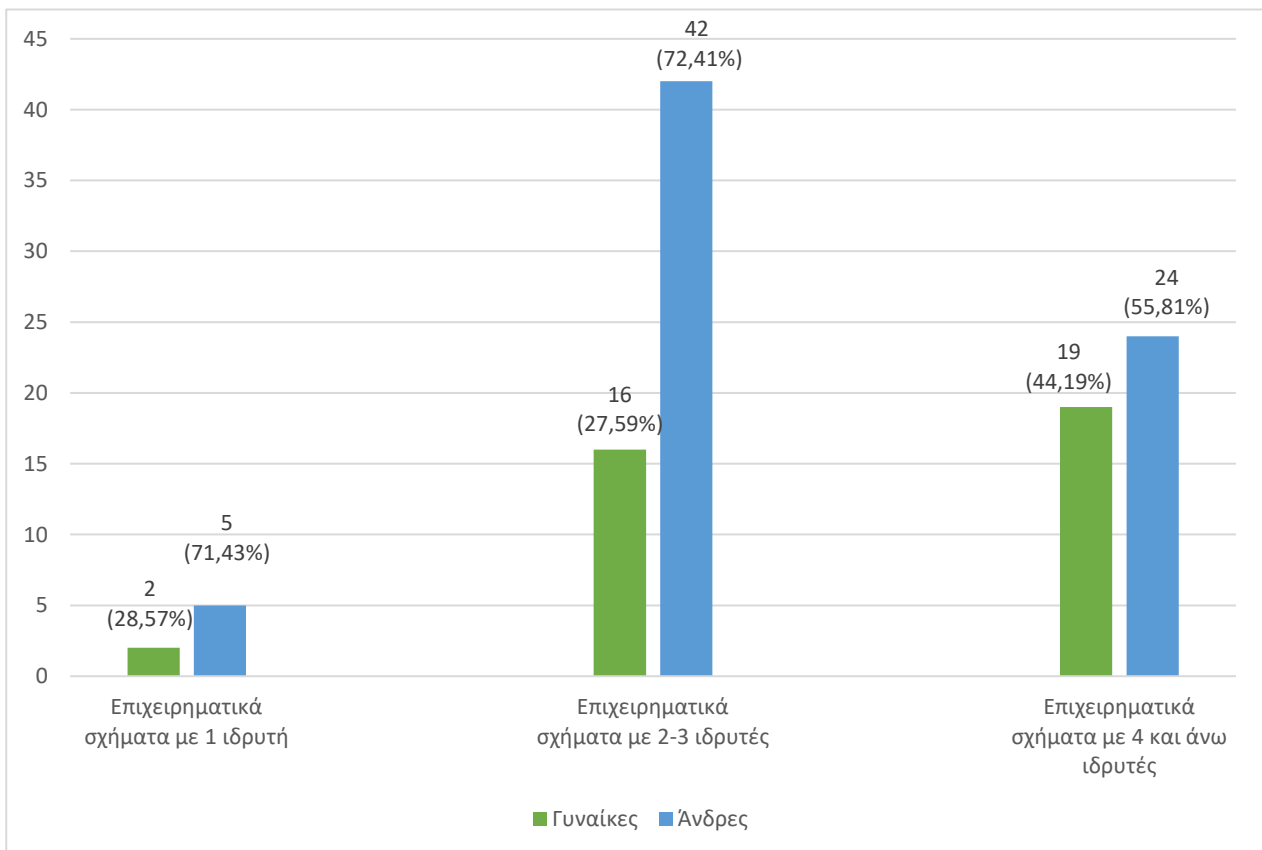

Σε συνέχεια, στο **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 03** παρατηρούμε πως οι άνδρες επιχειρηματίες αποτελούν την πλειοψηφία και στα τρία επιχειρηματικά σχήματα με ποσοστό 71,43%, 72,41% και 55,81% αντίστοιχα.

Εδώ, αξίζει να σημειωθεί ότι από τις 36 επιχειρηματικές ομάδες του ερωτηματολογίου μας, οι 17 από αυτές (42,22%) αποτελούνται μόνο από άνδρες ιδρυτές, ενώ 5 (13,89%), αποτελούνται μόνο από γυναίκες.

Βέβαια, κάτι τέτοιο δε μας προκαλεί μεγάλη έκπληξη, καθώς σύμφωνα και με άλλες έρευνες (**Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, 2019**) είναι γεγονός πως στην Ελλάδα, η γυναικεία επιχειρηματικότητα κατέχει χαμηλότερα ποσοστά ακόμα σε αυτό το τομέα.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 3: Προσδιορίστε το φύλο σας. (Ερώτημα 1.3α και 1.3β του ερωτηματολογίου)

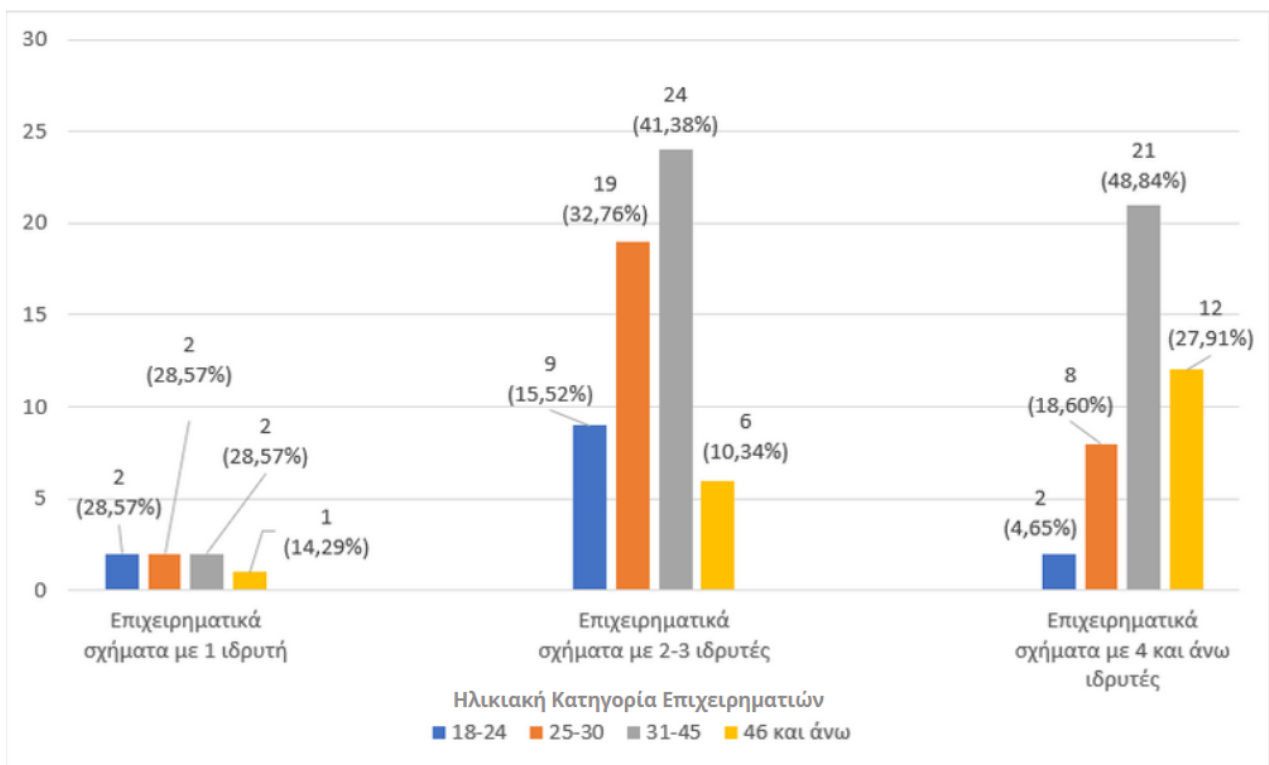
Έπειτα, στο **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 04**, παρουσιάζουμε την ηλικιακή κατηγορία των ερωτηθέντων ανάλογα του επιχειρηματικού σχήματος του οποίου βρίσκονται. Για να γίνει καλύτερα αντιληπτό το διάγραμμα, θα πρέπει να τονίσουμε ότι η κατηγορία της ηλικίας είναι ενοποιημένη για τα επιχειρηματικά σχήματα (δηλαδή η ηλικία των επιχειρηματιών που ανήκουν σε μια από τις τρεις κατηγορίες παρουσιάζονται στο διάγραμμα συγκεντρωτικά)

Έτσι λοιπόν, παρατηρούμε ότι στο σύνολο των ιδρυτών και των συνιδρυτών για τους οποίους απαντήθηκε η ερώτηση, υπερισχύει η ηλικιακή κατηγορία 31-45 ετών.

Ειδικότερα, για τα επιχειρηματικά σχήματα με 2-3 & 4 και άνω ιδρυτές, η κατανομή της ηλικίας των ιδρυτών κυμαίνεται μεταξύ 31-45 ετών σε ποσοστό 44,38% και 48,84% αντίστοιχα.

Όπως αντιλαμβανόμαστε η επιχειρηματικότητα σε νεαρές ηλικίες δεν είχε μεγάλη δυναμική στο δείγμα μας. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι από τις 36 επιχειρηματικές ομάδες του ερωτηματολογίου μας, οι 10 από αυτές (27,78%) αποτελούνται μόνο από άτομα του ηλικιακού γκρουπ 25-30 χρονών.

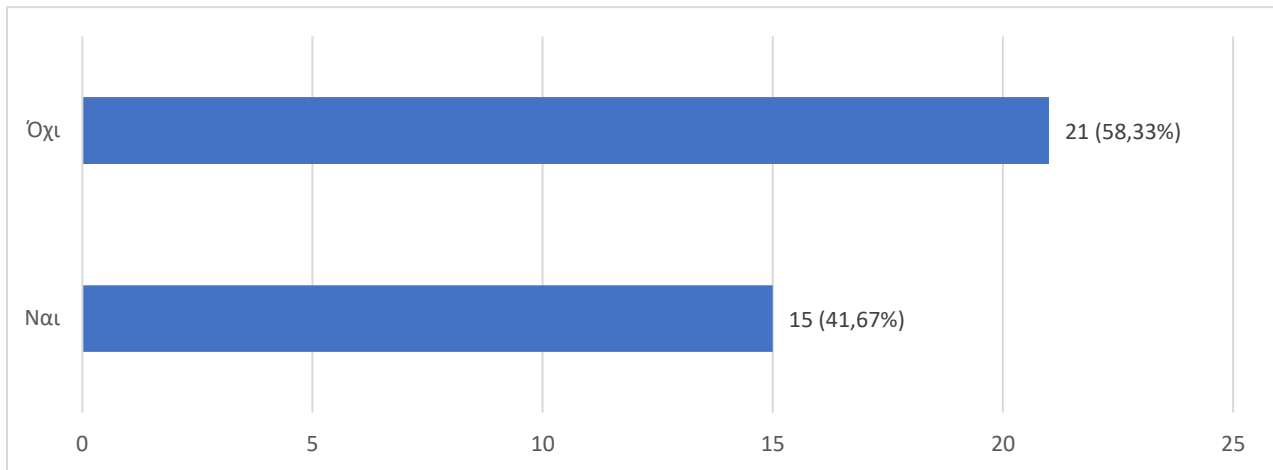
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 4: Προσδιορίστε την ηλικία σας. (Ερώτημα 1.4α και 1.4β του ερωτηματολογίου)

Εν συνεχεία, αφού προηγουμένως αναλύσαμε τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος, θα παρουσιάσουμε μια σειρά άλλων χαρακτηριστικών.

Από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 05** φαίνεται πως το 58,33% των ερωτηθέντων απαντάει πως δεν υπάρχει κάποιος/κάποια επιχειρηματίας στον στενό οικογενειακό του κύκλο, έναντι του 41,67% που απαντάει θετικά σε αυτό το ερώτημα.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 5: Υπάρχει κάποιος/κάποια επιχειρηματίας στον στενό οικογενειακό σας κύκλο; (Ερώτημα 1.7 του ερωτηματολογίου)

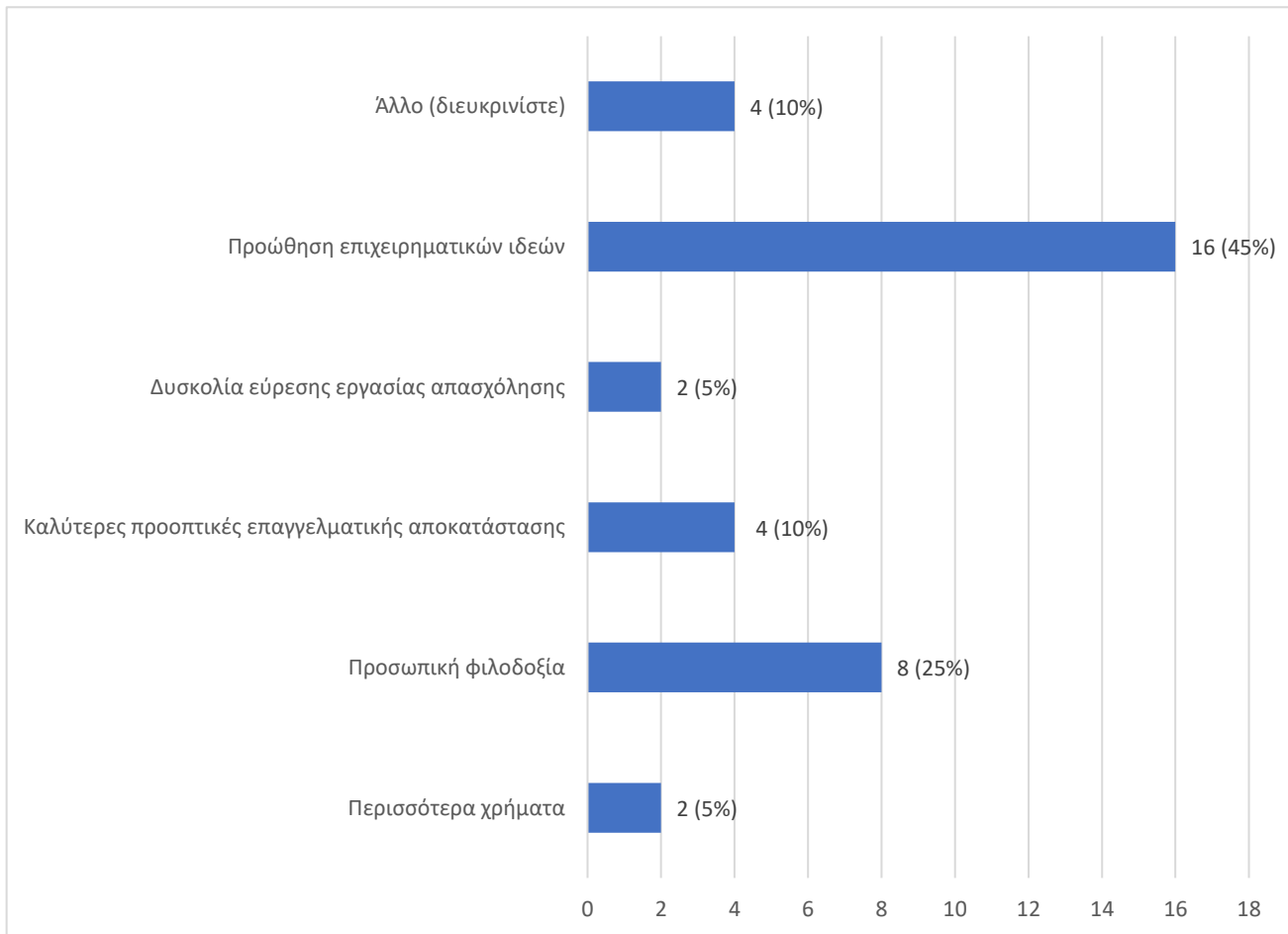

Ισχυρό κίνητρο για τη δημιουργία επιχείρησης (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 06**), αποτελεί αρχικά η προώθηση των επιχειρηματικών ιδεών με ποσοστό 45%, ενώ και η προσωπική φιλοδοξία όπως και οι καλύτερες προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε ποσοστό 25% και 10% αντίστοιχα. Συνεπώς, παρατηρούμε ότι τα εγχειρήματα του δείγματος, δεν έχουν προκύψει λόγω ανάγκης (επιχειρηματικότητα ανάγκης: δεν έχω άλλη δουλειά) ή με χρηματικό κίνητρο.

Η εικόνα είναι σύμφωνη και με άλλες έρευνες που μελετούν την επιχειρηματικότητα σε πληθυσμούς που έχουν μια επιστημονική κατάρτιση και εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά επιχειρηματικότητας με κίνητρο την αναγνώριση μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας ή την αξιοποίηση μιας ιδέας (**Επιχειρηματικότητα Νέων Αποφοίτων ΕΜΠ, 2016**).

Παράλληλα, θα συγκρίνουμε την έρευνα μας, για άλλη μια φορά, με τα αποτελέσματα της έρευνας για την **Επιχειρηματικότητα των Νέων Αποφοίτων ΕΜΠ** όπου σε αντίστοιχη ερώτηση τα αποτελέσματα έδειξαν πως τα κίνητρα για την ίδρυση της επιχείρησης συνδέονται σε 44,5% μέσα από αναγνώριση μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας, ενώ 62% δήλωσαν ότι η ιδέα προήλθε από το αντικείμενο σπουδών των ιδίων ή των συνιδρυτών της επιχείρησης.

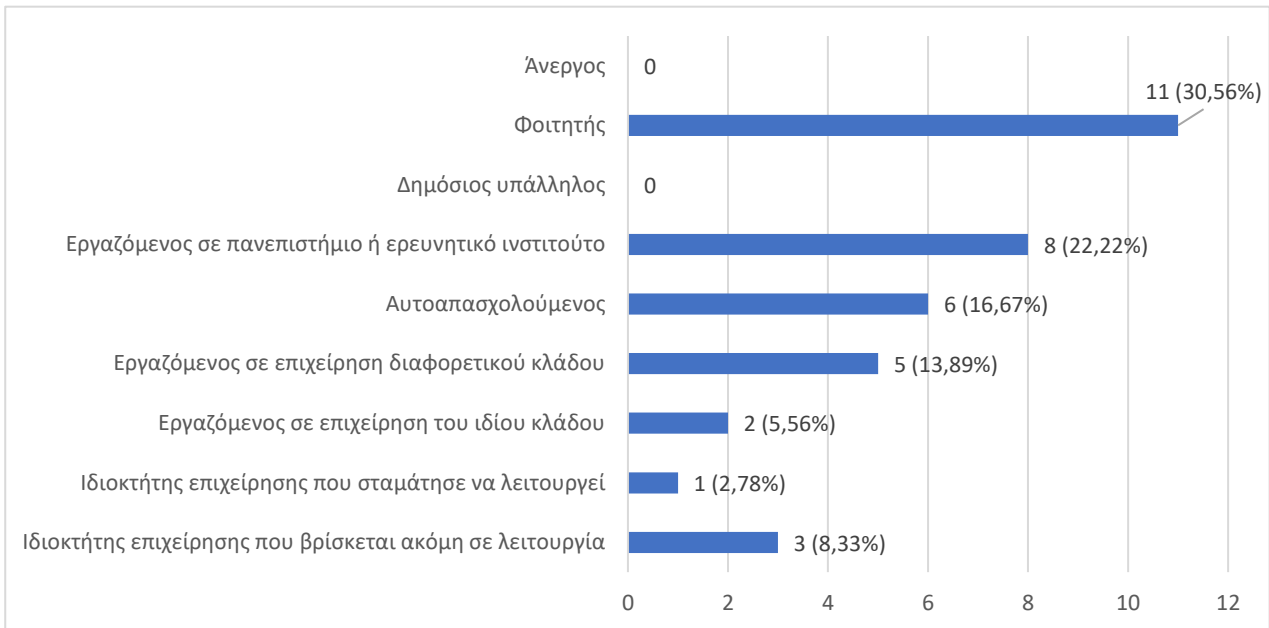
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 6: Ποιο ήταν το κίνητρό σας για την δημιουργία της επιχείρησης; (Ερώτημα 1.8 του ερωτηματολογίου)

Τώρα, όσον αφορά στη τελευταία απασχόλησή των ερωτηθέντων, όπως φαίνεται από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 07**, έχει μεγαλύτερο ποσοστό απαντήσεων από άτομα που ήταν φοιτητές σε ποσοστό 30,56%, ενώ σε ποσοστό 22,22% αφορά σε εργαζόμενους/ερευνητικό προσωπικό που εργάζονται στο Πανεπιστήμιο.

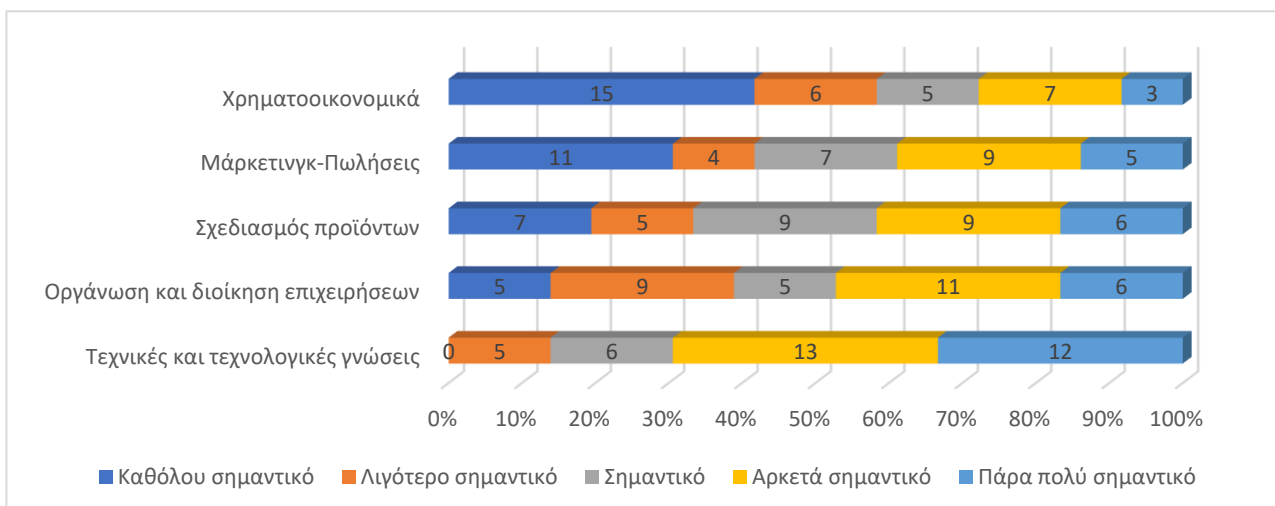
Γενικότερα, αυτό που μπορούμε να συμπεράνουμε με βάση και τις απαντήσεις που λάβαμε, είναι ότι η πλειοψηφία των ατόμων, δε φαίνεται να έχουν κάποια σχετική πρότερη εμπειρία ή εργασία σε κάποια άλλη επιχείρηση, πριν δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 7: Ποια ήταν η τελευταία απασχόλησή σας πριν κάνετε την επιχείρησή; (Ερώτημα ερωτηματολογίου 1.9)

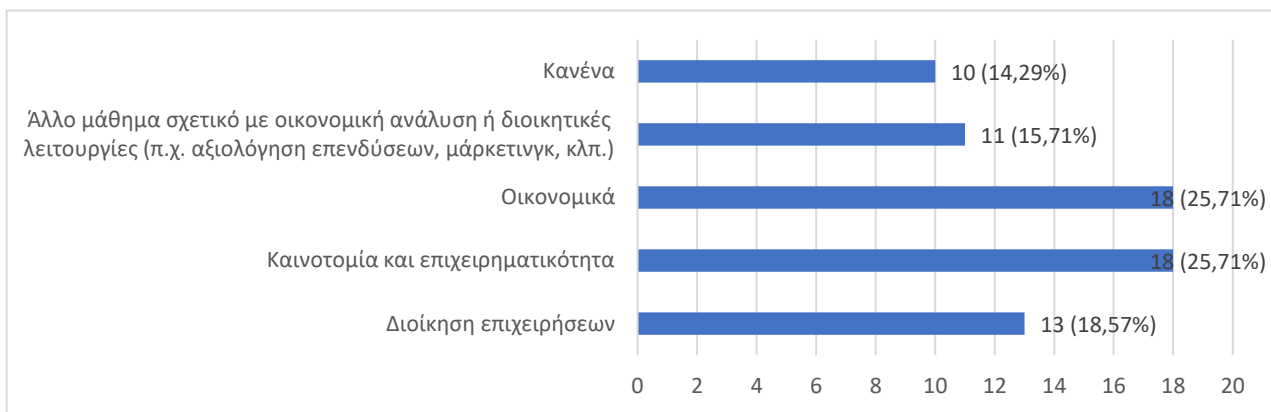
Εν συνεχεία, μέσα από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 08** παρατηρούμε πως ανάμεσα στις απαντήσεις που μας έδωσαν οι 36 επιχειρηματικές ομάδες, ανάμεσα στα ιδρυτικά μέλη (παρόλο που είναι λίγα τα άτομα που είχαν προηγούμενη εργασία εμπειρία) υπάρχει ένα αρκετά καλό background σε τεχνικές και τεχνολογικές γνώσεις σε ποσοστό 69,44% ενώ σε ποσοστό 47,22% φαίνεται πως υπάρχει καλή γνώση στην οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων. Αντιθέτως χαμηλότερη εξειδίκευση διακρίνουμε σε γνώσεις που αφορούν τα χρηματοοικονομικά, το marketing και τις πωλήσεις.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 8: Ποιες είναι οι σημαντικότερες περιοχές γνώσης, εμπειρίας και εξειδίκευσης (expertise) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εργασιακής σας απασχόλησης; (Ερώτημα 1.10 του ερωτηματολογίου)

Κλείνοντας τις ερωτήσεις που αφορούν στο πρώτο κομμάτι του ερωτηματολογίου μας, σχετικά με τα μαθήματα που έχουν διδαχθεί οι ερωτηθέντες στο Πανεπιστήμιο, αυτό που διακρίνουμε από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 09** είναι ότι μεταξύ των 36 ερωτηθέντων οι **18 από αυτούς (50%)** έχουν παρακολουθήσει μαθήματα οικονομικών και μαθήματα καινοτομίας & επιχειρηματικότητας, ενώ αντίθετα, βλέπουμε πως **10 από αυτούς (14,29%)** δεν παρακολούθησαν κανένα μάθημα σχετικό με οικονομικά, επιχειρηματικότητα και διοίκηση επιχειρήσεων.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 9: Ποια από τα παρακάτω μαθήματα έχετε διδαχθεί στο Πανεπιστήμιο - Δικαίωμα πολλαπλών απαντήσεων, N=70 (Ερώτημα 1.11 του ερωτηματολογίου)

Συμπεράσματα Ενότητας

Συνοπτικά, μέσα από την πρώτη ενότητα, είχαμε τη δυνατότητα να δούμε χαρακτηριστικά των επιχειρηματιών και επιχειρηματικών ομάδων που απάντησαν στην έρευνα. Οι περισσότεροι εξ αυτών είναι άνδρες επιχειρηματίες, έχουν αρκετά καλή εκπαίδευση (μεταπτυχιακό – διδακτορικό) και ηλικιακά ανήκουν στο ηλικιακό γκρουπ 31-45.

Επίσης, διακρίνουμε πως η πλειοψηφία δεν έχει κάποιον/κάποια επιχειρηματία στον στενό οικογενειακό του κύκλο. Τώρα το κίνητρο που έχουν για να κάνουν κάτι δικό τους, ήταν η προώθηση των επιχειρηματικών ιδεών, ενώ πριν το επιχειρείν οι περισσότεροι είχαν τη ιδιότητα του φοιτητή ή του προσωπικού σε Πανεπιστήμιο.

Τέλος, όσον αφορά τις περιοχές γνώσης, εμπειρίας και εξειδίκευσης οι περισσότεροι αποκτήσαν κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εργασιακής τους απασχόλησης τεχνικές και τεχνολογικές γνώσεις, ενώ μέσα από το Πανεπιστήμιο διδάχθηκαν μεταξύ άλλων περισσότερο επιχειρηματικότητα και οικονομικά.

Παρακάτω, μέσα από το **υποκεφάλαιο 5.3**, θα έχουμε τη δυνατότητα να αναλύσουμε τα χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών ιδεών και εγχειρημάτων.

5.3 Ενότητα 2B: Χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών εγχειρημάτων

Σε αυτή την ενότητα στόχος μας είναι να αναλύσουμε τα χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών εγχειρημάτων.

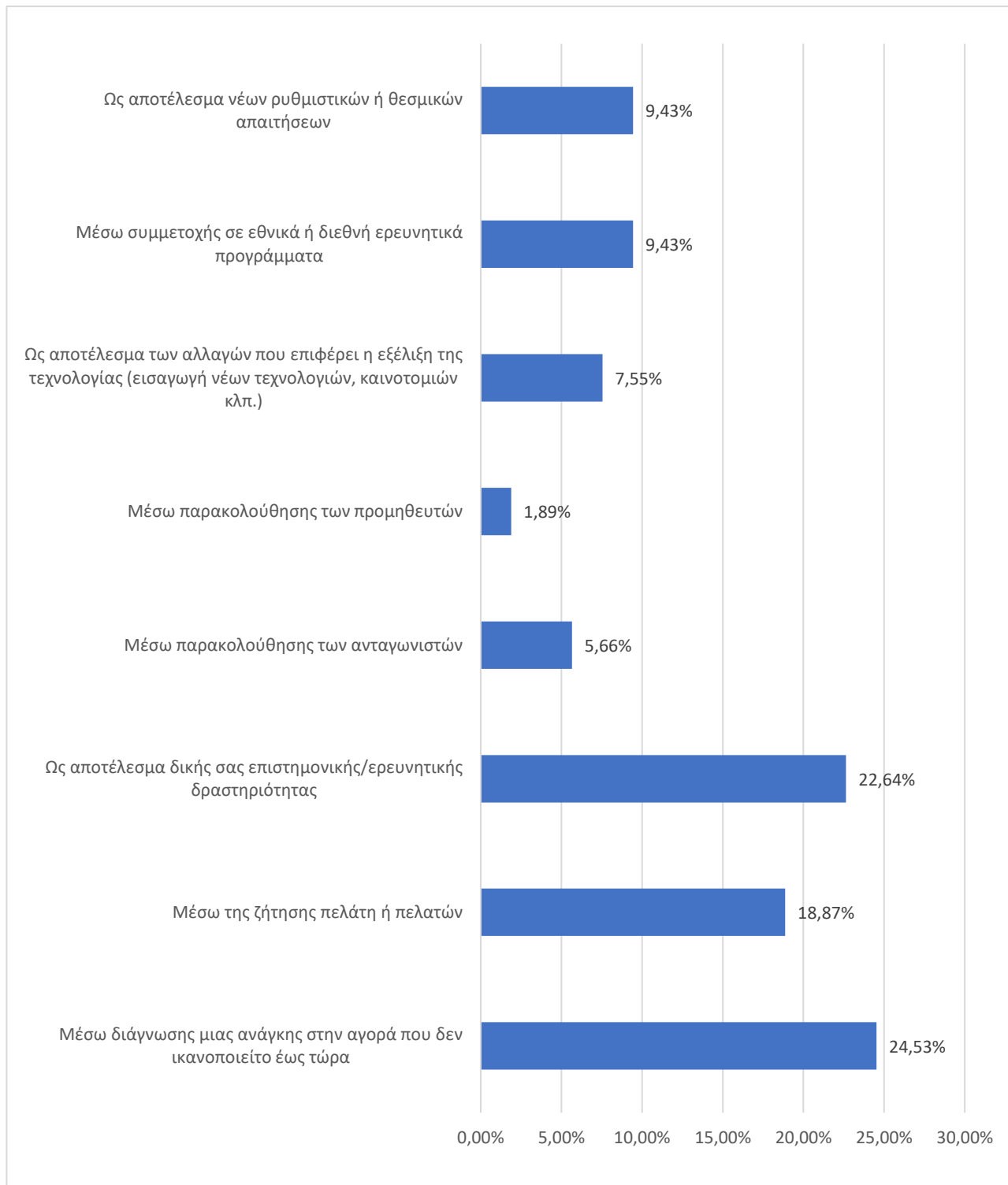
Αρχικά, παρατηρούμε πως η επιχειρηματική ιδέα για την έναρξη μιας επιχείρησης (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 10**), προήλθε σε ποσοστό 24,53% ως μέσω διάγνωσης μιας ανάγκης στην αγορά που δεν ικανοποιείτο έως τώρα, η αμέσως επόμενη απάντηση αφορά στο αποτέλεσμα ερευνητικής δραστηριότητας με ποσοστό 22,64%, ενώ τέλος το 18,87% προήλθε μέσα από τη ζήτηση του πελάτη/πελατών.

Συνεπώς, διακρίνουμε πως οι επιχειρηματίες αφογκράζονται από τη μια τις ανάγκες των καταναλωτών και δημιουργούν τις κατάλληλες επιχειρηματικές λύσεις, ενώ από την άλλη οι ερευνητές από τα Πανεπιστήμια, φαίνεται πως εκμεταλλεύονται την ερευνητική τους δραστηριότητα προκειμένου και εκείνοι με τη σειρά τους να δημιουργήσουν κάτι καινοτόμο.

Επίσης, το γεγονός ότι οι περισσότεροι ερωτηθέντες απάντησαν ότι δεν αποφάσισαν να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά λόγω χρημάτων ή έλλειψης άλλης απασχόλησης, διαμορφώνει μια εικόνα ανθρώπων που βλέπουν την επιχειρηματικότητα ως μια συνειδητή επαγγελματική επιλογή μέσω της οποίας θα αξιοποιήσουν τη έρευνά τους ή/και θα δώσουν λύση σε μια ανάγκη της αγοράς.

Ακόμα, ένα 40% περίπου φαίνεται να αξιοποιεί καθαρά τις εξελίξεις από την πλευρά της παραγωγής γνώσης και τεχνολογίας ενώ το υπόλοιπο 53% περίπου ανταποκρίνεται σε ανάγκες της αγοράς. Τέλος, υπάρχει και ένα 7% περίπου που απαντάει ότι αξιοποιεί τις γνώσεις και τα αποτελέσματα τρίτων στην αγορά.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 10: Από πού προήλθε η επιχειρηματική σας ιδέα; (Ερώτημα 2.2 του ερωτηματολογίου)

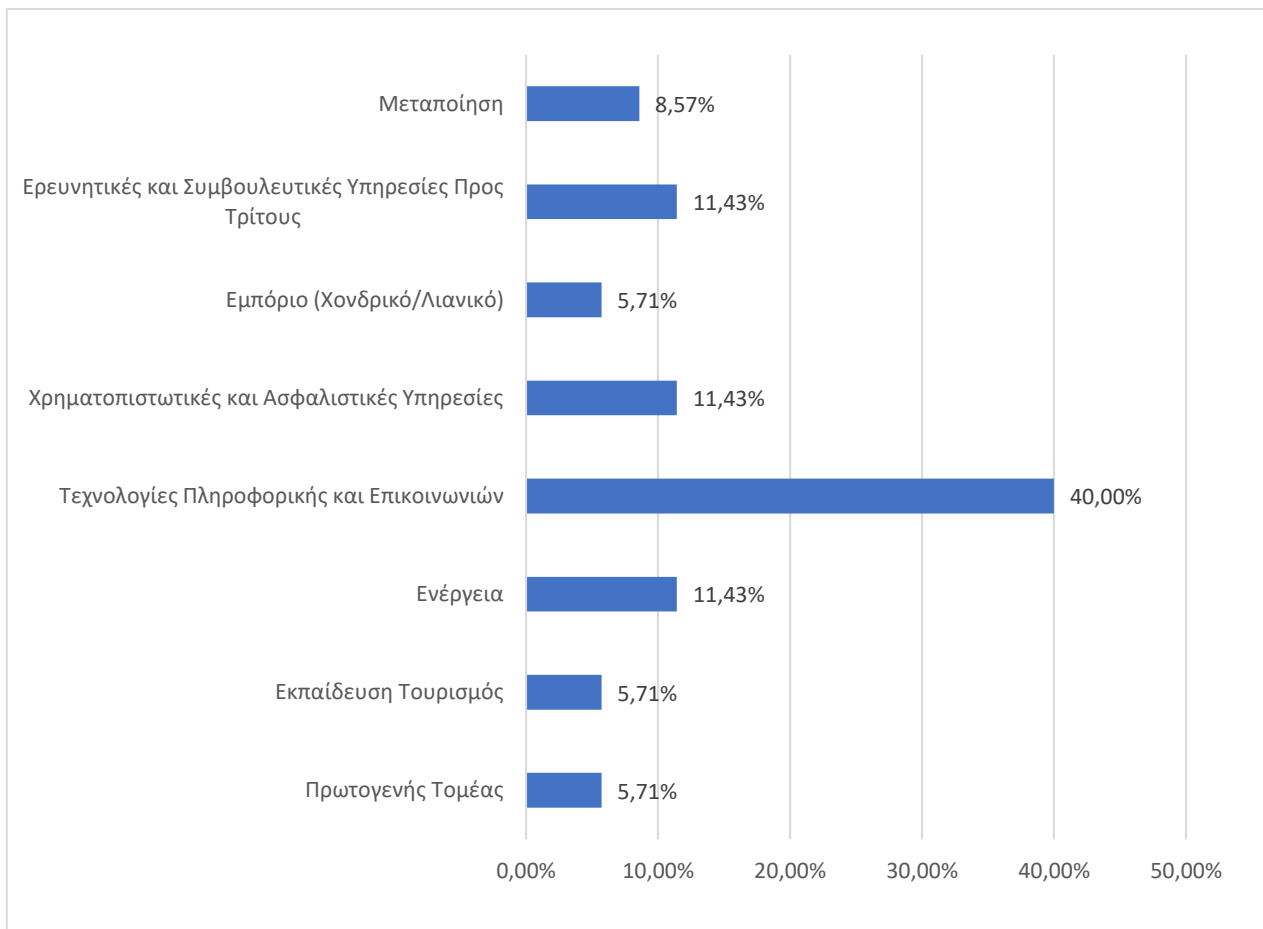

Στη συνέχεια, ο τομέας δραστηριότητας για τις 36 επιχειρήσεις του δείγματός μας, αφορά κατά 40% το τομέα της πληροφορικής και των επικοινωνιών, ενώ σε χαμηλότερα ποσοστά κυμαίνονται δραστηριότητες όπως εκπαίδευση-τουρισμός και πρωτογενής τομέας με ποσοστό 5,71% (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 11**).

Κάτι που αξίζει να αναφέρουμε είναι πως από τα **16 επιχειρηματικά σχήματα που έχουν ιδρυθεί τα 8 (50%)** έχουν ως κύριο κλάδο δραστηριοποίησης το τομέα της πληροφορικής και των επικοινωνιών. Άλλωστε, ο συγκεκριμένος κλάδος αποτελεί και έναν από τους πιο σημαντικούς κλάδους δραστηριοποίησης που λαμβάνουν και **μεγάλες χρηματοδοτήσεις από επενδυτές (Novoa, 2015)**.

Κλείνοντας, σημαντικό είναι να αναφερθούμε πως και άλλες έρευνες έχουν δείξει ανάλογα αποτελέσματα σχετικά με ύπαρξη μεγάλου αριθμού εταιρειών στο κλάδο της πληροφορικής και των επικοινωνιών. Ανάμεσα σε αυτές τις έρευνες, είναι και η εργασία των **Protogerou, et al., (2017)** όπου σε δείγμα 3962 επιχειρήσεων οι 2377 από αυτές (60%) ανήκουν στο τομέα αυτό.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 11: Σε ποιόν τομέα δραστηριότητας εμπίπτει η επιχειρηματική ιδέα ή η επιχείρηση; (Ερώτημα 2.3 του ερωτηματολογίου)

Έπειτα, στο σύνολο των 36 επιχειρήσεων του δείγματός μας (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 12**), οι 17 από αυτές (47,22%) κατοχυρώνουν με κάποιο τρόπο δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

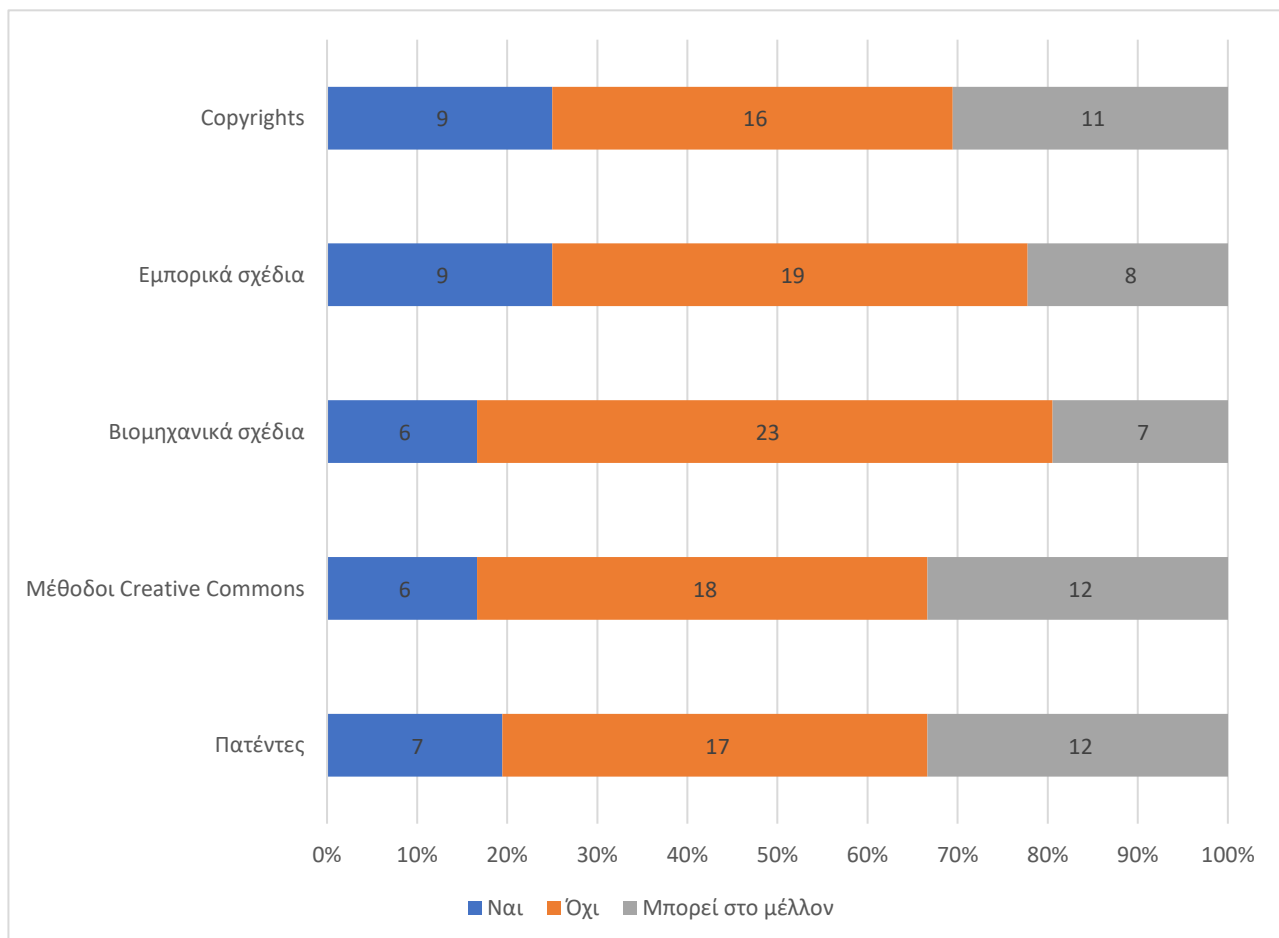
Πιο συγκεκριμένα, από τις 17 αυτές ομάδες, οι 11 (64,71%) αφορούν σε επιχειρηματικές ομάδες που έχουν ιδρυθεί. Συνεπώς, διαπιστώνουμε ότι αυτές οι επιχειρήσεις εμφανίζουν μεγαλύτερη δραστηριότητα κατοχύρωσης διανοητικής ιδιοκτησίας σε σχέση με τις υπό ίδρυση επιχειρήσεις.

Επίσης, θα πρέπει να τονίσουμε πως οι πατέντες μπορούν να δώσουν στις εταιρείες ολιγοπωλιακό πλεονέκτημα ενώ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών.

Τέλος, ένα ακόμα πλεονέκτημα, ειδικά για τα νέα επιχειρηματικά εγχειρήματα, είναι ότι οι πατέντες αποτελούν θετικό σημάδι προς τους εν δυνάμει επενδυτές ενώ βοηθάει και στην ίδρυση της επιχείρησης **Hoenen, et al., (2014)**.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζουμε με λεπτομέρεια τις απαντήσεις που συλλέξαμε σχετικά με αυτό το θέμα.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 12: Έχει στην ιδιοκτησία της η επιχείρηση ή η επιχειρηματική ομάδα κάτι από τα παρακάτω; (Ερώτημα 2.4 του ερωτηματολογίου)

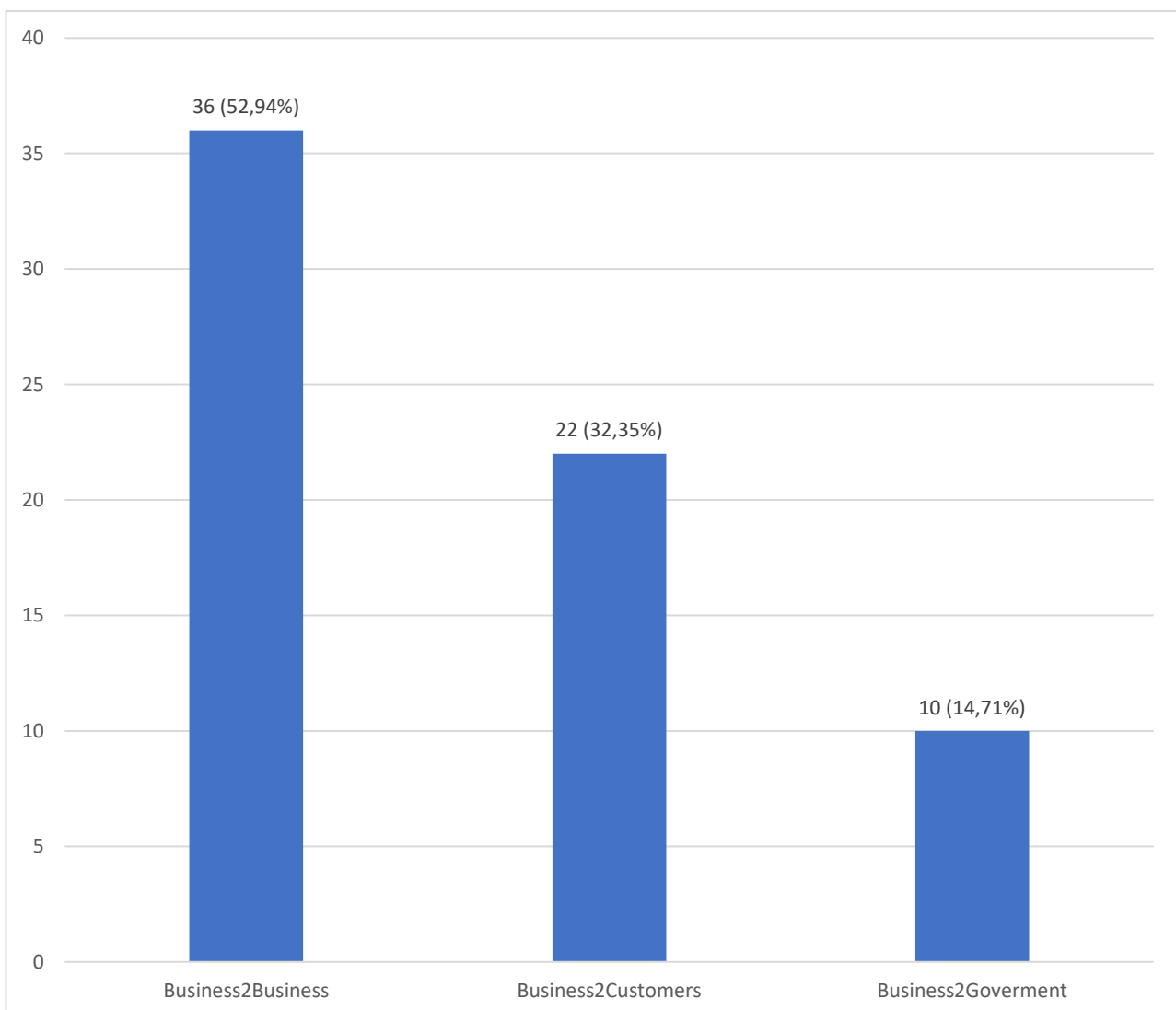

Εν συνεχεία, παρατηρούμε ότι και τα 36 επιχειρηματικά μας σχήματα, απευθύνονται στο τομέα του Business 2 Business, ενώ 6 (16,67%) από αυτά, δραστηριοποιούνται μόνο σε αυτό το κομμάτι. Επίσης, 22 (32,35%) επιχειρήσεις απευθύνονται σε Business2Customers και 10 (14,71%) σε Business2Government (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 13**).

Όλες αυτές οι διαφοροποιήσεις, προκύπτουν ανάλογα το επιχειρηματικό μοντέλο και το προϊόν το οποίο πωλούν οι επιχειρήσεις του δείγματός μας.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζουμε με λεπτομέρεια τις απαντήσεις που συλλέξαμε σχετικά με τη κάθε κατηγορία πελάτη που απευθύνονται οι επιχειρήσεις.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 13: Σε ποιο τύπο πελάτη απευθύνεται ή θα απευθυνθεί η επιχείρησή σας; Δυνατότητα πολλαπλής επιλογής (Ερώτημα 2.5 του ερωτηματολογίου)

Παρακάτω, όπως βλέπουμε από το συγκεντρωτικό **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 14**, αυτό που διαπιστώνουμε είναι πως για τις επιχειρήσεις του δείγματός μας (κατηγορία ατόμων που έχουν ιδρύσει ή έχουν υπό ίδρυση επιχείρηση), οι πιο σημαντικοί παράγοντες που έπαιξαν πολύ/πάρα πολύ σημαντικό ρόλο για την ίδρυση και λειτουργία τους ήταν μεταξύ άλλων:

- Η γνώση της αγοράς – 89%
- Οι σχέσεις & οι δικτυώσεις που έχουν οικοδομηθεί κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του ιδρυτή/ιδρυτών – 72%
- Η τεχνική και τεχνολογική γνώση στο πεδίο δραστηριοποίησης της επιχείρησης – 83%

Κλείνοντας, παρακάτω μπορούμε να δούμε και τα στατιστικά όπως εκείνα προκύπτουν από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 14: Παρακαλώ υποδείξτε τη σημασία των ακόλουθων παραγόντων στην ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης (N=36) (Ερώτημα 2.6α του ερωτηματολογίου)

Ερωτήματα	Μέσος όρος	Καθόλου/Λίγο σημαντικός παράγοντας	Πολύ/Πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας
Εργασιακή εμπειρία στο ίδιο πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας	3,72	11,00%	69,00%
Τεχνική και τεχνολογική γνώση στη συγκεκριμένη περιοχή	4,13	11,00%	83,00%
Γνώση στο σχεδιασμό προϊόντων/υπηρεσιών	3,69	14,00%	61,00%
Γνώση της αγοράς	4,33	3%	89,00%
Σχέσεις/Δικτυώσεις που έχουν οικοδομηθεί κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας του ιδρυτή	4,27	11,00%	72,00%
Διαθεσιμότητα χρηματοδότησης	3,16	28,00%	42,00%
Συνεργασία με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις	3,02	33,00%	36,00%
Συνεργασία με πελάτες / χρήστες	3,77	8,00%	67,00%
Συνεργασία με προμηθευτές	3,44	17,00%	53%
Συνεργασία με Πανεπιστήμια / ερευνητικά κέντρα	3,22	31,00%	50,00%
Φιλοξενία σε θερμοκοιτίδα	3,11	36,00%	42,00%

Έπειτα, αναλύοντας τους ανασταλτικούς παράγοντες (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 15**) για την ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης (κατηγορία ατόμων που έχουν ιδρύσει ή έχουν υπό ίδρυση επιχείρηση), αυτό που διακρίνουμε είναι ότι:

Αρκετά αποτρεπτικοί και ανασταλτικοί παράγοντες για την ίδρυση ή τη λειτουργία της επιχείρησης είναι:

- Το τεχνολογικό ρίσκο/αβεβαιότητα – 42%
- Το ρίσκο/αβεβαιότητα στην αγορά – 47%
- Της έλλειψης τεχνογνωσίας/τεχνολογικής γνώσης – 47%
- Η δυσκολία εξεύρεσης επιχειρηματικών συνεργατών – 44%

Κλείνοντας, παρακάτω μπορούμε να δούμε και τα στατιστικά όπως εκείνα προκύπτουν από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 15: Παρακαλώ προσδιορίστε σε ποιο βαθμό οι ακόλουθοι παράγοντες έχουν αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην ίδρυση ή τη λειτουργία της επιχείρησής σας. (N=36) (Ερώτημα 2.7 του ερωτηματολογίου)

Ερωτήματα	Μέσος όρος	Καθόλου/λίγο σημαντικός παράγοντας	Πολύ/Πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας
Τεχνολογικό ρίσκο/αβεβαιότητα	3,17	28%	42%
Ρίσκο/αβεβαιότητα στην αγορά	3,28	22%	47%
Δεν υπάρχει ενδιαφέρον από την αγορά για την ιδέα	2,56	44%	25%
Υπαρξη ανταγωνισμού	2,97	28%	33%
Περιορισμός λόγω προϋπάρχοντος κατοχυρωμένου δικαιώματος τρίτου	2,08	64%	11%
Κόστος αρχικής επένδυσης	3,14	25%	36%
Δυσκολία εξεύρεσης της απαραίτητης χρηματοδότησης	3,03	36%	36%
Δυσκολία εξεύρεσης επιχειρηματικών συνεργατών	3,25	31%	44%
Δυσκολία πρόσληψης εργαζομένων με υψηλές δεξιότητες/προσόντα	2,72	47%	31%
Έλλειψη τεχνογνωσίας/τεχνολογικής γνώσης	3,31	25%	47%
Διαρκώς μεταβαλλόμενο φορολογικό καθεστώς	2,89	36%	31%
Υψηλοί συντελεστές φορολόγησης	3,03	36%	33%
Χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης	2,64	47%	22%
Ανεπαρκής εφαρμογή της αντιμονοπωλικής νομοθεσίας	2,53	50%	31%
Κανονισμοί για την προστασία διανοητικής ιδιοκτησίας/ίδρυσης τεχνολογικών	2,67	44%	31%
Η νομοθεσία για τις πτωχεύσεις καθιστά το κόστος διακοπής της λειτουργίας της επιχείρησης πολύ μεγάλο	2,53	47%	19%

Στη συνέχεια, αναλύοντας το βαθμό στον οποίο τα προϊόντα της επιχείρησης των ερωτηθέντων, διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 16**), αυτό που διακρίνουμε είναι ότι τα προϊόντα ή οι επιχειρηματικές ιδέες συνδέονται με περισσότερο με την ποιοτική ανταγωνιστικότητα και όχι με την ανταγωνιστικότητα κόστους καθώς:

- Η ποιότητα – 92,25%
- Η χρήση της νέα τεχνολογίας – 68,75%
- Αύξηση παραγωγικότητας του πελάτη – 75%
- Η ευκολία στη χρήση – 62,50%

Κλείνοντας, παρακάτω μπορούμε να δούμε και τα στατιστικά όπως εκείνα προκύπτουν από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 16: Αναφέρετε σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα προϊόντα της επιχείρησής σας διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη (N=36) (Ερώτηση 2.9 του ερωτηματολογίου)

Ερωτήματα	Μέσος όρος	Καθόλου/λίγο σημαντικός παράγοντας	Πολύ/Πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας
Χαμηλό κόστος	3,13	12%	25%
Ποιότητα	4,50	0%	93,25%
Χρήση νέας τεχνολογίας	4,19	0%	68,75%
Αύξηση παραγωγικότητας του πελάτη	3,88	12,5%	75%
Ευκολία στη χρήση	4,13	6,5%	62,50%
Ασφάλεια	3,88	12,5%	56,25%
Αναγνωρισιμότητα	2,94	25%	31,25%
Αισθητική/Ευχαρίστηση	2,81	43,75%	31,25%
Φιλικότητα προς το περιβάλλον	3,06	36,5%	37,50%

Από τις τρεις διαθέσιμες στρατηγικές οι δύο κύριες στρατηγικές που ακολούθησαν οι περισσότερες εταιρείες (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 17**), ήταν αρχικά η προσφορά μοναδικών προϊόντων ή υπηρεσιών με ποσοστό 55,56% και έπειτα η αξιοποίηση ευκαιριών σε νέες νησίδες της αγοράς με ποσοστό 44,44%.

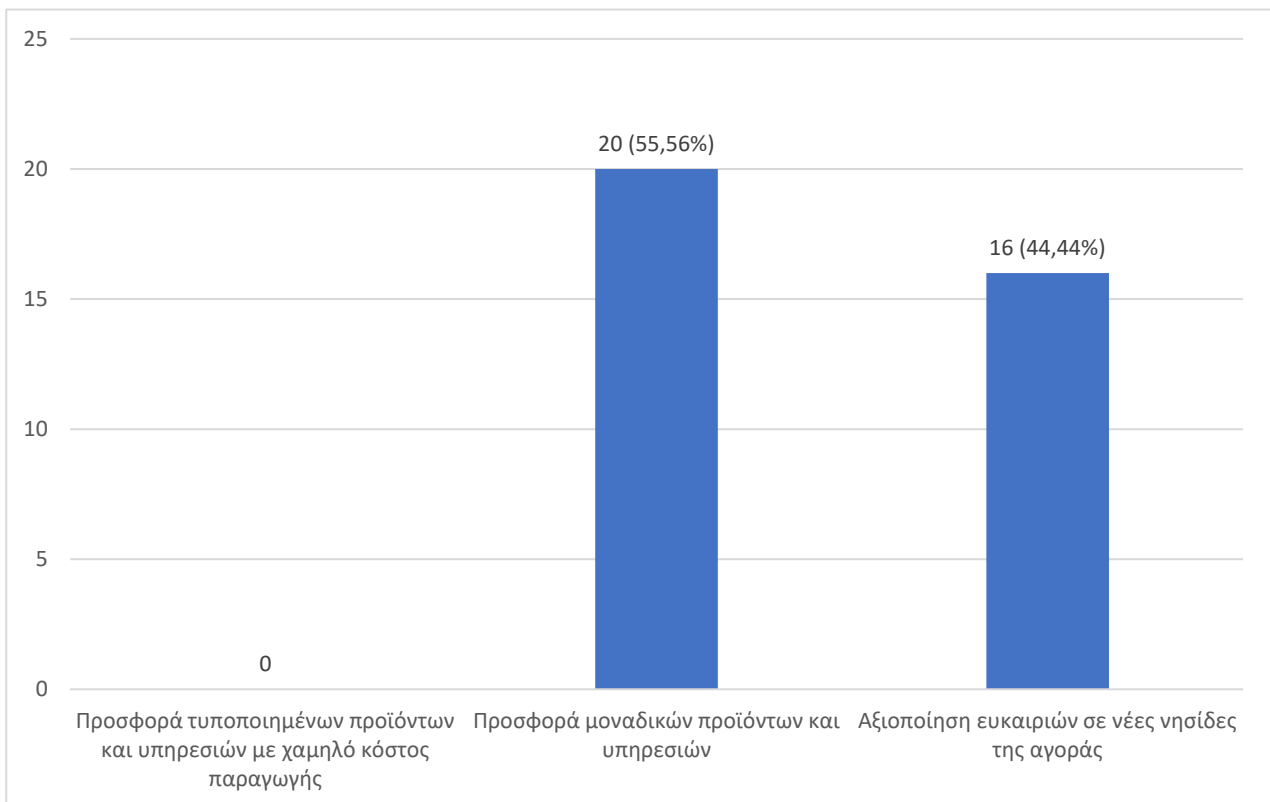
Το αποτέλεσμα που προκύπτει μέσα από αυτό το διάγραμμα, συνάδει με το γεγονός ότι στο προηγούμενο ερώτημα (Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 16) φαίνεται ότι τα προϊόντα/υπηρεσίες της επιχείρησης διαφοροποιούνται ως προς ανταγωνιστικά σε επίπεδο κυρίως της ποιότητας και της χρήσης των νέων τεχνολογιών καθώς και της αύξησης της παραγωγικότητας του πελάτη.

Γενικά διαπιστώνουμε ότι οι περιπτώσεις ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας που ανιχνεύσαμε μέσω της έρευνας πεδίου έχουν χαρακτηριστικά εγχειρημάτων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Επίσης, σημαντικό είναι να το γεγονός πως οι περισσότερες επιχειρήσεις εξ αυτών αποτελούν δημιουργία ατόμων που εργάζονται στα ερευνητικά ιδρύματα της χώρας, και αξιοποιούν τα ερευνητικά τους αποτελέσματα.

Ενώ, σύμφωνα και με τα αποτελέσματα της έρευνας των **Protogerou et al, (2017)** ότι λόγω των περιορισμένων πόρων τους, οι νέες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία απέναντι στον ανταγωνισμό των τιμών έναντι των καθιερωμένων επιχειρήσεων και, ως εκ τούτου, πρέπει να παρουσιάζουν διαφοροποιημένα προϊόντα και υπηρεσίες από άλλες εταιρείες της αγοράς κάτι που συμβαίνει και με το δείγμα το οποίο έχουμε.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 17: Ποια είναι η κύρια στρατηγική που ακολουθεί η επιχείρησή (Ερώτηση 2.8 του ερωτηματολογίου)

Συμπεράσματα Ενότητας

Συνοπτικά, μέσα από τη δεύτερη ενότητα, είχαμε τη δυνατότητα να δούμε τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων. Συνεπώς τα αποτελέσματα μας έδειξαν ότι οι περισσότερες εταιρείες δημιουργήθηκαν με σκοπό να καλύψουν μιας ανάγκη στην αγορά που δεν ικανοποιείτο έως τώρα, ενώ η αμέσως επόμενη απάντηση αφορούσε στην εκμετάλλευση από το αποτέλεσμα της ερευνητικής δραστηριότητας.

Επίσης, ο τομέας δραστηριότητας των επιχειρήσεων, αφορά κατά 40% το τομέα της πληροφορικής και των επικοινωνιών ενώ και οι δυο κατηγορίες ερωτηθέντων, φαίνονται να έχουν στη διάθεσή τους κατοχυρωμένη διανοητική ιδιοκτησία ή τουλάχιστον είναι στα πλάνα τους να αποκτήσουν κάποιας μορφής διανοητική ιδιοκτησία στο άμεσο μέλλον.

Επιπροσθέτως, η ποιότητα, η χρήση της νέας τεχνολογίας και η ευκολία στη χρήση μερικά από ότα προϊόντα της επιχείρησής που διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη οι ερωτηθέντες της κατηγορίας μας.

Ακόμα, φάνηκε πως οι επιχειρήσεις διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη στη ποιότητα, τη χρήση της νέα τεχνολογίας και την αύξηση της παραγωγικότητας του πελάτη.

Τέλος, όσον αφορά τους ανασταλτικούς παράγοντες ίδρυσης και λειτουργίας της επιχείρησης, η έλλειψη τεχνογνωσίας/τεχνολογικής γνώσης, το κόστος αρχικής επένδυσης κλπ, φάνηκε ότι αποτελούν σημαντικούς παράγοντες ενώ η κύρια στρατηγική που ακολούθησαν οι περισσότερες εταιρείες είναι η προσφορά μοναδικών προϊόντων ή υπηρεσιών.

Παρακάτω, μέσα από την **Υποενότητα 1B**, θα έχουμε τη δυνατότητα να αναλύσουμε τα στοιχεία λειτουργίας της επιχείρησης.

5.3.1 Υποενότητα 1B: Στοιχεία Λειτουργίας της επιχείρησης

Μέσα από αυτή την υποενότητα, θα αναλύσουμε τα στοιχεία που αφορούν στη λειτουργία των ιδρυθέντων μόνο επιχειρήσεων.

Αρχικά, μέσα από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 18**, διακρίνουμε πως οι περισσότερες επιχειρήσεις ιδρύθηκαν το 2014 (25%) και το 2018 (25%). Παράλληλα, ενδιαφέρον είναι να αναφέρουμε πως 7 στις 16 επιχειρήσεις, έχουν ιδρυθεί αρκετά πρόσφατα έχοντας λιγότερο από 3-4 χρόνια λειτουργίας, ενώ οι περισσότερες των επιχειρήσεων αφορούν σε πολύ μικρές επιχειρηματικές ομάδες των 2-3 ιδρυτών/συνιδρυτών (62%).

Τέλος, όμοια αποτελέσματα σχετικά με το μέγεθος των επιχειρηματικών σχημάτων έχουν αναφερθεί και από την έρευνα των **Protogerou et al, (2017)** η οποία είχε δείγμα επιχειρήσεων 3962 που έχουν 3-5 (36%) & 6-8 (37%) έτη λειτουργίας και έδειξε ότι τα καταγεγραμμένα επιχειρηματικά σχήματα αφορούν και εκείνα σε πάρα πολύ μικρές επιχειρηματικές ομάδες των 1-2 ατόμων.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 18: Πότε ιδρύθηκε η εταιρεία σας;

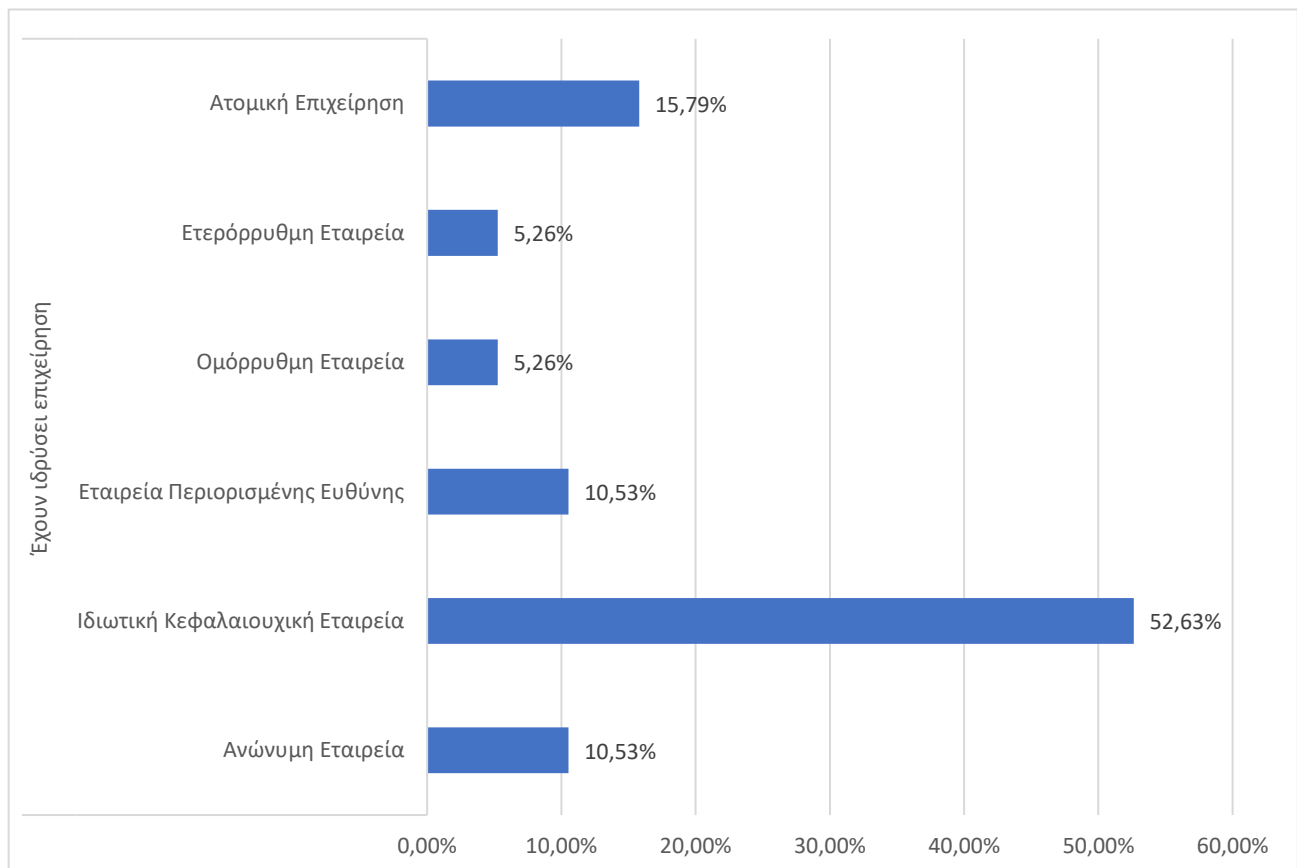
Έτος Ίδρυσης	Αριθμός Επιχειρήσεων	Ποσοστό
2011	1	6,25%
2013	2	12,50%
2014	4	25,00%
2015	1	6,25%
2016	1	6,25%
2017	2	12,50%
2018	4	25,00%
2019	1	6,25%
Σύνολο	16	100%

Έπειτα, όπως παρατηρούμε από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 19** οι περισσότερες ιδρυμένες επιχειρήσεις έχουν ως νομική μορφή την Ι.Κ.Ε (σε ποσοστό 52,63%) ενώ το μικρότερο ποσοστό 5,26% καταλαμβάνουν οι νομικές μορφές Ο.Ε και Ε.Ε.

Το γεγονός ότι οι περισσότερες εταιρείες έχουν την μορφή της ΙΚΕ συνδέεται με το γεγονός πως αυτή η μορφή επιχείρησης εμφανίζει κάποια πλεονεκτήματα για τους **ιδρυτές όπως (Μπόζος, 2020)** :

- Για τους εταίρους της Ι.Κ.Ε η ασφάλιση είναι προαιρετική, ενώ ασφαλίζεται υποχρεωτικά μόνο ο διαχειριστής της ΙΚΕ.
- Δεν απαιτείται ελάχιστο ποσό αρχικού κεφαλαίου. Μια ΙΚΕ μπορεί να συσταθεί με ελάχιστο δυνατό κεφάλαιο ένα 1 ευρώ.
- Όποιος έχει το μεγαλύτερο εταιρικό μερίδιο λαμβάνει και τις αποφάσεις.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 19: Ποια είναι η νομική μορφή της επιχείρησης; (Ερώτηση 2N1.1β του ερωτηματολογίου)

Εν συνεχεία, αυτό που παρουσιάζουμε στο **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 20**, δείχνει με **συγκεντρωτικό τρόπο**, τις πηγές και το ποσοστό χρηματοδότησης που χρησιμοποίησαν οι 16 εταιρείες, προκειμένου να ιδρυθούν (Για παράδειγμα, βλέπουμε πως ένα 9% από τις 16 επιχειρήσεις, χρησιμοποίησε, μεταξύ άλλων, χρηματοδότηση από τράπεζα, προκειμένου να πραγματοποιήσει την αρχική της επένδυση).

Αρχικά, παρατηρούμε ότι σε ποσοστό 51% υπερिशύει η χρηματοδότηση που γίνεται από προσωπικές οικονομίες, ενώ πιο συγκεκριμένα οι 7 (43,75%) από τις 16 επιχειρήσεις έχουν χρηματοδοτηθεί αποκλειστικά με αυτό το τρόπο, γεγονός που έχει αναδειχθεί και μέσα από άλλες έρευνες (**βλ. Protogerou et all, 2017**).

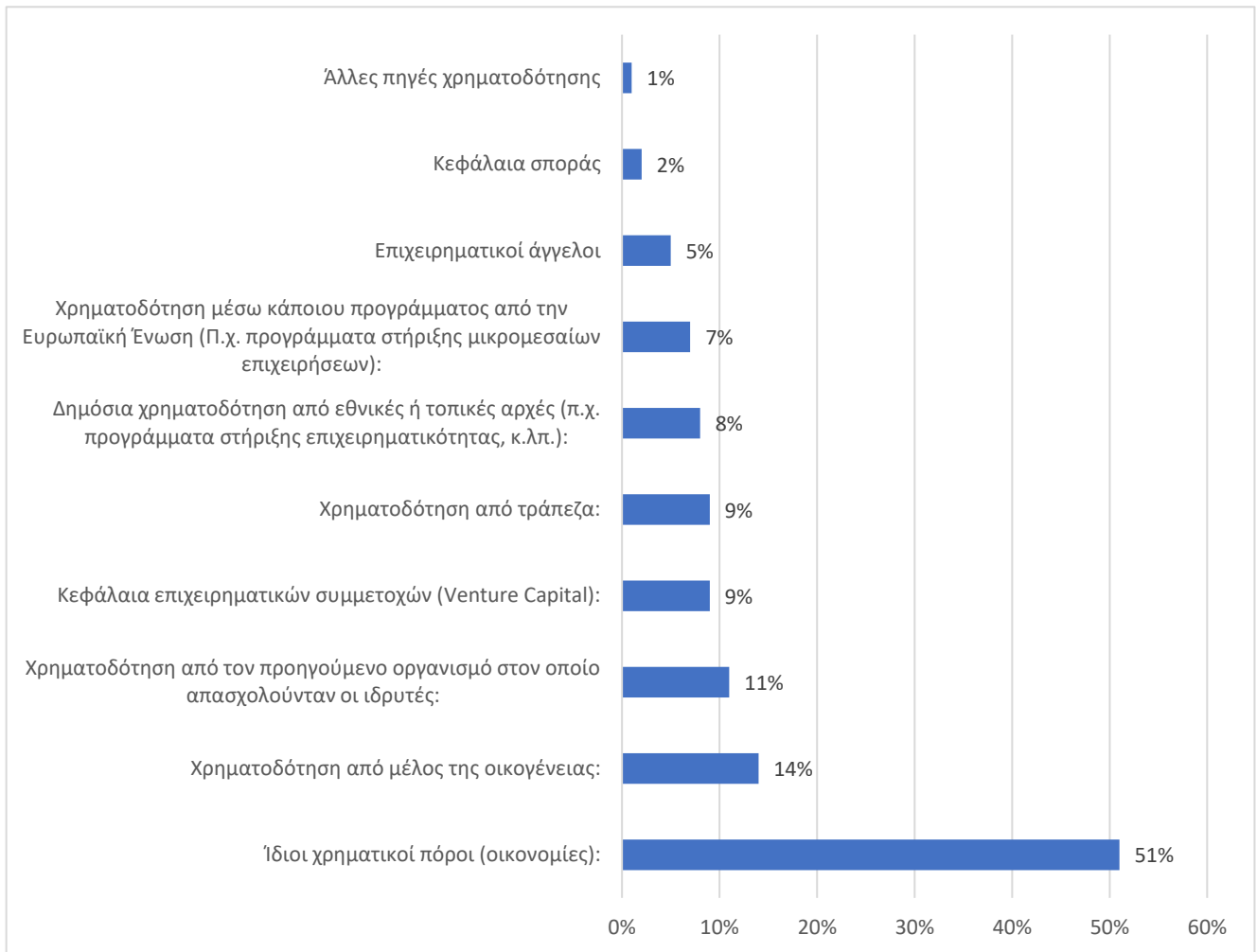
Επίσης, υπήρξαν 3 επιχειρηματικά σχήματα τα οποία χρηματοδοτήθηκαν από ξένα κεφάλαια (Επιχειρηματική άγγελος, κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, κεφάλαια από προγράμματα της Ε.Ε κλπ.) σε ποσοστό μεγαλύτερο του **70%** επί του συνόλου της χρηματοδότησής τους για την ίδρυση της εταιρείας τους.

Ενώ παράλληλα, **1 μόνο εταιρεία** κατάφερε να λάβει το 100% της αρχικής της επένδυσης από venture capitals. Το προφίλ αυτής της εταιρείας έδειξε ότι αποτελείται από 4 άτομα, εκ των οποίων τα 3 έχουν διδακτορικό τίτλο σπουδών και ότι έχουν στη διάθεσή τους κάποιας μορφής διανοητική ιδιοκτησία, το οποίο μπορεί να αποτέλεσε και παράγοντα για την εξ ολοκλήρου χρηματοδότηση της από επενδυτές.

Τέλος, κλείνουμε με τον **Πίνακα 2**, ο οποίος περιλαμβάνει συνοπτικά, μερικά από τα χαρακτηριστικά που έχουν οι επιχειρήσεις που έχουν λάβει χρηματοδότηση από Κεφάλαια Σποράς ή Επιχειρηματικούς Άγγελους ή Venture Capitals.

Αυτό που εξάγουμε από τα στοιχεία είναι ότι συνολικά 4 (25%) επιχειρήσεις έχουν λάβει τέτοιου είδους χρηματοδότηση μέσα, έχουν και οι 4 δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, το σύνολο των εργαζομένων είναι τα 35 άτομα και τέλος έχουν όλες κερδοφόρες επιδόσεις, πλην μιας εταιρείας.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 20: Παρακαλώ, εκτιμήστε το ποσοστό χρηματοδότησης που προήλθε από τις ακόλουθες πηγές για την ίδρυση της επιχείρησής σας - αρχική επένδυση (Ερώτηση 2N1.2 του ερωτηματολογίου)

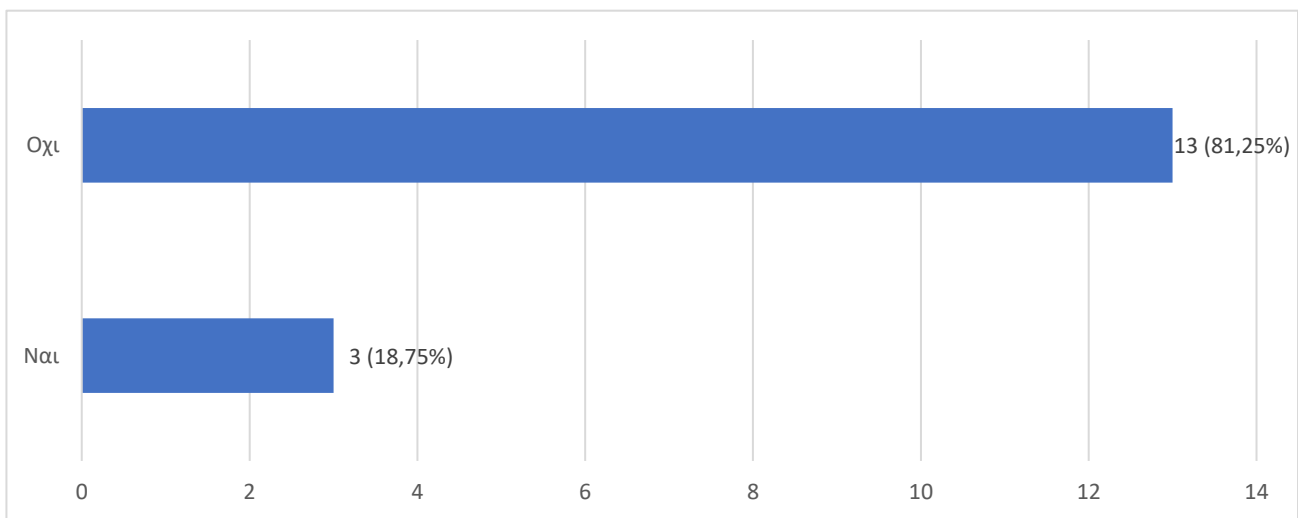
Πίνακας 2: Συγκεντρωτικός πίνακας επιδόσεων για επιχειρήσεις που έχουν λάβει χρηματοδότηση από Κεφάλαια Σποράς – Επιχειρηματικούς Αγγελους – Venture Capitals.

Έχουν λάβει χρηματοδότηση από τα παρακάτω:	Αριθμός επιχειρήσεων	Ποσοστό	Έχουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας	Αριθμός εργαζομένων	Επιδόσεις (Κέρδος/Ζημιά)
Κεφάλαια Σποράς	1	6,25%	Ναι	2	Κέρδη
Επιχειρηματικοί Άγγελοι	1	6,25%	Ναι	8	Ζημιά
Venture Capitals	2	12,50%	Ναι	13 & 12	Κέρδη
Σύνολο	4	25%	-	35	-

Έπειτα, σχετικά με τα έσοδα από τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 21**) διακρίνουμε πως μόνο 3 επιχειρήσεις, δηλαδή ποσοστό 15,79%, να τα έχουν αξιοποιήσει, είτε με πώληση ή/και παραχώρηση κάποιας άδειας εκμετάλλευσης.

Το μεγαλύτερο ποσοστό βέβαια δεν έχει, όπως βλέπουμε, κάποια έσοδα από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Αυτό γίνεται διότι τα κατοχυρωμένα δικαιώματα δεν τα διατηρούν για την αποκόμιση εσόδων μέσω μεταφοράς τεχνολογίας αλλά για την προστασία τους από τον ανταγωνισμό και την διαμόρφωση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος έναντι άλλων επιχειρήσεων.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 21: Έχει η επιχείρησή σας έσοδα από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας; - Μέσω πώλησης ή άδειας εκμετάλλευσης - (Ερώτηση 2N1.3 του ερωτηματολογίου)

Παρακάτω διακρίνουμε πως ο προσδιορισμός για τις δαπάνες που αφορούν σε έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του μέσου όρου των πωλήσεων για την τελευταία τριετία (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 22**), είναι κάτω του 50% για 14 από τις επιχειρήσεις του δείγματός μας. Ενώ μόνο 3 από αυτές διαθέτουν το 100% για E&A.

Σύμφωνα, με την κατηγοριοποίηση ΟΟΣΑ (**OECD Classification of innovativeness based on R&D intensity**)¹⁷ οι εταιρείες που επενδύουν ποσοστό μεγαλύτερο από 3% για έρευνα και ανάπτυξη αποτελούν εταιρείες **υψηλής έντασης τεχνολογίας**, πράγμα το οποίο επαληθεύεται και από το δείγμα των επιχειρήσεων του ερωτηματολογίου μας.

¹⁷ <https://iri.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/contentype//publication//workingpaper//1568810976//R%26D%20in%20LowTech%20Sectors.pdf>
(page 3)

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 22: Παρακαλώ προσδιορίστε τις δαπάνες για έρευνα & ανάπτυξη ως ποσοστό των πωλήσεων της επιχείρησης την τελευταία τριετία κατά μέσο όρο (2017-2019) (Ερώτηση 2N1.4 του ερωτηματολογίου)

Αριθμός Επιχειρήσεων	Ποσοστό
Κατηγορία υψηλής έντασης σε E&A*	
3	100%
1	70%
2	50%
3	30%
2	20%
1	10%
1	5%
Κατηγορία μέσης έντασης σε E&A*	
1	3%
Κατηγορία χαμηλής έντασης σε E&A*	
2	0%

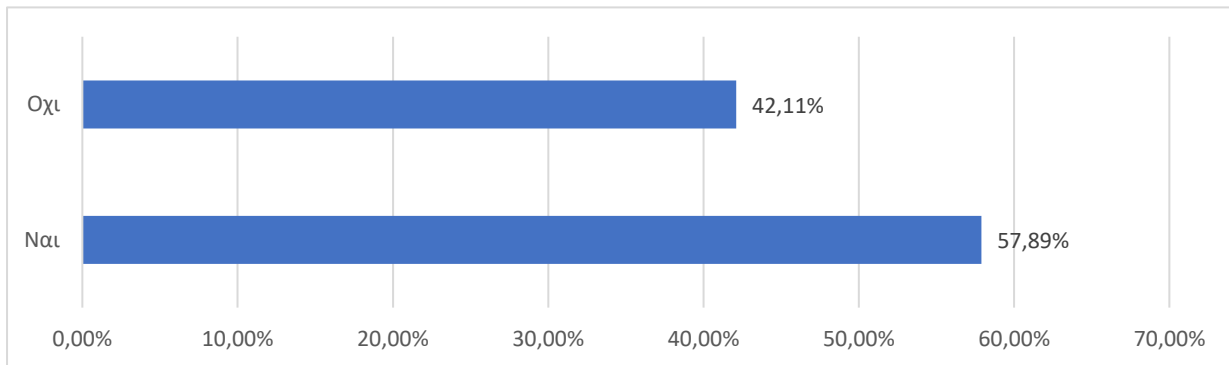
*Κατηγοριοποίηση σύμφωνα με: OECD Classification of innovativeness based on R&D intensity

Κλείνοντας, παρακάτω μπορούμε να δούμε την εισαγωγή νέων ή βελτιωμένων προϊόντων/υπηρεσιών που έχουν εισάγει οι επιχειρήσεις το τελευταίο διάστημα (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 23**). Όπως παρατηρούμε, πάνω από τις μισές εταιρείες σε ποσοστό 57,89% (9 επιχειρήσεις), έχουν εισάγει νέα ή βελτιωμένα προϊόντα/υπηρεσίες.

Ενώ, από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 24** μπορούμε να δούμε ποιο είναι το ποσοστό επί των συνολικών πωλήσεων, που καταλαμβάνουν τα νέα ή βελτιωμένα προϊόντα/υπηρεσίες των επιχειρήσεων του δείγματός μας.

Συνεπώς, αυτό που διακρίνουμε είναι ότι πάνω από το 50% των πωλήσεων (για 6 από τις 9 επιχειρήσεις) προέρχεται από την εισαγωγή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 23: Έχει εισαγάγει το τελευταίο διάστημα η επιχείρησή σας νέα ή βελτιωμένα προϊόντα/υπηρεσίες; (Ερώτηση 2N1.5α του ερωτηματολογίου)

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 24: Εάν ναι παρακαλώ εκτιμήστε (Ερώτηση 2N1.5β του ερωτηματολογίου)

Επιχείρηση	Κατηγορία: Ποσοστό νέων ή σημαντικά βελτιωμένων υπηρεσιών (% επί των συνολικών πωλήσεων)	Κατηγορία: Ποσοστό νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων (% επί των συνολικών πωλήσεων)	Σύνολο
1η	0%	100%	100%
2η	0%	100%	100%
3η	25%	60%	85%
4η	60%	20%	80%
5η	10%	50%	60%
6η	50%	0%	50%
7η	5%	10%	15%
8η	5%	5%	10%
9η	0%	5%	5%

Συμπεράσματα Υποενότητας

Συνοπτικά, μέσα από αυτή την υποενότητα, είχαμε τη δυνατότητα να αναλύσουμε τα στοιχεία που αφορούν στη λειτουργία των ιδρυθέντων επιχειρήσεων. Αρχικά, οι περισσότερες ιδρυθείσες επιχειρήσεις έχουν ως νομική μορφή την Ι.Κ.Ε ενώ η αρχική χρηματοδότηση για την ίδρυση της επιχείρησης, έχει γίνει μέσα από τους ίδιους πόρους της επιχείρησης.

Επίσης, σχετικά με τα έσοδα από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, διακρίνουμε πως η συντριπτική πλειοψηφία δεν καταφέρνει να έχει κέρδος από πώληση ή παραχώρηση κάποιας άδειας εκμετάλλευσης.

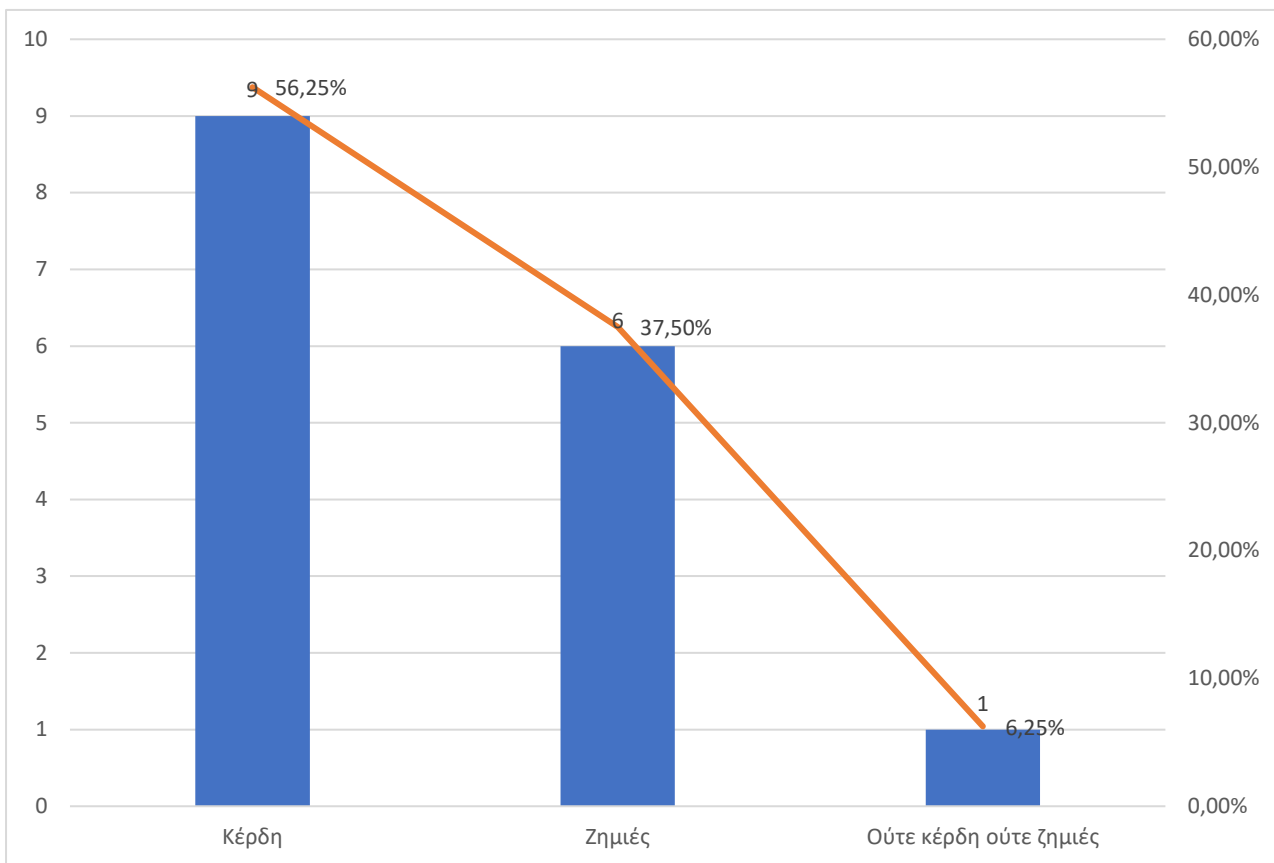
Τέλος, όσον αφορά τις δαπάνες που αφορούν σε έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του μέσου όρου των πωλήσεων, εκεί πάλι μεγάλη πλειοψηφία, δεν επενδύει σημαντικά κεφάλαια ενώ ενθαρρυντικό είναι το γεγονός πως αρκετές επιχειρήσεις έχουν καταφέρει να αναπτύξουν νέα ή βελτιωμένα προϊόντα/υπηρεσίες.

Παρακάτω, μέσα από την **Υποενότητα 2B**, θα έχουμε τη δυνατότητα να αναλύσουμε τα στοιχεία επίδοσης της επιχείρησης.

5.3.2 Υποενότητα 2B: Στοιχεία επίδοσης της επιχείρησης

Αρχικά, μέσα από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 24** παρατηρούμε πως 9 από τις 16 (56,25%) ιδρυμένες επιχειρηματικές ομάδες, κατάφεραν για το 2019 να έχουν κέρδος, 6 (37,50%) είχαν ζημία και 1 (6,25%) επιχείρηση δεν είχε ούτε κέρδη ούτε ζημία.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 25: Ποια ήταν τα κέρδη/ζημιές της επιχείρησης το 2019; (Ερώτηση 2N2.2 του ερωτηματολογίου)

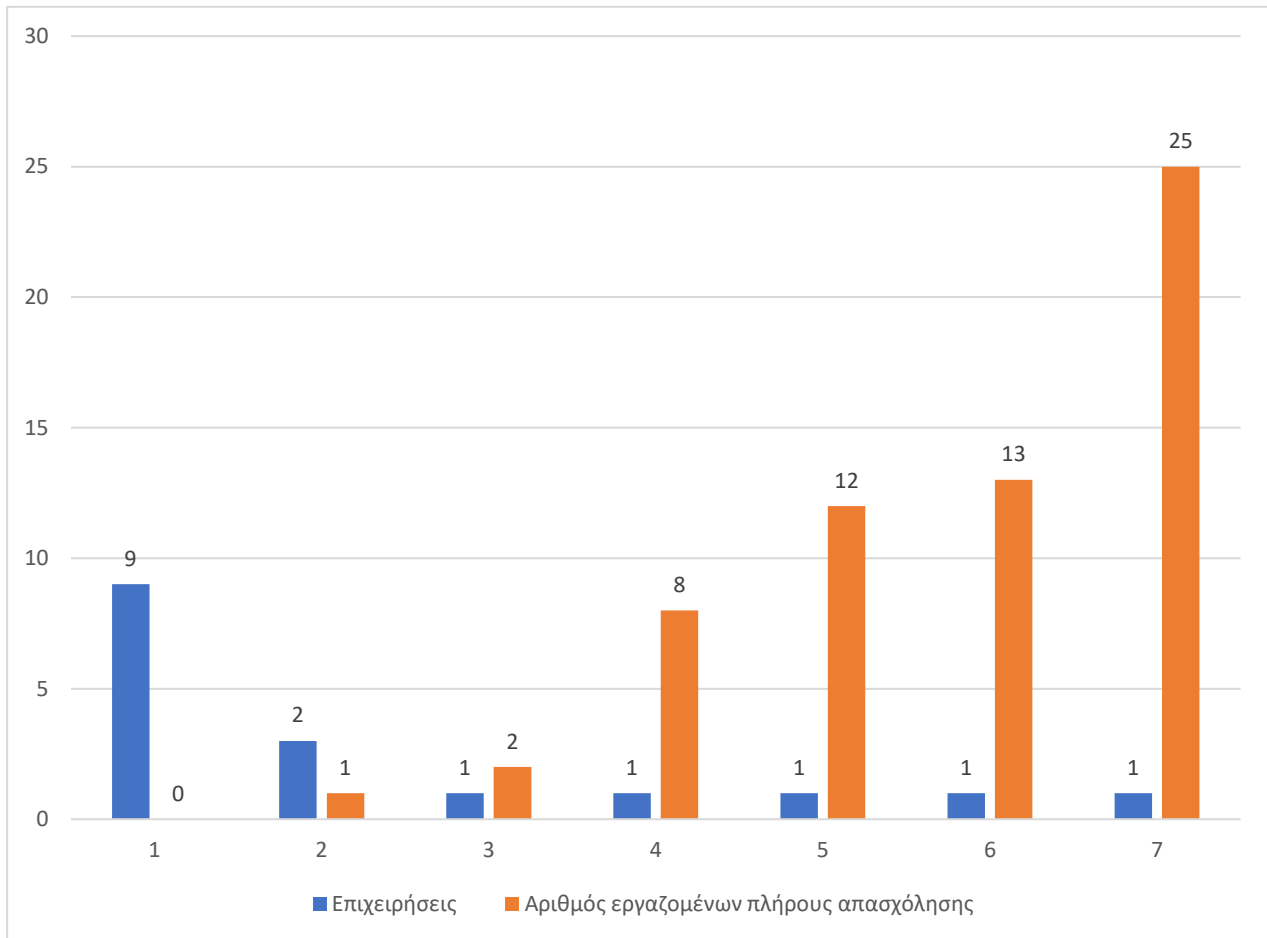

Έπειτα, σχετικά με τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 26**), 4 στις 16 επιχειρήσεις κατάφεραν να απασχολούν παραπάνω από 5 εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης, ενώ οι περισσότερες εξ αυτών (61,11%) δεν απασχολούν κάποιο άτομο πέραν των ιδρυτών.

Αυτό μπορεί να συμβαίνει είτε γιατί δεν υπάρχουν αρκετοί πόροι (διότι κάποιες από τις επιχειρήσεις είναι πρόσφατα ιδρυμένες) για να προσληφθεί επιπρόσθετο προσωπικό είτε γιατί μπορεί η επιχείρηση να μη θέλει στη παρούσα φάση και άλλα άτομα, πέραν της βασικής ομάδας των ιδρυτών. Βέβαια, όπως έχουμε αναφέρει, κάποιες από αυτές τις επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται και στο τομέα της πληροφορικής (ICT) συνεπώς μπορεί η ίδια η ιδρυτική ομάδα να καλύψει τις επιχειρηματικές ανάγκες της επιχείρησης.

Κλείνοντας, το δείγμα αποτελείται από πολύ μικρές επιχειρήσεις. Όμως λαμβάνοντας υπόψιν μόνο τον αριθμό των εργαζομένων, θα μπορούσαμε να ταξινομήσουμε 3 από αυτές ως μικρές επιχειρήσεις (με βάση το εθνικό νομικό πλαίσιο της Ελλάδας **N. 4308/2014** «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις») και τις υπόλοιπες 13 ως πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 26: Ποιος είναι ο αριθμός εργαζομένων πλήρους απασχόλησης - Χωρίς τους ιδρυτές; (Ερώτηση 2N2.3 του ερωτηματολογίου)

Εν συνεχεία, μέσα από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 27**, βλέπουμε πως 9 από τις 16 (56,25%) επιχειρήσεις, δραστηριοποιούνται σε Ελληνική και Διεθνή αγορά, επίσης υπάρχουν 6 (37,5%) που δραστηριοποιούνται μόνο στην Ελληνική αγορά και τέλος 1 (6,25%) δραστηριοποιείται μόνο στο εξωτερικό. Συνεπώς μπορούμε να πούμε πως οι περισσότερες από τις επιχειρήσεις είναι κατά κύριο λόγο εξωστρεφείς.

Γενικότερα, είναι ενθαρρυντικό το γεγονός πως υπάρχει μια καλή αναλογία εξωστρεφών επιχειρήσεων που πραγματοποιεί πωλήσεις σε εσωτερικό και εξωτερικό, καθώς αυτό σημαίνει πως πραγματοποιούνται εξαγωγές αλλά και πως τα προϊόντα/υπηρεσίες έχουν διεθνές αντίκρισμα.

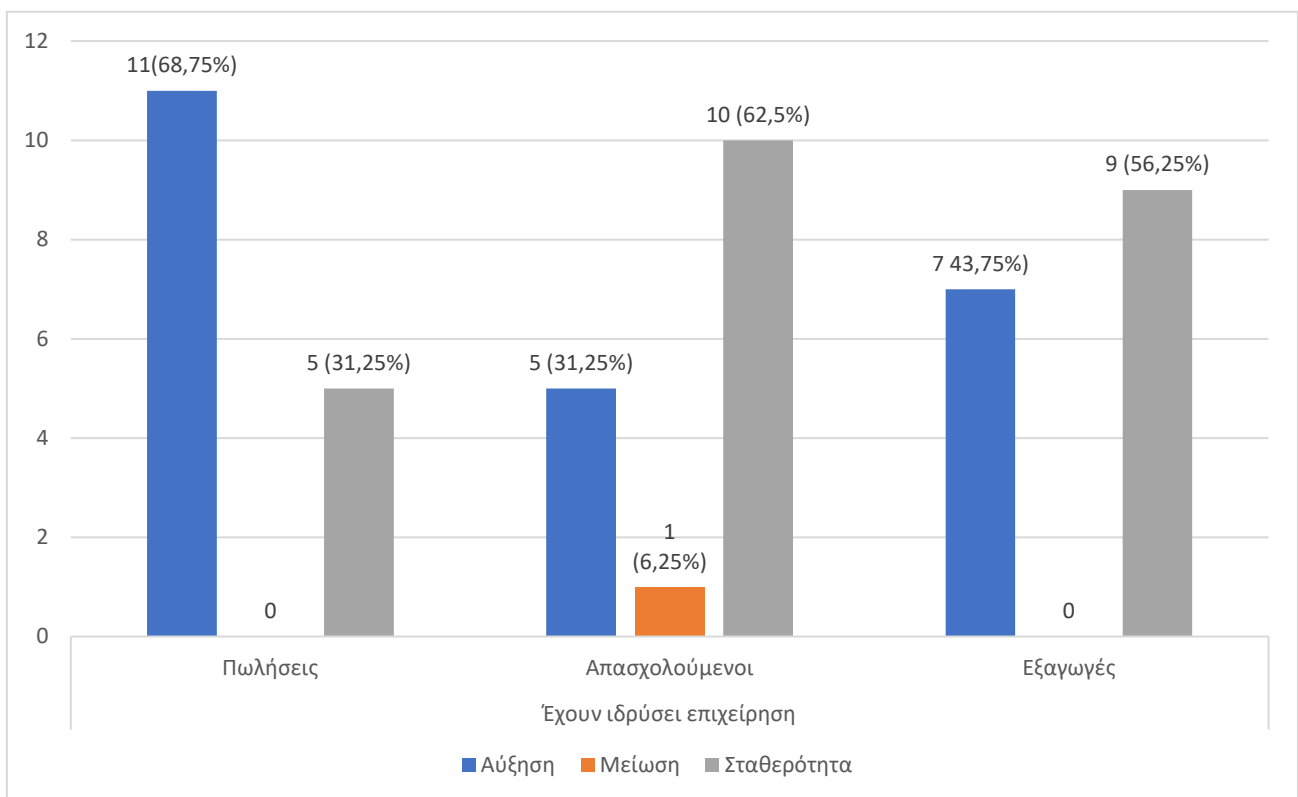
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 27: Ποιο το ποσοστό των πωλήσεών σας το 2019 απευθύνεται στην ελληνική ή/και διεθνή αγορά; (Ερώτηση 2N2.5 του ερωτηματολογίου)

Επιχείρηση	Κατηγορία: Ελληνική αγορά	Κατηγορία: Διεθνή αγορά
1η	100%	0%
2η	100%	0%
3η	100%	0%
4η	100%	0%
5η	100%	0%
6η	100%	0%
7η	90%	10%
8η	90%	10%
9η	80%	20%
10η	80%	20%
11η	80%	20%
12η	70%	30%
13η	50%	50%
14η	10%	90%
15η	10%	90%
16η	0%	100%

Έπειτα, από το **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 28**, παρατηρούμε ότι υπάρχει σταθερότητα στους απασχολούμενους για 10 από τις 16 (62,5%) επιχειρήσεις μας, όπως αντίστοιχα το ίδιο συμβαίνει και για τις εξαγωγές για 9 (56,25%) από αυτές. Ενώ 11 (68,75%) επιχειρήσεις είχαν αύξηση σε όρους πωλήσεων.

Συνεπώς, θα λέγαμε πως θετικό παράγοντα αποτελεί το γεγονός, πως υπήρχε μια πάρα πολύ μικρή μείωση σε απασχολούμενους όπως και ότι και οι περισσότερες επιχειρήσεις έχουν δυναμική εικόνα σε πωλήσεις και εξαγωγές.

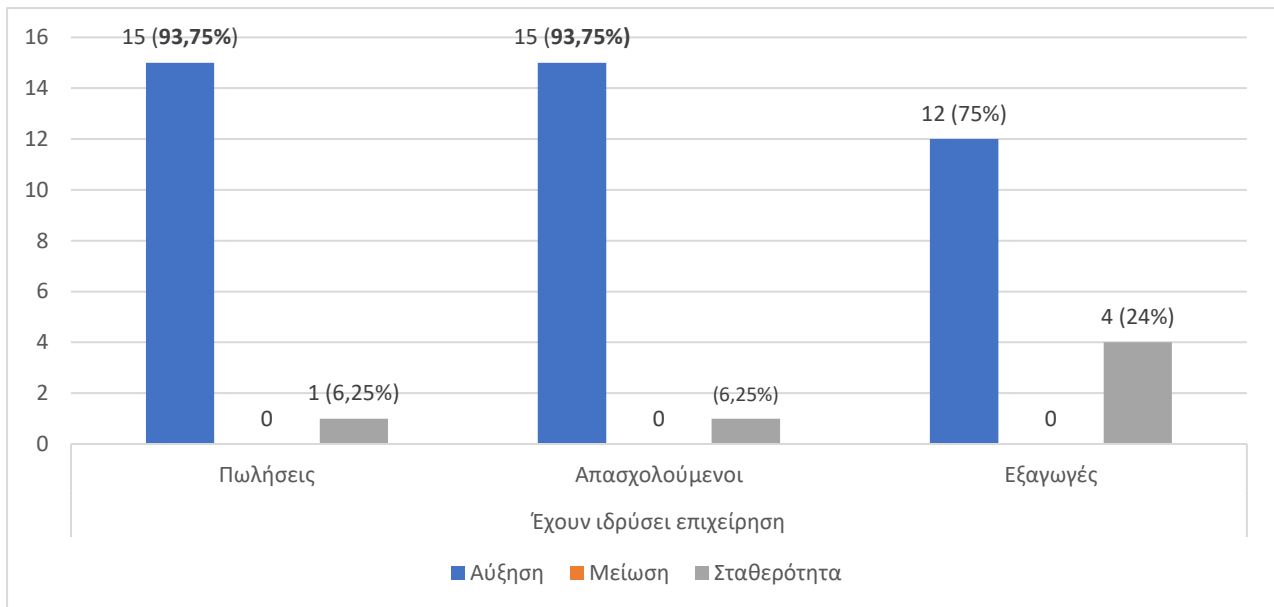
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 28: Σημειώστε την εξέλιξη που είχαν στα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησής σας οι παρακάτω παράγοντες (Ερώτηση 2N2.6β του ερωτηματολογίου)

Κλείνοντας, όσον αφορά στην εξέλιξη και τη πρόβλεψη μιας σειράς παραγόντων για την επόμενη τριετία (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 29**), 15 από τις 16 (93,75%) επιχειρηματικές ομάδες απάντησαν πως περιμένουν αύξηση στις πωλήσεις και τους εργαζόμενους τους, ενώ το ίδιο διαβλέπουν και για τις εξαγωγές 12 από τις 16 (75,00%) ομάδες.

Συνεπώς, παρατηρούμε πως υπάρχει αρκετά μεγάλη αισιοδοξία για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες των επιχειρηματικών μας ομάδων, καθώς οι πλειοψηφία αυτών, διαβλέπει αύξηση για τους τρεις παράγοντες που αναφέρουμε.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 29: Σημειώστε την εξέλιξη που αναμένετε να έχουν στην επόμενη τριετία (2020-2023) (Ερώτηση 2N2.7 του ερωτηματολογίου)

Συμπεράσματα Υποενότητας

Συνοπτικά, μέσα από τελευταία υποενότητα, είχαμε τη δυνατότητα να αναλύσουμε τα στοιχεία επίδοσης των επιχειρήσεων.

Αρχικά, τα κέρδη ήταν σαφώς περισσότερα σε σχέση με τις ζημιές για τις επιχειρήσεις το 2019, ενώ σχετικά με τους εργαζόμενους πλήρης απασχόλησης, οι περισσότερες εξ αυτών δεν διέθεταν παραπάνω άτομα πέραν εκείνων. Επίσης, το ποσοστό των πωλήσεων που αφορούσε την ελληνική αγορά ήταν ικανοποιητικό όπως και εκείνου που αφορά σε πωλήσεις στο εξωτερικό.

Τέλος, όσον αφορά τις επενδύσεις, τους απασχολούμενους και τις εξαγωγές, τα τελευταία χρόνια, εκεί τα πράγματα φαίνονται πως παρέμειναν σε σταθερή τροχιά για τις περισσότερες των επιχειρήσεων, ενώ φαίνεται πως την επόμενη τριετία η εξέλιξη που αναμένουν οι επιχειρηματίες φαίνεται πως θετική.

Στο επόμενο υποκεφάλαιο ακολουθεί η ανάλυση των αποτελεσμάτων της κατηγορίας «ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης».

5.4 Κατηγορία «ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης»

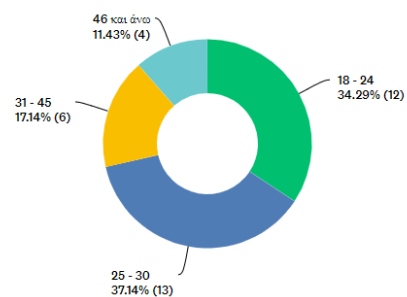
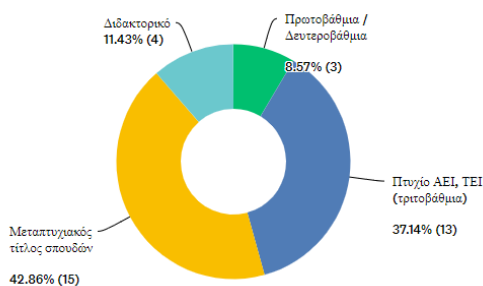
Σε αυτή την ενότητα θα δούμε τα αποτελέσματα της έρευνας μας για την κατηγορία «ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης».

Το συνολικό δείγμα το οποίο παρουσιάζετε στη παρακάτω κατηγορία είναι τα 35 άτομα, εκ των οποίων το 48.57% απαντήθηκε από άντρες ενώ το 45,71% από γυναίκες (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 30**).

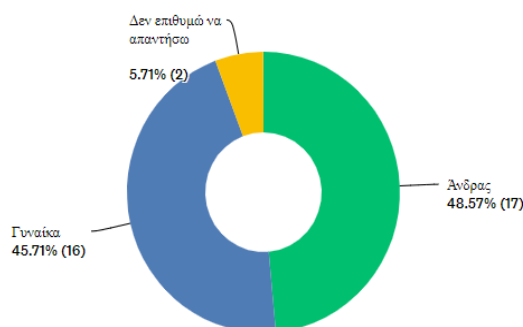
Όσον αφορά την ηλικιακή ομάδα της έρευνας μας (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 31**), που έχει μεγαλύτερο ποσοστό σε απαντήσεις από άτομα που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 25-30 ετών με ποσοστό 37.14% και λιγότερες για την ηλικιακή ομάδα 46 και άνω με ποσοστό 11,43%.

Συνεχίζοντας, το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των ερωτηθέντων (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 32**), όπως φαίνεται παρακάτω, το μεγαλύτερο ποσοστό 42.86% αφορούν σε σπουδές μεταπτυχιακής εκπαίδευσης και χαμηλότερο ποσοστό 8,57% αφορά σε πρωτοβάθμια/δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 30: Προσδιορίστε το φύλο σας **Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 31:** Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;

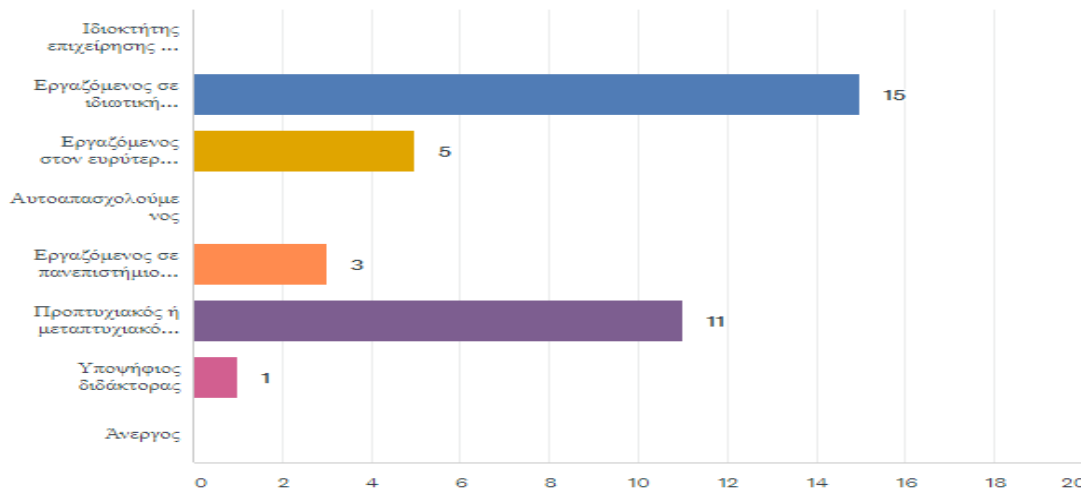

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 32: Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσής σας;

Έπειτα όσον αφορά στη τελευταία απασχόλησή των ερωτηθέντων (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 33**) βλέπουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό 42,86% αφορά την κατηγορία εργαζόμενος σε ιδιωτική επιχείρηση, και με μικρότερο ποσοστό 2,86% να αφορά στη κατηγορία υποψήφιος διδάκτορας.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 33: Ποια είναι η τελευταία απασχόλησή σας;

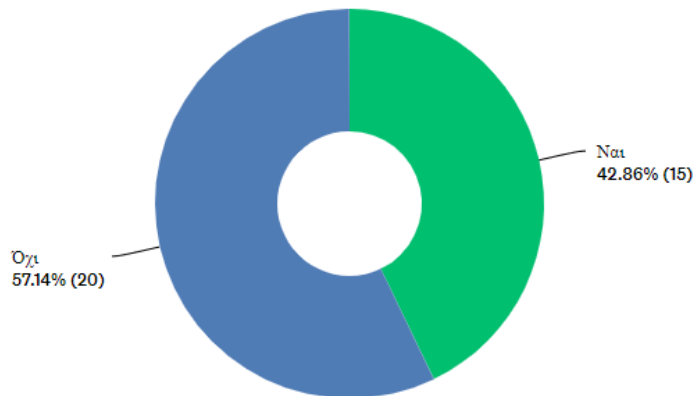
Για την ερώτηση που αφορά στα μαθήματα που έχουν διδαχθεί στο Πανεπιστήμιο (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 34**), βλέπουμε πως η πλειοψηφία, έχει διδαχθεί κάποιο μάθημα σχετικό με οικονομική ανάλυση σε ποσοστό 25,68% (N=74) ενώ τα μαθήματα της διοίκηση επιχειρήσεων και των οικονομικών βρίσκονται και αυτά σε υψηλό ποσοστό με 24,32% και αντίστοιχα 24,32%.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 34: Ποια από τα παρακάτω μαθήματα έχετε διδαχθεί στο Πανεπιστήμιο;

Παρακάτω, σχετικά με το αν υπάρχει επιχειρηματίας στο στενό οικογενειακό κύκλο (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 35**) το μεγαλύτερο ποσοστό 57,14% απαντάει αρνητικά, ενώ θετικά απαντάει μόνο το 42,86% των ερωτηθέντων.

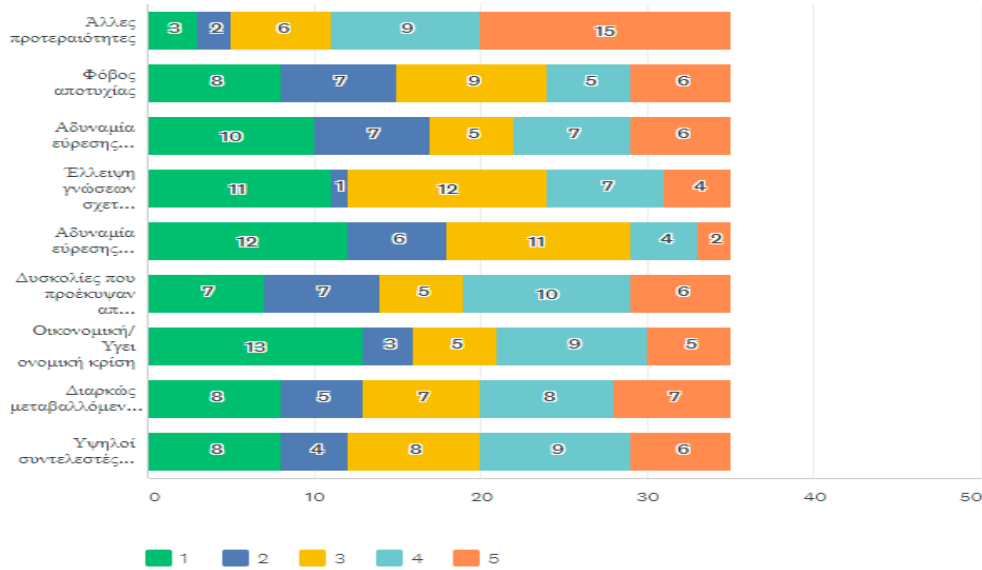
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 35: Υπάρχει επιχειρηματίας στο στενό οικογενειακό σας κύκλο;

Εν συνεχεία, οι αποτρεπτικοί παράγοντες για την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 36**) φαίνονται πως είναι σε μεγαλύτερο ποσοστό 68,57% οι άλλες προτεραιότητες που έχουν οι ερωτηθέντες. Επίσης εξίσου σημαντικοί αποτρεπτικοί παράγοντες αποτελούν η υψηλή φορολογία με 42,86% και οι διάφορες άλλες δυσκολίες με ποσοστό 45,71%.

Όμως ανατρέχοντας στο διάγραμμα 2.7 της ερευνάς μας, παρατηρούμε πως ο αποτρεπτικός παράγοντας των υψηλών συντελεστών φορολογίας ήταν πολύ/πάρα πολύ σημαντικός για το 33% των ερωτηθέντων επιχειρηματιών όπως εξίσου το ίδιο ισχύει και για τους ερωτηθέντες αυτής της κατηγορίας 42,56%, όμως από τη μία οι κατηγορία των επιχειρηματιών τόλμησαν και επιχείρησαν σε αντίθεση με αυτή τη κατηγορία.

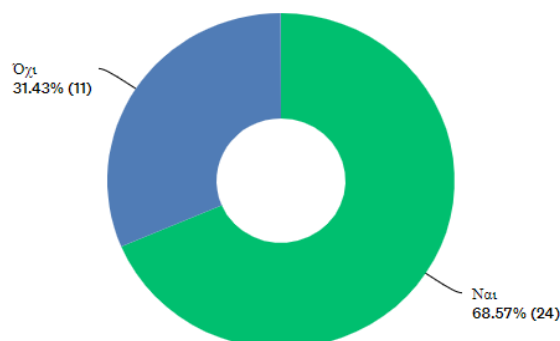
Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 36: Παρακαλώ αξιολογήστε σε ποιο βαθμό οι ακόλουθοι παράγοντες λειτούργησαν αποτρεπτικά στην ανάληψη επιχειρηματικής δράσης

Κλείνοντας, όσον αφορά την σκέψη για ανάληψη επιχειρηματικής δράσης (**Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 37**), εκεί το 68,57% των ερωτηθέντων, φάνηκε πως θα ήθελε μελλοντικά να δημιουργήσει μια επιχείρηση, εν αντιθέσει με το 31,43% που δεν έχει τέτοιες βλέψεις για το μέλλον.

Αυτό το γεγονός είναι αρκετά θετικό καθώς μας δείχνει πως υπάρχει θέληση από τα άτομα τα οποία δεν είχαν κάποια ενασχόληση με την επιχειρηματικότητα, να γίνουν στο μέλλον επιχειρηματίες.

Διάγραμμα Ερωτηματολογίου 37: Θα σκεφτόσασταν στο μέλλον να γίνετε επιχειρηματίας;

Συμπεράσματα Κατηγορίας

Συνοπτικά, μέσα από τελευταία κατηγορία ερωτήσεων, είχαμε τη δυνατότητα να αναλύσουμε τα στοιχεία από σχετικά με τα άτομα τα οποία δεν έχουν ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα.

Συνεπώς τα συμπεράσματα μας ήταν ότι αρχικά, οι περισσότεροι ήταν άνδρες, το ηλικιακό τους γκρουπ ήταν 25-30 ετών, ενώ επίσης οι περισσότεροι κατείχαν τουλάχιστον μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών και τέλος είχαν διδαχθεί κάποιο μάθημα σχετικό με οικονομική ανάλυση ή/και τη διοίκηση επιχειρήσεων

Επίσης, η πλειοψηφία απαντάει αρνητικά στην ερώτηση του αν υπάρχει επιχειρηματίας στο στενό οικογενειακό τους κύκλο.

Τέλος, όσον αφορά τους παράγοντες που λειτούργησαν αποτρεπτικά στην ανάληψη επιχειρηματικής δράσης, στη κορυφή βρίσκονται οι διάφορες άλλες προτεραιότητες που έχουν οι ερωτηθέντες ενώ τέλος φαίνεται ότι εκείνοι θα ήθελαν μελλοντικά να δημιουργήσουν μια δική τους επιχείρηση.

Μεταβαίνοντας στο παρακάτω κεφάλαιο, θα έχουμε τη δυνατότητα να αναλύσουμε περαιτέρω ορισμένους παράγοντες, προκειμένου να δούμε εάν υπάρχουν στατιστικές σημαντικότητες σε σχέση με τα δεδομένα τα οποία έχουμε συλλέξει και παρουσίαση σε αυτό το κεφάλαιο.

6

Ανάλυση και παρουσίαση ερευνητικών υποθέσεων

6.1 Εισαγωγή

Μέσα από αυτό το κεφάλαιο, έχουμε ως στόχο να αναλύσουμε κάποια επιπρόσθετα ερευνητικά ερωτήματα σε σχέση με τις κατηγορίες απαντήσεων που λάβαμε από το ερωτηματολόγιό μας. Αρχικά, μέσα από το πρώτο υποκεφάλαιο, θα δούμε κάποια συγκεντρωτικά στοιχεία για τη κατηγορία των επιχειρηματιών που έχουν ιδρύσει επιχείρηση, με τη βοήθεια 2 συγκεντρωτικών infographics.

Έπειτα, θα αναλύσουμε κάποια κοινά συγκεντρωτικά ερωτήματα που απευθύναμε στις δύο κατηγορίες των επιχειρηματιών και τέλος, το κεφάλαιο αυτό ολοκληρώνεται, μέσα από την περαιτέρω στατιστική ανάλυση κάποιων ερωτημάτων τα οποία θα ερευνηθούν με βάση κάποιες συγκεκριμένες μεθόδους στατιστικής ανάλυσης προκειμένου να δούμε αν υπάρχουν στατιστικές σημαντικότητες ή όχι.

6.2 Περαιτέρω ανάλυση κατηγορίας επιχειρηματιών που έχουν ιδρύσει επιχείρηση

Μέσα από πρώτο υποκεφάλαιο, θα έχουμε την ευκαιρία να δούμε συγκεντρωτικά κάποια από τα πιο ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά της κατηγορίας επιχειρηματιών που έχουν ιδρύσει επιχείρηση. Για τις ανάγκες της ανάλυσης θα παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα μέσα από 2 εικόνες infographics.

Όπως μπορούμε να δούμε από την **εικόνα 5** οι άνδρες επιχειρηματίες κατέχουν ποσοστό 87,5% έναντι 12,5% των γυναικών. Οι επιχειρηματίες ανήκουν κατά 68,75% στην ηλικιακή κατηγορία 31-45 ετών ενώ τέλος το 37,50% κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο ενώ το 43,75% διδακτορικό τίτλο σπουδών.

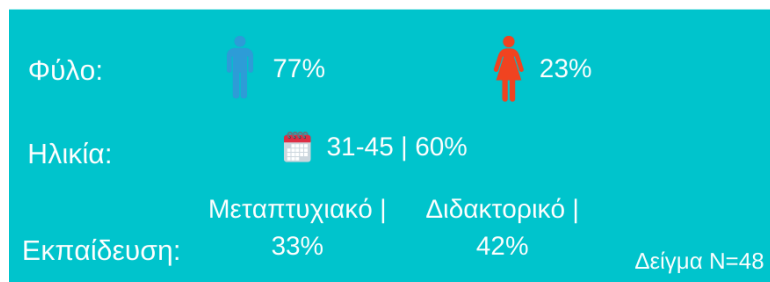
Εν συνεχεία, το 31.3% έχουν επιχειρηματία στο στενό οικογενειακό τους κύκλο. Μετέπειτα, ένα 14.3% έχει διδαχθεί μάθημα στο τομέα της διοίκησης επιχειρήσεων, το 33.3% σε καινοτομία και επιχειρηματικότητα ενώ τέλος 28,6% έχει γνώσεις σε οικονομικά.

Επιπρόσθετα, η τελευταία απασχόληση των επιχειρηματιών πριν επιχειρήσουν ήταν σε ποσοστό 18,75% αυτοαπασχολούμενοι και εργαζόμενοι σε επιχείρηση διαφορετικού κλάδου ενώ οι εργαζόμενοι σε Πανεπιστήμιο ανέρχονται σε ποσοστό 37,50%.

Κλείνοντας, το κίνητρο για τη δημιουργία επιχείρησης αφορά σε ποσοστό 12,50% τις καλύτερες προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης, σε ποσοστό 25,00% την προσωπική φιλοδοξία και τέλος σε ποσοστό 43,75% την πρόωθηση επιχειρηματικών ιδεών.

Εικόνα 5: Προφίλ επιχειρηματιών που έχουν ιδρύσει επιχείρηση

Προφίλ επιχειρηματιών που έχουν ιδρύσει επιχείρηση

1 στους 3 έχει
Επιχειρηματία στο στενό του κύκλο

Δείγμα N=16

Τελευταία απασχόληση των επιχειρηματιών πριν επιχειρήσουν | TOP 3

Αυτοαπασχολούμενος	18,75%
Εργαζόμενος σε επιχείρηση διαφορετικού κλάδου	18,75%
Εργαζόμενος σε Πανεπιστήμιο	37,50%

Κίνητρο για δημιουργία επιχείρησης | TOP 3

Καλύτερες προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης	12,50%
Προσωπική Φιλοδοξία	25,00%
Πρώθηση Επιχειρηματικών Ιδεών	43,75%

Δείγμα N=16

Συνεχίζοντας, μέσα από τη δεύτερη συγκεντρωτική **εικόνα 6** που αναφέρεται στο προφίλ των ιδρυθέντων επιχειρήσεων, κέρδη καταγράφονται για το 56,25% των επιχειρήσεων, ενώ αντίστοιχα ζημιές καταγράφουν για το 37,50%.

Περνώντας στο τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης, η πλειοψηφία των επιχειρήσεων (37,50%) ασχολείται με το Εμπόριο, ενώ σε ποσοστό 25,00% δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις σε τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες.

Τώρα σχετικά με τα δικαιώματα διανοητικής και πνευματικής ιδιοκτησίας, αυτό που διακρίνουμε είναι ότι το 50,00% έχει Copyrights, το 25,00% έχει Εμπορικά σχέδια, το 31,25% έχει βιομηχανικά σχέδια, το 25,00% έχει Creative Commons ενώ τέλος το 37,50% έχει Πατέντες.

Κάποια επιμέρους στοιχεία όπως μπορούμε να δούμε είναι ότι κατά μέσο όρο εργάζονται περίπου 4 άτομα/επιχείρηση, ενώ σύμφωνα και με τη κατηγοριοποίηση των ΜΜΕ από τη **Σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ**, όλες οι εταιρείες χαρακτηρίζονται ως μικρές επιχειρήσεις.

Έπειτα η κύρια νομική μορφή είναι η ΙΚΕ ενώ ο Μ.Ο των δαπανών που κάνουν οι επιχειρήσεις για Ε/Α είναι 20,00%. Κλείνοντας το 93,8% των επιχειρήσεων έχει Β2Β δραστηριότητα, ενώ το 56,3% πραγματοποιούν πωλήσεις σε Ελλάδα και Εξωτερικό.

Εικόνα 6: Προφίλ ιδρυθέντων επιχειρήσεων

Προφίλ ιδρυθέντων επιχειρήσεων

Κέρδη/Ζημιές επιχειρήσεων το 2019

Κέρδη	56,25%
Ζημιές	37,50%
Ούτε κέρδη / Ούτε Ζημιές	6,25%

Τομείς δραστηριότητας επιχείρησης | TOP 2

Τεχνολογίες Πληροφορικής και επικοινωνιών	1 στις 2
Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές Υπηρεσίες	1 στις 4

Δείγμα N=16

Δικαιωμάτων διανοητικής & πνευματικής ιδιοκτησίας

Copyrights	1 στις 2
Εμπορικά Σχέδια	1 στις 4
Βιομηχανικά Σχέδια	1 στις 3
Creative Commons	1 στις 2
Πατέντες	1 στις 3

Δείγμα N=16

Εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης

Περίπου 4 άτομα/επιχείρηση

Νομική Μορφή

IKE για 1 στις 2

Μ.Ο Δαπάνες για Ε/Α

20%

Τύπος πελάτη

9 στις 10 απευθύνεται σε εταιρείες B2B

4 στις 10 απευθύνεται σε εταιρείες B2C

4 στις 10 απευθύνεται σε εταιρείες B2G

Ελληνική

Διεθνή αγορά

Ελληνική/Διεθνή αγορά

Ποσοστό πωλήσεων

37,5%

6,2%

56,3%

Έτη λειτουργίας επιχείρησης

Μ.Ο 4.3 έτη ανά επιχείρηση

Δείγμα N=16

Θέλοντας να συγκρίνουμε τα ευρήματά μας, με βάση τα ευρήματα και από άλλες έρευνες, αυτό που διαπιστώνουμε είναι ότι υπάρχουν τόσο κοινές όσο και διαφορετικές απαντήσεις.

Αρχικά, από την «Έρευνα για την Επιχειρηματικότητα των Νέων Αποφοίτων ΕΜΠ» (**Καλογήρου et. al, 2016**) παρατηρούμε ότι, οι περισσότερες εταιρείες είναι ατομικές σε αντίθεση με τη δική μας έρευνα που έδειξαν ότι οι επιχειρήσεις έχουν την μορφή Ι.Κ.Ε.

Επίσης, η έρευνα του ΕΜΠ έδειξε ότι ένα μικρό ποσοστό ατόμων κατέχουν διδακτορικό διπλώματος σε σχέση με το ποσοστό ατόμων που έχουν μεταπτυχιακό. Από την άλλη μεριά η δική μας έρευνα έδειξε ότι η πλειοψηφία των ατόμων έχει διδακτορικό.

Ακόμα, οι περισσότερες εταιρείες της έρευνας του ΕΜΠ απευθύνονται σε Β2C επιχειρήσεις σε σχέση με τη δική μας έρευνα όπου η πλειοψηφία απευθύνεται σε Β2Β.

Επιπρόσθετα, η έρευνα των **Blasi & Sedita (2020)** με τίτλο «Determinants and success factors of student entrepreneurship: Evidence from the University of Padova», δείχνει ότι οι περισσότεροι επιχειρηματίες είναι άνδρες όπως και στη δική μας έρευνας.

Τέλος και η έρευνα των **Gifford et al. (2020)** με τίτλο «Variety in founder experience and the performance of knowledge-intensive innovative firms» δείχνει ότι οι γνώσεις που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια της εργασίας του ιδρυτή στο Πανεπιστήμιο είναι υψηλού επιπέδου έχοντας καλές επιστημονικές γνώσεις.

6.3 Σύγκριση αποτελεσμάτων μεταξύ κατηγοριών

Σε αυτή την ενότητα έχουμε ως στόχο να συγκρίνουμε τα αποτελέσματα δύο κοινών ερωτημάτων που τέθηκαν στους ερωτηθέντες των κατηγοριών (επιχειρηματικές ομάδες που έχουν ιδρύσει επιχείρηση και επιχειρηματικές ομάδες που είναι υπό ίδρυση).

Πιο συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα που θέλουμε να αναλύσουμε επικεντρώνεται στα κάτωθι ερωτήματα:

- Ποια προϊόντα της επιχείρησής σας διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη;
- Ποια η σημασία των ακόλουθων παραγόντων στην ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησής;

Αρχικά, οι μεγαλύτερες διαφορές που προκύπτουν για το ερώτημα του **πίνακα 3** είναι οι εξής:

- Στο ερώτημα σχετικά με το χαμηλό κόστος βλέπουμε πως οι περισσότερες επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί δεν τον θεωρούν ως σημαντικό παράγοντα (20%) ενώ αντίθετα η πλειοψηφία των επιχειρήσεων που δεν έχουν ιδρυθεί (65%) το θεωρεί αρκετά σημαντικό παράγοντα.
- Στο ερώτημα σχετικά με τη χρήση της τεχνολογίας βλέπουμε πως και η πλειοψηφία των δυο κατηγοριών με 55% και 85% θεωρούν ότι είναι σημαντικός παράγοντας.
- Στο ερώτημα σχετικά με την αισθητική / ευχαρίστηση η πλειοψηφία των επιχειρήσεων που δεν έχουν ιδρυθεί θεωρούν ότι είναι πολύ σημαντικό παράγοντα (65%) σε σχέση με τις επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί οι οποίοι δεν το θεωρούν ως σημαντικό παράγοντα (44%).
- Στο ερώτημα σχετικά με τη φιλικότητα προς το περιβάλλον για ακόμα μια φορά η πλειοψηφία των επιχειρήσεων που δεν έχουν ιδρυθεί φαίνεται πως το θεωρούν πολύ σημαντικό παράγοντα (70%) σε σχέση με τις επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί (30%).

Πίνακας 3: Ποια προϊόντα της επιχείρησής σας διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη. (Ερώτηση ερωτηματολογίου 2.9, N=36)

Ερωτήματα	% απάντησεις των επιχειρήσεων (Έχουν ιδρυθεί)		% απάντησεις των επιχειρήσεων (Είναι υπό ίδρυση)	
	Καθόλου/Λίγο σημαντικός παράγοντας	Πολύ/Πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας	Καθόλου/Λίγο σημαντικός παράγοντας	Πολύ/Πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας
Χαμηλό κόστος	13%	20%	19%	65%
Ποιότητα	0%	75%	0%	80%
Χρήση νέας τεχνολογίας	0%	55%	19%	85%
Αύξηση παραγωγικότητας του πελάτη	13%	60%	13%	65%
Ευκολία στη χρήση	6%	50%	0%	90%
Ασφάλεια	13%	45%	13%	70%
Αναγνωρισιμότητα	25%	25%	13%	65%
Αισθητική/Ευχαρίστηση	44%	25%	19%	65%
Φιλικότητα προς το περιβάλλον	38%	30%	13%	70%

Έπειτα, οι μεγαλύτερες διαφορές που προκύπτουν για τα ερωτήματα του **πίνακα 4** είναι οι εξής:

Στο ερώτημα σχετικά με το κομμάτι της **συνεργασίας με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις** βλέπουμε πως υπάρχει διαφορά μεταξύ των απαντήσεων, καθώς οι ιδρυθείσες επιχειρήσεις απαντούν σε ποσοστό **44%** ότι η συγκεκριμένη απάντηση δεν αποτελεί έναν αρκετά σημαντικό παράγοντα σε σχέση με τις μη ιδρυθείσες επιχειρήσεις που απαντούν σε ποσοστό ότι **60%** ότι είναι σημαντικός παράγοντας για εκείνες.

Στο ερώτημα σχετικά με τη **συνεργασία με προμηθευτές** παρατηρούμε πως υπάρχει μια πιο σημαντική διαφορά μεταξύ των απαντήσεων, διότι οι ιδρυθείσες επιχειρήσεις απαντούν σε ποσοστό

25% ότι αυτό το ερώτημα αυτό δεν αποτελεί σημαντικό παράγοντα σε σχέση με τις μη ιδρυθείσες επιχειρηματικές ομάδες που απαντούν σε ποσοστό ότι **70%** ότι είναι ένας σημαντικός παράγοντας.

Στο ερώτημα σχετικά με τη **φιλοξενία σε Θερμοκοιτίδα** διακρίνουμε πως υπάρχει άλλη μια σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των απαντήσεων, καθώς οι ιδρυθείσες επιχειρήσεις απαντούν σε ποσοστό **63%** ότι δεν αποτελεί σημαντικό παράγοντα αυτή η ερώτηση, σε σχέση με τις μη ιδρυθείσες επιχειρήσεις που απαντούν σε ποσοστό ότι **55%** ότι είναι ένας σημαντικός παράγοντας.

Πίνακας 4: Η σημασία των ακόλουθων παραγόντων στην ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης (Ερώτηση ερωτηματολογίου 2.6α, N=36)

Ερωτήματα	% απάντησεις των επιχειρήσεων (Έχουν ιδρυθεί)		% απάντησεις των επιχειρήσεων (Είναι υπό ίδρυση)	
	Καθόλου/λίγο σημαντικός παράγοντας	Πολύ/Πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας	Καθόλου/λίγο σημαντικός παράγοντας	Πολύ/Πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας
Εργασιακή εμπειρία στο ίδιο πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας	6%	75%	15%	65%
Τεχνική και τεχνολογική γνώση στη συγκεκριμένη περιοχή	13%	81%	10%	85%
Γνώση στο σχεδιασμό προϊόντων/υπηρεσιών	13%	50%	15%	70%
Γνώση της αγοράς	0%	88%	5%	90%
Σχέσεις/Δικτυώσεις που έχουν οικοδομηθεί κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας του ιδρυτή	6%	75%	15%	70%
Διαθεσιμότητα χρηματοδότησης	44%	31%	15%	50%
Συνεργασία με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις	44%	6%	25%	60%
Συνεργασία με πελάτες / χρήστες	6%	63%	10%	70%
Συνεργασία με προμηθευτές	25%	31%	10%	70%
Συνεργασία με Πανεπιστήμια / ερευνητικά κέντρα	56%	31%	10%	65%
Φιλοξενία σε θερμοκοιτίδα	63%	25%	15%	55%

Συμπεράσματα

Μέσα από την ανάλυση, αυτό που μπορούμε να πούμε είναι ότι, για αρκετά ερωτήματα όπως φαίνεται, οι απαντήσεις είναι σχετικά ισορροπημένες και για τις δυο κατηγορίες. Συνεπώς αυτό που καταλαβαίνουμε είναι ότι η σημασία των περισσότερων παραγόντων δε φαίνεται να μεταβάλλεται πολύ ανάλογα με το αν η επιχείρηση έχει ιδρυθεί ή είναι υπό ίδρυση.

Βέβαια, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε και κάποιες διαφορές που εντοπίσαμε ως προς την σημαντικότητα κάποιων ερωτημάτων μεταξύ των δυο κατηγοριών, όπως αυτού της συνεργασίας με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, της συνεργασίας με προμηθευτές και τέλος της συνεργασίας με τα Πανεπιστήμια και άλλα ερευνητικά κέντρα όπου η σημαντικότητα είναι αυξημένη για τις επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση.

Αυτό μπορεί να συμβαίνει διότι οι επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί έχουν περισσότερο ανάγκη τις συνεργασίες προκειμένου να μπορέσουν να δημιουργήσουν και να προσφέρουν καλύτερες υπηρεσίες και προϊόντα για τους πελάτες τους.

6.4 Στατιστικές αναλύσεις

Συνεχίζοντας, σκοπός μας μέσα από αυτή την ενότητα είναι να αναλύσουμε κάποιες ερευνητικές υποθέσεις/ερωτήματα που προκύπτουν μέσα από το ερωτηματολόγιό μας.

Για τις ανάγκες ανάλυσης αυτών των ερευνητικών υποθέσεων θα χρησιμοποιήσουμε τη στατιστική ανάλυση t-test ανεξάρτητων δειγμάτων και crosstabs, προκειμένου να δούμε αν υπάρχουν στατιστικές σημαντικότητες ή όχι, δηλαδή, εάν υπάρχουν διαφοροποιήσεις μεταξύ των ομάδων που επιλέξαμε να αναλύσουμε.

Προϋποθέσεις για να γίνει η ανάλυση (Ζαφειρόπουλος, 2020):

- Δύο μεταβλητές: μία ποσοτική και μία ποιοτική με μόνο δύο κατηγορίες.
- Κανονικότητα της ποσοτικής μεταβλητής για κάθε τιμή της ποιοτικής μεταβλητής (η ποιοτική είναι κωδικοποιημένη δυαδικά)

6.4.1 Ερευνητική Υπόθεση 01

Σε αυτήν την ανάλυση Crosstabs (**Πίνακας 5**), εμείς θέλουμε να μελετήσουμε την πιθανότητα να υπάρχει διαφοροποίηση ανάμεσα στην εξέλιξη των οικονομικών επιδόσεων (Κέρδος και Ζημία) που είχαν οι ιδρυμένες επιχειρήσεις στα χρόνια λειτουργίας τους, και στο αν έχουν λάβει εκπαίδευση οι επιχειρηματίες στα μαθήματα Οικονομία – Διοίκηση – Επιχειρηματικότητα.

Υποθέσεις: Συνεπώς, για να μπορέσουμε να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα, θα κάνουμε την **μηδενική υπόθεση (H0)** ότι η εξέλιξη των οικονομικών επιδόσεων (Κέρδος και Ζημία) που είχαν οι ιδρυμένες επιχειρήσεις στα χρόνια λειτουργίας τους **δεν διαφέρει (H0 : $\mu\mu = \mu\chi$)** σε σχέση με το αν έχουν λάβει οι επιχειρηματίες εκπαίδευση σε αυτά τα μαθήματα που αναφέρουμε παραπάνω.

Ανάλυση υποθέσεων

Για το πρώτο ερώτημα, από το τεστ Pearson x-τετράγωνο προκύπτει ότι p-value = 0,069, δηλαδή $p > 0,05$.

Για το δεύτερο ερώτημα, από το τεστ Pearson x-τετράγωνο προκύπτει ότι p-value = 0,055, δηλαδή $p > 0,05$.

Απάντηση: Για την **πρώτη υπόθεση** που αφορά στην εξέλιξη του κέρδους, τα αποτελέσματα δείχνουν πως δεν υπάρχει στατιστική σημαντικότητα **οπότε αποδεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση (H0)**.

Για τη **δεύτερη υπόθεση**, που αφορά στην εξέλιξη των ζημιών, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι υπάρχει στατιστική σημαντικότητα, **οπότε απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση (H0) και αποδεχόμαστε τη εναλλακτική (H1)**.

Ερμηνεία: Θέλοντας να ερμηνεύσουμε τα αποτελέσματα τα οποία ανέδειξε η ανάλυση T-test, καταλαβαίνουμε ότι:

- Αρχικά αυτό που βλέπουμε είναι ότι το δείγμα μας χωρίζεται κατά 50% σε επιχειρηματίες που έχουν κάνει εκπαίδευση και 50% σε επιχειρηματίες που δεν έχουν κάνει εκπαίδευση σε μαθήματα που αφορούν την οικονομία τη διοίκηση και την επιχειρηματικότητα.
- Ενώ, από την ανάλυση μας, στον παράγοντα της εξέλιξης των ζημιών, διαβλέπουμε ότι στο δείγμα μας, υπάρχει μια μεγαλύτερη διαφοροποίηση μεταξύ των ατόμων που έχουν διδαχθεί κάποιο μάθημα και αυτών που δεν έχουν, καθώς και ότι οι διαφορές μεταξύ των δυο κατηγοριών είναι στατιστικά σημαντικές. Ενώ, αντιθέτως, το κομμάτι που αφορά την εξέλιξη των κερδών δεν υπάρχει μεγαλύτερη διαφοροποίηση ανάμεσα στις απαντήσεις του δείγματος και ούτε κάποια στατιστική σημαντικότητα.
- Συνεπώς, μέσα από αυτό το αποτέλεσμα καταλαβαίνουμε το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η εκπαίδευση σε θέματα οικονομίας – διοίκησης – επιχειρηματικότητας για τους επιχειρηματίες και για την εξέλιξη των οικονομικών τους επιδόσεων.

Πίνακας 5: Ανάλυση Crosstabs – Ερευνητική Υπόθεση 01

Σύνολμη			
		Υποθέσεις	
		Έγκυρες	Ελλιπούς
		N	Ποσοστά
		N	Ποσοστά
Κέρδος_επιχείρησης_το_2019 × Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο		16	100,0%
Ζημιές_επιχείρησης_το_2019 × Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο		16	100,0%

Κέρδος_επιχείρησης_το_2019 × Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο			
		Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο	
		Έχουν κάνει κάποιο από τα (Οικονομικά - Διοίκηση - Επιχειρηματικότητα)	Δεν έχουν κάνει κάποιο σχετικό μάθημα
		Σύνολο	Σύνολο
Κέρδος_επιχείρησης_το_2019	Κατηγορία με κέρδη 100.000 και άνω	Μετρητής	2
		Σύνολο %	12,5%
	Κατηγορία με κέρδη από 10.000 μέχρι 100.000	Μετρητής	2
		Σύνολο %	12,5%
	Κατηγορία με κέρδη κάτω από 10.000	Μετρητής	4
		Σύνολο %	25,0%
Σύνολο		Μετρητής	8
		Σύνολο %	50,0%

X-Τετράγωνο Τεστ			
	Τμή	ΒΕ	Ασυμπτ. Στ.Σημ. (2-κατ/νση)
Pearson X-Τετράγωνο	5,33	2	,069
Λόγος Πιθανότητας	6,90	2	,032
Γραμμική-επί-Γραμμική Συσχέτιση	4,35	1	,037
N έγκυρων Υποθέσεων	16		

Ζημιές_επιχείρησης_το_2019 × Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο			
		Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο	
		Έχουν κάνει κάποιο από τα (Οικονομικά - Διοίκηση - Επιχειρηματικότητα)	Δεν έχουν κάνει κάποιο σχετικό μάθημα
		Σύνολο	Σύνολο
Ζημιές_επιχείρησης_το_2019	Κατηγορία με ζημιές από 10.000 μέχρι 100.000	Μετρητής	3
		Σύνολο %	18,8%
	Κατηγορία με ζημιές κάτω από 10.000	Μετρητής	5
		Σύνολο %	31,3%
Σύνολο		Μετρητής	8
		Σύνολο %	50,0%

X-Τετράγωνο Τεστ					
	Τμή	ΒΕ	Ασυμπτ. Στ.Σημ. (2-κατ/νση)	Επακριβής Στ.Σημ. (2-κατ/νση)	Επακριβής Στ.Σημ. (1-κατ/νση)
Pearson X-Τετράγωνο	3,69	1	,055		
Λόγος Πιθανότητας	4,86	1	,028		
Επακριβής Τεστ Fisher				,100	,100
Διάρθρωση Συνέχειας	1,64	1	,200		
Γραμμική-επί-Γραμμική Συσχέτιση	3,46	1	,063		
N έγκυρων Υποθέσεων	16				

6.4.2 Ερευνητική Υπόθεση 02

Υποθέσεις: Για την δεύτερη ανάλυση t-test (Πίνακας 6), έχουμε ως στόχο να ερευνήσουμε τυχόν διαφοροποιήσεις για τους ανασταλτικούς παράγοντες ίδρυσης μιας επιχείρησης, μεταξύ των κατηγοριών:

- Άτομα που έχουν ιδρύσει ή έχουν υπό ίδρυση μια επιχείρηση
- Άτομα που δεν έχουν ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα.

Συνεπώς, για να μπορέσουμε να απαντήσουμε σε αυτή την ερευνητική υπόθεση, θα κάνουμε την **μηδενική υπόθεση (H0)** ότι οι αυτές οι 2 κατηγορίες ομάδων **δεν διαφοροποιούνται (H0 : $\mu\mu = \mu\chi$)** ως προς τους ανασταλτικούς παράγοντες ίδρυσης μιας επιχείρησης.

Ανάλυση υποθέσεων

Για το πρώτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι p-value = 0,006, δηλαδή $p < 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση μη ίσων διακυμάνσεων** όπου p-value = 0,283.

Για το δεύτερο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι p-value = 0,738, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου p-value = 0,06.

Για το τρίτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι p-value = 0,03, δηλαδή $p < 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση μη ίσων διακυμάνσεων** όπου p-value = 0,659.

Τέλος, για το τέταρτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι p-value value = 0,509, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου p-value = 0,737.

Απάντηση: Για το πρώτο και το τρίτο ερώτημα, διαπιστώνουμε ότι οι διακυμάνσεις τους **δεν είναι ίσες**, όπως είναι για το δεύτερο και τέταρτο ερώτημα.

Τα αποτελέσματα φανερώνουν πως **δεν υπάρχει στατιστική σημαντικότητα** μεταξύ των δυο αυτών κατηγοριών στους παράγοντες τους οποίους αναλύουμε και έτσι αποδεχόμαστε τη **μηδενική υπόθεση (H0)**.

Ερμηνεία: Θέλοντας να ερμηνεύσουμε τα αποτελέσματα τα οποία ανέδειξε η ανάλυση T-test, καταλαβαίνουμε ότι:

- Αρχικά, η κατηγορία των ατόμων που είναι επιχειρηματίες, έχει απαντήσει πιο υψηλά στα ερωτήματα που αφορούν τους ανασταλτικούς παράγοντες ίδρυσης επιχείρησης. Αυτό σημαίνει πως για την κατηγορία των ατόμων που δεν επιχειρούν, οι ανασταλτικοί παράγοντες, δεν αποτελούν μεγάλο επιχειρηματικό αντικίνητρο. Επίσης, η ανάλυσή μας, έδειξε πως ούτε οι διαφορές τους είναι στατιστικά σημαντικές.
- Ακόμα, η δυσκολία εξεύρεσης συνεργατών (που είναι και στατιστικά σημαντική) φαίνεται να διαδραματίζει αρνητικότερο ρόλο για την κατηγορία των ατόμων που είναι επιχειρηματίες.
- Τέλος, οι παράγοντες που έχουν να κάνουν με το ευρύτερο περιβάλλον (Συντελεστές φορολογίας και φορολογικό καθεστώς) καθώς και ο παράγοντας της χρηματοδότησης, δε φαίνεται να παίζουν ρόλο ως προς την απόφαση των ατόμων να επιχειρήσουν ή όχι.

Πίνακας 6: Ανάλυση T-test – Ερευνητική Υπόθεση 02

Στατιστικά Ομάδες				
Ομάδα	N	Μέσος Όρος	Τυπ. Απόκλιση	T.Σ. MO
Δυσκολία εξεύρεσης της απαραίτητης χρηματοδότησης	Έχω ιδρύσει επιχείρηση ή έχω κάποια επιχειρηματική ιδέα	3,11	1,12	,19
	ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης	2,77	1,50	,25
Δυσκολία εξεύρεσης επιχειρηματικών συνεργατών	Έχω ιδρύσει επιχείρηση ή έχω κάποια επιχειρηματική ιδέα	2,94	1,29	,21
	ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης	2,37	1,24	,21
Διαρκώς μεταβαλλόμενο φορολογικό καθεστώς	Έχω ιδρύσει επιχείρηση ή έχω κάποια επιχειρηματική ιδέα	3,17	1,13	,19
	ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης	3,03	1,46	,25
Υψηλοί συντελεστές φορολόγησης	Έχω ιδρύσει επιχείρηση ή έχω κάποια επιχειρηματική ιδέα	3,14	1,33	,22
	ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης	3,03	1,42	,24

Τεστ Ανεξαρτήτων Δειγμάτων

		Τεστ Levene για Ισότητα Διακυμάνσεων				T-test για Ισότητα Μέσων				
		F	Στ.Σημ.	t	BE	Στ.Σημ. (2-κατ/νοσης)	Διαφορές Μέσου	Τυπικό Σφάλμα Διαφορών	95% Confidence Interval of the Difference	
									Κατώτερο	Ανώτερο
Δυσκολία εξεύρεσης της απαραίτητης χρηματοδότησης	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	7,91	,006	1,09	69,00	,281	,34	,31	-,28	,96
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			1,08	62,84	,283	,34	,31	-,29	,97
Δυσκολία εξεύρεσης επιχειρηματικών συνεργατών	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	,11	,738	1,91	69,00	,060	,57	,30	-,03	1,17
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			1,91	68,99	,060	,57	,30	-,02	1,17
Διαρκώς μεταβαλλόμενο φορολογικό καθεστώς	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	4,91	,030	,44	69,00	,658	,14	,31	-,48	,76
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			,44	64,04	,659	,14	,31	-,48	,76
Υψηλοί συντελεστές φορολόγησης	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	,44	,509	,34	69,00	,737	,11	,33	-,54	,76
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			,34	68,40	,737	,11	,33	-,54	,76

6.4.3 Ερευνητική Υπόθεση 03

Υποθέσεις: Για την τρίτη ανάλυση t-test (Πίνακας 7), αυτή τη φορά έχουμε ως στόχο να ερευνήσουμε το ενδεχόμενο για διαφοροποιήσεις σε **πέντε από τους πιο σημαντικούς ανασταλτικούς παράγοντες** ίδρυσης μιας επιχείρησης, **μόνο** μεταξύ των ατόμων που έχουν ιδρύσει ή έχουν υπό ίδρυση μια επιχείρηση.

Συνεπώς, για να μπορέσουμε να απαντήσουμε σε αυτή την ερευνητική υπόθεση, θα κάνουμε την **μηδενική υπόθεση (H0)** ότι οι αυτές οι 2 κατηγορίες ομάδων **δεν διαφοροποιούνται (H0 : $\mu\mu = \mu\chi$)** ως προς τους ανασταλτικούς παράγοντες ίδρυσης μιας επιχείρησης.

Ανάλυση υποθέσεων

Για το πρώτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι $p\text{-value} = 0,901$, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου $p = 0,174$.

Για το δεύτερο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι $p\text{-value} = 0,843$, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου $p = 0,140$.

Για το τρίτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι $p\text{-value} = 0,969$, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου $p = 0,358$.

Για το τέταρτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι $p\text{-value} = 0,352$, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου $p = 0,004$.

Τέλος, για το πέμπτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι $p\text{-value} = 0,707$, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου $p = 0,031$.

Απάντηση: Μέσα από το Πίνακα 7, αυτό που βλέπουμε είναι πως σε δύο από τα ερωτήματα που αναλύσαμε (Τεχνολογικό Ρίσκο/Αβεβαιότητα & Κόστος αρχικής επένδυσης), βλέπουμε ότι $P = 0,004$ & $P = 0,031$ όπου τα $P < 0,05$. Συνεπώς, **απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση (H0) και αποδεχόμαστε την εναλλακτική (H1).**

Για τα ερωτήματα ένα, δυο και τρία, τα αποτελέσματα φανερώνουν πως **δεν υπάρχει διαφοροποίηση επί των αποτελεσμάτων μεταξύ των δυο αυτών κατηγοριών** με αποτέλεσμα να αποδεχόμαστε τη **μηδενική υπόθεση (H0).**

Ερμηνεία: Θέλοντας να ερμηνεύσουμε τα αποτελέσματα τα οποία ανέδειξε η ανάλυση T-test, καταλαβαίνουμε ότι:

- Αρχικά, τα περισσότερα ερωτήματα που αφορούν στους ανασταλτικούς παράγοντες ίδρυσης μιας επιχείρησης, έχουν απαντηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό για την κατηγορία ατόμων που έχουν ιδρύσει επιχείρηση πάρα για όσους έχουν επιχείρηση υπό ίδρυση. Αυτό μας δείχνει ότι οι επιχειρηματίες που έχουν ιδρύσει επιχείρηση λαμβάνουν περισσότερο υπόψιν αυτούς τους παράγοντες σε σχέση με την άλλη κατηγορία.
- Επιπλέον, η ανάλυση έδειξε πως ενώ δε διαφοροποιούνται τα δυο γκρουπ για το τέταρτο και πέμπτο ανασταλτικό παράγοντα, το αποτέλεσμα αυτά είναι στατιστικά σημαντικά οπότε μπορούμε να πούμε πως και οι δυο αυτοί παράγοντες είναι εξίσου σημαντικοί για τις δυο ομάδες. Το αποτέλεσμα δεν μας εκπλήσσει, καθώς και οι δυο αυτοί παράγοντες επηρεάζουν σχεδόν όλες τις νέες επιχειρήσεις ενώ είναι και ικανοί να καθορίσουν την μετέπειτα επιχειρηματική πορεία που θα έχουν αυτά τα εγχειρήματα.
- Τέλος, ο παράγοντας που έχει σχέση με το ευρύτερο περιβάλλον (συντελεστές φορολογίας) καθώς και οι παράγοντες της επιχείρησης (δυσκολία χρηματοδότησης και ανταγωνισμός) φαίνεται να επηρεάζει ως έναν βαθμό και τις δύο κατηγορίες επιχειρηματιών ως προς την απόφαση του επιχειρώ ή δεν επιχειρώ, παρόλο που οι διαφορές τους δεν είναι στατιστικά σημαντικές.

Πίνακας 7: Ανάλυση T-test – Ερευνητική Υπόθεση 03

Στατιστικά Ομάδες					
Ομάδα	N	Μέσος Όρος	Τυπ. Απόκλιση	T.Σ. ΜΟ	
Υπαρξη_ανταγωνισμού	Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί	20	2,95	1,05	,23
	Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση	16	2,50	,89	,22
Δυσκολία_εξεύρεσης_χρηματοδότησης	Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί	20	3,35	,99	,22
	Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση	16	2,81	1,11	,28
Υψηλοί_συντελεστές_φορολόγησης	Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί	20	3,10	1,29	,29
	Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση	16	3,50	1,26	,32

Ομάδα	N	Μέσος Όρος	Τυπ. Απόκλιση	T.Σ. ΜΟ	
Τεχνολογικό_ρίσκο_αβεβαιότητα	Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί	20	3,55	1,23	,28
	Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση	16	2,38	1,02	,26
Κόστος_αρχικής_επένδυσης	Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί	20	3,55	1,05	,23
	Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση	16	2,69	1,20	,30

Τεστ Ανεξαρτητών Δειγμάτων										
		Τεστ Levene για Ισότητα Διακυμάνσεων				T-test για Ισότητα Μέσων				
		F	Στ.Σημ.	t	BE	Στ.Σημ. (2-κατ/νσης)	Διαφορές Μέσων	Τυπικό Σφάλμα Διαφορών	95% Confidence Interval of the Difference	
									Κατώτερο	Ανώτερο
Υπαρξη_ανταγωνισμού	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	,02	,901	1,36	34,00	,182	,45	,33	-,22	1,12
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			1,39	33,84	,174	,45	,32	-,21	1,11
Δυσκολία_εξεύρεσης_χρηματοδότησης	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	,04	,843	1,54	34,00	,134	,54	,35	-,17	1,25
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			1,52	30,42	,140	,54	,35	-,19	1,26
Υψηλοί_συντελεστές_φορολόγησης	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	,00	,969	-,93	34,00	,358	-,40	,43	-1,27	,47
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			-,93	32,59	,358	-,40	,43	-1,27	,47

Τεστ Levene για Ισότητα Διακυμάνσεων										
		Τεστ Levene για Ισότητα Διακυμάνσεων				T-test για Ισότητα Μέσων				
		F	Στ.Σημ.	t	BE	Στ.Σημ. (2-κατ/νσης)	Διαφορές Μέσων	Τυπικό Σφάλμα Διαφορών	95% Confidence Interval of the Difference	
									Κατώτερο	Ανώτερο
Τεχνολογικό_ρίσκο_αβεβαιότητα	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	,89	,352	3,06	34,00	,004	1,17	,38	,39	1,96
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			3,12	33,94	,004	1,17	,38	,41	1,94
Κόστος_αρχικής_επένδυσης	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	,14	,707	2,30	34,00	,028	,86	,37	,10	1,62
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			2,27	30,16	,031	,86	,38	,09	1,64

6.4.4 Ερευνητική Υπόθεση 04

Υποθέσεις: Για την τέταρτη ανάλυση t-test (**Πίνακας 8**), έχουμε ως στόχο να ερευνήσουμε το ενδεχόμενο να υπάρχουν διαφοροποιήσεις σε **πέντε από τους πιο σημαντικούς** παράγοντες που αφορούν στην ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης, μεταξύ των **ατόμων που έχουν ιδρύσει ή έχουν υπό ίδρυση επιχείρηση**.

Συνεπώς, για να μπορέσουμε να απαντήσουμε σε αυτή την ερευνητική υπόθεση, θα κάνουμε την **μηδενική υπόθεση (H0)** ότι οι αυτές οι 2 κατηγορίες ομάδων **δεν διαφοροποιούνται (H0 : $\mu\mu = \mu\chi$)** σε παράγοντες ως προς την ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης.

Ανάλυση υποθέσεων

Για το πρώτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι $p\text{-value} = 0,271$, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου $p = 0,023$.

Για το δεύτερο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι $p\text{-value} = 0,154$, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου $p = 0,022$.

Για το τρίτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι $p\text{-value} = 0,829$, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου $p = 0,117$.

Για το τέταρτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι $p\text{-value} = 0,391$, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου $p = 0,150$.

Τέλος, για το πέμπτο ερώτημα, από το τεστ Levene προκύπτει ότι $p\text{-value} = 0,567$, δηλαδή $p > 0,05$. Συνεπώς, θα λάβουμε υπόψιν την **υπόθεση ίσων διακυμάνσεων** όπου $p = 0,974$.

Απάντηση: Μέσα από το **Πίνακα 8**, αυτό που βλέπουμε είναι πως σε δυο από τα ερωτήματα που επιλέξαμε να αναλύσουμε οι ομάδες διαφοροποιούνται (Συνεργασία με προμηθευτές & Συνεργασία με Πανεπιστημιακά – Ερευνητικά Κέντρα) οπότε αποδεχόμαστε τη **εναλλακτική υπόθεση (H1)**.

Αντιθέτως, για τα ερωτήματα τρία, τέσσερα και πέντε τα αποτελέσματα φανερώουν πως **δεν υπάρχει στατιστική σημαντικότητα** μεταξύ με αποτέλεσμα να αποδεχόμαστε τη **μηδενική υπόθεση (H0)** που σημαίνει ότι **δεν υπάρχουν διαφοροποιήσεις** μεταξύ των ομάδων.

Ερμηνεία: Θέλοντας να ερμηνεύσουμε τα αποτελέσματα τα οποία ανέδειξε η ανάλυση T-test, καταλαβαίνουμε ότι:

- Αρχικά, βλέπουμε πως και για αυτή την ερώτηση, τα περισσότερα ερωτήματα που αφορούν στην ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης, είναι σε υψηλότερο βαθμό απαντημένα για την κατηγορία ατόμων που έχουν ιδρύσει επιχείρηση, πάρα για όσους είναι υπό ίδρυση.
- Επιπλέον, η ανάλυση έδειξε πως ενώ δε διαφοροποιούνται τα δυο γκρουπ για τον πρώτο και δεύτερο ανασταλτικό παράγοντα, το αποτέλεσμα αυτά είναι στατιστικά σημαντικά οπότε μπορούμε να πούμε πως οι δυο αυτοί παράγοντες είναι εξίσου σημαντικοί και για τις δυο ομάδες που αναλύουμε. Βέβαια κάτι τέτοιο είναι λογικό, καθώς η συνεργασία με προμηθευτές και με Πανεπιστημιακά – Ερευνητικά κέντρα, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν άμεσα το κομμάτι της αναπτυξιακής πορείας και της καινοτομίας μιας επιχείρησης.
- Τέλος, τα ερωτήματα που έχουν σχέση με το γενικότερο περιβάλλον λειτουργίας της επιχείρησης (Διαθεσιμότητα χρηματοδότησης, Γνώση της αγοράς, Εμπειρία σε ίδιο πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας), στα οποία δεν προκύπτει κάποια στατιστική σημαντικότητα, φαίνεται να επηρεάζουν πάνω κάτω το ίδιο και τις δυο κατηγορίες επιχειρηματιών.

Πίνακας 8: Ανάλυση T-test – Ερευνητική Υπόθεση 04

Στατιστικό Ομάδας					
Ομάδα	N	Μέσος Όρος	Τυπ. Απόκλιση	T.Σ. ΜΟ	
Συνεργασία_με_προμηθευτές	Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί	20	3,85	1,18	,26
	Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση	16	2,81	1,42	,36
Συνεργασία_με_Πανεπιστήμια_ερευνητικά_κέντρα	Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί	20	3,70	1,08	,24
	Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση	16	2,75	1,29	,32

Ομάδα	N	Μέσος Όρος	Τυπ. Απόκλιση	T.Σ. ΜΟ	
Διαθεσιμότητα_χρηματοδότησης	Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί	20	3,45	1,19	,27
	Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση	16	2,81	1,17	,29
Γνώση_της_αγοράς	Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί	20	4,05	,83	,18
	Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση	16	4,44	,73	,18
Εργασιακή_εμπειρία_σε_πεδίο_επιχειρηματικής_δραστηριότητας	Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί	20	3,80	1,20	,27
	Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση	16	3,81	1,05	,26

Τεστ Ανειρητήτων Δεγμάτων										
		Τεστ Levene για Ισότητα Διακυμάνσεων				T-test για Ισότητα Μέσων				
		F	Στ.Σημ.	t	BE	Στ.Σημ. (2-κατ/νση)	Διαφορές Μέσων	Τυπικό Σφάλμα Διαφορών	95% Confidence Interval of the Difference	
									Κατώτερο	Ανώτερο
Συνεργασία_με_προμηθευτές	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	1,25	,271	2,39	34,00	,023	1,04	,43	,16	1,92
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			2,34	29,11	,026	1,04	,44	,13	1,94
Συνεργασία_με_Πανεπιστήμια_ερευνητικά_κέντρα	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	2,12	,154	2,40	34,00	,022	,95	,40	,15	1,75
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			2,36	29,27	,025	,95	,40	,13	1,77

Τεστ Levene για Ισότητα Διακυμάνσεων										
		T-test για Ισότητα Μέσων								
		F	Στ.Σημ.	t	BE	Στ.Σημ. (2-κατ/νση)	Διαφορές Μέσων	Τυπικό Σφάλμα Διαφορών	95% Confidence Interval of the Difference	
									Κατώτερο	Ανώτερο
Διαθεσιμότητα_χρηματοδότησης	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	,05	,829	1,61	34,00	,117	,64	,40	,17	1,44
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			1,61	32,56	,116	,64	,40	,17	1,44
Γνώση_της_αγοράς	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	,76	,391	-1,47	34,00	,150	-,39	,26	-,92	,15
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			-1,50	33,64	,144	-,39	,26	-,91	,14
Εργασιακή_εμπειρία_σε_πεδίο_επιχειρηματικής_δραστηριότητας	Υπόθεση Ίσων Διακυμάνσεων	,33	,567	-,03	34,00	,974	-,01	,38	-,78	,76
	Υπ. Μη Ίσων Διακυμάνσεων			-,03	33,69	,974	-,01	,37	-,77	,75

6.4.5 Ερευνητική Υπόθεση 05

Υποθέσεις: Για την πέμπτη ανάλυση Crosstabs (**Πίνακας 9**), έχουμε ως στόχο να ερευνήσουμε το ενδεχόμενο να υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις οικονομικές επιδόσεις (Κέρδος και Ζημία για το 2019) που είχαν οι ιδρυμένες επιχειρήσεις και στο αν έχουν λάβει εκπαίδευση οι επιχειρηματίες στα μαθήματα Οικονομία – Διοίκηση – Επιχειρηματικότητα.

Συνεπώς, για να μπορέσουμε να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα, θα κάνουμε την **μηδενική υπόθεση (H0)** ότι οι οικονομικές επιδόσεις (Κέρδος και Ζημία για το 2019) που είχαν οι ιδρυμένες επιχειρήσεις **δεν διαφέρει (H0 : $\mu\mu = \mu\chi$)** σε σχέση με το αν έχουν λάβει οι επιχειρηματίες εκπαίδευση σε αυτά τα μαθήματα που αναφέρουμε παραπάνω.

Ανάλυση υποθέσεων

Για το πρώτο ερώτημα, από το τεστ Pearson χ-τετράγωνο προκύπτει ότι p-value = 0,055, δηλαδή $p > 0,05$.

Για το δεύτερο ερώτημα, από το τεστ Pearson χ-τετράγωνο προκύπτει ότι p-value = 0,302, δηλαδή $p > 0,05$.

Απάντηση: Μέσα από το **Πίνακα 9**, για το πρώτο κομμάτι, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι υπάρχει στατιστική σημαντικότητα, **οπότε απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση (H0) και αποδεχόμαστε τη εναλλακτική (H1).**

Για το δεύτερο κομμάτι, αυτό που βλέπουμε είναι πως τα αποτελέσματα φανερώουν πως **δεν υπάρχουν διαφοροποιήσεις μεταξύ των ομάδων που συγκρίνουμε, με αποτέλεσμα να αποδεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση (H0).**

Ερμηνεία: Θέλοντας να ερμηνεύσουμε τα αποτελέσματα τα οποία ανέδειξε η ανάλυση, καταλαβαίνουμε ότι:

- Αρχικά αυτό που διακρίνουμε (όπως και στη Ερευνητική Υπόθεση 1) είναι ότι το δείγμα μας χωρίζεται κατά 50% σε επιχειρηματίες που έχουν κάνει εκπαίδευση και 50% σε επιχειρηματίες που δεν έχουν κάνει εκπαίδευση σε μαθήματα που αφορούν την οικονομία τη διοίκηση και την επιχειρηματικότητα.
- Επιπλέον, η ανάλυση έδειξε πως δεν υπάρχει διαφοροποίηση ως προς τους μέσους. Επίσης, Βέβαια κάτι τέτοιο είναι λογικό, καθώς ο παράγοντας της εκπαίδευσης σε θέματα που άπτονται άμεσα στους τομείς της οικονομίας της διοίκησης και της επιχειρηματικότητας δεν είναι απαραίτητο ότι μπορούν να επηρεάσουν άμεσα την εξέλιξη των οικονομικών τους επιδόσεων.
- Τέλος, όσον αφορά τα ερωτήματα που έχουν σχέση με τις ζημίες της επιχείρησης για το 2019 αυτό που βλέπουμε είναι ότι δεν προκύπτει κάποια στατιστική σημαντικότητα, φαίνεται να επηρεάζουν πάνω κάτω το ίδιο και τις δυο κατηγορίες επιχειρηματιών.

Πίνακας 9: Ανάλυση Crosstabs – Ερευνητική Υπόθεση 05

		Σύνοψη					
		Εγκυρες		Υποθέσεις		Σύνολο	
		N	Ποσοστά	N	Ποσοστά	N	Ποσοστά
Κέρδος_επιχείρησης_το_2019_μεγαλύτερο_από_100.000 × Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο		16	100,0%	0	,0%	16	100,0%
Ζημιές_επιχείρησης_το_2019_μεγαλύτερες_από_100.000 × Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο		16	100,0%	0	,0%	16	100,0%

Κέρδος_επιχείρησης_το_2019_μεγαλύτερο_από_100.000 × Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο		Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο				Σύνολο
		Έχουν κάνει κάποιο από τα (Οικονομικά - Διοίκηση - Επιχειρηματικότητα)		Δεν έχουν κάνει κάποιο σχετικό μάθημα		
Κέρδος_επιχείρησης_το_2019_μεγαλύτερο_από_100.000	2 Μετρητής			0	3	3
	Σύνολο %			,0%	18,8%	18,8%
1 Μετρητής	Σύνολο %			8	5	13
	Σύνολο %			50,0%	31,3%	81,3%
Σύνολο	Μετρητής			8	8	16
	Σύνολο %			50,0%	50,0%	100,0%

Χ-Τετράγωνο Τεστ					
	Τιμή	ΒΕ	Ασυμπ. Στ.Σημ. (2-κατ/νσης)	Επακρβής Στ.Σημ. (2-κατ/νσης)	Επακρβής Στ.Σημ. (1-κατ/νσης)
Pearson Χ-Τετράγωνο	3,69	1	,055		
Λόγος Πθανότητας	4,86	1	,028		
Επακρβής Τεστ Fisher				,100	,100
Διάρθρωση Συνέχειας	1,64	1	,200		
Γραμμική-επι-Γραμμική Συσχέτιση	3,46	1	,063		
N έγκυρων Υποθέσεων	16				

Ζημιές_επιχείρησης_το_2019_μεγαλύτερες_από_100.000 × Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο		Μαθήματα_που_έχετε_διδασθεί_στο_Πανεπιστήμιο				Σύνολο
		Έχουν κάνει κάποιο από τα (Οικονομικά - Διοίκηση - Επιχειρηματικότητα)		Δεν έχουν κάνει κάποιο σχετικό μάθημα		
Ζημιές_επιχείρησης_το_2019_μεγαλύτερες_από_100.000	2 Μετρητής			0	1	1
	Σύνολο %			,0%	6,3%	6,3%
1 Μετρητής	Σύνολο %			8	7	15
	Σύνολο %			50,0%	43,8%	93,8%
Σύνολο	Μετρητής			8	8	16
	Σύνολο %			50,0%	50,0%	100,0%

Χ-Τετράγωνο Τεστ					
	Τιμή	ΒΕ	Ασυμπ. Στ.Σημ. (2-κατ/νσης)	Επακρβής Στ.Σημ. (2-κατ/νσης)	Επακρβής Στ.Σημ. (1-κατ/νσης)
Pearson Χ-Τετράγωνο	1,07	1	,302		
Λόγος Πθανότητας	1,45	1	,228		
Επακρβής Τεστ Fisher				,500	,500
Διάρθρωση Συνέχειας	,00	1	1,000		
Γραμμική-επι-Γραμμική Συσχέτιση	1,00	1	,317		
N έγκυρων Υποθέσεων	16				

7

Συμπεράσματα Διπλωματικής εργασίας

7.1 Συμπεράσματα επί των αποτελεσμάτων

7.1.1 Αποτελέσματα θεωρίας

Το κύριο αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτέλεσε η μελέτη και η ανάλυση των χαρακτηριστικών και των προσδιοριστικών παραγόντων της επιχειρηματικότητας η οποία προκύπτει από μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Επιπλέον, με βάση τα δεδομένα που αναλύσαμε και προέκυψαν από τη διεθνή βιβλιογραφία, διαπιστώνουμε πως ο ρόλος των Πανεπιστημίων εκτός από την εκπαίδευση, είναι να παραχωρεί και να αξιοποιεί τα ερευνητικά αποτελέσματα (π.χ. από τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας μέχρι και την ίδρυση τεχνοβλαστών) καθώς και να παρέχει στήριξη και προώθηση στις επιχειρηματικές ιδέες που προκύπτουν από τα ευρύτερα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (φοιτητές, ερευνητές κλπ.).

Ακόμα, σημαντικό ρόλο σε όλο αυτό, κατέχει με τη σειρά το κράτος και η βιομηχανία, καθώς μέσα από τη συνεργασία τους με τα Πανεπιστήμια αυτές οι τρεις δυνάμεις καταφέρνουν να δημιουργήσουν την τριπλή έλικα για την καινοτομία, η οποία ενισχύει το Πανεπιστήμιο, το κάνει πιο δυνατό, καινοτόμο και ταυτόχρονα ανεξάρτητο.

Επιπρόσθετα, μέσα από τη βιβλιογραφία αναδείξαμε τις ενέργειες προώθησης και στήριξης της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας που γίνονται στα Πανεπιστημιακά ιδρύματα σε διάφορες χώρες της Ευρώπης. Όπως είδαμε, οι χώρες αυτές έχουν κατανοήσει τη σπουδαιότητα και το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν σωστές πολιτικές για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας οι οποίες μεταξύ άλλων καθορίζουν, τη δημιουργία τεχνοβλαστών, την ανάπτυξη της καινοτομίας αλλά και τη μετέπειτα διάχυση και εμπορικά εκμετάλλευσης αυτής.

Τέλος, όσον αφορά το κομμάτι της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα, οι αλλαγές που έχουν γίνει στα Ελληνικά ΑΕΙ, προκειμένου να είναι σε θέση να υποστηρίξουν προσπάθειες προώθησης και ένταξης της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας, είναι αξιοσημείωτες.

Πολλές και διαφορετικές αλλαγές, έχουν καταφέρει να αλλάξουν το τοπίο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια όπου τα Πανεπιστήμια αδυνατούσαν να παρέχουν αξιόλογες δομές και υπηρεσίες για αυτό το σκοπό.

Πλέον, δομές όπως είναι τα Γραφεία Μεταφοράς Τεχνολογίας ή οι Πανεπιστημιακές Θερμοκοιτίδες, έχουν αυξημένο ρόλο σε όλον αυτό τον μετασχηματισμό. Επίσης, αυτό αποτυπώνεται και μέσα από τη μικρή αύξηση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας η οποία πλέον εμπλέκονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες εντός Πανεπιστημίου.

7.1.2 Αποτελέσματα έρευνας

Η βασική στόχευση της έρευνας που κάναμε, αφορούσε στη μελέτη των χαρακτηριστικών για τα άτομα τα οποία επιχείρησαν (είτε δημιουργώντας και ιδρύοντας μια επιχείρηση είτε όχι).

Αρχικά, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως οι περισσότεροι επιχειρηματίες είναι άνδρες, ανήκουν στο ηλικιακό γκρουπ 31-45 ετών, έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο (μεταπτυχιακό – διδακτορικό επίπεδο), αλλά και εκπαίδευση σε βασικά μαθήματα όπως είναι η διοίκηση επιχειρήσεων, τα οικονομικά και η καινοτομία.

Όσον αφορά το τομέα δραστηριότητας αυτών των επιχειρήσεων, η πλειοψηφία δραστηριοποιείται στο τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, ενώ σχεδόν οι μισές από αυτές κατοχυρώνουν με κάποιο τρόπο δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

Επίσης, η έρευνά μας επιβεβαιώνει τις βιβλιογραφικές αναφορές και έρευνες που κάνουν λόγο για περιορισμούς και προβλήματα που συχνά αντιμετωπίζουν οι ακαδημαϊκοί επιχειρηματίες. Όπως είδαμε, παράγοντες όπως η έλλειψη τεχνογνωσίας/τεχνολογικής γνώσης, οι υψηλοί συντελεστές φορολόγησης, το διαρκώς μεταβαλλόμενο φορολογικό καθεστώς και το ρίσκο/αβεβαιότητα στην αγορά, αποτελούν ανασταλτικά πρόβλημα για την ίδρυση μια επιχείρησης στους περισσότερους ακαδημαϊκούς επιχειρηματίες.

Από την άλλη, υπήρξαν και παράγοντες όπως η εργασιακή εμπειρία στο ίδιο πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας, η τεχνική και τεχνολογική γνώση, η γνώση της αγοράς και οι σχέσεις/δικτυώσεις

που έχουν οικοδομηθεί κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας του ιδρυτή, που αποτέλεσαν συντελεστές επιτυχίας για τα επιχειρηματικά εγχειρήματα που αναλύσαμε.

Εν συνεχεία, μερικά σημαντικά στοιχεία που αφορούν τις επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί είναι μεταξύ άλλων, ότι το 51% εξ αυτών, έχει πραγματοποιήσει αρχική επένδυση με κεφάλαια που προέρχονται από ίδιους χρηματικούς πόρους και πως ένα εξίσου μεγάλο ποσοστό επιχειρήσεων κατηγοριοποιούνται ως εταιρείες υψηλής έντασης σε E&A.

Τώρα όσον αφορά τις οικονομικές επιδόσεις των ιδρυμένων εταιρειών, παρατηρούμε πως ήταν σε γενικές γραμμές καλές. Υπάρχουν αρκετές εταιρείες που δραστηριοποιούνται τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, (παράγοντας που φανερώνει επιχειρηματική εξωστρέφεια). Ακόμα αρκετές από αυτές συνεχίζουν να επενδύουν τα κέρδη τους σε έρευνα και ανάπτυξη, και παρέχουνε συνεχώς νέες και βελτιωμένες υπηρεσίες/προϊόντα.

Προχωρώντας τώρα στο τρίτο κομμάτι της έρευνας που αφορά σε φοιτητές/ερευνητές και άτομα που δεν έχουν ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα, βλέπουμε πως παράγοντες όπως οι υψηλοί συντελεστές φορολογίας, το μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον και η οικονομική κρίση αποτελούν σημαντικούς ανασταλτικούς παράγοντες επιχειρηματικότητας.

Άλλωστε, παρόμοιοι παράγοντες αποτέλεσαν πρόβλημα και για τους ακαδημαϊκούς επιχειρηματίες, με τη διαφορά όμως πως εκείνοι, παρόλο των προβλημάτων αυτών, κατάφεραν και επιχείρησαν σε σχέση με τους ερωτηθέντες αυτής της κατηγορίας.

Βέβαια, ενθαρρυντικό είναι το γεγονός πως υπάρχει η θέληση να ασχοληθούν τα άτομα αυτά μελλοντικά με την επιχειρηματικότητα. Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί και ως ένα αποτέλεσμα του γεγονότος πως η τελικά η προώθηση της επιχειρηματικότητας από τα Πανεπιστήμια έχει επιφέρει αλλαγές προς το καλύτερο σε σχέση με πιο παλιά.

Κλείνοντας, σημαντικό είναι να αναφερθούμε και σε ορισμένα σημεία της επιπρόσθετης ανάλυσης των δεδομένων μας. Συμπερασματικά, αυτό που παρατηρούμε είναι πως προκύπτουν στατιστικές σημαντικότητες σε ορισμένους παράγοντες που εξετάσαμε και αναλύσαμε.

Πιο συγκεκριμένα έχουμε ότι:

- Αρχικά είδαμε από την ανάλυσή μας, πως ο παράγοντας της εξέλιξης των κερδών σε σχέση με την εκπαίδευση ή μη που έχουν λάβει οι επιχειρηματίες πάνω σε ορισμένες θεματικές, διαφοροποιείται και παράλληλα προκύπτει και στατιστική σημαντικότητα. Ερμηνεύοντας το αποτέλεσμα αυτό καταλαβαίνουμε το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η εκπαίδευση σε θέματα οικονομίας – διοίκησης – επιχειρηματικότητας για τους επιχειρηματίες και για την εξέλιξη των οικονομικών τους επιδόσεων σε βάθος χρόνου.
- Επίσης, ο παράγοντας της δυσκολίας εξεύρεσης συνεργατών είναι στατιστικά σημαντικός και φαίνεται να διαδραματίζει σημαντικότερο ρόλο για την κατηγορία των ατόμων που είναι επιχειρηματίες σε σχέση με τα άτομα που δεν έχουν ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα. Το αποτέλεσμα δεν μας εκπλήσσει καθώς όσοι επιχειρούν, αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα των καλών συνεργατών οι οποίοι παρέχουν γνώσεις και ικανότητες για μια επιχείρηση και στους οποίους μπορούν να βασιστούν.
- Επιπλέον, η ανάλυση μας έδειξε πως το κόστος της αρχικής επένδυσης καθώς και το τεχνολογικό ρίσκο, έχουν στατιστική σημαντικότητα και είναι εξίσου σημαντικοί παράγοντες για την ομάδα των επιχειρήσεων που έχουν ιδρυθεί και των επιχειρήσεων που είναι υπό ίδρυση. Το αποτέλεσμα δεν μας εκπλήσσει ούτε τώρα, καθώς και οι δυο αυτοί παράγοντες επηρεάζουν σχεδόν όλες τις νέες επιχειρήσεις ενώ μεταξύ άλλων, καθορίζουν την μετέπειτα επιχειρηματική πορεία που θα έχουν αυτά τα επιχειρηματικά εγχειρήματα.
- Ακόμα, άλλη μια ανάλυση έδειξε πως ενώ δε διαφοροποιούνται τα δυο γκρουπ (Επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί – Επιχειρήσεις που είναι υπό ίδρυση) ως προς τον παράγοντα της συνεργασία με προμηθευτές και της συνεργασίας με Πανεπιστημιακά – Ερευνητικά κέντρα, τα αποτελέσματα έδειξαν στατιστική σημαντικότητα ενώ ήταν εξίσου σημαντικά και για τα δυο γκρουπ που αναλύσαμε. Βέβαια κάτι τέτοιο είναι λογικό, καθώς η συνεργασία με προμηθευτές και με Πανεπιστημιακά–Ερευνητικά κέντρα, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν άμεσα το κομμάτι της αναπτυξιακής πορείας και της καινοτομικότητας μιας επιχείρησης.

- Επιπροσθέτως, οι εταιρείες που μελετήθηκαν διακρίνονται για το παράγοντα της καινοτομικότητας και του knowledge intensive χαρακτήρα τους. Διαπιστώνουμε ότι τα χαρακτηριστικά τους έχουν ένα ειδικό βάρος τόσο για την οικονομία όσο και για την κοινωνία (αξιοποίηση τριπλής έλικας καινοτομίας, αξιοποίηση έρευνας κλπ.) δεν αποτελούν δηλαδή ρηχές επιχειρηματικές προσπάθειες (δημιουργία τετριμμένων bussiness plans κλπ.).
- Τέλος, ένα ακόμα σημαντικό συμπέρασμα που προέκυψε αποτελεί το γεγονός πως τα άτομα που επιχειρούν σε σχέση με τα άτομα που δεν έχουν ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα, δεν εμφανίζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους. Μια πιθανή εξήγηση για αυτό το συμπέρασμα είναι, πως τελικά οι κλασσικοί και συστημικοί παράγοντες δεν αποτελούν την ιδιοποιώ διαφορά για αυτές τις δύο κατηγορίες, αλλά θα λέγαμε πως υπάρχουν βαθύτερα αίτια τα οποία δεν φάνηκαν και ούτε παρατηρήθηκαν και αποτυπώθηκαν στη δική μας εργασία.

7.1.3 Προτάσεις πολιτικής

Όπως έχουμε αναφέρει, η βιβλιογραφία προσδιορίζει την ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα ως το είδος της επιχειρηματικότητας που προκύπτει από ένα πανεπιστημιακό μέλος, προκειμένου να εμπορευματοποιήσει τα αποτελέσματα της έρευνάς του. Για να μπορέσει όμως να φτάσει στο σημείο να μετατραπεί η έρευνα του ακαδημαϊκού επιχειρηματία σε ένα βιώσιμο επιχειρηματικό προϊόν/υπηρεσία, θα πρέπει πρώτα να έχουν αποκτηθεί όλα τα κατάλληλα γνωσιακά εφόδια και δεξιότητες αλλά και να υπάρχουν παράλληλα, οι βασικές πανεπιστημιακές υποδομές, που θα υποστηρίξουν αυτό το επιχειρηματικό εγχείρημα.

Συνεπώς, θεωρούμε πως η επιλογή των κατάλληλων πολιτικών, πρέπει να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να βελτιωθεί το σύνολο των παραγόντων που επηρεάζουν την λειτουργία και την περαιτέρω ανάπτυξη της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα.

Έτσι λοιπόν μερικές προτάσεις πολιτικής είναι:

- Να δοθούν περαιτέρω κίνητρα και να υπάρξουν περισσότερες κρατικές και ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις προκειμένου να δημιουργηθούν περισσότεροι τεχνοβλαστοί και νεοφυής επιχειρήσεις μέσα στα Πανεπιστήμια.
- Όπως αναφέραμε και προηγουμένως, είδαμε μέσα από το δείγμα μας ότι υπάρχουν περισσότεροι άνδρες επιχειρηματίες παρά γυναίκες που δραστηριοποιούνται στα επιχειρηματικά σχήματα τα οποία αναλύσαμε. Μια πρόταση πολιτικής η οποία θα μπορούσε δυνητικά να αυξήσει το ποσοστό ενασχόλησης των γυναικών στο κομμάτι του επιχειρείν, πέραν από το κομμάτι της χρηματοδότησης (ευκαιρίες και προγράμματα στήριξης της γυναικείας επιχειρηματικότητας), είναι να υπάρξουν ειδικά φορολογικά και νομικά κίνητρα για όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται από γυναίκες.
- Να υπάρξει μέριμνα ώστε να αποφεύγεται η υπερφόρτωση του ακαδημαϊκού προσωπικού με πολλά εκπαιδευτικά και διοικητικά καθήκοντα καθώς κάτι τέτοιο αποτρέπει την ενασχόληση τους με την ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα λόγω του μη διαθέσιμου χρόνου.
- Να γίνει μια προσπάθεια για την περαιτέρω αξιοποίηση των ήδη υπάρχουσών ερευνητικών αποτελεσμάτων (καθώς, όπως έχει αναφερθεί, δεν υπάρχει επαρκής αξιοποίηση των αποτελεσμάτων που έχουν προκύψει από ερευνητικές δραστηριότητες των πανεπιστημίων, **Καλογήρου et al., 2021**) είτε αυτό γίνει μέσα από συνεργασία με άλλα Πανεπιστήμια και οργανισμούς είτε με την ίδρυση τεχνοβλαστών και τη δημιουργία Start-Ups από τα ακαδημαϊκά μέλη.
- Να δημιουργηθούν και να στελεχωθούν κατάλληλα, περισσότερες δομές που θα βοηθούν τους φοιτητές και το ακαδημαϊκό προσωπικό να αναπτύξουν επιχειρηματικές δεξιότητες και τέλος να ενταχθούν περισσότερα μαθήματα που αφορούν στο κομμάτι της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας μέσα από τα προγράμματα σπουδών των Πανεπιστημίων.

7.1.4 Αδυναμίες της έρευνας και περαιτέρω προοπτικές

Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα αναφερθούμε στις αδυναμίες της έρευνάς μας και στις περαιτέρω προοπτικές οι οποίες θα μπορούν να αξιοποιηθούν σε μελλοντικές έρευνες.

- Αρχικά, μια αδυναμία αφορά στο μέγεθος του δείγματος που είχαμε για τις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ιδρυθεί. Δυστυχώς, το δείγμα μας δεν ήταν πολύ μεγάλο, με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να κάνουμε περαιτέρω στατιστικές αναλύσεις που θα μπορούσαν ενδεχομένως να μας δώσουν καλύτερα και πιο αξιόπιστα αποτελέσματα.
- Ενώ, μια ακόμα αδυναμία αποτελεί το γεγονός πως λόγω μεγέθους του δείγματος έχουμε μόνο μια όψη της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας και δεν είμαστε σε θέση να κάνουμε ασφαλείς γενικεύσεις.

Τώρα όσον αφορά το κομμάτι των περαιτέρω προοπτικών, θεωρούμε πως η παρούσα έρευνα μπορεί μελλοντικά να προσφέρει ένα ευρύ χώρο για περαιτέρω διερεύνηση του συγκεκριμένου θέματος.

- Αρχικά, μια διερεύνηση, θα μπορούσε να είναι μια έρευνα πεδίου η οποία θα μελετά την οικονομική διαχείριση της καινοτομίας που δημιουργούν οι τεχνοβλαστοί ή τα Πανεπιστήμια.
- Επίσης, μια ακόμη διερεύνηση θα ήταν να γίνει μελέτη στους παράγοντες ή και τα στάδια τα οποία περάσανε οι επιχειρήσεις προκειμένου να βγουν στην αγορά και να αρχίσουν να εκμεταλλεύονται τα αποτελέσματα των ερευνητικών τους προσπαθειών.
- Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να υπάρξει και μια έρευνα πεδίου η οποία όμως θα μελετά σε περισσότερο και μεγαλύτερο βαθμό την επίδραση που είχε για αυτές τις επιχειρήσεις, η υγειονομική κρίση του COVID-19.
- Κλείνοντας, θεωρούμε ότι μελλοντικά θα μπορούσαν να γίνουν και κάποιες συγκεκριμένες μελέτες περίπτωσης σε επιχειρηματικά σχήματα προκειμένου να υπάρξει μεγαλύτερη εμβάθυνση στους προσδιοριστικούς παράγοντες της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Arapostathis, S. (2010). Academic Entrepreneurship, Innovation Policies and Politics in Greece. *Industry and Higher Education*, 24(3), 165–176. <https://doi.org/10.5367/000000010791657455>

Barth, T. D., & Schlegelmilch, W. (2013). Academic Entrepreneur, *Academic Entrepreneurship. Encyclopedia of Creativity, Invention, Innovation and Entrepreneurship*, 1–8. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-3858-8_456

Blasi, S., & Sedita, S. R. (2020). *Determinants and success factors of student entrepreneurship: Evidence from the University of Padova*. University of Padova. <https://www.economia.unipd.it/sites/economia.unipd.it/files/20200260.pdf>

Caloghirou, Y., & Protogerou, A. (2015). The AEGIS survey: a quantitative analysis of new entrepreneurial ventures in Europe. In F. Malerba, M. McKelvey, Y. Caloghirou, & S. Radošević (Eds.), *Dynamics of Knowledge Intensive Entrepreneurship* (1st ed., pp. 48–94). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315775197>

Carayannis, E. G., & Campbell, D. F. (2009). “Mode 3” and “Quadruple Helix”: toward a 21st century fractal innovation ecosystem. *International Journal of Technology Management*, 46(3/4), 201–234. <https://doi.org/10.1504/ijtm.2009.023374>

Carayannis, E.G. & Alexander, J. (1998). “Achieving Success and managing failure in technology transfer and commercialization: lessons learned from US government R&D laboratories”, *International Journal of Technology and Management*, Vol 17, pp: 203-216.

D'Este, P., Mahdi, S. & Neely, A. (2010). *Academic Entrepreneurship: What are the Factors Shaping the Capacity of Academic Researchers to Identify and Exploit Entrepreneurial Opportunities?* DRUID, Copenhagen Business School, Department of Industrial Economics and

Strategy/Aalborg University, Department of Business Studies, DRUID Working Papers. ISBN 978- 87-7873-287-3

Epixeiro. (2016, November 15). Οι μαθητές των ΕΠΑΑ/ ΕΠΑΣ «επιχειρούν». *epixeiro.gr* || Η επιχειρηματικότητα στο προσκήνιο. <https://www.epixeiro.gr/article/17605>

ESM. (2016). *European Startup Monitor 2016*. Bundesverband Deutsche Startups e.V., Berlin, Germany. <https://europeanstartupmonitor.com/esm/esm-2016/>

Etzkowitz, H. (2003). *Innovation in Innovation: The Triple Helix of University-Industry-Government Relations*. *Social Science Information*, 42(3), 293–337. <https://doi.org/10.1177/05390184030423002>

Etzkowitz, H. (2008). *The Triple Helix: University-Industry-Government Innovation in Action* (1st ed.). Routledge. ISBN 9780415964500.

Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (2000). *The dynamics of innovation: from National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of university–industry–government relations*. *Research Policy*, 29(2), 109–123. [https://doi.org/10.1016/s0048-7333\(99\)00055-4](https://doi.org/10.1016/s0048-7333(99)00055-4)

European University Association. (2019). *The Role of Universities in Regional Innovation Ecosystems*. <https://eua.eu/resources/publications/819:the-role-of-universities-in-regional-innovation-ecosystems.html>

EURYDICE. (2021, April 23). *Ανώτατη Εκπαίδευση*. Eurydice - European Commission. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/higher-education-33_el

Formica, P., Varblane, U., & Mets, T. (2008). *Knowledge Transfer Mechanisms from Universities and Other HEIs to the Sector*. *Knowledge Matters*, 21–51. https://doi.org/10.1057/9780230582262_2

Gifford, E., Buenstorf, G., Ljungberg, D., McKelvey, M., & Zaring, O. (2020). *Variety in founder experience and the performance of knowledge-intensive innovative firms*. *Journal of Evolutionary Economics*, 31(2), 677–713. <https://doi.org/10.1007/s00191-020-00692-6>

Grown, A. J. (2005). *Knowledge intensive entrepreneurship in networks: towards a multi-level/multi dimensional approach*. *Journal of Enterprising Culture*, 13(01), 69–88. <https://doi.org/10.1142/s0218495805000069>

Higgins, D. & Elliott, C. (2011) “*Learning to Make Sense: What Works in Entrepreneurial education?*” *Journal of European Industrial Training*, Vol 35, No. 4, pp 345–367.

Hoenen, S., Kolympiris, C., Schoenmakers W., Kalaitzandonakes, N. (2014). *The diminishing signaling value of patents between early rounds of venture capital financing*. *Research Policy*, Vol 43, Issue 6, pp 956-989

Iacobucci, D., & Micozzi, A. (2012). *Entrepreneurship education in Italian universities: trend, situation and opportunities*. *Education + Training*, 54(8/9), 673–696. <https://doi.org/10.1108/00400911211274828>

Juno, J., & Vijayakrishna, R. (2018). *International Research journal of Management Sociology Humanities*. *International Research Journal of Management Sociology & Humanities*, 9(3), 18–27. <https://doi.org/10.32804/irjmsh>

King, E. (2019). *Rising university success in promoting entrepreneurship*. *University World News*. <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20190417092755480>

Kucel, A., Róbert, P., Buil, M., & Masferrer, N. (2016). *Entrepreneurial Skills and Education- Job Matching of Higher Education Graduates*. *European Journal of Education*, 51(1), 73–89. <https://doi.org/10.1111/ejed.12161>

Leydesdorff, L. (2010). *The knowledge-based economy and the triple helix model*. *Annual Review of Information Science and Technology*, 44(1), 365–417.

<https://doi.org/10.1002/aris.2010.1440440116>

Malerba, F., & McKelvey, M. (2018). *Knowledge-intensive innovative entrepreneurship integrating Schumpeter, evolutionary economics, and innovation systems*. *Small Business Economics*, 54(2), 503–522. <https://doi.org/10.1007/s11187-018-0060-2>

Michalopoulos, T. (2020, December 11). *Μνημόνιο Συνεργασίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου με την Crowdpolicy*. Medium. <https://medium.com/the-crowdpolicy-collection/mnimomio-synergias-aegean-university-crowdpolicy-cd8e2ab7d03d>

Novoa, J. (2015, January 15). *These are the 5 hottest startup sectors where investors are putting their euros*. Startupxplore Blog. <https://startupxplore.com/en/blog/the-5-hottest-startup-sectors-where-investors-are-putting-their-euros/>

OECD (2016), *Foundations for the Future, Reviews of National Policies for Education*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264257658-en>.

OECD Reviews of Innovation Policy: Luxembourg 2016. (2016). *OECD Reviews of Innovation Policy*. Published. <https://doi.org/10.1787/9789264232297-en>

OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2016. (2016). *OECD Science, Technology and Innovation Outlook*. Published. https://doi.org/10.1787/sti_in_outlook-2016-en

OECD. (2007). *Higher Education and Regions: Globally Competitive, Locally Engaged (0 ed.)*.

OECD Publishing.

<https://www.oecd.org/education/imhe/highereducationandregionsgloballycompetitivelocallyengaged.htm>

- OECD. (2011). *Regions and Innovation Policy. OECD Reviews of Regional Innovation*.
Published. <https://doi.org/10.1787/9789264097803-en>
- OECD. (2018). *OECD Skills Strategy Diagnostic Report: Italy 2017*. OECD Skills Studies.
Published. <https://doi.org/10.1787/9789264298644-en>
- OECD. (2018b). Oslo Manual 2018. *The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities*. Published. <https://doi.org/10.1787/9789264304604-en>
- OECD. (2018c). *Supporting Entrepreneurship and Innovation in Higher Education in The Netherlands*. OECD Skills Studies. Published. <https://doi.org/10.1787/9789264292048-en>
- OECD. (2019). *Supporting Entrepreneurship and Innovation in Higher Education in Italy*. OECD Skills Studies. Published. <https://doi.org/10.1787/43e88f48-en>
- Pepper, D. (2011). *Assessing Key Competences across the Curriculum — and Europe*. European Journal of Education, 46(3), 335-353. Retrieved June 11, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/41231584>
- Protogerou, A., Caloghirou, Y., & Vonortas, N. S. (2017). *Determinants of young firms' innovative performance: Empirical evidence from Europe*. Research Policy, 46(7), 1312–1326. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2017.05.011>
- Ramaciotti, L., & Daniele, C. (2018). *La rete del trasferimento tecnologico si rafforza con la clinical innovation*. Netval - Network per la Valorizzazione della Ricerca. https://netval.it/static/media/uploads/rapporto_netval_2018.pdf
- Saad, M., & Zawdie, G. (2011). *Theory and Practice of the Triple Helix Model in Developing Countries: Issues and Challenges* (Routledge Studies in Innovation, Organizations and Technology) (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203838211>

- Siegel, D. S., & Wright, M. (2015). *Academic Entrepreneurship: Time for a Rethink? British Journal of Management*, 26(4), 582–595. <https://doi.org/10.1111/1467-8551.12116>
- Twaalfhoven, B., & Prats, J., (2000), *Entrepreneurship Education and its Funding*. EFER
- Twaalfhoven, B., & Wilson, K. (2004). *Breeding More Gazelles: The Role of European Universiti*. European Foundation for Entrepreneurship Research.
http://www.gvpartners.com/web/pdf/Breeding_Gazelles_-_The_Role_of_Universities.pdf
- Unger, M., Marsan, G. A., Meissner, D., Polt, W., & Cervantes, M. (2018). *New challenges for universities in the knowledge triangle*. The Journal of Technology Transfer, 45(3), 806–819.
<https://doi.org/10.1007/s10961-018-9699-8>
- Wadhvani, R. D., Galvez-Behar, G., Mercelis, J., & Guagnini, A. (2017). *Academic entrepreneurship and institutional change in historical perspective*. Management & Organizational History, 12(3), 175–198. <https://doi.org/10.1080/17449359.2017.1359903>
- Wijtzes, I. (2019). *Dutch University Spin-Offs and the probability to receive governmental funding: a study of entrepreneurial orientation and human capital key determinants*.
http://essay.utwente.nl/79861/1/Wijtzes_MA_BMS.pdf
- Wright, M., Lockett, A., Clarysse, B., & Binks, M. (2006). *University spin-out companies and venture capital*. Research Policy, 35(4), 481–501. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2006.01.005>
- Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων. (2019). *Γυναικεία Επιχειρηματικότητα*. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.
<https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2019/09/Παρατηρητήριο-ΓΓΟΠΦ-22ο-Ενημερωτικό-Σημείωμα-Γυναικεία-Επιχειρηματικότητα.pdf>
- Γραφεία Μεταφοράς Τεχνολογίας - Πανεπιστήμιο Αιγαίου. (n.d.). *Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας*. Retrieved April 13, 2021, from
https://www.ru.aegean.gr/elke_website/research/technology_offices

Γραφείο Διαμεσολάβησης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. (n.d.). *Γραφείο Διαμεσολάβησης*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Retrieved February 15, 2021, from <https://www.uoi.gr/panepistimiaki-zoi/sumvouleutikes-yphresies/grafeio-diamesolavisis/>

Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας - Αρχιμήδης. (2021). *Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας*. <http://tto.archimedes.uoa.gr>

Διανοητική ιδιοκτησία. (2020, November 13). In *Βικιπαίδεια*. https://el.wikipedia.org/wiki/Διανοητική_ιδιοκτησία#cite_note-1

Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης. (2020). *Λευκή βίβλος για τη διακυβέρνηση*. http://www.opengov.gr/minreform/wp-content/uploads/downloads/2012/01/lefki_vivlos.pdf

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. (2001). *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ II)*. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης <https://www.ekt.gr/en/news/9499>

Ερευνητικό κέντρο “Αθηνά.” (2021). *Ερευνητικό κέντρο “Αθηνά.”* <https://www.athena-innovation.gr/>

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2020). *ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ SPSS* [Slides]. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. <http://opencourses.uom.gr/assets/site/content/courses/72/Notes-SPSS.pdf>

Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών. (2019). *Εκπαίδευση στην Ελλάδα: Κρίση και Εξέλιξη της Δημόσιας και Ιδιωτικής Δαπάνης*. http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_14032019_PRE.pdf

Καλογήρου Γ., Καστέλλη Ι. Πρωτόγερου Α., Ρούτση Ά., Σιώκας Γ., Σιώκας Ε., Τσακανίκας Ά., (2016), «Έρευνα για την Επιχειρηματικότητα των Νέων Αποφοίτων ΕΜΠ», ΜοΚΕ, ΕΜΠ.

Καλογήρου, Γ., Τσακανίκας, Α., Πρωτόγερου, Α., Παναγιωτόπουλος, Π., Σιώκας, Ε., Σιώκας, Γ., & Σταμόπουλος, Δ. (2021). «*Η Ελλάδα που Μαθαίνει, Ερευνά, Καινοτομεί και Επιχειρεί*». *διαΝΕΟσις*. https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2021/02/RD_study_final.pdf

ΚΕΜΕΛ. (n.d.). *Πρόγραμμα Βιομηχανικών Υποτροφιών από τον Δημόκριτο με επιχορήγηση από το Ίδρυμα Σ. Νιάρχος*. Kemel. Retrieved June 25, 2020, from <https://www.kemel.gr/library/programma-viomichanikon-yprotrofion-apo-ton-dimokrito-me-epichorigisi-apo-to-idryma-s-niarchos>

Μαγκλής, Α. (2015). *Έκθεση αποτίμησης προγράμματος “ΠΡΑΞΕ – Τεχνοβλαστοί Β’ Φάση”*. Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας. http://www.gsrt.gr/files/Έκθεση_ΑποτίμησηςΠΡΑΞΕ-β’-Τεχνοβλαστοί.pdf

Μανιφάβα, Δ. (2018, October 21). *Αριστεία στην επιστημονική έρευνα, αλλά κάτω από τη βάση σε πατέντες*. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ. <https://www.kathimerini.gr/economy/local/990950/aristeia-stin-epistimoniki-ereyna-alla-kato-apo-ti-vasi-se-patentes/>

Μπέστα, Χ. (2017). *Μεταφορά Τεχνολογίας*. Ανακτήθηκε από. Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ. http://library.tee.gr/digital/kma/kma_m1377/kma_m1377_best.pdf

Μπόζος, Δ. (2020). *Πλεονεκτήματα Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας IKE - StartYouUp*. *Start you up*. <https://www.startyouup.gr/el/a/14-pleonekthmata-idiwtikhs-kefalaiouxikhs-etairias-ike>

Ναυτεμπορική. (2020, November 30). *Δήμος Αθηναίων: Υπεγράφη μνημόνιο συνεργασίας με το ΟΠΑ για την εκπαίδευση- επιχειρηματικότητα*. [naftemporiki.gr](https://www.naftemporiki.gr/story/1664234/dimos-athinaion-ypograf-mnimonio-sunergasias-me-to-opa-gia-tin-ekpaideusi-epixeirimatikotita). <https://www.naftemporiki.gr/story/1664234/dimos-athinaion-ypograf-mnimonio-sunergasias-me-to-opa-gia-tin-ekpaideusi-epixeirimatikotita>

ΟΠΑ. (n.d.). *Δομή Απασχόλησης & Σταδιοδρομίας* | Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Γραφείο Διασύνδεσης Ο.Π.Α. Retrieved December 1, 2020, from <https://www.aueb.gr/el/content/δομή-απασχόλησης-σταδιοδρομίας>

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. (2020, November 6). *Μνημόνιο Συνεργασίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης*. <https://dialogoi.uniwa.gr/university/mnimonio-synergasias-toy-panepistimioy-dytikis-attikis-me-tin-elliniki-etaireia-topikis-anaptyxis-kai-aytodioikisis/>

Σταμέλος, Γ., Βασιλόπουλος, Α., Καβασακάλης, Α. 2015. Οι ελληνικές πολιτικές διά βίου μάθησης: 1974-2009. [Κεφάλαιο Συγγράμματος]. Στο Σταμέλος, Γ., Βασιλόπουλος, Α.,

Καβασακάλης, Α. 2015. Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές πολιτικές. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 3. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/229>

Τμήμα Απασχόλησης, Σταδιοδρομίας και Διασύνδεσης - Πανεπιστήμιο Πάτρας. (2020). *Πρόγραμμα βιομηχανικών διδακτορικών- upatras iq*. <https://www.cais.upatras.gr/node/13012>

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια βίου Μάθηση 2014–2020». (2018, October 23). *Προγραμματική Περίοδος 2014–2020*. <https://empedu.gov.gr/programmatiki-periodos-2014-2020/>

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. (2016). *Η στρατηγική της Ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα*. https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ_AEI_-_2016_09_10.pdf

Παράρτημα Α: Πίνακες στατιστικών στοιχείων

Ερωτήσεις Κατηγορίας «Έχω/Έχουμε διαμορφώσει μια επιχειρηματική ιδέα αλλά Δεν έχω/έχουμε ακόμα ιδρύσει επιχείρηση» & «Έχω/Έχουμε διαμορφώσει μια επιχειρηματική ιδέα και έχω/έχουμε ακόμα ιδρύσει επιχείρηση»

Ερώτηση : Από πόσους ιδρυτές/συνιδρυτές αποτελείται η επιχειρηματική ομάδα μαζί με εσάς;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
1 άτομο	7	19,4%	19,4%	19,4%
2-3 άτομα	23	63,9%	63,9%	83,3%
4 και άνω άτομα	6	16,7%	16,7%	100%
Σύνολο	36	100%		

Ερώτηση : Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης του ιδρυτή/συνιδρυτών της επιχείρησης;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Διδακτορικό	11	30,6%	30,6%	30,6%
Μεταπτυχιακός Τίτλος Σπουδών	14	38,9%	38,9%	69,4%
Πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ (Τριτοβάθμια)	9	25,0%	25,0%	94,4%
Πρωτοβάθμια / Δευτεροβάθμια	2	5,6%	5,6%	100%
Σύνολο	36	100%		

Ερώτηση : Προσδιορίστε το φύλο σας

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Γυναίκα	12	33,3%	33,3%	33,3%
Άνδρας	24	66,7%	66,7%	100%
Σύνολο	36	100%		

Ερώτηση : Προσδιορίστε την ηλικία σας

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
46 και άνω	7	19,4%	19,4%	19,4%
31-45	16	44,4%	44,4%	63,9%
25-30	8	22,2%	22,2%	86,1%
18-24	5	13,9%	13,9%	100%
Σύνολο	36	100%		

Ερώτηση : Υπάρχει κάποιος/κάποια επιχειρηματίας στον στενό οικογενειακό σας κύκλο;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Όχι	21	58,33%	58,33%	58,33%
Ναι	15	41,67%	41,67%	100%
Σύνολο	36	100%		

Ερώτηση : Ποιο ήταν το κίνητρό σας για την δημιουργία της επιχείρησης;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Άλλο	4	10%	10%	10%
Προώθηση επιχειρηματικών ιδεών	16	45%	45%	55%
Δυσκολία εύρεσης εργασίας απασχόλησης	2	5%	5%	60%
Καλύτερες προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης	4	10%	10%	70%
Προσωπική φιλοδοξία	8	25%	25%	95%
Περισσότερα χρήματα	2	5%	5%	100%
Σύνολο	36	100%		

Ερώτηση : Ποια ήταν η τελευταία απασχόλησή σας πριν κάνετε την επιχείρηση;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Άνεργος	0	0%	0%	0%
Φοιτητής	11	30,56%	30,56%	30,56%
Δημόσιος υπάλληλος	0	0%	0%	30,56%
Εργαζόμενος σε πανεπιστήμιο ή ερευνητικό ινστιτούτο	8	22,22%	22,22%	52,78%
Αυτοαπασχολούμενος	6	16,67%	16,67%	69,45%
Εργαζόμενος σε επιχείρηση διαφορετικού κλάδου	5	13,89%	13,89%	83,34%
Εργαζόμενος σε επιχείρηση του ίδιου κλάδου	2	5,56%	5,56%	88,9%
Ιδιοκτήτης επιχείρησης που σταμάτησε να λειτουργεί	1	2,78%	2,78%	91,67%
Ιδιοκτήτης επιχείρησης που βρίσκεται ακόμη σε λειτουργία	3	8,33%	8,33%	100%
Σύνολο	36	100%		

Ερώτηση : Ποιες είναι οι σημαντικότερες περιοχές γνώσης, εμπειρίας και εξειδίκευσης (expertise) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εργασιακής σας απασχόλησης;

	Likert Scale					Σύνολο	Έγκυρα Ποσοστά
	Καθόλου Σημ.	Λιγότερο Σημ.	Σημαντικό	Αρκετά Σημ.	Πάρα πολύ Σημ.		
Χρηματοοικονομικά	15	6	5	7	3	36	100%
Μάρκετινγκ-Πωλήσεις	11	4	7	9	5	36	100%
Σχεδιασμός προϊόντων	7	5	9	9	6	36	100%
Οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων	5	9	5	11	6	36	100%
Τεχνικές και τεχνολογικές γνώσεις	0	5	6	13	12	36	100%

Ερώτηση : Ποια από τα παρακάτω μαθήματα έχετε διδαχθεί στο Πανεπιστήμιο (Δικαίωμα πολλαπλών απαντήσεων)

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Κανένα	10	14,29%	14,29%	14,29%
Άλλο μάθημα σχετικό (Οικονομικά, Καινοτομία και επιχειρηματικότητα Διοίκηση επιχειρήσεων)	60	85,71%	85,71%	100%
Σύνολο	70	100%		

Ερώτηση : Από πού προήλθε η επιχειρηματική σας ιδέα;

	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Ως αποτέλεσμα νέων ρυθμιστικών ή θεσμικών απαιτήσεων	9,43%	9,43%	9,43%
Μέσω συμμετοχής σε εθνικά ή διεθνή ερευνητικά προγράμματα	9,43%	9,43%	18,86%
Ως αποτέλεσμα των αλλαγών που επιφέρει η εξέλιξη της τεχνολογίας	7,55%	7,55%	26,41%
Μέσω παρακολούθησης των προμηθευτών	1,89%	1,89%	28,3%
Μέσω παρακολούθησης των ανταγωνιστών	5,66%	5,66%	33,96%
Ως αποτέλεσμα δικής σας επιστημονικής/ερευνητικής δραστηριότητας	22,64%	22,64%	56,6%
Μέσω της ζήτησης πελάτη ή πελατών	18,87%	18,87%	75,47%
Μέσω διάγνωσης μιας ανάγκης στην αγορά που δεν ικανοποιείτο έως τώρα	24,53%	24,53%	100%
Σύνολο	100%		

Ερώτηση : Σε ποιόν τομέα δραστηριότητας εμπίπτει η επιχειρηματική ιδέα ή η επιχείρηση;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Εγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Μεταποίηση	2	8,57%	8,57%	8,57%
Ερευνητικές και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	2	11,43%	11,43%	20%
Εμπόριο (Χονδρικό/Λιανικό)	4	5,71%	5,71%	25,71%
Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές Υπηρεσίες	4	11,43%	11,43%	37,14%
Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών	15	40,00%	40,00%	74,14%
Ενέργεια	2	11,43%	11,43%	88,56%
Εκπαίδευση Τουρισμός	4	5,71%	5,71%	94,27%
Πρωτογενής Τομέας	3	5,71%	5,71%	100%
Σύνολο	36	100%		

Ερώτηση : Έχει στην ιδιοκτησία της η επιχείρηση ή η επιχειρηματική ομάδα κάτι από τα παρακάτω;

	Ναι	Όχι	Μπορεί στο μέλλον	Σύνολο	Ποσοστά
Copyrights	9	16	11	36	100%
Εμπορικά σχέδια	9	19	8	36	100%
Βιομηχανικά σχέδια	6	23	7	36	100%
Μέθοδοι Creative Commons	6	18	12	36	100%
Πατέντες	7	17	12	36	100%

Ερώτηση : Σε ποιο τύπο πελάτη απευθύνεται ή θα απευθυνθεί η επιχείρησή σας; Δυνατότητα πολλαπλής επιλογής

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Business2Business	36	52,94%	52,94%	52,94%%
Business2Customers	22	32,35%	32,35%	85,26%
Business2Government	10	14,71%	14,71%	100%
Σύνολο	78	100%		

Ερώτηση: Παρακαλώ υποδείξτε τη σημασία των ακόλουθων παραγόντων στην ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης

Παράγοντες	Likert Scale					Σύνολο	Έγκυρα Ποσοστά
	Καθόλου Σημ.	Λιγότερο Σημ.	Σημαντικό	Αρκετά Σημ.	Πάρα πολύ Σημ.		
Εργασιακή εμπειρία στο ίδιο πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας	2	2	7	18	7	36	100%
Τεχνική και τεχνολογική γνώση στη συγκεκριμένη περιοχή	1	3	2	14	16	36	100%
Γνώση στο σχεδιασμό προϊόντων/υπηρεσιών	2	3	9	12	10	36	100%
Γνώση της αγοράς	0	1	3	15	17	36	100%
Σχέσεις/Δικτύωσεις που έχουν οικοδομηθεί κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας του ιδρυτή	1	3	9	10	16	36	100%
Διαθεσιμότητα χρηματοδότησης	3	7	11	11	4	36	100%
Συνεργασία με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις	6	6	11	7	6	36	100%
Συνεργασία με πελάτες / χρήστες	1	2	9	16	8	36	100%
Συνεργασία με προμηθευτές	6	0	11	10	9	36	100%
Συνεργασία με Πανεπιστήμια / ερευνητικά κέντρα	4	7	7	13	5	36	100%
Φιλοξενία σε θερμοκοιτίδα	9	4	8	4	11	36	100%

Ερώτηση: Παρακαλώ προσδιορίστε σε ποιο βαθμό οι ακόλουθοι παράγοντες έχουν αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην ίδρυση ή τη λειτουργία της επιχείρησής σας

Παράγοντες	Likert Scale					Σύνολο	Έγκυρα Ποσοστά
	Καθόλου Σημ.	Λιγότερο Σημ.	Σημαντικό	Αρκετά Σημ.	Πάρα πολύ Σημ.		
Τεχνολογικό ρίσκο/αβεβαιότητα	4	6	11	10	5	36	100%
Ρίσκο/αβεβαιότητα στην αγορά	4	4	11	12	5	36	100%
Δεν υπάρχει ενδιαφέρον από την αγορά για την ιδέα	12	4	11	6	3	36	100%
Ύπαρξη ανταγωνισμού	5	5	14	10	2	36	100%
Περιορισμός λόγω προϋπάρχοντος κατοχυρωμένου δικαιώματος τρίτου	14	9	9	4	0	36	100%
Κόστος αρχικής επένδυσης	2	7	14	10	3	36	100%
Δυσκολία εξεύρεσης της απαραίτητης χρηματοδότησης	5	8	10	7	6	36	100%
Δυσκολία εξεύρεσης επιχειρηματικών συνεργατών	3	8	9	9	7	36	100%
Δυσκολία πρόσληψης εργαζομένων με υψηλές δεξιότητες/προσόντα	8	9	8	7	4	36	100%
Έλλειψη τεχνογνωσίας/τεχνολογικής γνώσης	3	6	10	11	6	36	100%
Διαρκώς μεταβαλλόμενο φορολογικό καθεστώς	7	6	12	6	5	36	100%
Υψηλοί συντελεστές φορολόγησης	4	9	11	6	6	36	100%
Χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης	8	9	11	4	4	36	100%
Ανεπαρκής εφαρμογή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας	14	4	7	7	4	36	100%
Κανονισμοί για την προστασία διανοητικής ιδιοκτησίας/ίδρυσης τεχνοβλαστών	13	3	9	5	6	36	100%
Η νομοθεσία για τις πτωχεύσεις καθιστά το κόστος διακοπής της λειτουργίας της επιχείρησης πολύ μεγάλο	9	8	12	5	2	36	100%

Ερώτηση : Αναφέρετε σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα προϊόντα της επιχείρησής σας διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη

	Likert Scale					Σύνολο	Έγκυρα Ποσοστά
	Καθόλου Σημ.	Λιγότερο Σημ.	Σημαντικό	Αρκετά Σημ.	Πάρα πολύ Σημ.		
Χαμηλό κόστος	2	3	14	7	10	36	100%
Ποιότητα	0	0	5	14	17	36	100%
Χρήση νέας τεχνολογίας	0	3	5	13	15	36	100%
Αύξηση παραγωγικότητας του πελάτη	1	3	7	15	10	36	100%
Ευκολία στη χρήση	0	1	7	8	20	36	100%
Ασφάλεια	0	4	9	7	16	36	100%
Αναγνωρισιμότητα	5	1	12	12	6	36	100%
Αισθητική/Ευχαρίστηση	5	5	8	7	11	36	100%
Φιλικότητα προς το περιβάλλον	5	3	8	6	14	36	100%

Ερώτηση : Ποια είναι η κύρια στρατηγική που ακολουθεί η επιχείρηση;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Προσφορά τυποποιημένων προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλό κόστος παραγωγής	0	0%	0%	0%
Προσφορά μοναδικών προϊόντων και υπηρεσιών	20	55,56%	55,56%	55,56%
Αξιοποίηση ευκαιριών σε νέες νησίδες της αγοράς	16	44,44%	44,44%	100%
Σύνολο	36	100%		

Ερώτηση : Πότε ιδρύθηκε η εταιρεία σας;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
2011	1	6,25%	6,25%	6,25%
2013	2	12,50%	12,50%	18,75%
2014	4	25%	25%	43,75%
2015	1	6,265%	6,25%	50%
2016	1	6,25%	6,25%	56,25%
2017	2	12,5%	12,5%	68,75%
2018	4	25%	25%	93,75%
2019	1	6,25%	6,25%	100%
Σύνολο	16	100%		

Ερώτηση : Ποια είναι η νομική μορφή της επιχείρησης;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Ατομική Επιχείρηση	3	15,79%	15,79%	15,79%
Ετερόρρυθμη Εταιρεία	1	5,26%	5,26%	21,05%
Ομόρρυθμη Εταιρεία	1	5,26%	5,26%	26,61%
Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης	2	10,53%	10,53%	37,53%
Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία	7	52,63%	52,63%	89,77%
Ανώνυμη Εταιρεία	2	10,53%	10,53%	100%
Σύνολο	16	100%		

Ερώτηση : Παρακαλώ, εκτιμήστε το ποσοστό χρηματοδότησης που προήλθε από τις ακόλουθες πηγές για την ίδρυση της επιχείρησής σας - αρχική επένδυση

	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά
Ίδιοι χρηματικοί πόροι (οικονομίες)	51%	51%
Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (Venture Capital)	9%	9%
Χρηματοδότηση από μέλος της οικογένειας	14%	14%
Δημόσια χρηματοδότηση από εθνικές ή τοπικές αρχές	8%	8%
Χρηματοδότηση μέσω κάποιου προγράμματος από την Ευρωπαϊκή Ένωση	7%	7%
Κεφάλαια Σποράς	2%	2%
Επιχειρηματικοί άγγελοι	5%	5%
Άλλες πηγές χρηματοδότησης	1%	1%
Χρηματοδότηση από τον προηγούμενο οργανισμό στον οποίο απασχολούνταν οι ιδρυτές	11%	11%
Χρηματοδότηση από τράπεζα	9%	9%

Ερώτηση : Έχει η επιχείρησή σας έσοδα από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Όχι	13	81,25%	81,25%	81,25%
Ναι	3	18,75%	18,75%	100%
Σύνολο	16	100%		

Ερώτηση : Έχει εισαγάγει το τελευταίο διάστημα η επιχείρησή σας νέα ή βελτιωμένα - προϊόντα - υπηρεσίες;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Όχι	7	42,11%	42,11%	42,11%
Ναι	9	57,89%	57,89%	100%
Σύνολο	16	100%		

Ερώτηση : Ποια ήταν τα κέρδη/ζημιές της επιχείρησης το 2019;

Έγκυρες	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Κέρδη	9	56,25%	56,25%	56,25%
Ζημιές	6	37,50%	37,50%	89,75%
Ούτε κέρδη ούτε ζημιές	1	6,25%	6,25%	100%
Σύνολο	16	100%		

Ερώτηση : Ποιος είναι ο αριθμός εργαζομένων πλήρους απασχόλησης - Χωρίς τους ιδρυτές;

Επιχειρήσεις	Αριθμός Εργαζομένων	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
9	0	0%	0%	0%
2	1	1,64%	1,64%	1,64%
1	2	3,28%	3,28%	4,92%
1	8	13,11%	13,11%	18,03%
1	12	19,67%	19,67%	37,7%
1	13	21,31%	21,31%	59,01%
1	25	40,98%	40,98%	100%
16	61	100%		

Ερώτηση : Ποιο το ποσοστό των πωλήσεών σας το 2019 απευθύνεται στην ελληνική ή/και διεθνή αγορά;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Ελληνική και Διεθνή αγορά	9	56,25%	56,25%	56,25%
Μόνο Ελληνική αγορά	6	37,5%	37,5%	93,75%
Μόνο Διεθνή αγορά	1	6,25%	6,25%	100%
Σύνολο	16	100%		

Ερώτηση : Σημειώστε την εξέλιξη που είχαν στα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησής σας οι παρακάτω παράγοντες

	Αύξηση	Μείωση	Σταθερότητα	Σύνολο	Έγκυρα Ποσοστά
Πωλήσεις	68,75%	0%	31,25%	100%	100%
Απασχολούμενοι	31,25%	6,25%	62,5%	100%	100%
Εξαγωγές	43,75%	0%	56,25%	100%	100%

Ερώτηση : Σημειώστε την εξέλιξη που αναμένετε να έχουν στην επόμενη τριετία (2020-2023) (Ερώτηση 2N2.7 του ερωτηματολογίου)

	Αύξηση	Μείωση	Σταθερότητα	Σύνολο	Έγκυρα Ποσοστά
Πωλήσεις	93,75%	0%	6,25%	100%	100%
Απασχολούμενοι	93,75%	0%	6,25%	100%	100%
Εξαγωγές	75%	0%	25%	100%	100%

Ερωτήσεις Κατηγορίας «ΔΕΝ έχω ασχοληθεί καθόλου με την επιχειρηματικότητα και την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης»

Ερώτηση : Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσής σας;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Πρωτοβάθμια / Δευτεροβάθμια	3	8.57%	8.57%	8.57%
Πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ (τριτοβάθμια)	13	37.14%	37.14%	42,71%
Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών	15	42.86%	42.86%	88,57%
Διδακτορικό	4	11.43%	11.43%	100%
Σύνολο	35	100%		

Ερώτηση : Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
18 - 24	12	34.29%	34.29%	34.29%
25 - 30	13	37.14%	37.14%	71,43%
31 - 45	6	17.14%	17.14%	88,57%
46 και άνω	4	11.43%	11.43%	100%
Σύνολο	35	100%		

Ερώτηση : Προσδιορίστε το φύλο σας

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Γυναίκα	16	45,71%	45,71%	45,71%
Δεν επιθυμώ να απαντήσω	2	5,71%	5,71%	51,42%
Άνδρας	17	48,57%	48,57%	100%
Σύνολο	35	100%		

Ερώτηση : Ποια είναι η τελευταία απασχόλησή σας;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Ιδιοκτήτης επιχείρησης που σταμάτησε να λειτουργεί	0	0%	0%	0%
Εργαζόμενος σε ιδιωτική επιχείρηση	15	42.86%	42.86%	42,86%
Εργαζόμενος στον ευρύτερο δημόσιο τομέα	5	14.29%	14.29%	57,15%
Αυτοαπασχολούμενος	0	0%	0%	57,15%
Εργαζόμενος σε πανεπιστήμιο ή ερευνητικό ινστιτούτο	3	8.57%	8.57%	65,72%
Προπτυχιακός ή μεταπτυχιακός φοιτητής	11	31.43%	31.43%	97,15%
Υποψήφιος διδάκτορας	1	2.86%	2.86%	100%
Άνεργος	0	0%	0%	100%
Σύνολο	35	100%		

Ερώτηση : Ποια από τα παρακάτω μαθήματα έχετε διδαχθεί στο Πανεπιστήμιο (Δικαίωμα πολλαπλών απαντήσεων)

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Κανένα	18	24,32%	24,32%	24,32%
Άλλο μάθημα σχετικό	9	12,16%	12,16%	36,48%
Οικονομικά	18	24,32%	24,32%	60,08%
Καινοτομία και επιχειρηματικότητα	19	25,68%	25,68%	86,48%
Διοίκηση επιχειρήσεων	10	13,52%	13,52%	100%

Ερώτηση : Υπάρχει επιχειρηματίας στο στενό οικογενειακό σας κύκλο;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Όχι	20	57,44%	57,44%	57,44%
Ναι	16	42,86%	42,86%	100%
Σύνολο	35	100%		

Ερώτηση : Θα σκεφτόσασταν στο μέλλον να γίνετε επιχειρηματίας;

	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Όχι	11	31,43%	31,43%	31,43%
Ναι	24	68,57%	68,57%	100%
Σύνολο	35	100%		

Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής

Ενότητα 1Α: Χαρακτηριστικά Επιχειρηματικής ομάδας

Έχω κάποια επιχειρηματική ομάδα αλλά ΔΕΝ έχω ακόμα ιδρύσει επιχείρηση. (Η κατηγορία αυτή αφορά και όσες επιχειρήσεις έχουν έναν ιδρυτή/άτομο μόνο)

* 1.1 Από πόσους ιδρυτές/συνιδρυτές αποτελείται η επιχειρηματική ομάδα μαζί με εσάς;

- 1 άτομο
 2-3 άτομα
 Από 4 άτομα και άνω

* 1.2α Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης του ιδρυτή/συνιδρυτών της επιχείρησης;

Το Ι1 αφορά εσάς που δίνετε την απάντηση

	Πρωτοβάθμια / Δευτεροβάθμια	Πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ (Τριτοβάθμια)	Μεταπτυχιακός Τίτλος Σπουδών	Διδακτορικό
Ι1	☐	☐	☐	☐

1.2β Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης του ιδρυτή/συνιδρυτών της επιχείρησης;

Τα (I2,I3,I4,I5,I6) αφορούν τους υπόλοιπους συνιδρυτές. (Αν υπάρχουν)

	Πρωτοβάθμια / Δευτεροβάθμια	Πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ (Τριτοβάθμια)	Μεταπτυχιακός Τίτλος Σπουδών	Διδακτορικό
I2	☐	☐	☐	☐
I3	☐	☐	☐	☐
I4	☐	☐	☐	☐
I5	☐	☐	☐	☐
I6	☐	☐	☐	☐

* 1.3α Προσδιορίστε το φύλο σας

Το I1 αφορά εσάς που δίνετε την απάντηση

	Άνδρας	Γυναίκα
I1	☐	☐

1.3β Προσδιορίστε το φύλο των συνιδρυτών (αν υπάρχουν)

Τα (I2,I3,I4,I5,I6) αφορούν τους υπόλοιπους συνιδρυτές. (Αν υπάρχουν)

	Άνδρας	Γυναίκα
I2	☐	☐
I3	☐	☐
I4	☐	☐
I5	☐	☐
I6	☐	☐

* 1.4α Σε ποια ηλικιακή κατηγορία ανήκετε;

Το I1 αφορά εσάς που δίνετε την απάντηση

	18-24	25-30	31-45	46 και άνω
I1	☐	☐	☐	☐

1.4β Σε ποια ηλικιακή κατηγορία ανήκουν οι συνιδρυτές; (αν υπάρχουν)

Τα (I2,I3,I4,I5,I6) αφορούν τους υπόλοιπους συνιδρυτές. (Αν υπάρχουν)

	18-24	25-30	31-45	46 και άνω
I2	☐	☐	☐	☐
I3	☐	☐	☐	☐
I4	☐	☐	☐	☐
I5	☐	☐	☐	☐
I6	☐	☐	☐	☐

* 1.5α Πού έχετε γεννηθεί;

Το I1 αφορά εσάς που δίνετε την απάντηση

	Στην Ελλάδα	Στο εξωτερικό
I1	☐	☐

1.5β Που έχουν γεννηθεί οι συνιδρυτές; (αν υπάρχουν)

Τα (I2,I3,I4,I5,I6) αφορούν τους υπόλοιπους συνιδρυτές. (Αν υπάρχουν)

	Στην Ελλάδα	Στο εξωτερικό
I2	☐	☐
I3	☐	☐
I4	☐	☐
I5	☐	☐
I6	☐	☐

* 1.6α Έχετε ελληνική υπηκοότητα;

Το I1 αφορά εσάς που δίνετε την απάντηση

	Ναι	Όχι
I1	☐	☐

* 1.7 Υπάρχει κάποιος/κάποια επιχειρηματίας στον στενό οικογενειακό σας κύκλο;

- Ναι
 Όχι

* 1.8 Ποιο ήταν το κίνητρό σας για την δημιουργία της επιχείρησης;

- Περισσότερα χρήματα
- Προσωπική φιλοδοξία
- Καλύτερες προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης
- Δυσκολία εύρεσης εργασίας απασχόλησης
- Προώθηση επιχειρηματικών ιδεών
- Άλλο (διευκρινίστε)

* 1.9 Ποια ήταν η τελευταία απασχόλησή σας πριν από την ίδρυσή της;

Σημείωση: Στόχος της παραπάνω ερώτησης είναι να προσδιοριστεί το εργασιακό καθεστώς απασχόλησης καθώς και η επαγγελματική εμπειρία των ιδρυτών της επιχείρησης πριν από την ίδρυσή της.

- Ιδιοκτήτης επιχείρησης που βρίσκεται ακόμη σε λειτουργία
- Ιδιοκτήτης επιχείρησης που σταμάτησε να λειτουργεί
- Εργαζόμενος σε επιχείρηση του ίδιου κλάδου
- Εργαζόμενος σε επιχείρηση διαφορετικού κλάδου
- Αυτοαπασχολούμενος
- Εργαζόμενος σε πανεπιστήμιο ή ερευνητικό ινστιτούτο
- Δημόσιος υπάλληλος
- Φοιτητής
- Άνεργος

* 1.10 Ποιες είναι οι σημαντικότερες περιοχές γνώσης, εμπειρίας και εξειδίκευσης (expertise) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εργασιακής σας απασχόλησης; (Παρακαλώ υποδείξτε όλες τις κατάλληλες επιλογές και το βαθμό από 1=καθόλου έως 5=πολύ σημαντικός)

Σημείωση: Η ερώτηση στοχεύει στον προσδιορισμό των γνώσεων και των δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εργασιακής απασχόλησης.

	1	2	3	4	5
Τεχνικές και τεχνολογικές γνώσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων	☐	☐	☐	☐	☐
Σχεδιασμός προϊόντων	☐	☐	☐	☐	☐
Μάρκετινγκ-Πωλήσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Χρηματοοικονομικά	☐	☐	☐	☐	☐

* 1.11 Ποια από τα παρακάτω μαθήματα έχετε διδαχθεί στο πανεπιστήμιο

- Διοίκηση επιχειρήσεων
- Καινοτομία και επιχειρηματικότητα
- Οικονομικά
- Άλλο μάθημα σχετικό με οικονομική ανάλυση ή διοικητικές λειτουργίες (π.χ. αξιολόγηση επενδύσεων, μάρκετινγκ, κλπ.)
- Κανένα

* 1.12 Σε ποιο βαθμό η λύση που θα εισάγετε στην αγορά έχει καινοτόμα χαρακτηριστικά έναντι των ανταγωνιστών της; (Παρακαλώ υποδείξτε τον κατάλληλο βαθμό από 1=καθόλου έως 5=πολύ σημαντικός)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής

Ενότητα 2Α: Χαρακτηριστικά της επιχείρησης

Έχω κάποια επιχειρηματική ομάδα αλλά ΔΕΝ έχω ακόμα ιδρύσει επιχείρηση. (Η κατηγορία αυτή αφορά και όσες επιχειρήσεις έχουν έναν ιδρυτή/άτομο μόνο)

* 2.1 Περιγράψτε εν συντομία την επιχείρησή σας.

Πείτε μας σε μια γραμμή αυτό που κάνει η επιχείρησή σας.

* 2.2 Από πού προήλθε η επιχειρηματική σας ιδέα; (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

- Μέσω διάγνωσης μιας ανάγκης στην αγορά που δεν ικανοποιείτο έως τώρα
- Μέσω της ζήτησης πελάτη ή πελατών
- Ως αποτέλεσμα δικής σας επιστημονικής/ερευνητικής δραστηριότητας
- Μέσω παρακολούθησης των ανταγωνιστών
- Μέσω παρακολούθησης των προμηθευτών
- Ως αποτέλεσμα των αλλαγών που επιφέρει η εξέλιξη της τεχνολογίας (εισαγωγή νέων τεχνολογιών, καινοτομιών κλπ.)
- Μέσω συμμετοχής σε εθνικά ή διεθνή ερευνητικά προγράμματα
- Ως αποτέλεσμα νέων ρυθμιστικών ή θεσμικών απαιτήσεων

* 2.3 Σε ποιόν τομέα δραστηριότητας εμπίπτει η επιχειρηματική ιδέα ή η επιχείρηση;

- Πρωτογενής Τομέας
- Εκπαίδευση Τουρισμός
- Ενέργεια
- Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
- Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές Υπηρεσίες
- Εμπόριο (Χονδρικό/Λιανικό)
- Ερευνητικές και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Προς Τρίτους
- Μεταποίηση

* 2.4 Έχει στην ιδιοκτησία της η επιχείρηση ή η επιχειρηματική ομάδα κάτι από τα παρακάτω;

	Ναι	Όχι	Μπορεί στο μέλλον
Πατέντες	☐	☐	☐
Μέθοδοι Creative Commons	☐	☐	☐
Βιομηχανικά σχέδια	☐	☐	☐
Εμπορικά σχέδια	☐	☐	☐
Copyrights	☐	☐	☐

* 2.5 Σε ποιο τύπο πελάτη απευθύνεται ή θα απευθυνθεί η επιχείρησή σας;

- Business2Business
 Business2Customers
 Business2Government

* 2.6α Παρακαλώ υποδείξτε τη σημασία των ακόλουθων παραγόντων στην ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης (Παρακαλώ υποδείξτε όλες τις κατάλληλες επιλογές και το βαθμό από 1=καθόλου έως 5=πολύ σημαντικός)

	1	2	3	4	5
Εργασιακή εμπειρία στο ίδιο πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας	☐	☐	☐	☐	☐
Τεχνική και τεχνολογική γνώση στη συγκεκριμένη περιοχή	☐	☐	☐	☐	☐
Γνώση στο σχεδιασμό προϊόντων/υπηρεσιών	☐	☐	☐	☐	☐
Γνώση της αγοράς	☐	☐	☐	☐	☐
Σχέσεις/Δικτυώσεις που έχουν οικοδομηθεί κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας του ιδρυτή	☐	☐	☐	☐	☐
Διαθεσιμότητα χρηματοδότησης	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεργασία με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεργασία με πελάτες / χρήστες	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεργασία με προμηθευτές	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεργασία με Πανεπιστήμια / ερευνητικά κέντρα	☐	☐	☐	☐	☐
Φιλοξενία σε θερμοκοιτίδα	☐	☐	☐	☐	☐

* 2.6β Έχετε συμμετάσχει σε διαγωνισμό επιχειρηματικότητας;

- Ναι
 Όχι

* 2.7 Παρακαλώ προσδιορίστε σε ποιο βαθμό οι ακόλουθοι παράγοντες έχουν αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην ίδρυση ή τη λειτουργία της επιχείρησής σας. (Παρακαλώ υποδείξτε όλες τις κατάλληλες επιλογές και το βαθμό από 1=καθόλου έως 5=πολύ σημαντικός)

Σημείωση: i) Η ερώτηση στοχεύει στον προσδιορισμό των προβλημάτων που έχει αντιμετωπίσει η επιχείρηση κατά τη φάση της ίδρυσης της ή κατά τη λειτουργία της γενικότερα.

ii) Το τεχνολογικό ρίσκο/αβεβαιότητα αναφέρεται σε μεταβολές του περιβάλλοντος που οφείλονται σε αλλαγές στην τεχνολογία.

iii) Το ρίσκο/αβεβαιότητα στην αγορά αναφέρεται στις ταχέως μεταβαλλόμενες συνθήκες του περιβάλλοντος που οφείλονται στο μειωμένο βαθμό αφοσίωσης των πελατών/καταναλωτών στα προϊόντα της επιχείρησης.

	1	2	3	4	5
Τεχνολογικό ρίσκο/αβεβαιότητα	☐	☐	☐	☐	☐
Ρίσκο/αβεβαιότητα στην αγορά	☐	☐	☐	☐	☐
Δεν υπάρχει ενδιαφέρον από την αγορά για την ιδέα	☐	☐	☐	☐	☐
Ύπαρξη ανταγωνισμού	☐	☐	☐	☐	☐
Περιορισμός λόγω προϋπάρχοντος κατοχυρωμένου δικαιώματος τρίτου	☐	☐	☐	☐	☐
Κόστος αρχικής επένδυσης	☐	☐	☐	☐	☐
Δυσκολία εξεύρεσης της απαραίτητης χρηματοδότησης	☐	☐	☐	☐	☐
Δυσκολία εξεύρεσης επιχειρηματικών συνεργατών	☐	☐	☐	☐	☐

Διπλωματική εργασία: Προσδιοριστικοί Παράγοντες Ακαδημαϊκής Επιχειρηματικότητας. Η περίπτωση επιχειρηματικών εγχειρημάτων που προέκυψαν από μέλη Ελληνικών Πανεπιστημίων.

Δυσκολία πρόσληψης εργαζομένων με υψηλές δεξιότητες/προσόντα	☐	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη τεχνογνωσίας/τεχνολογικής γνώσης	☐	☐	☐	☐	☐
Διαρκώς μεταβαλλόμενο φορολογικό καθεστώς	☐	☐	☐	☐	☐
Υψηλοί συντελεστές φορολόγησης	☐	☐	☐	☐	☐
Χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης	☐	☐	☐	☐	☐
Ανεπαρκής εφαρμογή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας	☐	☐	☐	☐	☐
Κανονισμοί για την προστασία διανοητικής ιδιοκτησίας/ίδρυσης τεχνοβλαστών	☐	☐	☐	☐	☐
Η νομοθεσία για τις πτωχεύσεις καθιστά το κόστος διακοπής της λειτουργίας της επιχείρησης πολύ μεγάλο	☐	☐	☐	☐	☐

* 2.8 Αναφέρετε σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα προϊόντα της επιχείρησής σας διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη (Παρακαλώ υποδείξτε όλες τις κατάλληλες επιλογές και το βαθμό από 1=καθόλου έως 5=πολύ σημαντικός)

	1	2	3	4	5
Χαμηλό κόστος	☐	☐	☐	☐	☐
Ποιότητα	☐	☐	☐	☐	☐
Χρήση νέας τεχνολογίας	☐	☐	☐	☐	☐
Αύξηση παραγωγικότητας του πελάτη	☐	☐	☐	☐	☐
Ευκολία στη χρήση	☐	☐	☐	☐	☐
Ασφάλεια	☐	☐	☐	☐	☐
Αναγνωρισιμότητα	☐	☐	☐	☐	☐
Αισθητική/Ευχαρίστηση	☐	☐	☐	☐	☐
Φιλικότητα προς το περιβάλλον	☐	☐	☐	☐	☐

* 2.9 Ποια είναι η κύρια στρατηγική που ακολουθεί η επιχείρησή σας; (Παρακαλώ επιλέξτε μία από τις παρακάτω στρατηγικές)

Σημείωση: Στόχος αυτής της ερώτησης είναι να προσδιοριστεί ο στρατηγικός προσανατολισμός της επιχείρησης.

*****Προσφορά τυποποιημένων προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλό κόστος παραγωγής:** Η επιχείρηση παράγει προϊόντα χαμηλού κόστους (με ένα συγκεκριμένο επίπεδο ποιότητας) σε έναν κλάδο. Διαθέτει τα προϊόντα της είτε στο μέσο όρο των τιμών του κλάδου ώστε να έχει κέρδος μεγαλύτερο από τους ανταγωνιστές της, είτε κάτω από τις τιμές των ανταγωνιστών της ώστε να κερδίσει μερίδιο αγοράς. Οι επιχειρήσεις που ακολουθούν μια τέτοια στρατηγική στοχεύουν συνήθως σε ευρείες αγορές.

******Προσφορά μοναδικών προϊόντων και υπηρεσιών:** Η επιχείρηση που ακολουθεί αυτήν τη στρατηγική παράγει προϊόντα ή υπηρεσίες που έχουν μοναδικά χαρακτηριστικά για τα οποία όποια οι πελάτες/καταναλωτές είναι πρόθυμοι να πληρώσουν υψηλότερη τιμή επειδή θεωρούν ότι είναι καλύτερα ή πιο διαφοροποιημένα σε σχέση τα ανταγωνιστικά.

******Αξιοποίηση ευκαιριών που εμφανίζονται σε νέες νησίδες της αγοράς:** Ακολουθώντας μια τέτοια στρατηγική, η επιχείρηση επικεντρώνεται σε ένα μικρό τμήμα της αγοράς (νησίδα) και επιδιώκει να αποκτήσει είτε πλεονέκτημα κόστους είτε να προσφέρει διαφοροποιημένα προϊόντα ή υπηρεσίες μέσα σε αυτό. Η κεντρική ιδέα αυτής της στρατηγικής είναι ότι οι ανάγκες ενός συγκεκριμένου τμήματος της αγοράς μπορούν να εξυπηρετηθούν καλύτερα όταν υπάρχει εστίαση της επιχείρησης αποκλειστικά και μόνο σε αυτό. Εξασφαλίζει υψηλό βαθμό αφοσίωσης των πελατών στα προϊόντα της επιχείρησης και αποθαρρύνει τον άμεσο ανταγωνισμό.

- Προσφορά τυποποιημένων προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλό κόστος παραγωγής
- Προσφορά μοναδικών προϊόντων και υπηρεσιών
- Αξιοποίηση ευκαιριών σε νέες νησίδες της αγοράς

Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής

Κατηγορία που ΔΕΝ έχουν ασχοληθεί με την επιχειρηματικότητα ή δεν έχουν ανάληψη επιχειρηματικής δράσης.

* 1.1 Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσής σας;

- Πρωτοβάθμια / Δευτεροβάθμια
- Πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ (τριτοβάθμια)
- Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών
- Διδακτορικό

* 1.2 Προσδιορίστε το φύλο σας

- Άνδρας
- Γυναίκα
- Δεν επιθυμώ να απαντήσω

* 1.3 Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;

- 18 - 24
- 25 - 30
- 31 - 45
- 46 και άνω

* 1.4 Πού έχετε γεννηθεί;

- Στην Ελλάδα
- Στο εξωτερικό

* 1.5 Έχετε ελληνική υπηκοότητα;

- Ναι
- Όχι

* 1.6 Ποια είναι η τελευταία απασχόλησή σας;

- Ιδιοκτήτης επιχείρησης που σταμάτησε να λειτουργεί
- Εργαζόμενος σε ιδιωτική επιχείρηση
- Εργαζόμενος στον ευρύτερο δημόσιο τομέα
- Αυτοαπασχολούμενος
- Εργαζόμενος σε πανεπιστήμιο ή ερευνητικό ινστιτούτο
- Προπτυχιακός ή μεταπτυχιακός φοιτητής
- Υποψήφιος διδάκτορας
- Άνεργος

* 1.7 Ποια από τα παρακάτω μαθήματα έχετε διδαχθεί στο πανεπιστήμιο;

- Διοίκηση επιχειρήσεων
- Καινοτομία και επιχειρηματικότητα
- Οικονομικά
- Άλλο μάθημα σχετικό με οικονομική ανάλυση ή διοικητικές λειτουργίες (π.χ. αξιολόγηση επενδύσεων, μάρκετινγκ, κλπ.
- Κανένα

* 1.8 Υπάρχει επιχειρηματίας στο στενό οικογενειακό σας κύκλο;

- Ναι
- Όχι

* 1.9 Παρακαλώ αξιολογήστε σε ποιο βαθμό οι ακόλουθοι παράγοντες λειτούργησαν αποτρεπτικά στην ανάληψη επιχειρηματικής δράσης (Παρακαλώ υποδείξτε όλες τις κατάλληλες επιλογές και το βαθμό από 1=καθόλου έως 5= πολύ μεγάλο βαθμό – δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων):

	1	2	3	4	5
Άλλες προτεραιότητες	☐	☐	☐	☐	☐
Φόβος αποτυχίας	☐	☐	☐	☐	☐
Αδυναμία εύρεσης χρηματοδότη	☐	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη γνώσεων σχετικά με τη δημιουργία, λειτουργία και διοίκηση μίας επιχείρησης	☐	☐	☐	☐	☐
Αδυναμία εύρεσης συνεργατών	☐	☐	☐	☐	☐
Δυσκολίες που προέκυψαν από το ευρύτερο θεσμικό περιβάλλον που ρυθμίζει τα της δημιουργίας επιχειρήσεων	☐	☐	☐	☐	☐
Οικονομική/Υγειονομική κρίση	☐	☐	☐	☐	☐
Διαρκώς μεταβαλλόμενο φορολογικό καθεστώς	☐	☐	☐	☐	☐
Υψηλοί συντελεστές φορολόγησης	☐	☐	☐	☐	☐

* 1.10 Θα σκεφτόσασταν στο μέλλον να γίνετε επιχειρηματίας;

- Ναι
 Όχι

Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής

Ενότητα 1B: Χαρακτηριστικά Επιχειρηματικής ομάδας

Έχω κάποια επιχειρηματική ομάδα και έχω ιδρύσει επιχείρηση. (Η κατηγορία αυτή αφορά όσες επιχειρήσεις έχουν και έναν ιδρυτή/άτομο μόνο)

* 1.1 Από πόσους ιδρυτές/συνιδρυτές αποτελείται η επιχειρηματική ομάδα μαζί με εσάς;

- 1 άτομο
 2-3 άτομα
 Από 4 άτομα και άνω

* 1.2α Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης του ιδρυτή/συνιδρυτών της επιχείρησης;

Το I1 αφορά εσάς που δίνετε την απάντηση

	Πρωτοβάθμια / Δευτεροβάθμια	Πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ (Τριτοβάθμια)	Μεταπτυχιακός Τίτλος Σπουδών	Διδακτορικό
I1	☐	☐	☐	☐

1.2β Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης του ιδρυτή/συνιδρυτών της επιχείρησης;

Τα (I2,I3,I4,I5,I6) αφορούν τους υπόλοιπους συνιδρυτές. (Αν υπάρχουν)

	Πρωτοβάθμια / Δευτεροβάθμια	Πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ (Τριτοβάθμια)	Μεταπτυχιακός Τίτλος Σπουδών	Διδακτορικό
I2	☐	☐	☐	☐
I3	☐	☐	☐	☐
I4	☐	☐	☐	☐
I5	☐	☐	☐	☐
I6	☐	☐	☐	☐

* 1.3α Προσδιορίστε το φύλο σας

Το I1 αφορά εσάς που δίνετε την απάντηση

	Ανδρας	Γυναίκα
I1	☐	☐

1.3β Προσδιορίστε το φύλο των συνιδρυτών (αν υπάρχουν)

Τα (I2,I3,I4,I5,I6) αφορούν τους υπόλοιπους συνιδρυτές. (Αν υπάρχουν)

	Ανδρας	Γυναίκα
I2	☐	☐
I3	☐	☐
I4	☐	☐
I5	☐	☐
I6	☐	☐

* 1.4α Σε ποια ηλικιακή κατηγορία ανήκετε;

Το I1 αφορά εσάς που δίνετε την απάντηση

	18-24	25-30	31-45	46 και άνω
I1	☐	☐	☐	☐

1.4β Σε ποια ηλικιακή κατηγορία ανήκουν οι συνιδρυτές; (αν υπάρχουν)

Τα (I2,I3,I4,I5,I6) αφορούν τους υπόλοιπους συνιδρυτές. (Αν υπάρχουν)

	18-24	25-30	31-45	46 και άνω
I2	☐	☐	☐	☐
I3	☐	☐	☐	☐
I4	☐	☐	☐	☐
I5	☐	☐	☐	☐
I6	☐	☐	☐	☐

* 1.5α Πού έχετε γεννηθεί;

Το I1 αφορά εσάς που δίνετε την απάντηση

	Στην Ελλάδα	Στο εξωτερικό
I1	☐	☐

* 1.6α Έχετε ελληνική υπηκοότητα;

Το I1 αφορά εσάς που δίνετε την απάντηση

	Ναι	Όχι
I1	☐	☐

1.6β Έχουν ελληνική υπηκοότητα οι συνιδρυτές; (αν υπάρχουν);

Τα (I2,I3,I4,I5,I6) αφορούν τους υπόλοιπους συνιδρυτές. (Αν υπάρχουν)

	Ναι	Όχι
I2	☐	☐
I3	☐	☐
I4	☐	☐
I5	☐	☐
I6	☐	☐

* 1.7 Υπάρχει κάποιος/κάποια επιχειρηματίας στον στενό οικογενειακό σας κύκλο;

- Ναι
 Όχι

* 1.8 Ποιο ήταν το κίνητρό σας για την δημιουργία της επιχείρησης;

- Περισσότερα χρήματα
- Προσωπική φιλοδοξία
- Καλύτερες προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης
- Δυσκολία εύρεσης εργασίας απασχόλησης
- Προώθηση επιχειρηματικών ιδεών
- Άλλο (διευκρινίστε)

* 1.9 Ποια ήταν η τελευταία απασχόλησή σας πριν από την ίδρυσή της;

Σημείωση: Στόχος της παραπάνω ερώτησης είναι να προσδιοριστεί το εργασιακό καθεστώς απασχόλησης καθώς και η επαγγελματική εμπειρία των ιδρυτών της επιχείρησης πριν από την ίδρυσή της.

- Ιδιοκτήτης επιχείρησης που βρίσκεται ακόμη σε λειτουργία
- Ιδιοκτήτης επιχείρησης που σταμάτησε να λειτουργεί
- Εργαζόμενος σε επιχείρηση του ιδίου κλάδου
- Εργαζόμενος σε επιχείρηση διαφορετικού κλάδου
- Αυτοαπασχολούμενος
- Εργαζόμενος σε πανεπιστήμιο ή ερευνητικό ινστιτούτο
- Δημόσιος υπάλληλος
- Φοιτητής
- Άνεργος

* 1.10 Ποιες είναι οι σημαντικότερες περιοχές γνώσης, εμπειρίας και εξειδίκευσης (expertise) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εργασιακής σας απασχόλησης; (Παρακαλώ υποδείξτε όλες τις κατάλληλες επιλογές και το βαθμό από 1=καθόλου έως 5=πολύ σημαντικός)

Σημείωση: Η ερώτηση στοχεύει στον προσδιορισμό των γνώσεων και των δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εργασιακής απασχόλησης.

	1	2	3	4	5
Τεχνικές και τεχνολογικές γνώσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων	☐	☐	☐	☐	☐
Σχεδιασμός προϊόντων	☐	☐	☐	☐	☐
Μάρκετινγκ-Πωλήσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Χρηματοοικονομικά	☐	☐	☐	☐	☐

* 1.11 Ποια από τα παρακάτω μαθήματα έχετε διδαχθεί στο πανεπιστήμιο

- Διοίκηση επιχειρήσεων
- Καινοτομία και επιχειρηματικότητα
- Οικονομικά
- Άλλο μάθημα σχετικό με οικονομική ανάλυση ή διοικητικές λειτουργίες (π.χ. αξιολόγηση επενδύσεων, μάρκετινγκ, κλπ.)
- Κανένα

Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής

Ενότητα 2B: Χαρακτηριστικά της επιχείρησης

Έχω κάποια επιχειρηματική ομάδα και έχω ιδρύσει επιχείρηση. (Η κατηγορία αυτή αφορά όσες επιχειρήσεις έχουν και έναν ιδρυτή/άτομο μόνο)

* 2.1 Περιγράψτε εν συντομία την επιχείρησή σας.

Πείτε μας σε μια γραμμή αυτό που κάνει η επιχείρησή σας.

* 2.2 Από πού προήλθε η επιχειρηματική σας ιδέα;

- Μέσω διάγνωσης μιας ανάγκης στην αγορά που δεν ικανοποιείτο έως τώρα
- Μέσω της ζήτησης πελάτη ή πελατών
- Ως αποτέλεσμα δικής σας επιστημονικής/ερευνητικής δραστηριότητας
- Μέσω παρακολούθησης των ανταγωνιστών
- Μέσω παρακολούθησης των προμηθευτών
- Ως αποτέλεσμα των αλλαγών που επιφέρει η εξέλιξη της τεχνολογίας (εισαγωγή νέων τεχνολογιών, καινοτομιών κλπ.)
- Μέσω συμμετοχής σε εθνικά ή διεθνή ερευνητικά προγράμματα
- Ως αποτέλεσμα νέων ρυθμιστικών ή θεσμικών απαιτήσεων

* 2.3 Σε ποιόν τομέα δραστηριότητας εμπίπτει η επιχειρηματική ιδέα ή η επιχείρηση;

- Πρωτογενής Τομέας
- Εκπαίδευση Τουρισμός
- Ενέργεια
- Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
- Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές Υπηρεσίες
- Εμπόριο (Χονδρικό/Λιανικό)
- Ερευνητικές και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Προς Τρίτους
- Μεταποίηση

* 2.4 Έχει στην ιδιοκτησία της η επιχείρηση ή η επιχειρηματική ομάδα κάτι από τα παρακάτω;

	Ναι	Όχι	Μπορεί στο μέλλον
Πατέντες	☐	☐	☐
Μέθοδοι Creative Commons	☐	☐	☐
Βιομηχανικά σχέδια	☐	☐	☐
Εμπορικά σχέδια	☐	☐	☐
Copyrights	☐	☐	☐

* 2.5 Σε ποιο τύπο πελάτη απευθύνεται ή θα απευθυνθεί η επιχείρησή σας;

- Business2Business
 Business2Customers
 Business2Government

* 2.6α Παρακαλώ υποδείξτε τη σημασία των ακόλουθων παραγόντων στην ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησής (Παρακαλώ υποδείξτε όλες τις κατάλληλες επιλογές και το βαθμό από 1=καθόλου έως 5=πολύ σημαντικός)

	1	2	3	4	5
Εργασιακή εμπειρία στο ίδιο πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας	☐	☐	☐	☐	☐
Τεχνική και τεχνολογική γνώση στη συγκεκριμένη περιοχή	☐	☐	☐	☐	☐
Γνώση στο σχεδιασμό προϊόντων/υπηρεσιών	☐	☐	☐	☐	☐
Γνώση της αγοράς	☐	☐	☐	☐	☐
Σχέσεις/Δικτυώσεις που έχουν οικοδομηθεί κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας του ιδρυτή	☐	☐	☐	☐	☐
Διαθεσιμότητα χρηματοδότησης	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεργασία με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεργασία με πελάτες / χρήστες	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεργασία με προμηθευτές	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεργασία με Πανεπιστήμια / ερευνητικά κέντρα	☐	☐	☐	☐	☐
Φιλοξενία σε θερμοκοιτίδα	☐	☐	☐	☐	☐

* 2.6β Έχετε συμμετάσχει σε διαγωνισμό επιχειρηματικότητας;

- Ναι
 Όχι

* 2.7 Παρακαλώ προσδιορίστε σε ποιο βαθμό οι ακόλουθοι παράγοντες έχουν αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην ίδρυση ή τη λειτουργία της επιχείρησής σας. (Παρακαλώ υποδείξτε όλες τις κατάλληλες επιλογές και το βαθμό από 1=καθόλου έως 5=πολύ σημαντικός)

Σημείωση: i) Η ερώτηση στοχεύει στον προσδιορισμό των προβλημάτων που έχει αντιμετωπίσει η επιχείρηση κατά τη φάση της ίδρυσης της ή κατά τη λειτουργία της γενικότερα.

ii) Το τεχνολογικό ρίσκο/αβεβαιότητα αναφέρεται σε μεταβολές του περιβάλλοντος που οφείλονται σε αλλαγές στην τεχνολογία.

iii) Το ρίσκο/αβεβαιότητα στην αγορά αναφέρεται στις ταχέως μεταβαλλόμενες συνθήκες του περιβάλλοντος που οφείλονται στο μειωμένο βαθμό αφοσίωσης των πελατών/καταναλωτών στα προϊόντα της επιχείρησης.

	1	2	3	4	5
Τεχνολογικό ρίσκο/αβεβαιότητα	☐	☐	☐	☐	☐
Ρίσκο/αβεβαιότητα στην αγορά	☐	☐	☐	☐	☐
Δεν υπάρχει ενδιαφέρον από την αγορά για την ιδέα	☐	☐	☐	☐	☐
Ύπαρξη ανταγωνισμού	☐	☐	☐	☐	☐
Περιορισμός λόγω προϋπάρχοντος κατοχυρωμένου δικαιώματος τρίτου	☐	☐	☐	☐	☐
Κόστος αρχικής επένδυσης	☐	☐	☐	☐	☐
Δυσκολία εξεύρεσης της απαραίτητης χρηματοδότησης	☐	☐	☐	☐	☐
Δυσκολία εξεύρεσης επιχειρηματικών συνεργατών	☐	☐	☐	☐	☐
Δυσκολία πρόσληψης εργαζομένων με υψηλές δεξιότητες/προσόντα	☐	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη τεχνογνωσίας/τεχνολογικής γνώσης	☐	☐	☐	☐	☐
Διαρκώς μεταβαλλόμενο φορολογικό καθεστώς	☐	☐	☐	☐	☐
Υψηλοί συντελεστές φορολόγησης	☐	☐	☐	☐	☐
Χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης	☐	☐	☐	☐	☐
Ανεπαρκής εφαρμογή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας	☐	☐	☐	☐	☐
Κανονισμοί για την προστασία διανοητικής ιδιοκτησίας/ίδρυσης τεχνοβλαστών	☐	☐	☐	☐	☐
Η νομοθεσία για τις πτωχεύσεις καθιστά το κόστος διακοπής της λειτουργίας της επιχείρησης πολύ μεγάλο	☐	☐	☐	☐	☐

* 2.8 Ποια είναι η κύρια στρατηγική που ακολουθεί η επιχείρησή σας; (Παρακαλώ επιλέξτε μία από τις παρακάτω στρατηγικές)

Σημείωση: Στόχος αυτής της ερώτησης είναι να προσδιοριστεί ο στρατηγικός προσανατολισμός της επιχείρησης.

****Προσφορά τυποποιημένων προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλό κόστος παραγωγής:**

Η επιχείρηση παράγει προϊόντα χαμηλού κόστους (με ένα συγκεκριμένο επίπεδο ποιότητας) σε έναν κλάδο. Διαθέτει τα προϊόντα της είτε στο μέσο όρο των τιμών του κλάδου ώστε να έχει κέρδος μεγαλύτερο από τους ανταγωνιστές της, είτε κάτω από τις τιμές των ανταγωνιστών της ώστε να κερδίσει μερίδιο αγοράς. Οι επιχειρήσεις που ακολουθούν μια τέτοια στρατηγική στοχεύουν συνήθως σε ευρείες αγορές.

*****Προσφορά μοναδικών προϊόντων και υπηρεσιών:**

Η επιχείρηση που ακολουθεί αυτήν τη στρατηγική παράγει προϊόντα ή υπηρεσίες που έχουν μοναδικά χαρακτηριστικά για τα οποία όποια οι πελάτες/καταναλωτές είναι πρόθυμοι να πληρώσουν υψηλότερη τιμή επειδή θεωρούν ότι είναι καλύτερα ή πιο διαφοροποιημένα σε σχέση τα ανταγωνιστικά.

******Αξιοποίηση ευκαιριών που εμφανίζονται σε νέες νησίδες της αγοράς:** Ακολουθώντας μια τέτοια στρατηγική, η επιχείρηση επικεντρώνεται σε ένα μικρό τμήμα της αγοράς (νησίδα) και επιδιώκει να αποκτήσει είτε πλεονέκτημα κόστους είτε να προσφέρει διαφοροποιημένα προϊόντα ή υπηρεσίες μέσα σε αυτό. Η κεντρική ιδέα αυτής της στρατηγικής είναι ότι οι ανάγκες ενός συγκεκριμένου τμήματος της αγοράς μπορούν να εξυπηρετηθούν καλύτερα όταν υπάρχει εστίαση της επιχείρησης αποκλειστικά και μόνο σε αυτό. Εξασφαλίζει υψηλό βαθμό αφοσίωσης των πελατών στα προϊόντα της επιχείρησης και αποθαρρύνει τον άμεσο ανταγωνισμό.

- Προσφορά τυποποιημένων προϊόντων και υπηρεσιών με χαμηλό κόστος παραγωγής
- Προσφορά μοναδικών προϊόντων και υπηρεσιών
- Αξιοποίηση ευκαιριών σε νέες νησίδες της αγοράς

* 2.9 Αναφέρετε σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα προϊόντα της επιχείρησής σας διαφοροποιούνται θετικά από τα ανταγωνιστικά ως προς την αξία που προσφέρουν στον πελάτη (Παρακαλώ υποδείξτε όλες τις κατάλληλες επιλογές και το βαθμό από 1=καθόλου έως 5=πολύ σημαντικός)

	1	2	3	4	5
Χαμηλό κόστος	☐	☐	☐	☐	☐
Ποιότητα	☐	☐	☐	☐	☐
Χρήση νέας τεχνολογίας	☐	☐	☐	☐	☐
Αύξηση παραγωγικότητας του πελάτη	☐	☐	☐	☐	☐
Ευκολία στη χρήση	☐	☐	☐	☐	☐
Ασφάλεια	☐	☐	☐	☐	☐
Αναγνωρισιμότητα	☐	☐	☐	☐	☐
Αισθητική/Ευχαρίστηση	☐	☐	☐	☐	☐
Φιλικότητα προς το περιβάλλον	☐	☐	☐	☐	☐

Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής

Υποενότητα 1B: Στοιχεία Λειτουργίας της επιχείρησης

Έχω κάποια επιχειρηματική ομάδα και έχω ιδρύσει επιχείρηση. (Η κατηγορία αυτή αφορά και όσες επιχειρήσεις έχουν έναν ιδρυτή μόνο)

* 2N1.1α Πότε ιδρύθηκε η εταιρεία σας;

Καταγράψτε μόνο το έτος (πχ 2010)

* 2N1.1β Ποια είναι η νομική μορφή της επιχείρησης;

- Ανώνυμη Εταιρεία
- Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία
- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
- Ομόρρυθμη Εταιρεία
- Ετερόρρυθμη Εταιρεία
- Ατομική Επιχείρηση

2N1.2 Παρακαλώ, εκτιμήστε το ποσοστό χρηματοδότησης που προήλθε από τις ακόλουθες πηγές για την ίδρυση της επιχείρησής σας (αρχική επένδυση)

Σημείωση: Είναι σημαντικό οι αριθμοί στις απαντήσεις να αθροίζονται **100** (A+B+Γ..+...+ =100)

Χρηματοδότηση από μέλος της οικογένειας:

Ίδιοι χρηματικοί πόροι (οικονομίες):

Χρηματοδότηση από τον προηγούμενο οργανισμό στον οποίο απασχολούνταν οι ιδρυτές:

Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (Venture Capital):

Χρηματοδότηση από τράπεζα:

Δημόσια χρηματοδότηση από εθνικές ή τοπικές αρχές (π.χ. προγράμματα στήριξης επιχειρηματικότητας, κ.λπ.):

Χρηματοδότηση μέσω κάποιου προγράμματος από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Π.χ. προγράμματα στήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων):

Επιχειρηματικοί άγγελοι

Επιχειρηματικοί άγγελοι: είναι ιδιώτες με υψηλή καθαρή θέση, οι οποίοι επενδύουν άμεσα σε μη εισηγμένες εταιρείες με τις οποίες δεν έχουν καμία οικογενειακή σχέση". Επενδύουν και στο στάδιο σποράς.

Κεφάλαια σποράς

Τα Κεφάλαια Σποράς (Seed Capital), χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη μιας ιδέας, τη δημιουργία ενός αρχικού προϊόντος και τη διεξαγωγή πρωταρχικών προσπαθειών εμπορευματοποίησής του. Πρόκειται για μορφή χρηματοδότησης, κατάλληλη για τη στήριξη πολύ νέων επιχειρήσεων (περίπου 1 έτους λειτουργίας), οι οποίες δεν έχουν αναπτύξει κάποιο προϊόν ή υπηρεσία σε εμπορική κλίμακα.

Άλλες πηγές χρηματοδότησης

* 2N1.3 Έχει η επιχείρησή σας έσοδα από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας; (Μέσω πώλησης ή άδειας εκμετάλλευσης)

Ναι

Όχι

* 2N1.4 Παρακαλώ προσδιορίστε τις δαπάνες για Έρευνα & Ανάπτυξη ως ποσοστό των πωλήσεων της επιχείρησης την τελευταία τριετία κατά μέσο όρο (2017-2019):

Παράδειγμα απάντησης μόνο αριθμός (πχ. 10)

* 2N1.5α Έχει εισαγάγει το τελευταίο διάστημα η επιχείρησή σας νέα ή βελτιωμένα προϊόντα/υπηρεσίες;

(Εξαιρείται η απλή μεταπώληση νέων αγαθών που αγοράζονται από άλλες επιχειρήσεις και οι μεταβολές που έχουν μόνο αισθητικό χαρακτήρα)

Ναι

Όχι

2N1.5β Εάν ναι παρακαλώ εκτιμήστε:

(Παράδειγμα απάντησης --> A=10 B=5 ή A=5 B= 0 κ.λπ.)

A) Το ποσοστό νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων ως ποσοστό των συνολικών πωλήσεων

B) Το ποσοστό νέων ή σημαντικά βελτιωμένων υπηρεσιών ως ποσοστό των συνολικών πωλήσεων

Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής

Υποενότητα 2B: Στοιχεία επίδοσης της επιχείρησης

Έχω κάποια επιχειρηματική ομάδα και έχω ιδρύσει επιχείρηση. (Η κατηγορία αυτή αφορά και όσες επιχειρήσεις έχουν έναν ιδρυτή μόνο)

* 2N2.1 Πόσα ήταν τα έσοδα της επιχείρησης το 2019;

- ≤ 2 εκατ. ευρώ
 ≤ 10 εκατ. ευρώ
 ≤ 50 εκατ. ευρώ
 Δεν είχα έσοδα

* 2N2.2 Ποια ήταν τα κέρδη/ζημιές της επιχείρησης το 2019;

(Γράψτε δίπλα από κάθε στήλη το ποσό που αντιστοιχεί πχ Κέρδη = 1000 ή Ζημιές= 4000, Δεν είχα ούτε κέρδη ούτε ζημιές = 0)

Κέρδη

Ζημιές

Δεν είχα ούτε κέρδη ούτε ζημιές

* 2N2.3 Ποιος είναι ο αριθμός εργαζομένων πλήρους απασχόλησης (Χωρίς τους ιδρυτές);

(Παράδειγμα απάντησης: 5 , Αν δεν υπάρχουν βάλτε 0)

Αριθμός εργαζομένων πλήρους απασχόλησης

* 2N2.4 Ποιο % των εργαζομένων πλήρους απασχόλησης είναι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης; (τουλάχιστον πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ).

(Παράδειγμα απάντησης: 80 , Αν δεν υπάρχουν βάλτε 0)

% των εργαζομένων πλήρους απασχόλησης είναι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

* 2N2.5 Ποιο το ποσοστό των πωλήσεών σας το 2019 που απευθύνεται στην ελληνική ή/και διεθνή αγορά;

(Παράδειγμα απάντησης: ελληνική=20 και διεθνή αγορά=80) Σημείωση: το άθροισμα πρέπει να βγαίνει 100

Ελληνική αγορά

Διεθνή αγορά

* 2N2.6α Σημειώστε την εξέλιξη που είχαν στα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησής σας:

	Αύξηση	Μείωση	Σταθερότητα
Πωλήσεις	☐	☐	☐
Απασχολούμενοι	☐	☐	☐
Εξαγωγές	☐	☐	☐
Επενδύσεις	☐	☐	☐

* 2N2.6β Σημειώστε την εξέλιξη που είχαν στα χρόνια λειτουργίας της επιχείρησής σας:

	Αύξηση	Μείωση	Σταθερότητα
Κέρδη	☐	☐	☐
Ζημιές	☐	☐	☐

* 2N2.7α Σημειώστε την εξέλιξη που αναμένετε να έχουν στην επόμενη τριετία (2020-2023):

	Αύξηση	Μείωση	Σταθερότητα
Πωλήσεις	☐	☐	☐
Απασχολούμενοι	☐	☐	☐
Εξαγωγές	☐	☐	☐
Επενδύσεις	☐	☐	☐

* 2N2.7β Σημειώστε την εξέλιξη που αναμένετε να έχουν στην επόμενη τριετία (2020-2023):

	Αύξηση	Μείωση	Σταθερότητα
Κέρδη	☐	☐	☐
Ζημιές	☐	☐	☐

* 2N2.8 Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι θα επηρεάσει την εξέλιξη αυτή η υγειονομική κρίση; (Παρακαλώ υποδείξτε όλες τις κατάλληλες επιλογές και το βαθμό από 1=καθόλου έως 5= πολύ μεγάλο βαθμό)

	1	2	3	4	5
Πωλήσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Κέρδη	☐	☐	☐	☐	☐
Ζημιές	☐	☐	☐	☐	☐
Απασχολούμενοι	☐	☐	☐	☐	☐
Εξαγωγές	☐	☐	☐	☐	☐
Επενδύσεις	☐	☐	☐	☐	☐